

Budapest,
1999. március 12.,
péntek

21. szám II. kötet

Ára: 900,— Ft

TARTALOMJEGYZÉK

Oldal

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövege	1
A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövege	81

1978. évi IV. törvény

a Büntető Törvénykönyvről¹

ÁLTALÁNOS RÉSZ

A büntető törvény célja

1. §²

I. Fejezet

A BÜNTETŐ TÖRVÉNY HATÁLYA

Időbeli hatály

2. § A bűncselekményt az elkövetése idején hatályban levő törvény szerint kell elbírálni. Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban levő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő

el, akkor az új törvényt kell alkalmazni; egyébként az új büntető törvénynek nincs visszaható ereje.

Területi és személyi hatály

3. § (1) A magyar törvényt kell alkalmazni a belföldön elkövetett bűncselekményre, valamint a magyar állampolgár külföldön elkövetett olyan cselekményére, amely a magyar törvény szerint bűncselekmény.

(2) A magyar törvényt kell alkalmazni a Magyar Köztársaság határain kívül tartózkodó magyar hajón vagy magyar légi járművön elkövetett bűncselekményre is.

4. § (1) A magyar törvényt kell alkalmazni a nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett cselekményre is, ha az

a) a magyar törvény szerint bűncselekmény és az elkövetés helyének törvénye szerint is büntetendő,

b) állam elleni bűncselekmény (X. fejezet), tekintet nélkül arra, hogy az elkövetés helyének törvénye szerint büntetendő-e,

c) emberiség elleni (XI. fejezet) vagy olyan egyéb bűncselekmény, amelynek üldözését nemzetközi szerződés írja elő.

(2) Az (1) bekezdés eseteiben a büntetőeljárás megindítását a legfőbb ügyész rendeli el.

¹ A kihirdetés napja: 1978. december 31.

² Az 1. §-t az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

*Diplomáciai és nemzetközi jogon alapuló
egyéb mentesség*

5. § A diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező személyek büntetőjogi felelősségre vonására nemzetközi szerződés, ennek hiányában a nemzetközi gyakorlat irányadó. A nemzetközi gyakorlat kérdésében az igazságügy-miniszter nyilatkozatát kell alapul venni.

Külföldi ítélet érvénye

6. §³ (1) A külföldi bíróság ítélete a magyar bíróság ítéletével azonos érvényű, ha

a) a külföldi bíróság a magyar hatóságok feljelentése alapján vagy a büntetőeljárás átadása folytán járt el,

b) az elkövetővel szemben a külföldi bíróság olyan cselekmény miatt járt el, amely mind a magyar jog, mind a külföldi állam joga szerint büntetendő, és a külföldön folyamatban volt eljárás, valamint a kiszabott büntetés, illetve alkalmazott intézkedés összhangban van a magyar joggal.

(2) Az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feltételek megléte esetén sem ismerhető el a külföldi bíróság ítéletének érvénye, ha az elítélés politikai vagy azzal szoros összefüggő egyéb bűncselekmény, illetőleg katonai bűncselekmény miatt történt.

(3) A cselekmény nem tekinthető politikai, illetőleg katonai bűncselekménynek, ha annak elkövetésénél, figyelemmel az összes körülményre, így a bűncselekmény által elérni kívánt célra, a bűncselekmény indítékára, az elkövetés módjára, a felhasznált vagy felhasználni kívánt eszközökre, a bűncselekmény köztörvényi jellege túlnyomó a politikaihoz, illetőleg a katonaihoz képest.

(4) A szándékos emberölés, illetve a szándékos emberölést is magában foglaló bűncselekmény a külföldi ítélet érvényének megállapítása szempontjából mindig köztörvényi jellegű bűncselekménynek tekintendő.

(5) Ha a magyar büntető törvény hatálya alá tartozó személy cselekményét külföldi bíróság már elbírálta, az (1) bekezdés esetét kivéve, a büntetőeljárás megindításáról a legfőbb ügyész határoz. Ebben az esetben a külföldön végrehajtott büntetést vagy előzetes fogvatartást a magyar bíróság által kiszabott büntetésbe be kell számítani.

³ A 6. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 1. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„6. § (1) A külföldi bíróság ítélete a magyar bíróság ítéletével azonos érvényű, ha

a) ezt nemzetközi szerződés írja elő,

b) a külföldi bíróság a magyar hatóságok felajánlása alapján járt el.

(2) Ha a magyar büntető törvény hatálya alá tartozó személy cselekményét külföldi bíróság már elbírálta, az (1) bekezdés esetét kivéve, a büntetőeljárás megindításáról a legfőbb ügyész határoz. Ebben az esetben a külföldön végrehajtott büntetést vagy előzetes fogvatartást a magyar bíróság által kiszabott büntetésbe be kell számítani.”

Büntetés végrehajtásának átvétele és átengedése

7. §⁴

A büntetőeljárás felajánlása

8. §⁵

A kiadatás és a menedékjog

9. §⁶

II. Fejezet

A BŰNCSELEKMÉNY ÉS AZ ELKÖVETŐ

I. Cím

A BŰNCSELEKMÉNY

10. § (1) Bűncselekmény az a szándékosan vagy — ha a törvény a gondatlan elkövetést is bünteti — gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli.

(2) Társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely a Magyar Köztársaság állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, az állampolgárok személyét vagy jogait sérti vagy veszélyezteti.

Bűntett és vétség

11. § (1) A bűncselekmény bűntett vagy vétség.

(2) Bűntett az a szándékosan elkövetett bűncselekmény, amelyre a törvény két évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetés kiszabását rendeli el. Minden más bűncselekmény vétség.

Halmazat

12. § (1) Bűnhalmazat az, ha az elkövető egy vagy több cselekménye több bűncselekményt valósít meg, és azokat egy eljárásban bírálják el.

(2) Nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközökben többször követ el.

Szándékosság és gondatlanság

13. § Szándékosan követi el a bűncselekményt, aki magatartásának következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.

⁴ A 7. §-t az 1996. évi XXXVIII. törvény 84. §-a hatályon kívül helyezte.

⁵ A 8. §-t az 1996. évi XXXVIII. törvény 84. §-a hatályon kívül helyezte.

⁶ A 9. §-t az 1996. évi XXXVIII. törvény 84. §-a hatályon kívül helyezte.

14. § Gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában; úgyszintén az is, aki e következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körütekintést elmulasztja.

15. § Az eredményhez mint a bűncselekmény minősítő körülményéhez fűzött súlyosabb jogkövetkezmények akkor alkalmazhatók, ha az elkövetőt az eredmény tekintetében legalább gondatlanság terheli.

II. Cím

KÍSÉRLET ÉS ELŐKÉSZÜLET

16. § Kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.

17. § (1) A kísérletre a befejezett bűncselekmény büntetési tételét kell alkalmazni.

(2) A büntetést korlátlanul enyhíteni vagy mellőzni is lehet, ha a kísérletet alkalmatlan tárgyon vagy alkalmatlan eszközzel követik el.

(3) Nem büntethető kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése, továbbá az sem, aki az eredmény bekövetkezését önként elhárítja.

(4) Ha a (2)—(3) bekezdés esetén a kísérlet már önmagában is megvalósít más bűncselekményt, az elkövető e bűncselekmény miatt büntetendő.

18. § (1) Ha a törvény külön elrendeli, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik.

(2) Nem büntethető előkészület miatt

a) akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény elkövetésének a megkezdése;

b) aki az elkövetés elhárítása céljából felhívását, ajánlkozását, vállalkozását visszavonja, vagy arra törekszik, hogy a többi közreműködő az elkövetéstől elálljon, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetésének megkezdése bármely okból elmarad;

c) aki az előkészületet a hatóságnál feljelenti.

(3) A (2) bekezdés eseteiben, ha az előkészület már önmagában is más bűncselekmény, az elkövető e bűncselekmény miatt büntetendő.

III. Cím

AZ ELKÖVETŐK

19. § Elkövetők a tettes és a társtettes (tettesek), valamint a felbújtó és a bűnsegéd (részesek).

20. § (1) Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja.

(2) Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását, egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.

21. § (1) Felbújtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.

(2) Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

(3) A részesekre is a tettesekre megállapított büntetési tételt kell alkalmazni.

III. Fejezet

A BÜNTETŐJOGI FELELŐSÉGRE VONÁS AKADÁLYAI

I. Cím

A BÜNTETHETŐSÉGET KIZÁRÓ OKOK

22. § A büntethetőséget kizárja:

- a)* a gyermekkor,
- b)* a kóros elmeállapot,
- c)* a kényszer és a fenyegetés,
- d)* a tévedés,
- e)* a cselekménytársadalomra veszélyességének csekély foka,
- f)* a jogos védelem,
- g)* a végszükség,
- h)* a magánindítvány hiánya,
- i)* a törvényben meghatározott egyéb ok.

A gyermekkor

23. § Nem büntethető, aki a cselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét nem töltötte be.

A kóros elmeállapot

24. § (1) Nem büntethető, aki a cselekményt az elmeműködés olyan kóros állapotában — így különösen elmebetegségben, gyengeelméjűségben, szellemi leépülésben, tudatzavarban vagy személyiségzavarban — követi el, amely képtelenné teszi a cselekmény következményeinek felismerésére vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

(2) A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az elmeműködés kóros állapota az elkövetőt korlátozza a cselekmény következményeinek felismerésében vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

25. § A 24. § rendelkezései nem alkalmazhatók arra, aki a cselekményt önhibájából eredő ittas vagy bódult állapotban követi el.

A kényszer és a fenyegetés

26. § (1) Nem büntethető, aki a cselekményt olyan kényszer vagy fenyegetés hatása alatt követi el, amely miatt képtelen az akaratának megfelelő magatartásra.

(2) A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha a kényszer vagy a fenyegetés az elkövetőt korlátozza az akaratának megfelelő magatartásban.

A tévedés

27. § (1) Nem büntethető az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott.

(2) Nem büntethető, aki a cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van.

(3) A tévedés nem zárja ki a büntethetőséget, ha gondatlanság okozza, és a törvény a gondatlanságból eredő elkövetést is bünteti.

A cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka

28. § Nem büntethető az, akinek a cselekménye az elkövetéskor olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható legenyhébb büntetés is szükségtelen.

A jogos védelem

29. § (1) Nem büntethető, akinek a cselekménye a saját, illetőleg a mások személye, javai vagy közérdek ellen intézett, illetőleg ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

(2) Nem büntethető az sem, aki az elhárítás szükséges mértékét azért lépi túl, mert azt ijedtségből vagy menthető felindulásból képtelen felismerni.

(3) A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az ijedtség vagy a menthető felindulás az elkövetőt korlátozza az elhárítás szükséges mértékének felismerésében.

A végszükség

30. § (1) Nem büntethető, aki a saját, illetőleg a mások személyét vagy javait közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből menti, vagy a közérdek védelmében így jár el, feltéve, hogy a veszély előidézése nem róható a terhére, és a cselekménye kisebb sérelmet okoz, mint amelynek elhárítására törekedett.

(2) Nem büntethető az sem, aki azért okoz akkora vagy nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett, mert ijedtségből vagy menthető felindulásból képtelen felismerni a sérelem nagyságát.

(3) A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az ijedtség vagy a menthető felindulás az elkövetőt korlátozza a sérelem nagyságának felismerésében.

(4) Nem állapítható meg végszükség annak javára, akinek a veszély vállalása hivatásánál fogva kötelessége.

A magánindítvány hiánya

31. § (1) A törvényben meghatározott esetekben a bűncselekmény csak magánindítványra büntethető.

(2) A magánindítvány előterjesztésére a sértett jogosult.

(3) Ha a sértett korlátozottan cselekvőképés, a magánindítványt törvényes képviselője is, ha pedig cselekvőképtelen, kizárólag a törvényes képviselője terjesztheti elő. Ezekben az esetekben a magánindítvány előterjesztésére a gyámhatóság is jogosult.

(4) Ha a magánindítvány előterjesztésére jogosult sértett meghal, a hozzátartozója jogosult a magánindítvány előterjesztésére.

(5) Bármelyik elkövetővel szemben előterjesztett magánindítvány valamennyi elkövetőre hatályos.

(6) A magánindítvány nem vonható vissza.

II. Cím

A BÜNTETHETŐSÉGET MEGSZÜNTETŐ OKOK

32. § A büntethetőséget megszünteti

a) az elkövető halála,

b) az elévülés,

c) a kegyelem,

d) a cselekmény társadalomra veszélyességének megszűnése vagy csekélyé válása,

e) a törvényben meghatározott egyéb ok.

A büntethetőség elévülése

33. § (1) A büntethetőség elévül

a)⁷ olyan büntett esetén, amely életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető, húsz év,

b) egyéb bűncselekmény esetén a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább három év elteltével.

(2)⁸ Nem évül el

a) az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt és az 1440/1945. (V. 1.) ME rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. (II. 5.) ME rendelet 11. és 13. §-ában meghatározott háborús bűntettek,

b) az emberiség elleni egyéb bűncselekmények (XI. fejezet),

c)⁹ az emberölés súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés a)—i] pontjai],

⁷ A 33. § (1) bekezdésének a) pontja az 1993. évi XVII. törvény 1. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁸ A 33. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 1. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁹ A 33. § (2) bekezdésének c) pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (3) bekezdésével módosított szöveg. A pont 1999. február 28. napjág hatályos szövege:

„c) az emberölés súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés a)—h] pontjai];”

d) az emberrablás és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esetei [175/A. § (4) bekezdés, 355. § (5) bekezdés a) pont],

e) a terrorcselekmény, a légi jármű hatalomba kerítése és a zendülés súlyosabban minősülő esetei, ha a halált szándékosan okozva követik el [261. § (2) bekezdés a) pont, 262. § (2) bekezdés, 352. § (3) bekezdés b) pont]

büntethetősége.

34. § Az elévülés határidejének kezdő napja

a) befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósul,

b) kísérlet és előkészület esetén az a nap, amikor az ezeket megvalósító cselekmény véget ér,

c) olyan bűncselekmény esetén, amely kizárólag kötelesség teljesítésének elmulasztásával valósul meg, az a nap, amikor az elkövető még a büntető törvényben megállapított következmény nélkül eleget tehetne kötelességének,

d) olyan bűncselekmény esetén, amely jogellenes állapot fenntartásában áll, az a nap, amikor ez az állapot megszűnik.

35. § (1) Az elévülést félbeszakítja a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárás cselekménye. A félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik.

(2) Ha a büntetőeljárást felfüggesztik, a felfüggesztés tartama az elévülés határidejébe nem számít be. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha a büntetőeljárást azért függesztik fel, mert az elkövető ismeretlen helyen tartózkodik, vagy elmebeteg lett.

(3) Próbára bocsátás (72. §) esetén a próbaidő tartama az elévülés határidejébe nem számít be.

A cselekmény társadalomra veszélyességének megszűnése

36. § Nem büntethető az, akinek a cselekménye az elbíráláskor már nem veszélyes vagy olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy — személyére is figyelemmel — a törvény szerint alkalmazható legenyhébb büntetés is szükségtelen.

IV. Fejezet

BÜNTETÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

I. Cím

A BÜNTETÉSEK

A büntetés célja

37. § A büntetés a bűncselekmény elkövetése miatt a törvényben meghatározott joghátrány. A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.

A büntetési nemek

38. § (1)¹⁰ Főbüntetések

1. a szabadságvesztés,
2. a közérdekű munka,
3. a pénzbüntetés.

(2) Mellékbüntetések

1. a közügyektől eltiltás,
2. a foglalkozástól eltiltás,
3. a járművezetéstől eltiltás,
4. a kitiltás,
5. a kiutasítás,
6. a vagyonekbobzás,
7. a pénzmellékbüntetés.

(3)¹¹ A (2) bekezdés 1. és 6. pontjában felsorolt mellékbüntetések önállóan, büntetés kiszabása nélkül (87/B. §), a 2—6. pontjában felsorolt mellékbüntetések pedig önállóan, főbüntetés kiszabása helyett (88. §) is alkalmazhatók, ha alkalmazásuk egyéb törvényi feltételei fennállnak.

A halálbüntetés

39. §¹²

A szabadságvesztés

40. § (1) A szabadságvesztés életfogytig vagy határozott ideig tart.

(2)¹³ A határozott ideig tartó szabadságvesztés legrövidebb tartama két hónap, leghosszabb tartama tizenöt év; halmazati vagy összbüntetés esetén húsz év.

(3)¹⁴ Életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a huszadik életévét betöltötte.

41. § (1) A szabadságvesztést büntetés-végrehajtási intézetben, fegyház, börtön vagy fogház fokozatban kell végrehajtani.

(2) A szabadságvesztés végrehajtásának rendjét, valamint az elítélt kötelezettségeit és jogait külön jogszabály határozza meg.

(3) A szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetelnek az elítéltnak azok az állampolgári jogai és kötelezettségei, amelyek a büntetés céljával ellentétesek, így különösen, amelyekre a közügyektől eltiltás kiterjed.

¹⁰ A 38. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

¹¹ A 38. § (3) bekezdése az 1987. évi III. törvény 1. §-ával megállapított és az 1997. évi LXXIII. törvény 57. § (2) bekezdés a) pontjával módosított szöveg.

¹² A 39. §-t a 23/1990. (X. 31.) AB határozat megsemmisítette.

¹³ A 40. § (2) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 2. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(2) A határozott ideig tartó szabadságvesztés legrövidebb tartama egy nap, leghosszabb tartama tizenöt év; halmazati vagy összbüntetés esetén húsz év.”

¹⁴ A 40. § (3) bekezdését az 1998. évi LXXXVII. törvény 2. §-a iktatta be.

42. § (1)¹⁵ Fegyházban kell végrehajtani az életfogytig tartó szabadságvesztést.

(2) Fegyházban kell végrehajtani a három évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztést, ha

a) állam vagy emberiség elleni bűncselekmény (X. és XI. fejezet),

b)¹⁶ 1. terrorcselekmény (261. §), légi jármű hatalomba kerítése (262. §), visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (263. §), visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel [263/A. § (1)—(3) bek.], fegyvercsempészet (263/B. §), bűnszervezet létrehozása (263/C. §), visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §), visszaélés kábítószerekkel (282. §),

2. az emberölés, az emberrablás, az emberkereskedelem, az erőszakos közösülés, a szemérem elleni erőszak, a természet elleni erőszakos fajtalanság, a közveszélyokozás, a nemzetközi jogi kötelezettség megszegése és a rablás súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bek., 175/A. § (2)—(4) bek., 175/B. § (3)—(5) bek., 197. § (2)—(3) bek., 198. § (2)—(3) bek., 200. § (2)—(3) bek., 259. § (2)—(3) bek., 261/A. § (3) bek., 321. § (3)—(4) bek.],

3. a bűnszervezet tagjaként vagy megbízásából elkövetett üzletszerű kéjelgés elősegítése [205. § (3) bek. b) pont], kerítés [207. § (3) bek. c) pont], embercsempészet [218. § (3) bek.], pénzmosás [303. § (3) bek. a) pont], devizabűncselekmény [309. § (4) bek. c) pont], adó- és társadalombiztosítási csalás [310. § (4) bek. b) pont], csempészet és vámorgazdaság [312. § (4) bek. b) pont], lopás [316. § (6) bek. c) pont], csalás [318. § (6) bek. c) pont], zsarolás [323. § (3) bek.], orgazdaság [326. § (5) bek. b) pont],

c) életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető katonai bűncselekmények (XX. fejezet) miatt szabták ki.

(3) Fegyházban kell végrehajtani a két évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztést, ha az elítélt többszörös visszaeső.

43. § Börtönben kell végrehajtani a szabadságvesztést — a 42. § esetét kivéve —, ha

a) büntett miatt szabták ki,

b) vétség miatt szabták ki és az elítélt visszaeső.

44. § Fogházban kell végrehajtani a vétség miatt kiszabott szabadságvesztést, kivéve, ha az elítélt visszaeső.

¹⁵ A 42. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 4. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁶ A 42. § (2) bekezdésének b) pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 3. §-ával megállapított szöveg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„b) terrorcselekmény (261. §),

— a légi jármű hatalomba kerítése (262. §),

— emberölés, emberrablás, erőszakos közösülés, szemérem elleni erőszak, természet elleni erőszakos fajtalanság, közveszélyokozás és rablás súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés, 175/A. § (3)—(4) bekezdés, 197. § (2) bekezdés, 198. § (2) bekezdés, 200. § (2) bekezdés, 259. § (2)—(3) bekezdés, 321. § (3)—(4) bekezdés];”

45. § (1)¹⁷ Ha a bíróság szabadságvesztést alkalmaz, fegyházat, börtönt vagy fogházat szab ki.

(2) A büntetés kiszabásánál irányadó körülményekre (83. §) — különösen az elkövető személyiségére és a bűncselekmény indítékára — tekintettel a törvényben előírt-nál eggyel szigorúbb vagy enyhébb végrehajtási fokozat határozható meg.

46. § (1) A büntetés végrehajtása alatt tanúsított kifogástalan magatartás esetén a bíróság úgy rendelkezhet, hogy a büntetés hátralevő részét eggyel enyhébb fokozatban kell végrehajtani; ha pedig az elítélt a büntetés-végrehajtás rendjét ismételten és súlyosan megzavarja, a bíróság elrendelheti, hogy a büntetés hátralevő részét eggyel szigorúbb fokozatban hajtsák végre.

(2) Az elítélt megváltozott magatartására figyelemmel a bíróság az (1) bekezdés alapján hozott határozatát hatályaon kívül helyezheti.

Feltételes szabadságra bocsátás

47. § (1) A bíróság a határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélt feltételes szabadságra bocsátja, ha — különösen a büntetés végrehajtása alatt tanúsított kifogástalan magatartására és arra a készségére tekintettel, hogy törvénytisztelő életmódot fog folytatni — alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

(2) Feltételes szabadságra bocsátásnak csak akkor van helye, ha az elítélt

— fegyházban végrehajtandó büntetésének legalább negyötöd részét,

— börtönben végrehajtandó büntetésének legalább háromnegyed részét,

— fogházban végrehajtandó büntetésének legalább kétharmad részét kitöltötte.

(3)¹⁸ Három évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén — különös méltánylást érdemlő esetben — a bíróság ítéletében akként rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetése fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható.

¹⁷ A 45. § (1) bekezdése az 1987. évi III. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸ A 47. § (3) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 1. §-ával beiktatott és az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (2) bekezdésével módosított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(3) Három évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén — különös méltánylást érdemlő esetben — a bíróság ítéletében akként rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetése fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható. E rendelkezés nem alkalmazható, ha az elítélt többszörös visszaeső.”

(4)¹⁹ Nem bocsátható feltételes szabadságra

a) akit olyan szándékos bűncselekmény miatt ítélték szabadságvesztésre, amelyet korábbi végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a végrehajtás befejezése előtt követett el,

b) aki a szabadságvesztésből legalább két hónapot nem töltött ki,

c) a többszörös visszaeső,

d) aki a bűncselekményt bünszervezet tagjaként követte el,

e) aki a háromévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt üzletszerűen vagy bünszövetségben követte el.

(5)²⁰

47/A. §²¹ (1) Életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletében meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

(2) Ha a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább húsz évben, ha az életfogytig tartó szabadságvesztést olyan bűncselekmény miatt szabta ki, amelynek büntetethetősége nem évül el, legalább harminc évben határozza meg.

47/B. §²² (1) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltése előtt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt határozott tartamú végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi idő-

pontját a határozott tartamú szabadságvesztés időtartamáig elhalasztja.

(2) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltése előtt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás alatt határozott tartamú végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztés időtartamáig elhalasztja.

(3) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott ideig tartó szabadságvesztés tartamáig, de legalább öt és legfeljebb húsz év közötti időtartamra elhalasztja.

(4) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás alatt határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztés tartamáig, de legalább öt és legfeljebb húsz év közötti időtartamra elhalasztja.

(5) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztésből történt feltételes szabadságra bocsátás alatt elkövetett bűncselekmény miatt határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztés tartamáig, de legalább öt és legfeljebb húsz év közötti időtartamra elhalasztja.

47/C. §²³ (1) A bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltet akkor bocsáthatja feltételes szabadságra, ha a szabadságvesztésből az elítélt letöltötte a bíróság által meghatározott időtartamot, és alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

(2) Nem bocsátható feltételes szabadságra az elítélt, ha ismételten életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélik. Ha a korábbi életfogytig tartó szabadságvesztést még nem hajtották végre, az ismételten kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés nem hajtható végre.

48. § (1)²⁴ A feltételes szabadság tartama azonos a szabadságvesztés hátralevő részével, de legalább egy év, életfogytig tartó szabadságvesztés esetén tizenöt év.

(2) Ha a szabadságvesztés hátralevő része egy évnél rövidebb, és végrehajtását nem rendelték el, a büntetést — a feltételes szabadság letelte után — a hátralevő rész utolsó napjával kell kitöltöttnek tekinteni.

¹⁹ A 47. § (4) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 5. §-ával megállapított és az 1998. évi LXXXVII. törvény 4. §-ával módosított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(4) Nem bocsátható feltételes szabadságra

a) akit olyan szándékos bűncselekmény miatt ítélték szabadságvesztésre, amelyet korábbi végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a végrehajtás befejezése előtt követett el,

b) aki a szabadságvesztésből legalább harminc napot nem töltött ki.”

²⁰ A 47. § (5) bekezdését az 1993. évi XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²¹ A 47/A. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 5. §-a állapította meg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„47/A. § (1) Az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt akkor bocsátható feltételes szabadságra, ha a szabadságvesztésből a bíróság által meghatározott időtartamot kitöltötte, és alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

(2) A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a bíróság az ítéletében tizenöt és huszonöt év között; ha az életfogytig tartó szabadságvesztést olyan bűncselekmény miatt szabta ki, amelynek a büntetethetősége nem évül el, húsz és harminc év között határozza meg.

(3) Ha az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítéltet szabadságvesztésre ítélik, a kiszabott szabadságvesztés nem hajtható végre, azonban a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a (2) bekezdés keretei között elhalaszthatja.

(4) Ha az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltet a végrehajtás alatt elkövetett bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélik, nincs helye feltételes szabadságra bocsátásának, amíg a kiszabott szabadságvesztés tartama el nem telik, akkor sem, ha a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja meghaladja a (2) bekezdésben írt kereteket.

(5) Nem bocsátható feltételes szabadságra az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt, ha ismételten életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélik.”

²² A 47/B. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 5. §-a iktatta be.

²³ A 47/C. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 5. §-a iktatta be.

²⁴ A 48. § (1) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 6. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) A feltételes szabadság tartama azonos a szabadságvesztés hátralevő részével, de legalább egy év; életfogytig tartó szabadságvesztés esetén pedig tíz év.”

(3) A feltételes szabadság tartamára, de legkevesebb egy évre az elítélt pártfogó felügyelet alá helyezhető.

(4) A bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, ha az elítéltet a feltételes szabadság alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik. Ha az elítéltet egyéb büntetésre ítélik, vagy ha a magatartási szabályokat megszegi, a bíróság a feltételes szabadságot megszüntetheti.

(5) A feltételes szabadság megszüntetése esetén a feltételes szabadságon eltöltött idő a szabadságvesztésbe nem számít be.

48/A. §²⁵

*A közérdekű munka*²⁶

49. §²⁷ (1) A közérdekű munkára ítélt köteles a részére — a bíróság ítéletében — meghatározott munkát végezni. Az elítélt személyi szabadsága egyébként nem korlátozható.

(2) Közérdekű munkaként olyan munka végzése határozható meg, amelyet az elítélt — figyelemmel egészségi állapotára és képzettségére — előreláthatóan képes elvégezni.

(3) A közérdekű munkát az elítélt — ha jogszabály másként nem rendelkezik — hetenként legalább egy napon, a heti pihenőnapon vagy a szabadidejében díjazás nélkül végzi.

(4) A közérdekű munka legrövidebb tartama egy nap, leghosszabb tartama ötven nap. Egy napi közérdekű munkának hat óra munkavégzés felel meg.

50. § (1)²⁸ Ha az elítélt a munkakötelezettségének önként nem tesz eleget, a közérdekű munka, illetőleg ennek hátralévő része helyébe szabadságvesztés lép. Ezt a szabadságvesztést fogházban kell végrehajtani.

(2)²⁹ A közérdekű munka, illetőleg ennek hátralévő része helyébe lépő szabadságvesztést úgy kell megállapítani, hogy egy napi közérdekű munkának egy napi szabadságvesztés felel meg. Ilyenkor a szabadságvesztés két hónapnál rövidebb is lehet.

²⁵ A 48/A. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„48/A. § (1) Életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a bíróság a feltételes szabadságot akkor is megszünteti, ha az elítéltet a feltételes szabadság alatt a feltételes szabadságra bocsátása előtt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik.

(2) Ha a bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt feltételes szabadságát megszünteti, az elítélt a vele szemben kiszabott határozott ideig tartó szabadságvesztés kétszeres időtartamáig, de legalább öt évig nem bocsátható feltételes szabadságra.”

²⁶ A 49. §-t megelőző cím az 1993. évi XVII. törvény 7. §-ával megállapított szöveg.

²⁷ A 49. § az 1997. évi LXXIII. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

²⁸ Az 50. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

²⁹ Az 50. § (2) bekezdésének második mondatát az 1998. évi LXXXVII. törvény 7. §-a iktatta be.

A pénzbüntetés

51. §³⁰ (1) A pénzbüntetést úgy kell kiszabni, hogy — figyelemmel a cselekménnyel elért vagy elérni kívánt anyagi előnyre is — meg kell állapítani a pénzbüntetés napi tételeinek számát és — az elkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez mérten — az egy napi tételnek megfelelő összeget.

(2) A pénzbüntetés legkisebb mértéke harminc, legnagyobb mértéke ötszáznegyven napi tétel. Egy napi tétel összegét legalább száz, de legfeljebb húszezer forintban kell meghatározni.

52. §³¹ A pénzbüntetést, meg nem fizetése esetén, fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltóztatni. Egy napi tétel összegének a helyébe egy napi szabadságvesztés lép. Ilyenkor a szabadságvesztés két hónapnál rövidebb is lehet.

A közügyektől eltiltás

53. § Azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélnék, és méltatlan arra, hogy a közügyekben részt vegyen, azok gyakorlásától el kell tiltani.

54. § (1) A közügyektől eltiltott

a)³² nem vehet részt népképviselői szerv tagjainak választásában, népszavazásban és népi kezdeményezésben;

b) nem lehet hivatalos személy,

c) nem működhet népképviselői szerv testületében (bizottságában),

d) nem viselhet tisztséget társadalmi szervezetben, szövetkezetben, egyesületben,

e) nem érhet el katonai rendfokozatot,

f) nem kaphat belföldi kitüntetést és külföldi kitüntetés elfogadására engedélyt.

(2) A közügyektől eltiltott az ítélet jogerőre emelkedésével elveszti

a) mindazon tagságát, állását, tisztségét vagy megbízatását, amelynek elnyerését az (1) bekezdés kizárja,

b) katonai rendfokozatát, továbbá belföldi kitüntetését és azt a jogát, hogy külföldi kitüntetést viselhessen.

³⁰ Az 51. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 8. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„51. § (1) A pénzbüntetést úgy kell kiszabni, hogy meg kell állapítani a pénzbüntetés napi tételeinek számát és — az elkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez mérten — az egy napi tételnek megfelelő összeget.

(2) A pénzbüntetés legkisebb mértéke tíz, legnagyobb mértéke háromszázhatvan napi tétel. Egy napi tétel összegét legalább ötven, de legfeljebb tízezer forintban kell meghatározni.”

³¹ Az 52. § az 1993. évi XVII. törvény 10. §-ával megállapított szöveg. A szakasz harmadik mondatát az 1998. évi LXXXVII. törvény 9. §-a iktatta be.

³² Az 54. § (1) bekezdésének a) pontja az 1993. évi XVII. törvény 11. §-ával megállapított szöveg.

55. § (1) A közügyektől eltiltás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama tíz év.

(2)³³ A közügyektől eltiltás tartama az ítélet jogerőre emelkedésével kezdődik. Ebbe nem számít bele az az idő, amely alatt a közügyektől eltiltással érintett jogok a 41. § (3) bekezdése értelmében szünetelnek, valamint az az idő sem, amely alatt az elítélt kivonja magát a szabadságvesztés végrehajtása alól. Ha a feltételes szabadságot nem szüntetik meg, a feltételes szabadságon töltött időt a közügyektől eltiltás tartamába be kell számítani.

A foglalkozástól eltiltás

56. § (1)³⁴ Foglalkozásától azt lehet eltiltani, aki a bűncselekményt

a) szakképzettséget igénylő foglalkozás szabályainak megszegésével követi el, vagy

b) foglalkozásának felhasználásával, szándékosan követi el.

(2)³⁴ A foglalkozástól eltiltás mellékbüntetés alkalmazása szempontjából foglalkozásnak minősül az is, ha az elkövető a gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, illetve igazgatója; a szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja; a gazdasági társaság vezető tisztségviselője, illetve felügyelő bizottságának tagja.

57. § (1) A foglalkozástól eltiltás végleges hatályú vagy határozott ideig tart. Végleges hatállyal az tiltható el, aki a foglalkozás gyakorlására alkalmatlan. A határozott ideig tartó eltiltás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama tíz év.

(2) A közügyektől eltiltás tartamának számítására vonatkozó rendelkezést [55. § (2) bekezdés] foglalkozástól eltiltás esetében megfelelően alkalmazni kell.

(3) Határozott ideig tartó eltiltás esetén a szakképzettséget igénylő foglalkozás újból való gyakorlása attól tehető függővé, hogy az eltiltott a foglalkozáshoz szükséges jártasságot az eltiltás tartamának letelte után, meghatározott módon igazolja. A végleges hatályú eltiltás alól a bíróság az eltiltottat mentesítheti, ha az eltiltás óta tíz év eltelt, és az eltiltott a foglalkozás gyakorlására alkalmassá vált.

A járművezetéstől eltiltás

58. § (1) A járművezetéstől el lehet tiltani azt, aki az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt, vagy bűncselekmények elkövetéséhez járművet használ.

(2) A járművezetéstől eltiltás meghatározott fajtájú járműre is vonatkozhat.

59. § (1) A járművezetéstől eltiltás végleges hatályú, vagy határozott ideig tart. Végleges hatállyal az tiltható el, aki a járművezetésre alkalmatlan. A határozott ideig tartó eltiltás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama tíz év.

(2) A közügyektől eltiltás tartamának számítására [55. § (2) bekezdés], valamint a foglalkozáshoz szükséges jártasság igazolására és a végleges eltiltás alóli mentesítésre vonatkozó rendelkezést [57. § (3) bekezdés] a járművezetéstől eltiltás esetén megfelelően alkalmazni kell.

A kitiltás

60. § (1)³⁵ A törvényben meghatározott esetekben azt, akit szabadságvesztésre ítélnék, egy vagy több helységről vagy az ország meghatározott részéből ki lehet tiltani, ha e helyeken tartózkodása a közérdeket veszélyezteti.

(2) A kitiltás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama öt év. A közügyektől eltiltás tartamának számítására vonatkozó rendelkezést [55. § (2) bekezdés] kitiltás esetében megfelelően alkalmazni kell.

A kiutasítás

61. §³⁶ (1) Azt a nem magyar állampolgár elkövetőt, akinek az országban tartózkodása nem kívánatos, a Magyar Köztársaság területéről ki kell utasítani. A kiutasított köteles az ország területét elhagyni, és a kiutasítás tartama alatt nem térhet vissza.

(2) Nem utasítható ki az, akit a külön törvényben meghatározottak szerint menekültként ismertek el.

(3) A kiutasítás végleges hatályú, vagy határozott ideig tart. Végleges hatállyal az utasítható ki, akinek az országban való tartózkodása — figyelemmel az elkövetés jellegére, az elkövető kapcsolataira — a közbiztonságot jelentősen veszélyeztetné. A határozott ideig tartó kiutasítás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama tíz év.

(4) A kiutasítás tartama az ítélet jogerőre emelkedésével kezdődik. A kiutasítás tartamába nem számít bele az az idő, amely alatt az elítélt a szabadságvesztés büntetését tölti.

(5) A végleges hatályú kiutasítás alól a bíróság a kiutasítottat, kérelmére mentesítheti, ha arra érdemes, és a kiutasítás óta tíz év eltelt.

³³ Az 55. § (2) bekezdése az 1989. évi LIV. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

³⁴ Az 56. § (2) bekezdését beiktatta és a szakasz korábbi szövegének jelölését (1) bekezdésre változtatta az 1997. évi LXXIII. törvény 4. §-a.

³⁵ A 60. § (1) bekezdése az 1984. évi 19. törvényerejű rendelet 3. §-ával megállapított és az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

³⁶ A 61. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 10. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„61. § Azt a nem magyar állampolgár elkövetőt, akinek az országban tartózkodása nem kívánatos, a Magyar Köztársaság területéről ki kell utasítani. A kiutasított köteles az ország területét elhagyni, és csak külön engedéllyel térhet vissza.”

A vagyonekobbzás

62. §³⁷ (1) Szabadságvesztés kiszabása mellett vagyonekobbzást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyona, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett.

(2) A vagyonekobbzást arra a vagyona is el kell rendelni, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyon helyébe lépő vagyonként szerzett.

63. §³⁸ (1) A bíróság a vagyonekobbzást az elkövető egész vagyona, vagyonaának meghatározott részére, egyes vagyontárgyaira vagy pénzösszegben kifejezve rendeli el.

(2) A vagyonekobbzást el kell rendelni arra a vagyona is, amelyet az elkövető átruházott, feltéve, hogy megszerzőnek az átruházott vagyon eredetéről tudomása volt, akkor is, ha a megszerző személyében jogutódlás következett be.

(3) A vagyonekobbzást pénzösszegben kifejezve kell elrendelni, ha a vagyont az elkövető jóhiszemű harmadik személy részére ruházta át.

(4) Az elkobbzott vagyon az ítélet jogerőre emelkedésével az államra száll.

A pénzmellékbüntetés

64. § (1) Akit határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, és megfelelő keresete (jövedelme) vagy vagyona van

a) pénzmellékbüntetésre kell ítélni, ha a bűncselekményt hasznoszerzés céljából követi el,

b) pénzmellékbüntetésre lehet ítélni, ha ezzel újabb bűncselekmény elkövetésétől hatásosabban lehet visszatartani.

(2)³⁹ A pénzmellékbüntetés legalacsonyabb összege tízezer forint, legmagasabb összege tízmillió forint.

(3) Vagyonekobbzás esetén pénzmellékbüntetés kiszabásának nincs helye.

³⁷ A 62. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 11. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„62. § (1) Ha a bűncselekményt hasznoszerzés céljából követik el, feltéve, hogy az elkövetőnek megfelelő vagyona van, vagyonekobbzást lehet alkalmazni végrehajtandó szabadságvesztés mellett.

(2) A vagyonekobbzás az (1) bekezdésben írt feltételek fennállása esetén kötelező, ha

a) a bünszervezet létrehozásának büntetett (263/C. §) követik el, b) a bűncselekményt bünszervezet tagjaként követik el, és a bünszervezet tagjakénti elkövetés a bűncselekmény minősítő körülménye.”

³⁸ A 63. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 12. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„63. § (1) A vagyonekobbzás az elkövető egész vagyona, egyes vagyontárgyaira vagy meghatározott pénzösszegben kifejezve rendelhető el.

(2) A vagyonekobbzás elrendelhető arra a vagyontárgyra is, amelyet az elkövető a vagyonekobbzás megíúsítása végett átruházott, feltéve, hogy megszerzőjének az átruházás céljáról tudomása volt; úgyszintén arra a vagyontárgyra, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése után ingyenesen ruházott át.

(3) Az elkobbzott vagyon az ítélet jogerőre emelkedésével az államra száll.”

³⁹ A 64. § (2) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 13. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(2) A pénzmellékbüntetés legalacsonyabb összege ötezer forint, legmagasabb összege kétmillió forint.”

65. § (1) A pénzmellékbüntetés meg nem fizetés esetén fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Ha a főbüntetés végre kell hajtani, ennek fokozata a pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztésre is irányadó.

(2)⁴⁰ A pénzmellékbüntetésnek szabadságvesztésre átváltoztatása esetén ezer forinttól tizenötezer forintig terjedő összeg helyett egy-egy napi szabadságvesztést kell számítani. A pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés egy napnál rövidebb és két évnél hosszabb nem lehet.

A büntetés végrehajtását kizáró okok

66. § A büntetés végrehajtását kizárja

- a) az elítélt halála,
- b) az elévülés,
- c) a kegyelem,
- d) a törvényben meghatározott egyéb ok.

A büntetés elévülése

67. § (1) A főbüntetés elévül:

- a) tizenöt évi szabadságvesztés, valamint ennél súlyosabb büntetés esetén húsz év,
- b) tízévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztés esetén tizenöt év,
- c) ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztés esetén tíz év,
- d)⁴¹ öt évet el nem érő szabadságvesztés esetén öt év,
- e)⁴¹ közérdekű munka vagy pénzbüntetés esetén három év elteltével.

(2) A pénzmellékbüntetés három év elteltével évül el.

(3) Nem évül el az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerősített és az 1440/1945. (V. 1.) ME rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. (II. 5.) ME rendelet 11. és 13. §-ában meghatározott háborús büntettek miatt kiszabott tizenöt évi szabadságvesztés vagy ennél súlyosabb büntetés, valamint az emberiség elleni egyéb bűncselekmény (XI. fejezet) miatt kiszabott büntetés.

68. § (1) A főbüntetés elévülésének határideje a büntetés kiszabó határozat jogerőre emelkedésének napján, ha pedig a büntetés végrehajtását felfüggesztik, a próbaidő leteltének napján kezdődik. Ha az elítélt a szabadságvesztés végrehajtása alatt megszökik, az elévülés határideje a szökés napjával ismét elkezdődik.

⁴⁰ A 65. § (2) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 14. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(2) A pénzmellékbüntetésnek szabadságvesztésre átváltoztatása esetén ezer forinttól tizenötezer forintig terjedő összeg helyett egy-egy napi szabadságvesztést kell számítani. A pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés egy napnál rövidebb és hat hónapnál hosszabb nem lehet.”

⁴¹ A 67. § (1) bekezdésének d)—e) pontja az 1993. évi XVII. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

(2) A pénzmellékbüntetés elévülésének határideje a főbüntetés végrehajtása befejezésének, illetőleg végrehajthatósága megszűnésének napján, ha pedig a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztik, a próbaidő leteltének napján kezdődik.

(3) Az elévülést félbeszakítja az elítélt ellen a büntetés végrehajtása végett tett intézkedés. A félbeszakítás napjával az elévülés határideje ismét elkezdődik.

(4) A pénzmellékbüntetés alkalmazása esetén akár a főbüntetés, akár a mellékbüntetés végrehajtása iránt tett intézkedés mindkét büntetés elévülését félbeszakítja.

A büntetés végrehajtásának kizárása életfogytig tartó szabadságvesztés esetén

69. §⁴² Életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a határozott ideig tartó szabadságvesztés és a közérdekű munka nem hajtható végre.

II. Cím

AZ INTÉZKEDÉSEK

Az intézkedési nemek

70. § (1) Intézkedések

1. a megrovás,
2. a próbára bocsátás,
3. a kényszergyógykezelés,
- 4.⁴³ az alkoholisták kényszergyógyítása,
5. az elkobzás,
- 6.⁴⁴
7. a pártfogó felügyelet.

(2)⁴⁵ Az (1) bekezdés 1—3. pontjában felsorolt intézkedések önállóan, büntetés helyett, a 4. pontjában megjelölt intézkedés büntetés mellett, az 5. pontjában megjelölt intézkedés önállóan és büntetés mellett is, a 7. pontjában megjelölt intézkedés büntetés, illetve intézkedés mellett alkalmazható.

A megrovás

71. § (1) Megrovásban kell részesíteni azt, aki a cselekménye társadalomra veszélyességének csekély foka (28. §) vagy csekéllyé válása (36. §) miatt nem büntethető.

⁴² A 69. § az 1993. évi XVII. törvény 16. §-ával megállapított szöveg.

⁴³ A 70. § (1) bekezdésének 4. pontját az 1987. évi III. törvény 9. §-a módosította. A törvény 42. § (1) bekezdése szerint a módosítás hatálybalépéséről majd külön jogszabály rendelkezik.

⁴⁴ A 70. § (1) bekezdésének 6. pontját az 1989. évi LIV. törvény 5. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁴⁵ A 70. § (2) bekezdése az 1990. évi XIV. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

(2) Megrovásban részesíthető az is, aki a cselekménye társadalomra veszélyességének megszűnése (36. §) miatt nem büntethető, vagy akinek a büntethetősége a törvényben meghatározott egyéb okból [32. § e) pont] szűnt meg.

(3) A megrovással a hatóság rosszállását fejezi ki, és az elkövetőt felhívja, hogy a jövőben tartózkodjék bűncselekmény elkövetésétől.

A próbára bocsátás

72. § (1)⁴⁶ A bíróság a vétség miatt a büntetés kiszabását próbaidőre elhalaszthatja, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja így is elérhető.

(2)⁴⁷ Az elkövetőt a bíróság különös méltánylást érdemlő esetben a három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő büntett miatt is próbára bocsáthatja.

(3)⁴⁷ A 87/C. § a) és b) pontja esetén próbára bocsátás nem alkalmazható.

(4)⁴⁸ Nem bocsátható próbára a többszörös visszaeső.

(5) A próbaidő tartama egy évtől három évig terjedhet; a tartamot években kell meghatározni.

(6)⁴⁹ A próbára bocsátott pártfogó felügyelet alá helyezhető. Ha a próbára bocsátott visszaeső, pártfogó felügyelet alatt áll.

73. § (1) A próbaidő egy ízben, legfeljebb egy évvel meghosszabbítható, ha a próbára bocsátott a pártfogó felügyelet magatartási szabályait megszegi.

(2) A próbára bocsátást meg kell szüntetni, és büntetést kell kiszabni, ha a próbára bocsátott a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegi, vagy a próbaidő alatt elkövetett bűncselekményért elítéli.

(3) A (2) bekezdés esetén kívül a próbaidő elteltével az elkövető büntethetősége megszűnik.

A kényszergyógykezelés

74. § (1) Személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetőjének kényszergyógykezelését kell elrendelni, ha elmeműködésének kóros állapota miatt nem büntethető, és tartani kell attól, hogy

⁴⁶ A 72. § (1) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 15. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) A bíróság három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény miatt a büntetés kiszabását próbaidőre elhalaszthatja, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja így is elérhető.”

⁴⁷ A 72. § (2)—(3) bekezdését beiktatta és egyúttal a korábbi (2)—(4) bekezdés számozását (4)—(6) bekezdésre változtatta az 1998. évi LXXXVII. törvény 15. §-a. A törvény 93. § (5) bekezdése szerint a (3) bekezdés 2000. január 1-jén lép hatályba.

⁴⁸ A 72. § (4) bekezdése az 1984. évi 19. törvényerejű rendelet 6. § (1) bekezdésével megállapított szöveg

⁴⁹ A 72. § (6) bekezdése az 1984. évi 19. törvényerejű rendelet 6. § (2) bekezdésével módosított szöveg.

hasonló cselekményt fog elkövetni, feltéve, hogy büntethetősége esetén egy évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést kellene kiszabni.

(2) A kényszergyógykezelést az erre kijelölt, zárt intézetben hajtják végre.

(3) A kényszergyógykezelést meg kell szüntetni, ha szükségessége már nem áll fenn.

*Az alkoholisták kényszergyógyítása*⁵⁰

75. §⁵⁰ Az elkövető kényszergyógyítása rendelhető el, ha bűncselekménye alkoholistá életmódjával függ össze, és hat hónapot meghaladó, végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik.

76. §⁵¹

Az elkobzás

77. §⁵² (1) El kell kobozni azt a dolgot,

a) amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy arra szántak,

b) amelynek a birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti, vagy jogszabályba ütközik,

c) amely a bűncselekmény elkövetése útján jött létre,

d) amelyet a bűncselekmény elkövetője a tulajdonostól vagy ennek hozzájárulásával mástól, az elkövetésért kapott,

⁵⁰ A 75. §-t és az azt megelőző címet az 1987. évi III. törvény 11. §-a módosította. A törvény 42. § (1) bekezdése szerint a módosítás hatálybalépéséről majd külön jogszabály rendelkezik.

⁵¹ A 76. §-t az 1990. évi XIV. törvény 4. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵² A 77. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 16. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„77. § (1) El kell kobozni azt a dolgot,

a) amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy arra szántak, ha az elkövető tulajdona, vagy egyébként is, ha a birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti,

b) amely a bűncselekmény elkövetése útján jött létre,

c) amelyet a bűncselekmény elkövetője a tulajdonostól vagy ennek hozzájárulásával mástól, az elkövetésért kapott.

(2) El kell kobozni azt a sajtóterméket, amelyben a bűncselekmény megvalósul.

(3) A törvényben meghatározott esetben el kell kobozni azt a dolgot, amelyre a bűncselekményt elkövették, vagy amely az adott vagyoni előny tárgya volt.

(4) Ha az elkobzást nem lehet elrendelni, vagy foganatosítani, az elkövetőt a dolog értékének megfizetésére az (1) bekezdés *b)* pontja esetén kötelezni lehet, az (1) bekezdés *c)* pontja és a (3) bekezdés esetén pedig kötelezni kell.

(5) Az (1) bekezdés *a)* pontja esetén az elkövető tulajdonában levő dolog elkobzása kivételesen mellőzhető, ha az a bűncselekmény súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene.

(6) Az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll.

(7) Az elkobzást akkor is el kell rendelni, ha az elkövető gyermekkor, kóros elmeállapot vagy a cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka miatt nem büntethető.

(8) Nincs helye elkobzásnak a cselekmény büntethetőségének elévülésére megállapított idő, de legalább öt év elteltével.”

e) amelyre a bűncselekményt elkövették,

f) amely az adott vagyoni előny tárgya volt.

(2) El kell kobozni azt az anyagi eszközt, amelyet a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételek biztosítása végett szolgáltatnak, a bűncselekmény elkövetéséhez használtak, vagy arra szántak.

(3) El kell kobozni azt a sajtóterméket, amelyben a bűncselekmény megvalósul.

(4) Az (1) bekezdés *a)* és *e)* pontja esetében az elkobzás nem lehet elrendelni, ha a dolog nem az elkövető tulajdona, kivéve, ha a tulajdonos az elkövetésről előzetesen tudott.

(5) Az elkobzást akkor is el kell rendelni, ha az elkövető gyermekkor, kóros elmeállapot vagy a cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka miatt nem büntethető.

(6) Nincs helye elkobzásnak a cselekmény büntethetőségének elévülésére megállapított idő, de legalább öt év elteltével. Vagyonelkobzás esetén nem lehet elrendelni annak a dolognak az elkobzását, amelyre a vagyonelkobzás kiterjed.

(7) Az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll.

77/A. §⁵³ (1) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a 77. § (1) bekezdésének *c)*–*f)* pontja, továbbá a 77. § (2) bekezdése estében, ha az elkobzást nem lehet elrendelni vagy foganatosítani, továbbá, ha a vagyoni előnynek vagy a 77. § (2) bekezdése szerinti anyagi eszköznek nem dolog a tárgya, az elkövetőt a dolog értékének, az előny értékének, illetőleg az anyagi eszköz értékének megfelelő összeg megfizetésére kell kötelezni.

(2) Ha az elkobzás az elkövetőre a bűncselekmény súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene, feltéve, hogy az elkobzás mellőzését nemzetközi jogi kötelezettség nem zárja ki, az elkobzás helyett az elkövetőt a dolog értékének, az anyagi eszköz értékének, illetőleg az előny értékének megfelelő összeg megfizetésére kell kötelezni.

(3) Ha az elkobzás alá eső dolog nem az elkövető tulajdona, és az elkobzás a tulajdonosra méltánytalan hátrányt jelentene, feltéve, hogy az elkobzás mellőzését nemzetközi jogi kötelezettség nem zárja ki, az elkobzás helyett az elkövetőt a dolog értékének megfizetésére kell kötelezni.

(4) Az elkobzás, illetőleg az elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezés egészben vagy részben, kivételesen mellőzhető, ha az az elkövetőre a bűncselekmény súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene, feltéve, hogy az elkobzás mellőzését a nemzetközi jogi kötelezettség nem zárja ki. Az elkobzás, illetőleg az elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezés a 77. § (1) bekezdésének *d)* és *f)* pontja esetén nem mellőzhető.

⁵³ A 77/A. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 17. §-a iktatta be.

*A szigorított őrizet***78—81. §⁵⁴***A pártfogó felügyelet*

82. § (1)⁵⁵ Pártfogó felügyelet elrendelésének akkor van helye, ha a feltételes szabadság (48. §), illetve a próbaidő (72. §, 89. §) eredményes elteltéhez az elkövető rendszeres figyelemmel kísérése szükséges. A próbára bocsátott vagy a felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt visszaeső [72. § (4) bek., 89. § (6) bek.], valamint az, akivel szemben a vádemelést elhalasztották, pártfogó felügyelet alatt áll.

(2)⁵⁶ A bíróság az (1) bekezdésben foglaltakon kívül kivételesen pártfogó felügyelet alá helyezheti azt az elíteltet, aki a szabadságvesztést kitöltötte, ha újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzése és a társadalomba való beilleszkedése érdekében irányításra és ellenőrzésre van szüksége.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott pártfogó felügyelet tartama azonos a feltételes szabadság, illetve a próbaidő tartamával.

(4) A (2) bekezdés alapján elrendelt pártfogó felügyelet legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama két év. A bíróság a pártfogó felügyelet tartamát a pártfogolt magatartásától függően meghosszabbíthatja, illetőleg a pártfogó felügyeletet megszüntetheti, mielőtt a tartama letelt. A pártfogó felügyelet tartama a meghosszabbítása esetén sem haladhat meg két évet.

(5) A pártfogó felügyelet alatt álló személy köteles a jogszabályban és bírósági határozatban előírt magatartási szabályokat megtartani, a pártfogóval rendszeres kapcsolatot tartani, és részére az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást megadni.

(6)⁵⁷ A magatartási szabályok kötelezettségeket és tilalmakat írnak elő annak érdekében, hogy a pártfogolt képes-

⁵⁴ A 78—81. §-okat az 1989. évi LIV. törvény 5. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵⁵ A 82. § (1) bekezdése az 1989. évi LIV. törvény 3. §-ával megállapított és az 1998. évi LXXXVIII. törvény 55. § (1) bekezdésével módosított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) Pártfogó felügyelet elrendelésének akkor van helye, ha a feltételes szabadság (48. §), illetve a próbaidő (72. §, 89. §) eredményes elteltéhez az elkövető rendszeres figyelemmel kísérése szükséges. Próbára bocsátás és a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén a visszaeső pártfogó felügyelet alatt áll [72. § (4) bek., 89. § (6) bek.]”

⁵⁶ A 82. § (2)—(4) bekezdéseit beiktatta, és egyúttal a korábbi (2)—(3) bekezdés számozását (5)—(6) bekezdésre változtatta az 1993. évi XXXII. törvény 50. §-a.

⁵⁷ A 82. § (6) bekezdése az 1998. évi LXXXVIII. törvény 55. § (2) bekezdésével megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(6) A magatartási szabályok kötelezettségeket és tilalmakat írnak elő annak érdekében, hogy a pártfogolt képessége szerint dolgozzék és törvényszabályok szerint dolgozzék. Ilyen különösen a munkával, a kereset felhasználásával, az időszakos jelentkezéssel, az esetleg szükséges gyógykezeléssel kapcsolatos kötelezettség, illetőleg a lakó- és munkahely önkényes megváltoztatásának, meghatározott helyek látogatásának, vagy egyes személyekkel való érintkezésének a tilalma.”

sége szerint dolgozzék, és törvényszabályok szerint dolgozzék. Ilyen különösen a munkával, a kereset felhasználásával, az időszakos jelentkezéssel, az esetleg szükséges gyógykezeléssel, megelőző-felvilágosító egészségügyi szolgáltatáson való részvétellel kapcsolatos kötelezettség, illetőleg a lakó- és munkahely önkényes megváltoztatásának, meghatározott helyek látogatásának vagy egyes személyekkel való érintkezésének a tilalma.

V. Fejezet

A BÜNTETÉS KISZABÁSA

A büntetés kiszabásának elvei

83. §⁵⁸ (1) A büntetést — céljának (37. §) szem előtt tartásával — a törvényben meghatározott keretek között úgy kell kiszabni, hogy igazodjék a bűncselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességéhez, a bűnösség fokához, továbbá az egyéb súlyosító és enyhítő körülményekhez.

(2) Határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó. A középértéket akként kell megállapítani, hogy a büntetési tétel első határához a felső és az alsó határ közötti különbség felét kell hozzáadni.

(3) Ha e törvény a büntetés kiszabása esetén az e törvény Különös Részében meghatározott büntetési tételek emelését írja elő, a (2) bekezdésben meghatározott számítás a felemelt büntetési tételekre tekintettel kell elvégezni.

(4) Ha a bíróság szabadságvesztést szab ki, a büntetés mértékét a végrehajtás felfüggesztése, illetőleg a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének a figyelmen kívül hagyásával állapítja meg.

84. §⁵⁹*A halmazati büntetés*

85. § (1) Bűnhalmazat (12. §) esetén egy büntetést kell kiszabni.

(2)⁶⁰ A főbüntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények büntetési tételei közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni.

⁵⁸ A 83. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 18. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„83. § A büntetést — céljának (37. §) szem előtt tartásával — a törvényben meghatározott keretek között úgy kell kiszabni, hogy igazodjék a bűncselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességéhez, a bűnösség fokához, továbbá az egyéb súlyosító és enyhítő körülményekhez.”

⁵⁹ A 84. §-t a 23/1990. (X. 31.) AB határozat megsemmisítette.

⁶⁰ A 85. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 18. §-ával megállapított és a Magyar Közlöny 1993. évi 50. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

(3)⁶¹ Ha a törvény a bűnhalmazatban levő bűncselekmények közül legalább kettőre határozott ideig tartó szabadságvesztést rendel, a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa a felével emelkedik, de az nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

85/A. §⁶² (1) A tárgyalásról lemondás (Be. XXV. fejezet) esetén a 85. § (1)—(2) bekezdéseinek rendelkezései irányadók azzal, hogy a főbüntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre a 87/C. § alapján kiszabható büntetések közül a legsúlyosabbnak az alapulvételel kell kiszabni.

(2)⁶³ A tárgyalásról lemondás esetén (Be. XXV. fejezet), ha a törvény a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettőre határozott ideig tartó szabadságvesztést rendel, a 87/C. § alapján kiszabható legsúlyosabb büntetési tétel felső határa a felével emelkedik, de az nem érheti el az egyes bűncselekményekre a 87/C. § alapján kiszabható büntetések együttes tartamát.

86. § (1) Bűnhalmazat esetén a bűnhalmazatban levő bármelyik bűncselekmény miatt alkalmazható mellékbüntetést ki lehet szabni.

(2) A mellékbüntetés halmazati büntetés esetében sem haladhatja meg a törvényben meghatározott legmagasabb mértéket, illetve tartamot.

A büntetés enyhítése

87. § (1)⁶⁴ A büntetési tételnél enyhébb főbüntetés szabható ki, ha annak legkisebb mértéke a 83. § rendelkezéseire figyelemmel túl szigorú.

(2)⁶⁵ Az (1) bekezdés alapján, ha a bűncselekmény büntetési tétele

a) tíz évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb hét évi és hat hónapi szabadságvesztést,

b) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb három évi és hat hónapi szabadságvesztést,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb három évi szabadságvesztést,

d) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb egy évi és hat hónapi szabadságvesztést,

e) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb hat hónapi szabadságvesztést,

f) egy évig, két évig, három évig vagy öt évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett közérdekű munkát vagy pénzbüntetést

lehet kiszabni.

(3)⁶⁵ Kísérlet és bűnsegély esetében, ha a (2) bekezdés a)—e) pontjai alapján kiszabható büntetés is túl szigorú, a büntetést a (2) bekezdés soron következő pontja alapján kell kiszabni.

(4) Ha a törvény korlátlan enyhítést enged, bármely büntetési nem legkisebb mértéke is kiszabható.

(5)⁶⁶ Bűnhalmazat esetén a büntetés a (2) bekezdés alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető.

87/A. §⁶⁷ (1) A büntetés a 87. § (2) bekezdése alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető, ha

a) az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt és az 1440/1945. (V. 1.) ME rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. (II. 5.) ME rendelet 11. és 13. §-ában meghatározott háborús bűntettek,

b) az emberiség elleni egyéb bűncselekmények (XI. fejezet),

⁶⁵ A 87. § (2)—(3) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 21. § (1) bekezdésével megállapított szöveg. A bekezdések 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(2) Az (1) bekezdés alapján, ha a büntetési tétel legkisebb mértéke
a) tíz évi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb öt évi szabadságvesztést,

b) öt évi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb két évi szabadságvesztést,

c) két évi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb egy évi szabadságvesztést,

d) egy évi szabadságvesztés, ehelyett rövidebb tartamú szabadságvesztést, közérdekű munkát, vagy ha — az elkövető különös méltánylást érdemlő személyi körülményeire figyelemmel — ez is túl szigorú, pénzbüntetést,

e) egy évnél rövidebb tartamú szabadságvesztés, ehelyett közérdekű munkát vagy pénzbüntetést lehet kiszabni.

(3) Kísérlet és bűnsegély esetében, ha a (2) bekezdés a)—d) pontjai alapján kiszabható büntetés is túl szigorú, a büntetést a (2) bekezdés soron következő pontja alapján kell kiszabni.”

⁶⁶ A 87. § (5) bekezdését az 1998. évi LXXXVII. törvény 21. § (2) bekezdése iktatta be.

⁶⁷ A 87/A. §-t az 1997. évi LXXIII. törvény 6. §-a iktatta be.

⁶¹ A 85. § (3) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 19. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(3) Ha a törvény a bűnhalmazatban levő bűncselekmények közül legalább kettőre határozott ideig tartó szabadságvesztést rendel, és a büntetés céljának eléréséhez a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa nem elegendő, akkor ez a felével emelhető, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.”

⁶² A 85/A. §-t az 1998. évi XIX. törvény 607. §-a iktatta be.

⁶³ A 85/A. § (2) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 20. §-ával megállapított szöveg. A törvény 93. § (5) bekezdése szerint a bekezdés 2000. január 1-jén lép hatályba.

⁶⁴ A 87. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 19. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

c)⁶⁸ az emberölés súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés a)—i) pontjai],

d)⁶⁸ emberrablás [175/A. § (1)—(4) bek.], terrorcselekmény [261. § (1)—(2) bek.], légi jármű hatalomba kerítése [262. § (1)—(2) bek.], visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (263. §), visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel [263/A. § (1)—(3) bek.], fegyvercsempészet [263/B. § (1)—(3) bek.], bűnszervezet létrehozása (263/C. §), visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §), visszaélés kábítószerrel (282. §),

e)⁶⁸ az emberkereskedelem, a nemzetközi jogi kötelezettség megszegése, a rablás, az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esetei [175/B. § (3)—(5) bek., 261/A. § (3) bek., 321. § (3)—(4) bek., 355. § (5) bek. a) pont],

f) a zendülés súlyosabban minősülő esetében halál szándékos okozásának elkövetése [352. § (3) bekezdés b) pont]

miatt szabják ki.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményeknél kísérlet és bűnségely esetén a büntetési tételnél enyhébb főbüntetést a 87. § (1)—(2) bekezdése alapján lehet kiszabni.

Büntetés kiszabásának mellőzése

87/B. §⁶⁹ Ha a bíróság az eljárást jogszabály megszegésével külföldön tartózkodó vádlottal szemben folytatja le, a bűnösségét megállapíthatja, de büntetés kiszabását — közügyektől eltiltás és vagyonelkobzás kivételével — mellőzi. Ebben az esetben az elévülésre a 33—35. § az irányadó.

A büntetés kiszabása tárgyalásról lemondás esetén⁷⁰

87/C. §⁷⁰ A tárgyalásról lemondás (Be. XXV. fejezet) esetén a szabadságvesztés mértéke

a) az öt évet meghaladó, de nyolc évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a három évet,

⁶⁸ A 87/A. § c)—e) pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 22. §-ával megállapított szöveg. A pontok 1999. február 28. napjáig hatályos szöveg:

„c) az emberölés súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés a)—h) pontjai],

d) az emberrablás [175/A. § (1)—(4) bek.], terrorcselekmény [261. § (1)—(2) bek.], légi jármű hatalomba kerítése [262. § (1)—(2) bek.],

e) a rablás, az előljáró vagy szolgálati közegelleni erőszak súlyosabban minősülő esetei [321. § (3)—(4) bek., 355. § (5) bekezdés a) pont],”

⁶⁹ A 87/B. §-t és az azt megelőző címet az 1987. évi III. törvény 14. §-a iktatta be. Számozását az 1997. évi LXXIII. törvény 6. §-a változtatta 87/A. §-ról 87/B. §-ra.

⁷⁰ A 87/C. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi XIX. törvény 607. § (2) bekezdése iktatta be. A szakasz 2000. január 1-jén lép hatályba.

b) a három évet meghaladó, de öt évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a két évet,

c) a három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a hat hónapot nem haladhatja meg.

Főbüntetés helyett alkalmazott mellékbüntetés

88. §⁷¹ Mellékbüntetés főbüntetés helyett önálló büntetesként akkor alkalmazható, ha a bűncselekmény büntetési tétele három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb, és a büntetés célja így is elérhető. Önálló büntetesként csak egy mellékbüntetést lehet kiszabni.

A büntetés végrehajtásának felfüggesztése

89. § (1) Az egy évet meg nem haladó szabadságvesztés vagy a pénzbüntetés végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető, ha — különösen az elkövető személyi körülményeire figyelemmel — alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető.

(2) Különös méltánylást érdemlő esetben az egy évnél hosszabb, de a két évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtása is felfüggeszthető.

(3)⁷² A pénzbüntetés próbaideje egy év; a vétség miatt kiszabott szabadságvesztés egy évtől három évig, a büntett miatt kiszabott szabadságvesztés két évtől öt évig terjedő próbaidőre függeszthető fel. A próbaidőt években kell meghatározni, és az a kiszabott szabadságvesztésnél rövidebb nem lehet.

(4) Ha az elkövetőt többször ítélik azonos nemű, próbaidőre felfüggesztett büntetésre, és még egyik büntetés próbaideje sem telt el, az előző büntetés próbaideje az utóbbi büntetés próbaidejének leteltéig meghosszabbodik.

(5) Ha az elkövetőn olyan szabadságvesztést hajtanak végre, amely miatt a felfüggesztett büntetés végrehajtását nem lehet elrendelni, a próbaidő a szabadságvesztés tartamával meghosszabbodik.

(6)⁷³ A szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésével egyidejűleg az elkövető pártfogó felügyelet alá he-

⁷¹ A 88. § első mondata az 1993. évi XVII. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

⁷² A 89. § (3) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 23. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szöveg:

„(3) A pénzbüntetés próbaideje egy év; a vétség miatt kiszabott szabadságvesztés egy évtől három évig, a büntett miatt kiszabott szabadságvesztés egy évtől öt évig terjedő próbaidőre függeszthető fel. A próbaidőt években kell meghatározni, és az a kiszabott szabadságvesztésnél rövidebb nem lehet.”

⁷³ A 89. § (6) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 21. §-ával módosított szöveg.

lyezhető. Ha az elkövető visszaeső, pártfogó felügyelet alatt áll.

90. § A büntetés végrehajtása nem függeszthető fel, ha
a) a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt vagy felfüggesztésének próbaideje alatt követték el,

*b)*⁷⁴ az elkövető többszörös visszaeső,

*c)*⁷⁴ az elkövető a bűncselekményt bünszervezet tagjaként követte el,

*d)*⁷⁴ az elkövető a háromévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt üzletszerűen vagy bűnszövetségben követte el,

*e)*⁷⁴ a szabadságvesztést a 87/C. § *a)* vagy *b)* pontja alapján szabták ki.

91. § (1) A felfüggesztett büntetést végre kell hajtani, ha
a) a próbaidő alatt megállapítják, hogy a büntetés végrehajtását a 90. §-ban foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel,

*b)*⁷⁵ az elkövetőt a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik,

c) az elkövető a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegi.

(2)⁷⁶

(3)⁷⁷ A felfüggesztett pénzbüntetést akkor is végre kell hajtani, ha az elkövetőt a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt felfüggesztett szabadságvesztésre, közérdekű munkára vagy végrehajtandó pénzbüntetésre ítélik.

91/A. §⁷⁸ A büntetés végrehajtásának kegyelemből törént felfüggesztése esetén a végrehajtás elrendelésére a felfüggesztett büntetés végrehajtására vonatkozó rendelkezést [91. § (1) bek. *b)* és *c)* pontja és (3) bek.] megfelelően alkalmazni kell.

Az összbüntetés

92. § (1)⁷⁹ Ha az elkövetőt több, határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélik, és az elkövető valamennyi bűn-

⁷⁴ A 90. § *b)*–*e)* pontjait az 1998. évi LXXXVII. törvény 24. §-a iktatta be. A törvény 93. § (5) bekezdése szerint az *e)* pont 2000. január 1-jén lép hatályba.

⁷⁵ A 91. § (1) bekezdésének *b)* pontja az 1993. évi XVII. törvény 22. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁷⁶ A 91. § (2) bekezdését az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁷⁷ A 91. § (3) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 22. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁷⁸ A 91/A. §-t az 1998. évi XXII. törvény 1. §-a iktatta be.

⁷⁹ A 92. § (1) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 25. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáiig hatályos szövege:

„(1) Ha az elkövetőt több, határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélik, a jogerősen kiszabott büntetéseket összbüntetésbe kell foglalni.”

cselekményt a legkorábban hozott ítélet jogerőre emelkedését megelőzően követte el, a jogerősen kiszabott büntetéseket összbüntetésbe kell foglalni.

(2)⁸⁰

(3)⁸¹ A pénzbüntetés és a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés (50. §, 52. §) összbüntetésbe nem foglalható.

93. §⁸² Az összbüntetés tartamát úgy kell meghatározni, mintha halmazati büntetést szabnának ki. Az összbüntetés tartamának azonban el kell érnie a legsúlyosabb büntetést, de nem érheti el a büntetések együttes tartamát.

94. § (1) Különböző fokozatban végrehajtandó szabadságvesztések összbüntetésbe foglalása esetén az összbüntetést abban a fokozatban kell végrehajtani, amelyik közülük a legszigorúbb. Ha azonban az összbüntetés mértéke három év vagy azt meghaladó tartamú, illetőleg többszörös visszaesőnél két év vagy ezt meghaladó tartamú, az összbüntetés végrehajtási fokozatát ennek figyelembevételével kell meghatározni.

(2) Ha az (1) bekezdés alkalmazásával megállapítandó végrehajtási fokozat az elítélt számára méltánytalan hátrányt jelentene, eggyel enyhébb fokozat állapítható meg.

95. §⁸³

96. § (1) Mellékbüntetések nem foglalhatók összbüntetésbe, úgyszintén a pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés sem.

(2) Azonos tartamú mellékbüntetések közül — a vagyonekobzás és a pénzmellékbüntetés kivételével — azt kell végrehajtani, amelyik az elítélre hátrányosabb. Ez irányadó a főbüntetés helyett alkalmazott mellékbüntetésre is.

⁸⁰ A 92. § (2) bekezdését az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A bekezdés 1999. február 28. napjáiig hatályos szövege:

„(2) Összbüntetésbe csak olyan végrehajtandó büntetések foglalhatók, amelyeket az összbüntetésbe foglaláskor még nem hajtottak végre, vagy amelyeket folyamatosan hajtanak végre.”

⁸¹ A 92. § (3) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 23. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁸² A 93. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 26. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáiig hatályos szövege:

„93. § (1)

(2) Az összbüntetés tartamát — az összbüntetésbe foglalandó büntetések alapulvételével — úgy kell megállapítani, hogy az haladja meg a legsúlyosabb büntetést, de ne érje el a büntetések együttes tartamát.

(3)

(4) Ha valamennyi bűncselekményt a legkorábban hozott ítélet jogerőre emelkedése előtt követték el, az összbüntetés tartamát úgy kell meghatározni, mintha halmazati büntetést szabnának ki. Az összbüntetés tartamának azonban el kell érnie a legsúlyosabb büntetést, de nem érheti el a büntetések együttes tartamát.”

⁸³ A 95. §-t az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

*A különös és a többszörös visszaesőkre vonatkozó rendelkezések*⁸⁴

97. §⁸⁵ (1) A különös és a többszörös visszaesővel szemben — amennyiben a törvény másként nem rendelkezik — az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a felével emelkedik, de nem haladhatja meg a tizenöt évet. Halmazati büntetés esetén a 85. § (2) bekezdése szerinti büntetési tételt kell a felével emelni.

(2) A büntetés a 87. § (2) bekezdése alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető.

(3)⁸⁶ Az (1) bekezdésben meghatározott súlyosabb jogkövetkezmények nem alkalmazhatók, ha e törvény Különös Része a különös visszaesőként történő elkövetést a bűncselekmény súlyosabban minősülő eseteként rendeli büntetni.

A többszörös visszaesőkre vonatkozó rendelkezések

98. §⁸⁷

Az előzetes fogvatartás beszámítása

99. §⁸⁸ (1) A kiszabott szabadságvesztésbe, közérdekű munkába, pénzbüntetésbe, illetőleg pénzmellékbüntetésbe az előzetes fogvatartás teljes idejét be kell számítani.

(2) A beszámításnál egy napi előzetes fogvatartás egy napi közérdekű munkának, illetve egy napi tételnek felel meg. A pénzmellékbüntetésbe történő beszámításra a 65. § (2) bekezdése szerinti számítás irányadó.

VI. Fejezet

MENTESÍTÉS A BÜNTETETT ELŐÉLETHEZ
FŰZŐDŐ HÁTRÁNYOK ALÓL

A mentesítés hatálya

100. § (1) A mentesítés folytán az elítélt mentesül azon hátrányos következmények alól, amelyeket az elítéléshez jogszabály fűz.

(2) A mentesített személy büntetlen előéletűnek tekintendő, és nem tartozik számot adni olyan elítéltetésről, amelyre nézve mentesítésben részesült.

(3) Újabb bűncselekmény elkövetése esetén a mentesítés nem terjed ki azokra a hátrányos következményekre, amelyeket e törvény a korábbi elítéléshez fűz.

A mentesítés módja

101. § Az elítélt mentesítésben részesülhet

- a) a törvény erejénél fogva,
- b) bírósági határozat alapján,
- c) kegyelem útján.

A törvényi mentesítés

102. § (1)⁸⁹ A törvény erejénél fogva áll be a mentesítés a) közérdekű munka, pénzbüntetés és főbüntetés helyett alkalmazott mellékbüntetés esetén az ítélet jogerőre emelkedésének napján;

b) felfüggesztett szabadságvesztés esetén a próbaidő leteltének napján;

c) gondatlan vétség miatt kiszabott szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltésének, illetőleg végrehajthatósága megszűnésének napján;

d) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meg nem haladó szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatóságának megszűnését követő három év elteltével;

e) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meghaladó, de öt évnél nem hosszabb szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatóságának megszűnését követő öt év elteltével;

f) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, öt évet meghaladó, határozott tartamú szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatóságának megszűnését követő tíz év elteltével.

(2) Az (1) bekezdés b) pontja esetében a mentesítés nem áll be, illetőleg hatályát veszti, ha a büntetés végrehajtását elrendelik. Ilyenkor a mentesítésre a fel nem függesztett büntetés szabályai az irányadók.

(3)⁹⁰

⁸⁴ A 97. §-t megelőző cím a Magyar Közlöny 1993. évi 50. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

⁸⁵ A 97. § az 1993. évi XVII. törvény 24. §-ával megállapított szöveg. Az (1) bekezdés utolsó mondatát az 1998. évi LXXXVII. törvény 27. § (1) bekezdése 2000. január 1-jével „Halmazati büntetés esetén a 85. § (2) bekezdése szerinti büntetési tételt, a tárgyalásról lemondás esetén a 87/C. § szerinti büntetési tételt kell a felével emelni.” szövegre módosította.

⁸⁶ A 97. § (3) bekezdését az 1998. évi LXXXVII. törvény 27. § (2) bekezdése iktatta be.

⁸⁷ A 98. §-t az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁸⁸ A 99. § az 1993. évi XVII. törvény 25. §-ával megállapított szöveg.

⁸⁹ A 102. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 26. §-ával megállapított szöveg.

⁹⁰ A 102. § (3) bekezdését az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

A bírósági mentesítés

103. § (1)⁹¹ A bíróság a szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltet, kérelemre, mentesítésben részesítheti, ha erre érdemes, és a szabadságvesztés kiállításától, illetőleg végrehajthatósága megszűnésétől a 102. § (1) bekezdésének *d)*, *e)*, illetve *f)* pontjaiban meghatározott idő fele már eltelt.

(2)⁹² Az érdemesség elbírálásánál figyelembe kell venni az elítéltnak a főbüntetés kitöltése óta folytatott életmódját, továbbá azt, hogy — amennyiben erre módja volt — jóvátette-e a cselekményével okozott sérelmet.

104. §⁹³ (1) A bíróság előzetes mentesítésben részesítheti az elítéltné, ha a szabadságvesztés végrehajtását felfüggeszti, és az elítélt a mentesítésre érdemes.

(2) Az előzetes mentesítés hatályát veszti, ha a felfüggesztett büntetés végrehajtását elrendelik.

A mentesítés egységessége

105. § Mellékbüntetés alkalmazása esetén az elítélt a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól mindaddig nem mentesül, illetőleg nem mentesíthető, amíg a mellékbüntetés végrehajtása be nem fejeződött vagy végrehajthatósága meg nem szűnt. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a pénzmellékbüntetésre, ha előzetes bírósági mentesítést mondanak ki, valamint a foglalkozástól, illetőleg a járművezetéstől eltiltásra.

A kegyelmi mentesítés

106. § A köztársasági elnök az elítéltné kegyelemből mentesítésben részesítheti akkor is, ha e törvény szerint ennek egyébként nincs helye.

VII. Fejezet

A FIATALKORÚAKRA VONATKOZÓ
RENDELKEZÉSEK*A fiatalok*

107. § (1) Fiatalok az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat még nem.

⁹¹ A 103. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 27. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁹² A 103. § (2)—(3) bekezdését az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte és a 27. § (2) bekezdése a korábbi (4) bekezdés számozását (2) bekezdésre változtatta.

⁹³ A 104. § az 1993. évi XVII. törvény 28. §-ával megállapított szöveg.

(2) E törvény rendelkezéseit a fiatalokakra a jelen fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Büntetés és intézkedés alkalmazása

108. § (1) A fiatalokival szemben alkalmazott büntetés vagy intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalok helyes irányba fejlődjenek, és a társadalom hasznos tagjává váljenek.

(2) Büntetést akkor kell kiszabni, ha intézkedés alkalmazása nem célravezető.

(3)⁹⁴ Szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazni vagy büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el.

Büntetések és intézkedések

109. § (1)⁹⁵ Fiatalokival szemben vagyonekobzás nem alkalmazható.

(2) A fiatalokival szemben intézkedésként javítóintézetni nevelés is alkalmazható.

A szabadságvesztés

110. § (1)⁹⁶ A fiatalokúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy hónap.

(2) A bűncselekmény elkövetésekor tizenhatodik életévét betöltött fiatalokúra kiszabható szabadságvesztés leghosszabb tartama

*a)*⁹⁷ életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény esetén tizenöt év;

b) tíz évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények esetén tíz év.

(3)⁹⁸ Az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény elkövetésekor tizenhatodik életévét be nem töltött fiatalokúra kiszabható szabadságvesztés leghosszabb tartama tíz év.

(4) A (2) és (3) bekezdés esetén kívül a fiatalokúra kiszabható szabadságvesztés leghosszabb tartama öt év

⁹⁴ A 108. § (3) bekezdését az 1995. évi XLI. törvény 1. §-a iktatta be.

⁹⁵ A 109. § (1) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 7. §-ával megállapított szöveg.

⁹⁶ A 110. § (1) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 28. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) A fiatalokúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy nap.”

⁹⁷ A 110. § (2) bekezdésének *a)* pontja az 1993. évi XVII. törvény 30. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁹⁸ A 110. § (3) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 30. § (3) bekezdésével megállapított szöveg.

akkor, ha a bűncselekmény öt évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) A büntethetőség elévülése határidejének számításánál és a visszaesőkre vonatkozó rendelkezések szempontjából a (2)—(4) bekezdésekben meghatározott időtartam az irányadó.

111. § (1) A fiatalkorú szabadságvesztését a fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézetében kell végrehajtani.

(2) A fiatalkorúak börtönében kell végrehajtani a szabadságvesztést, ha

a) a fiatalkorút büntett miatt két évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztésre ítélik,

b) az egy évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztésre ítélt fiatalkorú visszaeső vagy szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően szándékos bűncselekmény miatt javítóintézeti nevelésre ítélték.

(3) A (2) bekezdés esetén kívül a szabadságvesztést a fiatalkorúak fogházában kell végrehajtani.

(4) Ha az elítélt a szabadságvesztés megkezdésekor huszonegyedik életévét betöltötte vagy a végrehajtás alatt tölti be, a bíróság a 42—44. §-ok alapján határozza meg a szabadságvesztés végrehajtásának fokozatát.

Feltételes szabadságra bocsátás

112. § A fiatalkorú a szabadságvesztésből akkor bocsátható feltételes szabadságra, ha

a) a fiatalkorúak börtönében végrehajtandó büntetésének legalább háromnegyed részét,

b) a fiatalkorúak fogházában végrehajtandó büntetésének legalább kétharmad részét kitöltötte.

A közérdekű munka⁹⁹

113. §⁹⁹ Fiatalkorúval szemben közérdekű munkát akkor lehet kiszabni, ha az ítélet meghozatalakor tizennyolcadik életévét betöltötte.

A pénzbüntetés

114. § (1) Fiatalkorúra pénzbüntetést akkor lehet kiszabni, ha önálló keresete (jövedelme) vagy megfelelő vagyona van.

(2) A pénzbüntetést és a pénzmellékbüntetést behajthatatlansága esetén kell szabadságvesztésre átváltoztatni.

A közügyektől eltiltás

115. § Fiatalkorút csak egy évet meghaladó szabadságvesztés kiszabása esetén lehet a közügyektől eltiltani.

A kitiltás

116. § A megfelelő családi környezetben élő fiatalkorú nem tiltható ki abból a helységből, amelyben családjá él.

A próbára bocsátás

117. § (1) Fiatalkorúval szemben próbára bocsátásnak bármely bűncselekmény esetén helye van.

(2)¹⁰⁰ A próbaidő tartama egy évtől két évig terjedhet; a tartamot években és hónapokban kell meghatározni.

(3) A bíróság a 73. § (2) bekezdés esetén javítóintézeti nevelést rendel el, vagy büntetést szab ki.

A javítóintézeti nevelés

118. § (1) Javítóintézeti nevelést a bíróság akkor rendel el, ha a fiatalkorú eredményes nevelése érdekében intézeti elhelyezése szükséges.

(2)¹⁰¹ A javítóintézeti nevelés tartama egy évtől három évig terjedhet.

(3)¹⁰¹ A bíróság azt, aki a javítóintézetben legalább egy évet eltöltött, ideiglenesen elbocsátja az intézetből, ha a kiszabott javítóintézeti nevelés felét már letöltötte, és alaposan feltehető, hogy az intézkedés célja további javítóintézeti nevelés nélkül is elérhető. Az ideiglenes elbocsátás tartama azonos a javítóintézeti nevelés hátralevő részével, de legalább egy év.

(4)¹⁰¹ A bíróság az ideiglenes elbocsátást megszünteti, ha a fiatalkorút az ideiglenes elbocsátás alatt elkövetett bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélik vagy javítóintézeti nevelését rendelik el. Ha a fiatalkorúval szemben a bíróság más büntetést szab ki, vagy intézkedést alkalmaz, illetve a fiatalkorú a pártfogó felügyelet szabályait megszegi, a bíróság az ideiglenes elbocsátást megszüntetheti.

(5)¹⁰² Az ideiglenes elbocsátás megszüntetése esetén az ideiglenes elbocsátáson töltött idő a javítóintézeti nevelésbe nem számítható be.

¹⁰⁰ A 117. § (2) bekezdése az 1995. évi XLI. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

¹⁰¹ A 118. § (2)—(4) bekezdése az 1995. évi XLI. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

¹⁰² A 118. § (5)—(6) bekezdését az 1995. évi XLI. törvény 3. §-a iktatta be.

⁹⁹ A 113. § és az azt megelőző cím az 1997. évi LXXIII. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

(6)¹⁰² Azt, aki a tizenkilencedik életévét betöltötte, a javítóintézetből el kell bocsátani.

A pártfogó felügyelet

119. §¹⁰³ A felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt, a próbára bocsátott, a feltételes szabadságra bocsátott, a javítóintézetből ideiglenesen elbocsátott és az a fiatalkorú, akivel szemben a vádemelést elhalasztották, pártfogó felügyelet alatt áll.

Halmazati és összbüntetés

120. § (1) A halmazati és az összbüntetés a 110. § (2) bekezdésének *a*) pontja esetén nem haladhatja meg a húsz évi, *b*) pontja és a (3) bekezdés esetén a tizenöt évi, a (4) bekezdés esetén a hét év és hat hónapi szabadságvesztést.

(2)¹⁰⁴ Javítóintézeti nevelés és szabadságvesztés találkozása esetén összbüntetésként a szabadságvesztést kell végrehajtani. Ennek tartamát a bíróság legfeljebb egy évvel meghosszabbíthatja, ha erre a 108. §-ban meghatározott cél elérése érdekében szükség van. A meghosszabbítás tartama azonban a javítóintézeti nevelés hátralevő részét nem érheti el.

(3)¹⁰⁵

Egységes intézkedés¹⁰⁶

120/A. §¹⁰⁶ (1) Ha a bíróság a fiatalkorúval szemben több olyan javítóintézeti nevelést rendelt el, amelyeket az egységes intézkedés elrendelésekor még nem hajtottak végre, vagy amelyeket folyamatosan hajtanak végre, a bíróság a fiatalkorúval szemben egységes intézkedésként javítóintézeti nevelést rendel el.

(2)¹⁰⁷ Az egységes intézkedésként elrendelt javítóintézeti nevelés tartamát úgy kell megállapítani, hogy az ne legyen rövidebb a leghosszabb tartamú javítóintézeti nevelésnél, de ne érje el az elrendelt javítóintézeti nevelések

együttes tartamát. A javítóintézeti nevelés tartama ilyenkor sem haladhatja meg a három évet.

Az előzetes fogvatartás beszámítása¹⁰⁸

120/B. §¹⁰⁸ (1) Az elrendelt javítóintézeti nevelésbe az előzetes fogvatartás teljes idejét be kell számítani.

(2) A beszámításnál egy napi előzetes fogvatartás egy napi javítóintézeti nevelésnek felel meg.

Mentesítés a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól

121. § (1) A fiatalkorú elítélt a törvény erejénél fogva mentesül

a) az ítélet jogerőre emelkedésének napján, ha a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztik,

b)¹⁰⁹ a büntetés kitöltésének, illetőleg végrehajthatósága megszűnésének napján, ha szándékos bűncselekmény miatt egy évet meg nem haladó szabadságvesztésre ítélték;

c)¹⁰⁹ a büntetés kitöltésének vagy végrehajthatósága megszűnésének napjától számított három év elteltével, ha szándékos bűncselekmény miatt egy évet meghaladó, de öt évnél nem hosszabb végrehajtható szabadságvesztésre ítélték.

(2)¹¹⁰ A szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meghaladó szabadságvesztés kitöltése után a bíróság a fiatalkorút, kérelemre, mentesítésben részesíti, amennyiben erre érdemes.

(3) A fiatalkorú mentesítését nem akadályozza az, hogy a pénzmellékbüntetés végrehajtása nem fejeződött be, vagy végrehajthatósága nem szűnt meg.

VIII. Fejezet

A KATONÁKRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

Az elkövetők

122. § (1)¹¹¹ E törvény alkalmazásában katona a fegyveres erők tényleges, továbbá a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja.

¹⁰³ A 119. § az 1995. évi XLI. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

¹⁰⁴ A 120. § (2) bekezdése az 1995. évi XLI. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

¹⁰⁵ A 120. § (3) bekezdését az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁰⁶ A 120/A. §-t és az azt megelőző címet az 1995. évi XLI. törvény 6. §-a iktatta be.

¹⁰⁷ A 120/A. § (2) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 29. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(2) Az egységes intézkedésként elrendelt javítóintézeti nevelés tartamát úgy kell megállapítani, hogy az ne legyen rövidebb a legsúlyosabb javítóintézeti nevelésnél, de ne érje el az egységes intézkedésként elrendelt javítóintézeti nevelések együttes tartamát. A javítóintézeti nevelés tartama ilyenkor sem haladhatja meg a három évet.”

¹⁰⁸ A 120/B. §-t és az azt megelőző címet az 1995. évi XLI. törvény 7. §-a iktatta be.

¹⁰⁹ A 121. § (1) bekezdésének *b*)—*c*) pontja az 1993. évi XVII. törvény 31. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹⁰ A 121. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 31. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹¹ A 122. § (1) bekezdése az 1996. évi XLIII. törvény 332. § (5) bekezdésével megállapított szöveg.

(2) E törvény rendelkezéseit a katonákra a jelen fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(3) A fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések (VII. fejezet) katonára nem alkalmazhatók.

(4) Katonai bűncselekményt tettesként csak katona követhet el.

*Más állam katonája ellen elkövetett
bűncselekmény*¹¹²

122/A. §¹¹² (1) A XX. fejezet rendelkezései szerint büntetendő az a katona, aki az ott meghatározott bűncselekményt

a) a szövetséges fegyveres erő (368. §) katonájával szemben, vagy

b) az ENSZ vagy más nemzetközi szervezet felkérésére végzett békefenntartó, béketeremtő vagy megfigyelő tevékenység keretében, külföldi szolgálat során más állam katonájával szemben

szolgálati feladat közös ellátása alatt követi el.

(2) Az (1) bekezdés *a)* pontjának alkalmazásában a szövetséges fegyveres erő katonája a szövetséges fegyveres erő állama rendőrségének, illetőleg polgári védelmi szolgálatának tagja, *b)* pontjának alkalmazásában más állam katonája a más állam rendőrségének, illetőleg polgári védelmi szolgálatának tagja is.

122/B. §¹¹² A XX. fejezet szerint büntetendő az a katona is, aki az ott meghatározott bűncselekményt a szövetséges fegyveres erőkhöz teljesített szolgálata során, illetve az ENSZ vagy más nemzetközi szervezet felkérésére végzett békefenntartó, béketeremtő vagy megfigyelő tevékenység keretében követi el.

A büntethetőséget kizáró okok

123. § (1) Nem büntethető a katona a parancsra végrehajtott cselekményért, kivéve, ha tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el.

(2) A parancsra elkövetett bűncselekményért a parancsot adó tettesként felel.

(3)¹¹³

¹¹² A 122/A—122/B. §-okat és az azokat megelőző címet az 1998. évi LXXXVII. törvény 30. §-a iktatta be.

¹¹³ A 123. § (3) bekezdését az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

A büntethetőséget megszüntető ok

124. §¹¹⁴ A 73. § (2) bekezdésének esetét kivéve nem büntethető katonai vétség miatt az elkövető, ha a tettes szolgálati viszonyának megszűnése óta egy év eltelt.

Bűncselekmény elbírálása fegyelmi jogkörben

125. §¹¹⁵

A halálbüntetés alkalmazása

126. §¹¹⁶

*A szabadságvesztés végrehajtása
katonai fogdában*¹¹⁷

127. §¹¹⁷ (1)¹¹⁸ Ha az elítélt a szolgálatban megtartható, katonai fogdában kell végrehajtani a hivatásos, a szerződéses és a sorállományú katonára kiszabott, egy évet meg nem haladó szabadságvesztést a 44. §-ban meghatározott esetben.

(2) Ha az elítélt szolgálati viszonya megszűnt, a büntetést, illetőleg annak hátralevő részét fogházban kell végrehajtani.

Összbüntetés

128. § Az összbüntetesként kiszabott szabadságvesztés végrehajtására a 127. § irányadó.

*A közérdekű munka alkalmazásának kizárása*¹¹⁹

129. §¹¹⁹ Katonával szemben, szolgálati viszonyának fennállása alatt, közérdekű munka nem alkalmazható.

¹¹⁴ A 124. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 31. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„124. § Nem büntethető katonai vétség miatt az elkövető, ha a tettes szolgálati viszonyának megszűnése óta egy év eltelt.”

¹¹⁵ A 125. §-t az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹¹⁶ A 126. §-t az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹¹⁷ A 127. § és az azt megelőző cím az 1993. évi XVII. törvény 32. §-ával megállapított szöveg.

¹¹⁸ A 127. § (1) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 32. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) Ha az elítélt a szolgálatban megtartható, katonai fogdában kell végrehajtani a hivatásos, a továbbszolgáló és a sorállományú katonára kiszabott, egy évet meg nem haladó szabadságvesztést a 44. §-ban meghatározott esetben.”

¹¹⁹ A 129. § és az azt megelőző cím az 1993. évi XVII. törvény 33. §-ával megállapított szöveg

A katonai mellékbüntetések

130. § (1) Katonával szemben — ha a közügyektől nem tiltják el — a következő mellékbüntetések is alkalmazhatók:

- a) lefokozás,
- b) a szolgálati viszony megszüntetése,
- c) rendfokozatban visszavetés,
- d) a várakozási idő meghosszabbítása.

(2) Az (1) bekezdés a)–b) pontjában felsorolt mellékbüntetések önállóan, főbüntetés helyett is alkalmazhatók.

A lefokozás

131. § (1) A lefokozással a katona elveszti a rendfokozatát.

(2) Lefokozást akkor kell alkalmazni, ha az elkövető a rendfokozatra méltatlanná vált.

A szolgálati viszony megszüntetése

132. §¹²⁰ A szolgálati viszony megszüntetésének hivatas és szerződéses állományú katonával szemben van helye, ha a szolgálatra méltatlanná vált.

A rendfokozatban visszavetés

133. § (1) Rendfokozatban visszavetés esetén a katona eggyel alacsonyabb rendfokozatba kerül annál, amelyet a bűncselekmény elbírálása idején visel.

(2) A rendfokozatban visszavetést akkor kell alkalmazni, ha a bűncselekmény a rendfokozat tekintélyének sérelmével jár, de lefokozásra nincs szükség.

(3) A rendfokozatban visszavetéssel egyidejűleg az alacsonyabb rendfokozatban eltöltendő időt egy évtől két évig terjedő tartamban kell meghatározni.

A várakozási idő meghosszabbítása

134. § (1) A várakozási idő meghosszabbítása esetén a katonának a soron következő rendfokozatba előlépésre előírt várakozási ideje meghosszabbodik. A meghosszabbítást években kell meghatározni; tartama nem haladhatja meg a rendfokozatra előírt várakozási idő felét.

¹²⁰ A 132. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 33. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„132. § A szolgálati viszony megszüntetésének hivatasos és továbbszolgáló állományú katonával szemben van helye, ha a szolgálatra méltatlanná vált.”

(2) A várakozási időt akkor kell meghosszabbítani, ha a katonának az előléptetést hosszabb várakozási idő eltöltésével kell kiérdemelnie.

*A próbára bocsátás***135. §**¹²¹*Mentesítés a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól*

136. § (1) A bíróság az elítéltet a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól előzetes mentesítésben részesítheti, ha a szabadságvesztést katonai fogdában rendeli végrehajtani. Ez a mentesítés a büntetés kiállításának, illetve végrehajthatósága megszűnésének napján áll be.

(2) Katonai mellékbüntetés alkalmazása az elítélt mentesítését nem akadályozza.

IX. Fejezet

ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

137. § E törvény alkalmazásában

1.¹²² hivatalos személy:

- a) az országgyűlési képviselő,
- b) a köztársasági elnök,
- c) a miniszterelnök,
- d) a Kormány tagja, a politikai államtitkár,
- e) az alkotmánybíró, a bíró, az ügyész,
- f)¹²³ az állampolgári és a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és általános helyettese, valamint a külön biztosok,
- g) a helyi önkormányzati testületek tagja,
- h) a közjegyző,
- i)¹²⁴ az önálló bírósági végrehajtó,
- j)¹²⁴ alkotmánybíróságnál, bíróságnál, ügyészségnél, államigazgatási szervnél, önkormányzati igazgatási szervnél, az Állami Számvevőszéknél, a Köztársaság Elnökének Hivatalánál, az Országgyűlés Hivatalánál szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetészerű működéséhez tartozik,

¹²¹ A 135. §-t az 1987. évi III. törvény 42. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹²² A 137. § 1. pontja az 1993. évi XVII. törvény 34. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹²³ A 137. § 1. f) alpontja az 1997. évi XXXIV. törvény 3. §-ával módosított szöveg.

¹²⁴ A 137. § 1. i) alpontját beiktatta és a korábbi i)–j) alpontok jelölését j)–k) alpontra változtatta az 1994. évi LIII. törvény 310. § (1) bekezdése.

k)¹²⁴ jogszabály alapján közhatalmi, államigazgatási feladatokkal megbízott szervnél, testületnél az a személy, aki közhatalmi, államigazgatási feladatot lát el;

2.¹²⁵ közfeladatot ellátó személy:

a) a postai szolgáltató végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó alkalmazottja, a közforgalmú tömegközlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó személy, továbbá a közúti személyszállítási szolgáltatást végző más személy,

b) a biztonsági feladatot teljesítő katona,

c) a polgári védelmi szervezetbe beosztott és polgári védelmi szolgálatot teljesítő személy,

d) a mentőszolgálat tagja,

e) a bírósági vagy más hatósági eljárásban a védő vagy a jogi képviselő,

f) az egészségügyről szóló törvényben meghatározott esetben az egészségügyi dolgozó, valamint az egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személy,

g) a közoktatásról szóló törvényben meghatározott esetben a pedagógus,

h) az állami, önkormányzati, önkéntes és létesítményi tűzoltóság tűzoltói feladatot ellátó tagja;

3. állami szerv: a népképviselői, az államigazgatási, a bírói és az ügyészi szerv, valamint az állam gazdálkodó szerve és intézménye;

4. fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki lőfegyvert vagy robbanóanyagot tart magánál, felfegyverkezve pedig az, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál;

5. vagyoni hátrány: a vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni előny;

6. hozzátartozó: az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa, az örökbecfogadó és a nevelőszülő, az örökbe fogadott és a nevelt gyermek, a testvér, a házastárs, az élettárs és a jegyes, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, valamint a testvér házastársa;

7. bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezetten követ el, vagy ebben megállapodik;

8.¹²⁶ bűnszervezet: bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés végett létrejött olyan bűnszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölérendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul;

9. üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik;

10. háborún az állam biztonságát súlyosan fenyegető veszélyt is érteni kell;

11. termék az ipari és a mezőgazdasági termék (termény), akár nyersanyag, akár félgyártmány vagy készáru; a termékkel egy tekintet alá esik az élő állat, valamint a termelőeszköz akkor is, ha ingatlan;

12. nagy nyilvánosságon a bűncselekménynek sajtó, egyéb tömegtájékoztatói eszköz vagy sokszorosítás útján elkövetését is érteni kell;

13. csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt;

14.¹²⁷ visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtható szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el;

15. különös visszaeső az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el;

16.¹²⁸ többszörös visszaeső az, akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként végrehajtható szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatóságának megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekménye elkövetéséig három év nem telt el.

138. § E törvény alkalmazásában, eltérő rendelkezés hiányában fenyegetés: súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

138/A. §¹²⁹ E törvény alkalmazásában

a) nagyobb érték, kár, vagyoni hátrány, mérték, adó-, járulékos bevétel csökkenés az ötszázezer forintot meghaladó összeg,

b) jelentős érték, kár, vagyoni hátrány, mérték, adó-, járulékos bevétel csökkenés a kétmillió forintot meghaladó összeg,

c) különösen nagy érték, kár, vagyoni hátrány, mérték, adó-, járulékos bevétel csökkenés a hatmillió forintot meghaladó összeg.

¹²⁷ A 137. § 14. pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 36. §-ával megállapított szöveg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege: „13. visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt harminc napot meghaladó, végrehajtható szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.”

¹²⁸ A 137. § 16. pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 36. §-ával megállapított szöveg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege: „15. többszörös visszaeső az, akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatóságának megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekménye elkövetéséig három év nem telt el.”

¹²⁹ A 138/A. §-t az 1997. évi LXXIII. törvény 10. §-a iktatta be.

¹²⁵ A 137. § 2. pontját beiktatta és a korábbi 2—15. pontok számozását 3—16. pontra változtatta az 1998. évi LXXXVII. törvény 34. §-a.

¹²⁶ A 137. § 8. pontját az 1998. évi LXXXVII. törvény 35. §-a állapította meg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„7. bűnszervezet: bűncselekmények folyamatos elkövetésére létrejött olyan — munkamegosztáson alapuló — bűnszövetség, amelynek célja a rendszeres haszonszerzés.”

138/B. §¹³⁰ E törvény alkalmazásában különös méltánylást érdemlő eset, ha a bűncselekményre, annak következményére, elkövetésének összes körülményére, így különösen

a) a bűncselekmény által elérni kívánt célra, az elkövetés módjára, a kísérleti szakra, a felhasznált vagy kilátásba helyezett eszközökre, a sértett felróható közrehatására, a cselekménnyel okozott kár megtérítésére,

b) az elkövető személyiségére, a bűnösségének fokára, büntetlen előéletére, büntetés elviselését megnehezítő állapotára, méltányolható indítékára, az elkövetőnek fel nem róható időmúlásra, az elkövető által a köz javára ellenszolgáltatás nélkül végzett tevékenységre vagy szolgáltatásra

figyelemmel alaposan feltehető, hogy a büntetés célja

1. a 47. § (3) bekezdése esetében további szabadságelvonás nélkül,

2. a 72. § (2) bekezdése esetében a büntetés kiszabásának próbaidőre történő elhalasztásával,

3. a 87. § (5) bekezdése, a 87/A. § és a 97. § (2) bekezdése esetében a büntetési tételnél enyhébb főbüntetés kiszabásával,

4. a 89. § (2) bekezdése esetében a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésével,

5. e törvény Különös Részében meghatározott esetekben a büntetés mellőzésével

is elérhető.

KÜLÖNÖS RÉSZ

X. Fejezet

AZ ÁLLAM ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása

139. §¹³¹ (1) Aki olyan cselekményt követ el, amely közvetlenül arra irányul, hogy a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét erőszakkal vagy ezzel fenyegetve — különösen fegyveres erő igénybevételével — megváltoztassa, büntetett követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatására irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Nem büntethető az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása miatt, akinek önkéntes elállása következtében a bűncselekmény folytatása elmarad, vagy aki annak folytatását önként megakadályozza.

Az alkotmányos rend elleni szervezkedés¹³²

139/A. §¹³² (1) Aki olyan szervezetet hoz létre, vagy vezet, amelynek az a célja, hogy a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét erőszakkal vagy ezzel fenyegetve megváltoztassa, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig; aki olyan szervezetben részt vesz, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető az alkotmányos rend elleni szervezkedés miatt, akinek önkéntes előállása következtében a szervezkedés folytatása elmarad, vagy aki annak folytatását önként megakadályozza.

Lázadás

140. §¹³³ (1) Aki olyan tömegzavargásban vesz részt, amelynek közvetlen célja, hogy

a) az Országgyűlést,

b) a köztársasági elnököt,

c) a Legfelsőbb Bíróságot,

d) a Kormányt

alkotmányos jogköre gyakorlásában erőszakkal vagy ezzel fenyegetve akadályozza, vagy intézkedésre kényszerítse, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő; a tömegzavargás szervezője vagy vezetője öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki lázadásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Nem büntetendő lázadás miatt az a résztvevő, aki a tömegzavargást önként vagy a hatóság felhívására az erőszakos cselekmények megkezdése előtt elhagyja.

Kártevés

141. §¹³⁴

Rombolás

142. §¹³⁵ (1) Aki a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjének megzavarása céljából közművet, termelő-, közforgalmi vagy hírközlő üzemet vagy annak berendezését, középületet vagy építményt, termékkészletet, hadianyagot vagy rendeltetésénél fogva hasonlóan fontos más vagyontárgyat megsemmisít, használhatatlanná tesz, vagy meg-

¹³² A 139/A. §-t és az azt megelőző címet az 1989. évi XXV. törvény 4. §-a iktatta be.

¹³³ A 140. § az 1989. évi XXV. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

¹³⁴ A 141. §-t az 1989. évi XXV. törvény 17. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹³⁵ A 142. § az 1989. évi XXV. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

¹³⁰ A 138/B. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 37. §-a iktatta be.

¹³¹ A 139. § az 1989. évi XXV. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

rongál, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a rombolás különösen súlyos hátránnyal jár.

(3) Aki rombolásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Merénylet

143. §¹³⁶

Hazaárulás

144. § (1)¹³⁷ Az a magyar állampolgár, aki abból a célból, hogy a Magyar Köztársaság függetlenségét, területi épségét vagy alkotmányos rendjét sértse, külföldi kormánnyal vagy külföldi szervezettel kapcsolatot vesz fel, vagy tart fenn, büntettet követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)¹³⁸ A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a hazaárulást

- a) súlyos hátrányt okozva,
 - b) állami szolgálat vagy hivatalos megbízatás felhasználásával,
 - c) háború idején,
 - d)¹³⁹ külföldi fegyveres erőnek behívásával vagy igénybevitelével
- követik el.

(3) Aki hazaárulásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Hűtlenség

145. §¹⁴⁰ Az a magyar állampolgár, aki állami szolgálatával vagy hivatalos megbízatásával visszaélve külföldi kormánnyal vagy külföldi szervezettel kapcsolatot vesz fel, vagy tart fenn, és ezzel a Magyar Köztársaság függetlenségét, területi épségét vagy alkotmányos rendjét veszélyezteti, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig, háború idején öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

¹³⁶ A 143. §-t az 1989. évi XXV. törvény 17. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹³⁷ A 144. § (1) bekezdése az 1989. évi XXV. törvény 7. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹³⁸ A 144. § (2) bekezdése az 1989. évi XVI. törvény 1. §-ával módosított szöveg.

¹³⁹ A 144. § (2) bekezdésének d) pontját az 1989. évi XXV. törvény 7. § (2) bekezdése iktatta be.

¹⁴⁰ A 145. § az 1989. évi XXV. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

Az ellenség támogatása

146. § (1)¹⁴¹ Aki háború idején a Magyar Köztársaság katonai erejének gyengítése céljából az ellenséggel érintkezésbe bocsátkozik, annak segítséget nyújt vagy a saját, illetőleg a szövetséges fegyveres erőnek hátrányt okoz, büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az ellenség támogatására irányuló előkészületet követ el, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kémkedés

147. §¹⁴² (1) Aki idegen hatalom vagy idegen szervezet részére a Magyar Köztársaság ellen hírszerző tevékenységet végez, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott kémkedést államtitok kiszolgáltatásával követi el, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki kémkedésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Nem büntethető a hírszerző tevékenységre ajánlközás vagy vállalkozás miatt, aki — mielőtt egyéb hírszerző tevékenységet fejtett volna ki — az ajánlközását vagy vállalkozását a hatóságnak bejelenti, és a külföldi kapcsolatait teljesen feltárja.

Államtitok vagy katonai szolgálati titok kiszolgáltatása

148. §¹⁴³

149. §¹⁴⁴

Feljelentés elmulasztása

150. §¹⁴⁵ (1)¹⁴⁶ Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása, az

¹⁴¹ A 146. § (1) bekezdése az 1989. évi XVI. törvény 1. §-ával módosított szöveg.

¹⁴² A 147. § az 1993. évi XVII. törvény 35. §-ával megállapított szöveg.

¹⁴³ A 148. §-t az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁴⁴ A 149. §-t az 1989. évi XXV. törvény 17. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁴⁵ A 150. § az 1989. évi XXV. törvény 11. §-ával megállapított és az 1994. évi IX. törvény 39. §-ával módosított szöveg.

¹⁴⁶ A 150. § (1) bekezdése az 1994. évi IX. törvény 39. §-ával módosított szöveg.

alkotmányos rend elleni szervezkedés, lázadás, rombolás, hazaárulás, hűtlenség, ellenség támogatása, kémkedés kísérelés, vagy még le nem leplezett ilyen bűncselekményt követtek el, és erről a hatóságnak, mihelyt teheti, nem tesz jelentést, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt bűncselekmény feljelentésének elmulasztásáért az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

Más szocialista állam elleni bűncselekmények

151. §¹⁴⁷

Mellékbüntetések

152. §¹⁴⁸ Az e fejezetben meghatározott bűncselekmények esetében mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

XI. Fejezet

AZ EMBERISÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. Cím

A BÉKE ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Háborús uszítás

153. § (1) Aki háborúra uszít, vagy egyébként háborús hírverést folytat, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt nagy nyilvánosság előtt követik el.

(3) Aki háborús uszításra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Bűncselekmény a népek szabadsága ellen

154. § Az a magyar állampolgár, aki népelnyomó fegyveres alakulatba önként belép, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Népiirtás

155. § (1)¹⁴⁹ Aki valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport teljes vagy részleges kiirtása céljából

a) a csoport tagjait megöli,

b) a csoport tagjainak, a csoporthoz tartozása miatt súlyos testi vagy lelki sérelmet okoz,

c) a csoportot olyan életfeltételek közé kényszeríti, amelyek azt vagy annak egyes tagjait pusztulással fenyegetik,

d) olyan intézkedést tesz, amelynek célja a csoporton belül a születések meggátolása,

e) a csoporthoz tartozó gyermekeket más csoportba elhurcolja,

büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki népiirtásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

156. §¹⁵⁰

Apartheid

157. §¹⁵¹ (1) Aki az emberek valamely faji csoportja által az emberek egy másik faji csoportja feletti uralom megszerzése és fenntartása, illetőleg a másik faji csoport rendszeres elnyomása céljából

a) valamely faji csoport vagy csoportok tagjait megöli,

b) valamely faji csoportot vagy csoportokat olyan életkörülmények közé kényszerít, amelyekkel a csoport, illetőleg a csoportok teljes vagy részbeni fizikai megsemmisítésére törekszik,

büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki egyéb apartheid bűncselekményt követ el, büntett miatt öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a (2) bekezdésben írt apartheid bűncselekmény súlyos következményekre vezetett.

(4) A (2) és (3) bekezdés alkalmazásában apartheid bűncselekményen az 1976. évi 27. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az apartheid bűncselekmények leküzdéséről és megbüntetéséről szóló, New Yorkban, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésén, 1973. november 30-án elfogadott nemzetközi egyezmény II. Cikkének a)/(ii), a)/(iii), c), d), e) és f) pontjában meghatározott apartheid bűncselekményeket kell érteni.

¹⁴⁷ A 151. §-t az 1989. évi XXV. törvény 17. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁴⁸ A 152. § az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

¹⁴⁹ A 155. § (1) bekezdése az 1996. évi XVII. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

¹⁵⁰ A 156. §-t az 1996. évi XVII. törvény 8. §-a hatályon kívül helyezte.

¹⁵¹ A 157. § az 1996. évi XVII. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

II. Cím

A HÁBORÚS BŰNCSELEKMÉNYEK

Polgári lakosság elleni erőszak

158. § (1) Aki hadműveleti vagy megszállt területen polgári személlyel vagy hadifogollyal szemben erőszakot alkalmaz, embertelen bánásmódot tanúsít vagy hatalmával más módon súlyosan visszaél, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, büntettet követ el, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)¹⁵² A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény halált okoz.

(3) E § alkalmazásában embertelen bánásmód különösen

a) a megszálló hatalom polgári lakosságának a megszállt területre telepítése vagy a megszállt terület lakosságának áttelepítése,

b) a polgári lakosság és a hadifoglyok megfosztása attól a joguktól, hogy szabályos és pártatlan eljárásban ítélezzenek felettük,

c) a hadifoglyok vagy polgári személyek hazaszállításának indokolatlan halogatása.

Háborús fosztogatás

159. § (1) Aki hadműveleti vagy megszállt területen a polgári javakat fosztogatja, illetve a lakosságot szolgáltatás kikényszerítésével vagy más módon súlyosan megkárosítja, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha bűncselekményt fegyveresen vagy csoportosan követik el.

Bűnös hadviselés

160. §¹⁵³ Az a katonai parancsnok, aki a hadviselés nemzetközi jogi szabályainak megsértésével

a) olyan hadműveletet folytat, amely súlyos kárt okoz a polgári lakosság életében, egészségében vagy javaiban, a nemzetközileg védett kulturális javakban, a veszélyes erőket tartalmazó létesítményekben,

b) védelem nélküli helyiség vagy fegyvermentes övezet ellen indít támadást,

büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

¹⁵² A 158. § (2) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozat értelmében módosított szöveg.

¹⁵³ A 160. § a 23/1990. (X. 31.) AB határozat értelmében módosított szöveg.

*Nemzetközi szerződés által tiltott fegyver alkalmazása*¹⁵⁴

160/A. §¹⁵⁴ (1) Aki hadműveleti vagy megszállt területen az ellenséggel, polgári személlyel vagy hadifogollyal szemben nemzetközi szerződés által tiltott fegyvert vagy harci eszközt alkalmaz, vagy alkalmaztat, büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki nemzetközi szerződés által tiltott fegyver alkalmazására irányuló előkészületet követ el, büntetett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Az (1)—(2) bekezdés alkalmazásában nemzetközi szerződés által tiltott fegyvernek kell tekinteni

a) az 1955. évi 20. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a fojtó, mérges és egyéb hasonló gázok, valamint a bakteriológiai eszközök hadviselési célokra történő használatának eltiltására vonatkozóan Genfben, az 1925. évi június hó 17. napján kelt jegyzőkönyvben említett fojtó, mérges és egyéb hasonló gázokat, a bakteriológiai harci eszközöket,

b) az 1984. évi 2. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a mértéktelen sérülést okozóknak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról szóló, Genfben, az 1985. évi október hó 15. napján kelt egyezményhez csatolt

- I. Jegyzőkönyvben meghatározott röntgensugárral ki nem mutatható repesszel sérülést okozó fegyvert,
- az 1997. évi CXXXIII. törvénnyel kihirdetett II. Módosított Jegyzőkönyv 2. Cikkének 1—5. pontjában meghatározott aknát, távtelepítésű aknát, gyalogság elleni aknát, meglepő aknát és más eszközt,
- III. Jegyzőkönyv 1. Cikkének 1. pontjában meghatározott gyújtófegyvert,
- IV. Kiegészítő Jegyzőkönyv I. Cikkében meghatározott vakító lézerfegyvert,

c) az 1997. évi CIV. törvényvel kihirdetett, a vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló, Párizsban, 1993. január 13-án aláírt egyezmény II. Cikkének 1. és 7. pontjában meghatározott vegyifegyvert vagy vegyi kényszerítő eszközt,

d) az 1998. évi X. törvénnyel kihirdetett Gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, illetőleg megsemmisítéséről

¹⁵⁴ A 160/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVII. törvény 38. §-a iktatta be.

¹⁵⁵ A 166. § (2) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

szóló, Oslóban, 1997. szeptember 18-án elfogadott egyezmény 2. Cikkének 1. pontjában meghatározott gyalogsági aknát.

Harctéri fosztogatás

161. § Aki a harctéren az elesetteket, sebesülteket vagy betegeket fosztogatja, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Fegyverszünetmegszegése

162. § (1) Aki a fegyverszünet feltételeit megszegi, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a fegyverszünet megszegése különösen súlyos következményekre vezet.

Hadikövet elleni erőszak

163. § (1) Aki az ellenség hadikövetét vagy ennek kísérlőjét bántalmazza, jogtalanul visszatartja, vagy ellene más erőszakot alkalmaz, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki a hadikövetet vagy a kísérlőjét megöli, tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

Visszaélés a vöröskereszttel

164. § Aki háború idején a vöröskereszt (vörös félhold, vörös oroslán és nap) jelvénnel avagy hasonló célt szolgáló és nemzetközileg elismert más jelvénnel vagy jelzéssel visszaél, vagy ezek oltalma alatt álló személlyel vagy dologgal szemben erőszakos cselekményt követ el, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Egyéb háborús büntettek

165. § Az egyéb háborús büntettekről külön jogszabály [az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt, az 1440/1945. (V. 1.) ME rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. (II. 5.) ME rendelet] rendelkezik.

XII. Fejezet

A SZEMÉLY ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. Cím

AZ ÉLET, A TESTI ÉPSÉG ÉS AZ EGÉSZSÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Emberölés

166. § (1) Aki mást megöl, büntettet követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)¹⁵⁵ A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést

- a) előre kitervelten,
- b) nyereségvágyból, vagy
- c) más aljas indokból, illetőleg célból,
- d) különös kegyetlenséggel,

e)¹⁵⁶ hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, illetőleg emiatt, közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során, továbbá a hivatalos vagy a közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen,

- f) több emberen,
- g) sok ember életét veszélyeztetve,
- h) különös visszaesőként,
- i)¹⁵⁷ tizennegyedik életévét be nem töltött személy ellen

követik el.

(3) Aki emberölésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4)¹⁵⁸ Aki az emberölést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5)¹⁵⁹ A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a)¹⁶⁰ az újszülött megölése (166/A. §), az erős felindulásban elkövetett emberölés (167. §), a népirtás [155. § (1) bekezdés a) pont];

¹⁵⁶ A 166. § (2) bekezdésének e) pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 39. § (1) bekezdésével megállapított szöveg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„e) hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, illetőleg emiatt,”

¹⁵⁷ A 166. § (2) bekezdésének i) pontját az 1998. évi LXXXVII. törvény 39. § (1) bekezdése iktatta be.

¹⁵⁸ A 166. § (4) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 11. §-ával megállapított szöveg.

¹⁵⁹ A 166. § (5) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 36. §-ával megállapított szöveg.

¹⁶⁰ A 166. § (5) bekezdésének a) pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 39. § (2) bekezdésével megállapított szöveg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„a) az erős felindulásban elkövetett emberölés (167. §), a népirtás [155. § (1) bekezdés a) pont];”

b) az emberrablás és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esetei [175/A. § (4) bekezdés, 355. § (5) bekezdés a) pont];

c) a terrorcselekmény, a légi jármű hatalomba kerítése és a zendülés súlyosabban minősülő esetei, ha a halált szándékosan okozva követik el [261. § (2) bekezdés a) pont, 262. § (2) bekezdés, 352. § (3) bekezdés b) pont].

*Újszülött megölése*¹⁶¹

166/A. §¹⁶¹ Az a nő, aki születő gyermekét a szülés alatt, vagy megszületett gyermekét közvetlenül a szülés után megöli, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Erős felindulásban elkövetett emberölés

167. § Aki mást méltányolható okból származó erős felindulásban megöli, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Öngyilkosságban közreműködés

168. § Aki mást öngyilkosságra rábír, vagy ennek elkövetéséhez segítséget nyújt, ha az öngyilkosságot megkísérlik vagy elkövetik, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Magzatelhajtás

169. § (1) Aki más magzatát elhajtja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)¹⁶² A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a magzatelhajtás

a) üzletszerűen,

b) a nő beleegyezése nélkül,

c) súlyos testi sértést vagy életveszélyt okozva követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a magzatelhajtás halált okoz.

(4)¹⁶³ Az a nő, aki magzatát elhajtja vagy elhajtattja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

¹⁶¹ A 166/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVII. törvény 40. §-a iktatta be.

¹⁶² A 169. § (2) bekezdésének felvezető szövege az 1997. évi LXXIII. törvény 12. §-ával megállapított szöveg.

¹⁶³ A 169. § (4) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

Testi sértés

170. § (1)¹⁶⁴ Aki más testi épségét vagy egészségét sérti, ha a sérülés vagy a betegség nyolc napon belül gyógyul, a könnyű testi sértés vétségét követi el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul, az elkövető a súlyos testi sértés büntetést követi el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3)¹⁶⁵ Ha a testi sértést aljas indokból vagy célból, továbbá, ha védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személlyel szemben követik el, a büntetés büntett miatt könnyű testi sértés esetén három évig, súlyos testi sértés esetén egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés.

(4)¹⁶⁶ Büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az elkövető, ha a testi sértés maradandó fogyatékoságot vagy súlyos egészségromlást okoz, illetőleg, ha a súlyos testi sértést különös kegyetlenséggel követi el.

(5) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a testi sértés életveszélyt vagy halált okoz.

(6)¹⁶⁷ Aki a súlyos testi sértést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel, a (4) bekezdésben meghatározott esetben három évig, életveszélyes sérülés okozása esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(7) Az (1) bekezdésben meghatározott vétség elkövetője csak magánindítványra büntethető.

Foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés

171. § (1)¹⁶⁸ Aki foglalkozása szabályainak megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi sértést okoz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

¹⁶⁴ A 170. § (1) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 13. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁶⁵ A 170. § (3) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 13. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁶⁶ A 170. § (4) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 41. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(4) Büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az elkövető, ha a testi sértés maradandó fogyatékoságot vagy súlyos egészségromlást okoz, illetőleg, ha a súlyos testi sértést különös kegyetlenséggel követik el.”

¹⁶⁷ A 170. § (6) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

¹⁶⁸ A 171. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

(2) A büntetés

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

b)¹⁶⁹ egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

(3) Ha az elkövető a közvetlen veszélyt szándékosan idézi elő, büntettet követ el, és az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén — az ott tett megkülönböztetéshez képest — öt évig, két évtől nyolc évig, illetőleg öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában foglalkozási szabályok a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó szabályok is.

Segítségnyújtás elmulasztása

172. § (1)¹⁷⁰ Aki nem nyújt tőle elvárható segítséget sérült vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlen veszélyben van, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a sértett meghal, és életét a segítségnyújtás megmenthette volna.

(3) A büntetés büntett miatt három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a veszélyhelyzetet az elkövető idézi elő, vagy ha a segítségnyújtásra egyébként is köteles.

(4) A (3) bekezdés utolsó fordulata nem alkalmazható azzal szemben, aki a közlekedési szabályok alapján köteles a segítségnyújtásra.

Gondozás elmulasztása

173. § Aki állapotánál vagy idős koránál fogva önmagáról gondoskodni nem tudó személlyel szemben gondozási kötelezettségét nem teljesíti, és ezáltal a gondozásra szoruló életét, testi épségét vagy egészségét veszélyezteti, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

¹⁶⁹ A 171. § (2) bekezdésének b) pontja az 1997. évi LXXIII. törvény 14. §-ával megállapított szöveg.

¹⁷⁰ A 172. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

II. Cím¹⁷¹

*AZ EGÉSZSÉGÜGYI BEAVATKOZÁS,
AZ ORVOSTUDOMÁNYI KUTATÁS RENDJE
ÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI ÖNRENDELKEZÉS
ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK*

Beavatkozás az emberi génállományba

173/A. § (1) Aki az emberi génállományon, magzati génállományon, illetőleg emberi embrió génállományán a génállomány megváltoztatására irányuló beavatkozást végez, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdés szerinti beavatkozás az emberi génállomány, a magzati génállomány, illetőleg az embrió génállományának megváltozását idézi elő.

(3) Nem büntethető az (1)—(2) bekezdésben meghatározott cselekmény miatt, aki a beavatkozást az egészségügyről szóló törvényben meghatározott célból hajtja végre.

Emberi ivarsejt tiltott felhasználása

173/B. § (1) Aki halottból vagy halott magzattól származó ivarsejtet az egészségügyről szóló törvényben meghatározott emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárásra használ fel, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki emberi ivarsejt tiltott felhasználására irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Születendő gyermek nemének megválasztása

173/C. § (1) Aki a születendő gyermek nemének megválasztására irányuló beavatkozást végez, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény miatt, aki a beavatkozást az egészségügyről szóló törvényben meghatározott célból hajtja végre.

Emberen végezhető kutatás szabályainak megszegése

173/D. § Aki emberen orvostudományi kutatást az egészségügyről szóló törvényben meghatározott engedély nélkül, vagy az engedélytől eltérően végez, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

¹⁷¹ A II. címet (173/A—173/I. §-okat) beiktatta, és a korábbi II. cím számozását III. címre változtatta az 1998. évi XXII. törvény 2. §-a.

Embrióval vagy ivarsejttel végezhető kutatás szabályainak megszegése

173/E. § (1) Aki emberi embrión vagy ivarsejten az egészségügyről szóló törvényben meghatározott engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően orvostudományi kutatást végez, vagy emberi embriót kutatási célból hoz létre, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki

- a) emberi embriót állat szervezetébe átültet,
 - b) emberi és állati ivarsejtet egymással megtermékenyít,
 - c) olyan emberi embriót, amellyel kutatást végeztek, emberi szervezetbe beültet,
 - d) kutatáshoz felhasznált emberi ivarsejtet emberi reprodukcióra felhasznál,
 - e) emberi megtermékenyítéshez, illetőleg embrióbeültetéshez nem emberi ivarsejtet, illetőleg embriót használ fel,
 - f) emberi embriót több emberi embrió vagy állati embrió létrehozatalára használ fel,
- büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

173/F. § (1) Aki emberi embrión az embrió génállományának megváltoztatására irányuló kutatást végez, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki

- a) emberi embriót a fogamzással kialakult tulajdonságoktól eltérő, illetőleg további sajátosságokkal rendelkező egyed létrehozatalára használ fel,
 - b) emberi embrió sejtjeit szétválasztja,
- büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Nem büntethető az (1)—(3) bekezdésben meghatározott cselekmény miatt, aki azt az egészségügyről szóló törvényben meghatározott célból hajtja végre.

173/G. § (1) Aki orvostudományi kutatás vagy beavatkozás során egymással genetikailag megegyező emberi egyedeket hoz létre, büntettet követ el, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Egészségügyi önrendelkezési jog megsértése

173/H. § (1) Aki beleegyezéshez, hozzájáruláshoz, illetőleg tájékoztatáshoz kötött,

a) az emberi génállomány megváltoztatásával, illetőleg az embrió génállományának megváltoztatásával, az emberi reprodukcióval vagy a születendő gyermek nemének megválasztásával kapcsolatos egészségügyi beavatkozást,

b) emberen, embrióval vagy ivarsejttel végezhető orvostudományi kutatást,

c) az átültetés céljából végzett szerv- vagy szövetkivétel, illetőleg szerv- vagy szövetátültetés

a jogosult beleegyezése, illetőleg hozzájárulása nélkül végez, vagy a jogszabályban előírt tájékoztatást elmulasztja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki tiltakozó nyilatkozat ellenére halottból szervet, illetőleg szövetet távolít el.

(3) Aki a beleegyezéshez, illetőleg hozzájáruláshoz kötött, az (1) bekezdés szerinti egészségügyi beavatkozást, orvostudományi kutatást, szerv- vagy szövetkivétel, illetőleg szerv- vagy szövetátültetés gondatlanságból a jogosult beleegyezése, illetőleg hozzájárulása nélkül végez, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(4) Az (1)—(3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője magánindítványra büntethető, kivéve, ha azzal összefüggően nem magánindítványra büntetendő bűncselekményt is elkövet. A (2) bekezdés esetén a magánindítványt az egészségügyről szóló törvényben meghatározott, nyilatkozatra jogosult személy terjesztheti elő.

Emberi test tiltott felhasználása

173/I. § (1) Aki emberi gént, sejtet, ivarsejtet, embriót, szervet, szövetet, halott testét vagy annak részét jogellenesen megszerez, vagyoni hasznoszerzés végett forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gyógyintézet alkalmazottja a foglalkozása körében követi el.

(3) A büntetés az (1) bekezdés esetén öt évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) bünszövetségben

követik el.

(4) Aki az emberi test tiltott felhasználására irányuló előkészületet követ el, vétség miatt az (1) bekezdés esetén egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel, a (2) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

III. Cím

A SZABADSÁG ÉS AZ EMBERI MÉLTÓSÁG
ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Kényszerítés

174. § Aki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelmet okoz, amennyiben más bűncselekmény nem valósul meg, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A lelkiismereti és vallásszabadság
megsértése¹⁷²

174/A. §¹⁷² Aki mást

a) a lelkiismereti szabadságában erőszakkal vagy fenyegetéssel korlátoz,

b) a vallásának szabad gyakorlásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz,

büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Nemzeti, etnikai,
faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak¹⁷³

174/B. §¹⁷³ (1) Aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoporthoz tartozása, vagy vélt tartozása miatt bántalmaz, illetőleg erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) fegyveresen,
- b) felfegyverkezve,
- c) jelentős érdeksérelmet okozva,
- d) a sértett sanyargatásával,
- e) csoportosan,
- f) bűnszövetségben

követik el.

¹⁷² A 174/A. §-t és a megelőző címet az 1990. évi IV. törvény 23. § (2) bekezdése iktatta be.

¹⁷³ A 174/B. §-t és a megelőző címet az 1996. évi XVII. törvény 3. §-a iktatta be.

Személyi szabadság megsértése

175. §¹⁷⁴ (1) Aki mást személyi szabadságától megfoszt, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki emberkereskedelemmel összefüggésben megszerzett és a személyi szabadságától megfosztott sértett személyi szabadságának megfosztását fenntartja, és a sértettet munkavégzésre kényszeríti, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés az (1) bekezdés esetén öt évig, a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) aljas indokból vagy célból,
- b) hivatalos eljárás színlelésével,
- c) a sértett sanyargatásával,
- d) jelentős érdeksérelmet okozva,
- e) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére

követik el.

Emberrablás¹⁷⁵

175/A. §¹⁷⁵ (1) Aki mást személyi szabadságától erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel, illetve védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát kihasználva megfoszt, és szabadon bocsátását követelés teljesítésétől teszi függővé, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha az emberrablást

- a) bűnszövetségben,
- b) fegyveresen

követik el.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberrablást

- a) különösen súlyos hátrányt,
- b) halált okozva

követik el.

(4) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberrablás szándékos emberölést is megvalósít.

¹⁷⁴ A 175. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 42. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„175. § (1) Aki mást személyi szabadságától megfoszt, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) aljas indokból vagy célból,
- b) hivatalos eljárás színlelésével,
- c) a sértett sanyargatásával,
- d) jelentős érdeksérelmet okozva

követik el.”

¹⁷⁵ A 175/A. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XVII. törvény 38. §-a iktatta be.

(5) Aki emberrablásra irányuló előkészületet követ el, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki az emberrablást — mielőtt abból súlyos következmény származott volna — önként abbahagyja.

(7) Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy emberrablás elkövetése készül, és erről az érintett személyt vagy a hatóságot, mielőtt teheti, nem tájékoztatja, bűntett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha az emberrablást legalább megkísérelték.

*Emberkereskedelem*¹⁷⁶

175/B. §¹⁷⁶ (1) Aki mást elad, megvásárol, ellenszolgáltatás fejében átad, átvesz, más személyért elcserél, illetve e célra másnak megszerez, bűntett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére,

b) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,

c) munkavégzés végett,

d) fajtalanúság vagy közösülés, illetve mással való fajtalanúság vagy közösülés végett követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) a (2) bekezdésben meghatározott esetek közül kettő szerint minősül, illetve, ha a bűncselekményt

b) bünszervezet tagjaként,

c) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére követik el.

(4) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) a (2) bekezdésben meghatározott esetek közül három szerint minősül, illetve ha a bűncselekményt,

b) a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére bünszervezet tagjaként,

c) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló és a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére követik el.

(5) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt mun-

kavégzés és fajtalanúság vagy közösülés, illetve mással való fajtalanúság vagy közösülés végett

a) a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére, bünszervezet tagjaként,

b) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló és a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére követik el.

(6) Aki emberkereskedelemre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Magánlaksértés

176. § (1)¹⁷⁷ Aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel, hivatalos eljárás színlelésével bemegy, vagy ott bent marad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre, az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akaratára ellenére, vagy megfélemlítéssel

a) éjjel,

b) fegyveresen,

c) felfegyverkezve,

d) csoportosan

bemegy vagy ott bent marad.

(3) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki az (1)—(2) bekezdésben meghatározott módon mást megakadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

(4) A büntetés bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt a (2) bekezdésben írt módon követik el.

Magántitok megsértése

177. § (1) Aki a foglalkozásánál vagy közmegbízatásánál fogva tudomására jutott magántitkot alapos ok nélkül felváltja, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)¹⁷⁸ A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a bűncselekményt jelentős érdeksérelmet okoz.

¹⁷⁷ A 176. § (1) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

¹⁷⁸ A 177. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

¹⁷⁶ A 175/B. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVII. törvény 43. §-a iktatta be.

*Jogosulatlan adatkezelés*¹⁷⁹

177/A. §¹⁷⁹ Az az adatkezelő, aki

- a) jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel,
- b) személyes adatot jogellenesen továbbít, vagy nyilvánosságra hoz,
- c) személyes adatok kezelésére vonatkozó bejelentési kötelezettségét nem teljesíti,
- d) személyes adatot az arra jogosult elől eltitkol,
- e) kezelt személyes adatot meghamisít,
- f) közérdekű adatot eltitkol vagy meghamisít,

véséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Különleges személyes adatokkal visszaélés*¹⁸⁰

177/B. §¹⁸⁰ (1) Aki a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályban meghatározott adatkezelése során tudomására jutott különleges adatot

- a) jogellenesen nyilvánosságra hozza,
 - b) jogosulatlanul felhasználja, vagy illetéktelen személy részére hozzáférhetővé teszi,
- büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)¹⁸¹ Aki különleges adatot maga vagy más részére jogosulatlanul megszerez, véséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Levéltitok megsértése

178. § (1)¹⁸² Aki másnak közlést tartalmazó zárt küldeményét, a tartalmának megismerése végett felbontja, megszerzi, vagy ilyen célból illetéktelen személynek átadja, úgyszintén aki távközlési berendezés útján továbbított közleményt kifürkész, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, véséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

¹⁷⁹ A 177/A. § és az azt megelőző cím az 1993. évi XVII. törvény 39. § (1) bekezdésével beiktatott és az 1997. évi LXXIII. törvény 16. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸⁰ A 177/B. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XVII. törvény 39. § (2) bekezdése iktatta be.

¹⁸¹ A 177/B. § (2) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 17. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸² A 178. § (1) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 44. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szöveg:

„(1) Aki másnak közlést tartalmazó zárt küldeményét, tartalmának megismerése végett felbontja, megszerzi, vagy ilyen célból illetéktelen személynek átadja, úgyszintén aki távközlési berendezés útján továbbított közleményt kifürkész, véséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.”

(2)¹⁸³ A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt foglalkozás vagy köz megbízatás felhasználásával követik el.

(3)¹⁸⁴ A büntetés

- a) két évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény,
- b) büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény jelentős érdeksérelmet okoz.

*Magántitok jogosulatlan megismerése*¹⁸⁵

178/A. §¹⁸⁵ (1) Aki magántitok jogosulatlan megismerése céljából

- a) másnak a lakását, egyéb helyiségét vagy az ezekhez tartozó bekerített helyet titokban átkutatja,
 - b) másnak a lakásában, egyéb helyiségében vagy az ezekhez tartozó bekerített helyen történeteket technikai eszköz alkalmazásával megfigyeli, illetőleg rögzíti,
 - c) másnak közlést tartalmazó zárt küldeményét felbontja vagy megszerzi, és annak tartalmát technikai eszközzel rögzíti,
 - d) távközlési berendezés útján másnak továbbított közleményt kifürkész, és az észlelteket technikai eszközzel rögzíti,
- büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az (1) bekezdésben meghatározott módon megismert magántitok továbbít vagy felhasznál.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) hivatalos eljárás színlelésével,
 - b) üzletszerűen,
 - c) bünszövetségben,
 - d) jelentős érdeksérelmet okozva
- követik el.

Rágalmazás

179. § (1)¹⁸⁶ Aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényről állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, véséget követ el, és

¹⁸³ A 178. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 40. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁸⁴ A 178. § (3) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 40. § (2) bekezdésével beiktatott, és a Magyar Közlöny 1993. évi 50. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

¹⁸⁵ A 178/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVII. törvény 45. §-a iktatta be.

¹⁸⁶ A 179. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmozást

- a) aljas indokból vagy célból,
- b) nagy nyilvánosság előtt,
- c) jelentős érdeksérelmet okozva

követik el.

Becsületsértés

180. § (1)¹⁸⁷ Aki a 179. § esetén kívül mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, köz megbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben,

b) nagy nyilvánosság előtt

a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a becsületsértést tettelesen követi el.

Kegyeltsértés

181. § Aki halottat vagy emlékét a 179. vagy a 180. §-ban meghatározott módon meggyalázza, vétséget követ el, és az ott meghatározott büntetéssel büntetendő.

A valóság bizonyítása

182. § (1) A 179—181. §-ban meghatározott bűncselekmények miatt nem büntethető az elkövető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény valóban bizonyul.

(2) A valóság bizonyításának akkor van helye, ha a tény állítását, híresztelését, illetve az arra közvetlenül utaló kifejezés használatát a közérdek vagy bárkinek a jogos érdeke indokolta.

Magánindítvány és kívánat

183. § (1)¹⁸⁸ A 176—177. és a 178—181. §-ban meghatározott bűncselekmények elkövetői magánindítványra büntethetők.

(2) A 181. § esetén a magánindítványt az elhalt hozzátartozója és örököse terjesztheti elő.

(3) A diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb személyes mentességet élvező személy sérelmére elkövetett rágalmozás vagy becsületsértés a sértett diplomáciai úton kijelentett kívánatára büntethető.

*Értelmező rendelkezés*¹⁸⁹

183/A. §¹⁸⁹ A 170. § és a 175/A. § alkalmazásában a tizenkettedik életévét be nem töltött személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni.

XIII. Fejezet

A KÖZLEKEDÉSI BŰNCSELEKMÉNYEK

A közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény

184. § (1) Aki közlekedési útvonal, jármű, üzemi berendezés vagy ezek tartozéka megrongálásával, akadály létesítésével, közlekedési jelzés eltávolításával vagy megváltoztatásával, megtévesztő jelzéssel, közlekedő jármű vezetője ellen erőszak vagy fenyegetés alkalmazásával avagy más, hasonló módon a vasúti, légi, vízi vagy közúti közlekedés biztonságát veszélyezteti, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást vagy tömegszerencsétlenséget,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

d) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

(3)¹⁹⁰ Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel, a (2) bekezdésben meghatározott esetekben, az ott tett megkülönböztetéshez képest, két évig, három évig, öt évig, illetve két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

¹⁸⁷ A 180. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

¹⁸⁸ A 183. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 41. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸⁹ A 183/A. § és az azt megelőző cím az 1993. évi XVII. törvény 42. §-ával beiktatott és az 1998. évi LXXXVII. törvény 46. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„183/A. § A 175/A. § alkalmazásában a tizenkettedik életévét be nem töltött személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni.”

¹⁹⁰ A 184. § (3) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával megállapított szöveg.

(4) A büntetés korlátlanul enyhíthető — különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető — azzal szemben, aki a veszélyt, mielőtt abból káros következmény származott volna, önként megszünteti.

*Vasúti, légi vagy vízi közlekedés
veszélyeztetése*

185. § (1) Aki a vasúti, a légi vagy a vízi közlekedés szabályainak megszegésével más vagy mások életét vagy testi épségét veszélyezteti, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást vagy tömegszerencsétlenséget,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

d) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel, a (2) bekezdésben meghatározott esetekben az ott tett megkülönböztetéshez képest, két évig, három évig, öt évig, illetve két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A büntetés korlátlanul enyhíthető — különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető — azzal szemben, aki a veszélyt, mielőtt abból káros következmény származott volna, önként megszünteti.

Közúti veszélyeztetés

186. § (1) Aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével más vagy mások életét vagy testi épségét közvetlen veszélynek teszi ki, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást vagy tömegszerencsétlenséget,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

d) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

Közúti baleset okozása

187. § (1)¹⁹¹ Aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével másnak vagy másoknak gondatlanságból súlyos testi sértést okoz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást vagy tömegszerencsétlenséget,

b)¹⁹² egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

*Járművezetés ittas vagy bódult állapotban*¹⁹³

188. § (1)¹⁹⁴ Aki szeszes italtól befolyásolt állapotban vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt vasúti vagy légi járművet, valamint gépi meghajtású vízi járművet vagy úszó munkagépet, avagy közúton gépi meghajtású járművet vezet, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,

b) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

d) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

¹⁹¹ A 187. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

¹⁹² A 187. § (2) bekezdésének b) pontja az 1997. évi LXXIII. törvény 18. §-ával megállapított szöveg.

¹⁹³ A 188. §-t megelőző cím az 1998. évi LXXXVII. törvény 47. §-ával megállapított szöveg. A cím 1999. február 28. napjáig hatályos szövege: Ittas járművezetés

¹⁹⁴ A 188. § (1) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 48. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) Aki szeszes italtól befolyásolt állapotban vasúti vagy légi járművet, valamint gépi meghajtású vízi járművet vagy úszó munkagépet, avagy közúton gépi meghajtású járművet vezet, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

(3)¹⁹⁵ Aki szeszes italtól befolyásolt állapotban vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt nem gépi meghajtású vízi jármű vagy úszó munkagép avagy közúton nem gépi meghajtású jármű vezetésével a (2) bekezdésben meghatározott következményt idézi elő, az ott tett megkülönböztetés szerint büntetendő.

Járművezetés tiltott átengedése

189. § (1)¹⁹⁶ Aki vasúti vagy légi jármű, valamint gépi meghajtású vízi jármű vagy úszó munkagép avagy közúton gépi meghajtású jármű vezetését szeszes italtól befolyásolt állapotban levő, vagy a vezetésre egyéb okból alkalmatlan személynek engedi át, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást vagy tömegszerencsétlenséget,

b) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

Cserbenhagyás

190. §¹⁹⁷ Ha a közlekedési balesettel érintett jármű vezetője a helyszínen nem áll meg, illetve onnan eltávozik, mielőtt meggyőződne arról, hogy valaki megsérült-e, avagy az életét vagy testi épségét közvetlenül fenyegető veszély miatt segítségnyújtásra szorul-e, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Értelmező rendelkezések

191. § (1) A közúton elkövetett bűncselekményekre megállapított rendelkezéseket kell alkalmazni akkor is, ha a közúti járművezetésre vonatkozó szabályok megszegése nem közúton okoz sérülést vagy halált.

¹⁹⁵ A 188. § (3) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 48. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáiig hatályos szövege:

„(3) Aki szeszes italtól befolyásolt állapotban nem gépi meghajtású vízi jármű vagy úszó munkagép avagy közúton nem gépi meghajtású jármű vezetésével a (2) bekezdésben meghatározott következményt idézi elő, az ott tett megkülönböztetés szerint büntetendő.”

¹⁹⁶ A 189. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

¹⁹⁷ A 190. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

(2) A 185—187. §-ok alkalmazásában nem tekinthetők közlekedési szabályoknak a gyalogosokra és az utasokra vonatkozó rendelkezések.

XIV. Fejezet

A HÁZASSÁG, A CSALÁD, AZ IFJÚSÁG ÉS A NEMI ERKÖLCÉS ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. Cím

A HÁZASSÁG, A CSALÁD ÉS AZ IFJÚSÁG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Kettős házasság

192. § Aki házasságának fennállása alatt újabb házasságot köt, vagy aki házassági kötelékben levő személlyel köt házasságot, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Családi állás megváltoztatása

193. §¹⁹⁸ (1) Aki más családi állását megváltoztatja, így különösen gyermeket kicserél, vagy más családba csempész, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a családi állás megváltoztatását

a) gyógy- vagy nevelőintézet alkalmazottja foglalkozása körében,

b) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy követi el.

¹⁹⁸ A 193. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 49. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáiig hatályos szövege:

„193. § (1) Aki más családi állását megváltoztatja, így különösen gyermeket kicserél, vagy más családba csempész, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a családi állás megváltoztatását a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy eladásával vagy megvásárlásával követik el.

(3) A büntetés egy évtől öt évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a családi állás megváltoztatását

a) gyógy- vagy nevelőintézet alkalmazottja foglalkozása körében,
b) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy követi el.

(4) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

a) üzletszerűen,
b) emberkereskedelemmel foglalkozó szervezet keretében követik el.

(5) Ha a gyógy- vagy nevelőintézet alkalmazottja foglalkozása körében az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

(3) Ha a bűncselekményt a gyógy- vagy nevelőintézet alkalmazottja foglalkozása körében gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Kiskorú elhelyezésének megváltoztatása

194. §¹⁹⁹ Aki végrehajtható hatósági határozat alapján elhelyezett kiskorút attól, akinél a hatóság elhelyezte, annak beleegyezése nélkül, az elhelyezés tartós megváltoztatása céljából elvisz, avagy a kiskorút rejtve vagy titokban tartja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Kiskorú veszélyeztetése

195. § (1)²⁰⁰ A kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy, aki e feladatából folyó kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti, büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az (1) bekezdés szerint büntetendő az a nagykorú személy, aki kiskorút bűncselekmény elkövetésére vagy züllött életmód folytatására rábír, vagy rábírti törekszik.

(3)²⁰¹ Büntetett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az a nagykorú személy, aki a kiskorúval kényszermunkát végeztet.

*Tiltott pornográf felvételek készítése*²⁰²

195/A. §²⁰² (1) Aki kiskorú személyről video-, film-, fénykép- vagy más módon előállított pornográf képfelvételeket készít, ilyen felvételeket forgalomba hoz, ezzel kereskedik, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki pornográf jellegű műsorban kiskorú személyt szerepeltet.

¹⁹⁹ A 194. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²⁰⁰ A 195. § (1) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

²⁰¹ A 195. § (3) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 50. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(3) Büntetett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az a nagykorú személy, aki adásvétel útján hozzá került kiskorút bűncselekmény elkövetésére vagy züllött életmód folytatására rábír, vagy rábírti törekszik, továbbá az a nagykorú személy, aki az adásvétel útján hozzá került kiskorúval kényszermunkát végeztet.”

²⁰² A 195/A. §-t és az azt megelőző címet az 1997. évi LXXIII. törvény 21. §-a iktatta be.

(3) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki az (1)—(2) bekezdésben írt bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(4) Az (1)—(2) bekezdés vonatkozásában pornográf képfelvétel, illetve pornográf jellegű műsor a nemiséget súlyosan szeméremérintő nyíltsággal ábrázoló, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló cselekvés, ábrázolás.

Tartás elmulasztása

196. § (1)²⁰³ Aki jogszabályon alapuló és végrehajtható hatósági határozatban előírt tartási kötelezettségét önhibájából nem teljesíti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)²⁰⁴

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a tartás elmulasztása a jogosultat súlyos nélkülözésnek teszi ki.

(4) Az (1) és (2) bekezdés alapján az elkövető nem büntethető, a (3) bekezdés esetén pedig büntetése korlátlanul enyhíthető, ha kötelezettségének az első fokú ítélet meghozataláig eleget tesz.

II. Cím

A NEMI ERKÖLCSES ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Erőszakos közöszülés

197. §²⁰⁵ (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöszülésre kényszerít, vagy más védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát közöszülésre használja fel, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,

b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll,

c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen közöszülnek.

²⁰³ A 196. § (1) bekezdése az 1987. évi III. törvény 39. § (3) bekezdésével és az 1993. évi XVII. törvény 75. §, valamint 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

²⁰⁴ A 196. § (2) bekezdését az 1987. évi III. törvény 42. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁰⁵ A 197. § az 1997. évi LXXIII. törvény 22. §-ával megállapított szöveg.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett erőszakos közöszülés a (2) bekezdés *b)* vagy *c)* pontja szerint is minősül.

Szemérem elleni erőszak

198. §²⁰⁶ (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanosságra, vagy ennek eltűrésére kényszerít, vagy másnak a védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát fajtalanosságra használja fel, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a)* a sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,
- b)* a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll,
- c)* a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen fajtalanokodnak.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett szemérem elleni erőszak a (2) bekezdés *b)* vagy *c)* pontja szerint is minősül.

Természet elleni fajtalanosság

199. § Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki ennél fiatalabb, azonos nemű személlyel fajtalanokodik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Természet elleni erőszakos fajtalanosság

200. §²⁰⁷ (1) Aki azonos nemű személyt erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanosságra vagy ennek eltűrésére kényszerít, vagy védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát használja fel fajtalanosságra, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a)* a sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,
- b)* a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll,
- c)* a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen fajtalanokodnak.

²⁰⁶ A 198. § az 1997. évi LXXIII. törvény 23. §-ával megállapított szöveg.

²⁰⁷ A 200. § az 1997. évi LXXIII. törvény 24. §-ával megállapított szöveg.

(3)²⁰⁸ A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett természet elleni erőszakos fajtalanosság a (2) bekezdés *b)* vagy *c)* pontja szerint is minősül.

Megrontás

201. § (1) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személlyel közöszül, valamint az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét meg nem haladott személlyel fajtalanokodik, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírní, hogy vele közöszüljön vagy fajtalanokodjék, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig, illetőleg egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1), illetőleg a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértette az elkövető hozzátartozója, avagy az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

202. § (1) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt arra bír rá, hogy mással közöszüljön vagy fajtalanokodjék, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírní, hogy mással közöszüljön vagy fajtalanokodjék, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig, illetőleg egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1), illetőleg a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértette az elkövető hozzátartozója, avagy az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

Vérfertőzés

203. § (1) Aki egyenesági rokonával közöszül vagy fajtalanokodik, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető a leszármazó, ha a cselekmény elkövetésekor tizennyolcadik életévét nem töltötte be.

²⁰⁸ A 200. § (3) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 51. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett szemérem elleni erőszak a (2) bekezdés *b)* vagy *c)* pontja szerint is minősül.”

(3) Aki testvérével közössel, vagy természet elleni fajtalanságot követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Üzletszerű kéjelgés

204. §²⁰⁹

Üzletszerű kéjelgés elősegítése

205. §²¹⁰ (1) Aki épületet vagy egyéb helyet üzletszerű kéjelgés céljára másnak a rendelkezésére bocsát, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki bordélyházat tart fenn, vezet, vagy annak működéséhez anyagi eszközöket szolgáltat, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3)²¹¹ A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bordélyházban tizennyolcadik életévét be nem töltött személy folytat üzletszerű kéjelgést,

b) az üzletszerű kéjelgés elősegítését bünszervezet tagjaként követik el.

(4) Aki mást üzletszerű kéjelgésre rábír, az (1) bekezdés szerint büntetendő.

Kitartottság

206. §²¹² Aki üzletszerű kéjelgést folytató személlyel egészben vagy részben kitartatja magát, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

Kerítés

207. § (1)²¹³ Aki haszonszerzés céljából valakit közöslésre vagy fajtalanságra másnak megszerez, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁰⁹ A 204. §-t az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²¹⁰ A 205. § az 1993. évi XVII. törvény 47. §-ával megállapított szöveg.

²¹¹ A 205. § (3) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 25. §-ával megállapított szöveg.

²¹² A 206. § az 1987. évi III. törvény 39. § (4) bekezdésével és az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

²¹³ A 207. § (1) bekezdése az 1987. évi III. törvény 39. § (4) bekezdésével és az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a kerítés üzletszerű.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a kerítést

a) az elkövető hozzátartozója, avagy nevelése, felügyelete vagy gondozása alatt álló, illetőleg tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,

b) megtevesztéssel, erőszakkal avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel,

c)²¹⁴ bünszervezet tagjaként

követik el.

(4) Aki a (2) bekezdésben meghatározott kerítés elkövetésében megállapodik, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Szeméremsértés

208. §²¹⁵ Aki magát nemi vágyának kielégítése végett más előtt szeméremsértő módon mutogatja, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Magánindítvány

209. § A 197. § (1) bekezdésében, a 198. § (1) bekezdésében, valamint a 201. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott bűncselekmények csak magánindítványra büntethetők, kivéve, ha azokkal összefüggően nem magánindítványra büntetendő bűncselekményt is elkövetnek.

Értelmező rendelkezés

210. § A 197—198. § és a 200. § alkalmazásában a tizenkettedik életévét be nem töltött személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni.

210/A. §²¹⁶ (1) Üzletszerű kéjelgést folytat az, aki rendszeres haszonszerzésre törekedve közössel vagy fajtalankodik.

(2) E cím alkalmazásában fajtalanság: a közöslés kivételével minden súlyosan szeméremsértő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére vagy kielégítésére szolgál.

²¹⁴ A 207. § (3) bekezdésének c) pontját az 1997. évi LXXIII. törvény 26. §-a iktatta be.

²¹⁵ A 208. § az 1997. évi LXXIII. törvény 27. §-ával megállapított szöveg.

²¹⁶ A 210/A. §-t az 1993. évi XVII. törvény 49. §-a iktatta be.

XV. Fejezet

AZ ÁLLAMIGAZGATÁS,
AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS ÉS A KÖZÉLET
TISZTASÁGA ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. Cím

A VÁLASZTÁS, A NÉPSZAVAZÁS
ÉS A NÉPI KEZDEMÉNYEZÉS RENDJE ELLENI
BŰNCSELEKMÉNY

211. §²¹⁷ Aki az országgyűlési képviselők, illetőleg a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek választása, valamint az országos vagy helyi népszavazás és a népi kezdeményezés során

a) ²¹⁸ a jelölési eljárás szabályait megszegve erőszakkal, fenyegetéssel, megfélemlítéssel vagy anyagi juttatással szerez ajánlást,

b) ²¹⁹ népszavazás vagy népi kezdeményezés indítványozása érdekében erőszakkal, fenyegetéssel, megfélemlítéssel vagy anyagi juttatással szerez ajánlást,

c) jogosultság nélkül szavaz,

d) jogosulatlanul aláír, hamis adatokat tüntet fel,

e) arra jogosultat a választásban, illetőleg a népszavazásban akadályoz,

f) megsérti a választás, illetőleg a népszavazás titkoságát,

g) meghamisítja a választás, a népszavazás, illetőleg a népi kezdeményezés eredményét,

büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

II. Cím

A RENDÉSZETI BŰNCSELEKMÉNYEK

*Egyesülési joggal visszaélés***212. §²²⁰**

212/A. §²²¹ Aki a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet vezetésében vesz részt, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

²¹⁷ A 211. § 1989. évi XVII. törvény 34. §-ával, valamint az 1993. évi XVII. törvény 50. §-ával megállapított szöveg.

²¹⁸ A 211. § a) pontját beiktatta, és a korábbi a)–e) pontok jelölését b)–f) pontokra változtatta az 1990. évi XIII. törvény 1. §-a. A pont az 1997. évi C. törvény 167. §-ával megállapított szöveg.

²¹⁹ A 211. § b) pontját beiktatta, és a korábbi b)–f) pontok jelölését c)–g) pontokra változtatta az 1997. évi C. törvény 167. §-a.

²²⁰ A 212. §-t az 58/1997. (XI. 5.) AB határozat megsemmisítette.

²²¹ A 212/A. §-t az 1996. évi XVII. törvény 4. §-a iktatta be.

mény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Sajtórendészeti vétség***213. §** Aki

a) engedély nélkül állít elő vagy terjeszt olyan sajtóterméket, amelynek előállításához vagy terjesztéséhez engedély szükséges,

b) olyan sajtóterméket terjeszt, amelynek lefoglalását vagy elkobzását rendelték el, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

Jogellenes belföldi tartózkodás

214. § Az a kiutasított külföldi, aki engedély nélkül tartózkodik a Magyar Köztársaság területén, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Földmérési jel megrongálása

215. § Aki földmérési jelet megsemmisít, megrongál vagy elmozdít, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

Műemlék megrongálása²²²

216. §²²² (1) Aki a tulajdonában álló műemléket megrongálja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdés szerinti műemléket megsemmisíti, vagy annak olyan helyrehozhatatlan károsodását idézi elő, amelynek következtében az elveszti műemlék jellegét, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kulturális javak megrongálása²²³

216/A. §²²³ (1) Aki a tulajdonában álló, a kulturális javak körébe tartozó és védett tárgyat megrongálja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdés szerinti tárgyat megsemmisíti, vagy annak helyrehozhatatlan károsodását idézi elő, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²²² A 216. § és az azt megelőző cím az 1997. évi CXL. törvény 103. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²²³ A 216/A. §-t és az azt megelőző címet az 1997. évi CXL. törvény 103. § (2) bekezdése iktatta be.

*Visszaélés kulturális javakkal*²²⁴

216/B. §²²⁴ (1) Aki a kulturális javak körébe és védett gyűjteményhez tartozó tárgyat vagy védett tárgye gyűttes darabját jogszabályban előírt előzetes hozzájárulás nélkül elidegeníti, úgyszintén aki a kulturális javak körébe tartozó védett tárgy tulajdonjogának bekövetkezett változására vonatkozó, jogszabályban előírt bejelentési kötelezettségét elmulasztja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a kulturális javak körébe tartozó és kiviteli engedélyhez kötött tárgyat engedély nélkül külföldre juttat, vagy a kiviteli engedély kereteit túllépi.

*Tiltott határátlépés*²²⁵

217. §²²⁶ Aki a Magyar Köztársaság államhatárát

a)²²⁷ engedély nélkül,

b) meg nem engedett módon

fegyveresen lépi át, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Embercsempészség

218. §²²⁸ (1) Aki tiltott határátlépéshez (217. §) vagyoni haszonszerzés végett segítséget nyújt, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki a Magyar Köztársaság államhatárának engedély nélkül vagy meg nem engedett módon történő átlépéséhez vagyoni haszonszerzés végett segítséget nyújt, büntettet

²²⁴ A 216/B. §-t és az azt megelőző címet az 1997. évi CXL. törvény 103. § (2) bekezdése iktatta be.

²²⁵ A 217. § előtti cím az 1989. évi XXVIII. törvény 20. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²²⁶ A 217. § az 1994. évi IX. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

²²⁷ A 217. § a) pontja a Magyar Közlöny 1994. évi 39. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

²²⁸ A 218. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 52. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„218. § (1) Aki tiltott határátlépéshez (217. §) vagyoni haszonszerzés végett segítséget nyújt, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki a Magyar Köztársaság államhatárának engedély nélkül vagy meg nem engedett módon történő átlépéséhez vagyoni haszonszerzés végett segítséget nyújt, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki a cselekményt bünszervezet tagjaként vagy megbízásából követi el, büntett miatt az (1) bekezdés esetén két évtől nyolc évig, a (2) bekezdés esetén egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki az (1)—(3) bekezdésben meghatározott embercsempészségre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(5) Az embercsempészség elkövetőjével szemben mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.”

követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki a cselekményt bünszervezet tagjaként vagy megbízásából követi el, büntett miatt az (1) bekezdés esetén öt évtől tíz évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki az (1)—(3) bekezdésben meghatározott embercsempészségre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az embercsempészség elkövetőjével szemben mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

*Feljelentés elmulasztása***219. §**²²⁹*Határjelrongálás*

220. §²³⁰ Aki az államhatár megjelölésére szolgáló jelet megsemmisíti, megrongálja vagy elmozdítja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

III. Cím

*AZ ÁLLAMTITOK ÉS A SZOLGÁLATI TITOK
MEGSÉRTÉSE**Államtitoksértés*

221. § (1) Aki

a) az államtitkot jogosulatlanul megszerzi,

b) a tudomására, illetőleg a birtokába jutott államtitkot jogosulatlanul felhasználja, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé vagy illetékes személy részére hozzáférhetővé teszi,

büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az államtitoksértést különösen fontos államtitokra, vagy súlyos hátrányt okozva követik el,

b) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha az államtitok illetéktelen külföldi személy részére válik hozzáférhetővé.

(3) Aki az államtitoksértést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig, a (2) bekezdés eseteiben, az ott írt

²²⁹ A 219. §-t az 1989. évi XXVIII. törvény 20. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²³⁰ A 220. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

megkülönböztetés szerint, két évig, illetőleg öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki a (2) bekezdésben meghatározott államtitoksértésre irányuló előkészületet követ el, az ott írt megkülönböztetés szerint büntett miatt három évig, illetőleg öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Szolgálati titoksértés

222. § (1)²³¹ Aki

a) a szolgálati titkot jogosulatlanul megszerzi,
b) a tudomására, illetőleg a birtokába jutott szolgálati titkot jogosulatlanul felhasználja, vagy illetéktelen személy részére hozzáférhetővé teszi,
vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos hátrányt okoz.

(3) A büntetés

a) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény következtében a szolgálati titok,
b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény következtében a katonai szolgálati titok illetéktelen külföldi személy részére hozzáférhetővé válik.

Államtitoksértés feljelentésének elmulasztása

223. § (1)²³² Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy

a) államtitoksértés elkövetése készül,
b) még le nem leplezett szándékos államtitoksértést követtek el,
és erről a hatóságnak — mihelyt teheti — nem tesz jelentést, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)²³³ Az (1) bekezdés alapján az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

Az államtitok és a szolgálati titok

224. §²³⁴

²³¹ A 222. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²³² A 223. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²³³ A 223. § (2) bekezdése az 1989. évi XXV. törvény 12. §-ával megállapított szöveg.

²³⁴ A 224. §-t az 1987. évi 5. törvényerejű rendelet 12. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte.

IV. Cím

A HIVATALI BŰNCSELEKMÉNYEK

Hivatali visszaélés

225. § Az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Bántalmazás hivatalos eljárásban

226. § Az a hivatalos személy, aki eljárása során más tetteleg bántalmaz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kényszervallatás

227. § Az a hivatalos személy, aki vallomás vagy nyilatkozat kikényszerítése céljából erőszakot, fenyegetést, vagy más hasonló módszert alkalmaz, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Jogosulatlan titkos információgyűjtés²³⁵

227/A. §²³⁵ (1) Az a hivatalos személy, aki bíró vagy az igazságügy-miniszter engedélyéhez kötött titkos információgyűjtést engedély nélkül végez, vagy az engedély kerekeit túllépi, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki bíró vagy az igazságügy-miniszter engedélyéhez kötött titkos információgyűjtést elrendel vagy engedélyez, anélkül, hogy erre jogosult lenne.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény jelentős érdeksérelmet okoz.

Jogellenes fogvatartás

228. § (1)²³⁶ Az a hivatalos személy, aki eljárása során más személyi szabadságától jogellenesen megfoszt, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²³⁵ A 227/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVII. törvény 53. §-a iktatta be.

²³⁶ A 228. § (1)–(2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 51. §-ával megállapított szöveg.

(2)²³⁶ A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a jogellenes fogvatartást

- a) aljas indokból vagy célból,
- b) a sértett sanyargatásával,
- c) súlyos következményt okozva

követik el.

(3)²³⁷

*Az egyesülési és a gyülekezési szabadság
megsértése*²³⁸

228/A. §²³⁸ (1) Aki mást egyesülési vagy gyülekezési jogának gyakorlásában erőszakkal vagy fenyegetéssel jogtalanul akadályoz, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)²³⁹ Aki a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó rendezvény rendezőjének a rend fenntartása érdekében tett intézkedésével szemben erőszakkal vagy fenyegetéssel ellenállást tanúsít, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

V. Cím

A HIVATALOS SZEMÉLY ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK

Hivatalos személy elleni erőszak

229. § (1) Aki a hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hivatalos személy elleni erőszakot csoportosan vagy felfegyverkezve követik el.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott csoport szervezője vagy vezetője két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki hivatalos személy elleni erőszak elkövetésére irányuló csoportban részt vesz, vétséget követ el, és két évig, a csoport szervezője és vezetője büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki a hivatalos személyt eljárása miatt bántalmazza, az (1)—(4) bekezdés alapján büntetendő akkor is, ha a

²³⁷ A 228. § (3) bekezdést az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²³⁸ A 228/A. §-t és azt az megelőző címet az 1989. évi III. törvény 17. §-a iktatta be.

²³⁹ A 228/A. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

bántalmazott a bűncselekmény elkövetésekor már nem hivatalos személy.

(6) Nem büntethető a (4) bekezdés alapján a csoport résztvevője, ha a csoportot önként vagy a hatóság felhívására elhagyja.

Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak

230. §²⁴⁰ A 229. § rendelkezései szerint büntetendő, aki az ott meghatározott cselekményt közfeladatot ellátó személy ellen követi el.

Hivatalos személy támogatója elleni erőszak

231. § A 229. § rendelkezései szerint büntetendő, aki az ott meghatározott cselekményt hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen követi el.

Hatóság vagy hivatalos személy megsértése

232. §²⁴¹

VI. Cím

AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK

Hamis vád

233. § (1) Aki

a) a hatóság előtt mást bűncselekmény elkövetésével hamisan vádol,

b) más ellen bűncselekményre vonatkozó koholt bizonyítékot hoz a hatóság tudomására, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁴⁰ A 230. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 54. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„230. § A 229. § rendelkezései szerint büntetendő, aki az ott meghatározott cselekményt

a) posta végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó alkalmazottja, közforgalmú tömegközlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó személy,

b) biztonsági feladatot teljesítő katona,

c) közfeladatot ellátó polgári őr,

d) a mentőszolgálat tagja,

e) bírósági vagy más hatósági eljárásban a védő vagy a jogi képviselő,

f) jogszabályban meghatározott esetben orvos, illetőleg pedagógus vagy oktató,

g) állami, önkormányzati, önkéntes és létesítményi tűzoltóság tűzoltói feladatot ellátó tagja

ellen követi el.”

²⁴¹ A 232. §-t a 36/1994. (VI. 24.) AB határozat megsemmisítette.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hamis vád alapján büntetőeljárás indul.

(3) Ha a hamis vád alapján a vádlottat elítélik, a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

234. §²⁴² Aki mást hatóság előtt bűncselekmény elkövetésével azért vádol hamisan, mert gondatlanságból nem tud arról, hogy tényállítása valótlan vagy a bizonyíték hamis, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

235. §²⁴³ Aki

a) mást nyomozó hatóság, ügyész, bíróság vagy szabálysértési hatóság előtt szabálysértés, illetőleg nyomozó hatóság, ügyész, bíróság vagy a fegyelmi jogkör gyakorlója előtt fegyelmi vétség elkövetésével hamisan vádol,

b) más ellen szabálysértésre vagy fegyelmi vétségre vonatkozó koholt bizonyítékot hoz az *a)* pontban megjelölt hatóság tudomására,

vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

236. § (1) Ha a hamis vád folytán eljárás (alapügy) indult, ennek befejezéséig hamis vád miatt büntetőeljárás csak az alapügyben eljáró hatóság feljelentése alapján indítható. Az ilyen feljelentés esetét kivéve a hamis vád elévülése az alapügy befejezésének napján kezdődik.

(2) Korlátlanul enyhíthető, különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető is a hamis vád elkövetőjének a büntetése, ha a vád hamisságát az alapügy befejezése előtt az eljáró hatóságnak feltárja.

Hatóság félrevezetése

237. §²⁴⁴ Aki hatóságnál büntetőeljárás alapjául szolgáló olyan bejelentést tesz, amelyről tudja, hogy valótlan — amennyiben a 233. § esete nem forog fenn — vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Hamis tanúzás

238. § (1) A tanú, aki bíróság vagy más hatóság előtt az ügy lényeges körülményére valótlan vallomást tesz, vagy a valót elhallgatja, hamis tanúzást követ el.

(2) A hamis tanúzásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni arra, aki

a) mint szakértő hamis szakvéleményt vagy mint szaktanácsadó hamis felvilágosítást ad,

b) mint tolmács vagy fordító hamisan fordít,

c) a 233. § (1) bekezdésének *b)* pontja esetén kívül büntető vagy polgári ügyben hamis okiratot vagy hamis tárgyi bizonyítási eszközt szolgáltat.

(3) A (2) bekezdés *c)* pontja alapján nem büntethető a büntető ügy terheltje.

(4)²⁴⁵ A büntető ügyben elkövetett hamis tanúzás büntetése büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés. Ha a hamis tanúzás olyan bűncselekményre vonatkozik, amely miatt életfogytig tartó szabadságvesztés is kiszabható, a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

(5) A polgári ügyben elkövetett hamis tanúzás büntetése büntett miatt három évig, ha pedig az ügy tárgya különösen nagy vagyoni érték vagy különösen jelentős egyéb érdek, öt évig terjedő szabadságvesztés.

(6)²⁴⁶ Aki a hamis tanúzást gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

239. §²⁴⁷ Aki a hamis tanúzást fegyelmi, szabálysértési, választottbírói vagy egyéb hatósági eljárásban követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

240. § Hamis tanúzás miatt mindaddig, amíg az az ügy, amelyben a hamis tanúzást elkövették (alapügy) nem fejeződik be, büntetőeljárás csak az alapügyben eljáró hatóság feljelentése alapján indítható. Az ilyen feljelentés esetét kivéve a hamis tanúzás elévülése az alapügy befejezésének napján kezdődik.

241. § (1) Nem büntethető hamis tanúzásért

a) aki a valóság feltárása esetén önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná,

b) aki a vallomástételt egyéb okból megtagadhatja, de erre kihallgatása előtt nem figyelmeztették, vagy akinek a kihallgatása a törvénynél fogva kizárt.

(2) A büntetés korlátlanul enyhíthető, különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető is azzal szemben, aki az alapügy jogerős befejezése előtt az eljáró hatóságnak az általa szolgáltatott bizonyítási eszköz hamis voltát bejelent.

²⁴⁵ A 238. § (4) bekezdésének második mondata az 1993. évi XVII. törvény 53. §-ával módosított szöveg.

²⁴⁶ A 238. § (6) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²⁴⁷ A 239. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával és az 1996. évi LII. törvény 38. §-ával módosított szöveg.

²⁴² A 234. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²⁴³ A 235. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²⁴⁴ A 237. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

Hamis tanúzásra felhívás

242. §²⁴⁸ Aki mást büntető vagy polgári ügyben hamis tanúzásra rábírní törekszik, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, aki pedig ezt fegyelmi, szabálysértési, választottbírósi, avagy egyéb hatóság előtt folyamatban levő ügyben követi el, egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Mentő körülmény elhallgatása

243. § (1) Aki olyan tényt, amelytől a büntetőeljárás alá vont személy felmentése függhet, vele, védőjével vagy a hatósággal nem közöl, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető az (1) bekezdés alapján

a) aki a tény közlésével önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná,

b) akinek tanúkénti kihallgatása a törvénytől fogva ki-
zárt.

Bűnpártolás

244. § (1) Aki anélkül, hogy a bűncselekmény elkövetőjével az elkövetés előtt megegyezett volna

a) segítséget nyújt ahhoz, hogy az elkövető a hatóság üldözése elől meneküljön,

b) a büntetőeljárás sikerét megghiúsítani törekszik,

c) közreműködik a bűncselekményből származó előny biztosításában,

vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a bűnpártolást haszonszerzés végett követi el.

(3) A büntetés büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűnpártolást

*a)*²⁴⁹ az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatásával, az alkotmányos rend elleni szervezkedéssel, lázadással, rombolással, hazaárulással, hűtlenséggel, az ellenség támogatásával, kémkedéssel, emberöléssel [166. § (1)—(2) bek.], emberrablással, terrorcselekménnyel, légi jármű hatalomba kerítésével vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető katonai bűncselekménnyel kapcsolatban követik el,

b) hivatalos személy eljárása során követi el.

²⁴⁸ A 242. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával és az 1996. évi LII. törvény 38. §-ával módosított szöveg.

²⁴⁹ A 244. § (3) bekezdésének *a)* pontja az 1993. évi XVII. törvény 54. §-ával megállapított szöveg.

(4) A (2) bekezdést és a (3) bekezdés *b)* pontját kivéve nem büntethető, aki az (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott bűnpártolást hozzátartozója érdekében követi el.

Fogolyszökés

245. §²⁵⁰ Aki a büntetőeljárás, továbbá a szabadságvesztés végrehajtása során a hatóság őrizetéből megszökik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Fogolyzandulás

246. § (1) Az a fogoly, aki fogolytársaival együtt a büntetés-végrehajtás rendjét súlyosan veszélyeztető, nyílt ellenszegülésben részt vesz, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a fogolyzandulás

a) kezdeményezője, szervezője vagy vezetője,

b) azon résztvevője, aki a fogolyzandulással szemben fellépő személy ellen erőszakot alkalmaz.

(3) Öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a fogolyzandulás, ha a bűncselekmény különösen súlyos következményre vezet.

(4) Az (1) bekezdés esetében korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki az ellenszegülést önként vagy a hatóság felszólítására abbahagyja.

(5) Aki fogolyzandulásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Ügyvédivisszaélés

247. § (1) Az ügyvéd, aki azért, hogy ügyfelének jogtalan hátrányt okozzon, hivatásából folyó kötelességét megszegi, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt haszonszerzés végett követik el.

(3) E § alkalmazásában ügyvéd az ügyvédjelölt és más olyan személy is, aki jogi képviselőre foglalkozásánál fogva jogosult.

Zugírászat

248. § Aki jogosulatlanul más részére üzletszerűen beadványt vagy okiratot szerkeszt, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

²⁵⁰ A 245. § az 1989. évi LIV. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

Zártörés

249. § (1) Aki a zár alá vételnél alkalmazott pecsétet eltávolítja vagy megsérti, avagy a zár alá vett dolog megőrzésére szolgáló, lezárt helyiséget felnyitja, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)²⁵¹ Aki a lefoglalt dolgot a végrehajtás alól elvonja, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

VII. Cím

A KÖZÉLET TISZTASÁGA ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK*Vesztegetés*

250. § (1) Az a hivatalos személy, aki működésével kapcsolatban előnyt kér, avagy az előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetőleg az előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) vezető beosztású vagy fontosabb ügyekben intézkedésre hivatott hivatalos személy,

b) más hivatalos személy fontosabb ügyben követi el.

(3)²⁵² Az (1) és (2) bekezdésben foglalt megkülönböztetés szerint egy évtől öt évig, illetőleg két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az elkövető, ha az előnyért hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél, illetőleg ha a cselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el.

251. §²⁵³ (1) Állami szervnek, gazdálkodó szervezetnek, társadalmi szervezetnek vagy egyesületnek az a dolgozója, illetőleg tagja, aki működésével kapcsolatban előnyt kér, vagy a kötelességének megszegéséért előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve az előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Ha az elkövető az előnyért a kötelességét megszegi, büntettet követ el, és három évig, fontosabb ügyben történt kötelességszegés esetén, illetőleg ha a cselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁵¹ A 249. § (2) bekezdése az 1994. évi LIII. törvény 310. § (2) bekezdésével megállapított, és a Magyar Közlöny 1994. évi 55. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

²⁵² A 250. § (3) bekezdése az 1987. évi III. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

²⁵³ A 251. § az 1987. évi III. törvény 21. §-ával megállapított szöveg.

252. §²⁵⁴ (1) Állami szervnek, gazdálkodó szervezetnek, társadalmi szervezetnek vagy egyesületnek az az önálló intézkedésre jogosult dolgozója, illetve tagja, aki működésével kapcsolatban előnyt kér, avagy az előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve az előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha az elkövető az előnyért a kötelességét megszegi, egy évtől öt évig, fontosabb ügyben történt kötelességszegés esetén, illetőleg ha a cselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

253. § (1) Aki hivatalos személynek, vagy reá tekintettel másnak olyan előnyt ad vagy ígér, amely a hivatalos személyt működésében a közérdek kárára befolyásolhatja, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vesztegető, ha az előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a hivatalos személy hivatali kötelességét megszegje, hatáskörét túllépje vagy hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.

(3) Nem büntethető az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője, ha az előnyt a hivatalos személy kezdeményezésére azért adta vagy ígérte, mert vonatkozása esetén jogtalan hátránytól tarthatott.

254. §²⁵⁵ (1)²⁵⁶ Aki állami szerv, gazdálkodó szervezet, társadalmi szervezet vagy egyesület dolgozójának, illetve tagjának, vagy reá tekintettel másnak azért ad, vagy ígér előnyt, hogy kötelességét megszegje, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha az előnyt állami szerv, gazdálkodó szervezet, társadalmi szervezet, vagy egyesület önálló intézkedésre jogosult dolgozójának, illetve tagjának adják vagy ígérnek.

255. § Aki azért kér vagy fogad el előnyt, hogy a sajtóban vagy egyéb tömegtájékoztatói eszköz útján, valamint köztelegen vagy elhallgasson, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Befolyással üzérkedés

256. § (1) Aki arra hivatkozással, hogy hivatalos személyt befolyásol, a maga vagy más részére előnyt kér vagy

²⁵⁴ A 252. § az 1987. évi III. törvény 22. §-ával megállapított szöveg.

²⁵⁵ A 254. § az 1987. évi III. törvény 23. §-ával megállapított szöveg.

²⁵⁶ A 254. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

elfogad, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az elkövető

a) azt állítja, vagy azt a látszatot kelti, hogy hivatalos személyt megveszteget,

b) hivatalos személynek adja ki magát,

c) a bűncselekményt üzletszerűen követi el.

(3)²⁵⁷ Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt állami szerv, gazdálkodó szervezet, társadalmi szervezet vagy egyesület dolgozójával, illetve tagjával kapcsolatban követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, üzletszerű elkövetés esetén büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Közérdekű bejelentő üldözése

257. §²⁵⁸ Aki közérdekű bejelentés miatt a bejelentővel szemben hátrányos intézkedést tesz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Elkobzás

258. §²⁵⁹

Értelmező rendelkezés

258/A. §²⁶⁰ E cím alkalmazásában

1. gazdálkodó szervezet: a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 685. §-ának c) pontjában felsorolt jogi személy,

2. kötelességszegés a kötelességnek előny adásához kötött teljesítése is.

²⁵⁷ A 256. § (3) bekezdése az 1987. évi III. törvény 24. §-ával megál-
lapított szöveg.

²⁵⁸ A 257. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²⁵⁹ A 258. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (2) bekezdése
hatályon kívül helyezte. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos
szövege:

„258. § (1) El kell kobozni azt a dolgot, amely a 250—256. §-ok
eseteiben az adott vagyoni előny tárgya.

(2) Ha a vagyoni előnynek nem dolog a tárgya, az elkövetőt az előny
értékének megfelelő összeg megfizetésére kell kötelezni.”

²⁶⁰ A 258/A. §-t az 1987. évi III. törvény 25. §-a iktatta be.

VIII. Cím²⁶¹

A NEMZETKÖZI KÖZÉLET TISZTASÁGA ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Vesztegetés nemzetközi kapcsolatban

258/B. § (1) Aki külföldi hivatalos személynek vagy reá tekintettel másnak olyan előnyt ad vagy ígér, amely a külföldi hivatalos személyt a működésében a közérdek kárára befolyásolhatja, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vesztegető, ha az előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a külföldi hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.

(3) Nem büntethető az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője, ha az előnyt a külföldi hivatalos személy kezdeményezésére azért adta vagy ígérte, mert vonakodása esetén jogtalan hátránytól tarthatott.

258/C. § (1) Aki külföldi gazdálkodó szervezet tagjának, vagy reá tekintettel másnak azért ad vagy ígér előnyt, hogy a kötelességét megszegje, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha az előnyt külföldi gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának, illetve tagjának adják vagy ígérik.

258/D. § (1) Az a 258/F. § 1. pontjának c)—e) alpontjában meghatározott külföldi hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban előnyt kér, avagy az előnyt vagy ennek ígérését elfogadja, illetőleg az előny kérésével vagy elfogadjával egyetért, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az elkövető, ha az előnyért a hivatali kötelességét megszegi, a hatáskörét túllépi, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaél, illetőleg ha a cselekményt bűnszövet-
ségben vagy üzletszerűen követi el.

Befolyással üzérkedés nemzetközi kapcsolatban

258/E. § Aki arra hivatkozással, hogy külföldi hivatalos személyt befolyásol, a maga vagy más részére előnyt kér vagy elfogad, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁶¹ A VIII. címet (258/B—258/F. §-okat) az 1998. évi LXXXVII.
törvény 55. §-a iktatta be.

*Értelmező rendelkezés***258/F. §** E cím alkalmazásában

1. külföldi hivatalos személy:

a) a külföldi államban jogalkotási, igazságszolgáltatási vagy közigazgatási feladattal felruházott személy,

b) a külföldi államban közhatalmi, államigazgatási feladatokkal megbízott szervnél az a személy, aki közhatalmi, államigazgatási feladatot lát el,

c) nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezetnél szolgálatot teljesítő személy, akinek tevékenysége a szervezet rendeltetésszerű működéséhez tartozik,

d) nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezet közgyűlésébe, testületébe választott személy,

e) a Magyar Köztársaság területén, illetőleg állampolgárai felett joghatósággal rendelkező nemzetközi bíróság tagja, a nemzetközi bíróságnál szolgálatot teljesítő személy, akinek tevékenysége a bíróság rendeltetésszerű működéséhez tartozik,

2. külföldi gazdálkodó szervezet az a szervezet, amely a személyes joga szerint jogi személyiséggel rendelkezik, és az adott szervezeti formában gazdasági tevékenység végzésére jogosult.

XVI. Fejezet

A KÖZREND ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. Cím

A KÖZBIZTONSÁG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Közveszélyokozás

259. § (1)²⁶² Aki árvíz okozásával, robbanó-, sugárzó avagy más anyag, energia vagy tűz pusztító hatásának kiváltásával közveszélyt idéz elő, vagy a közveszély elhárítását, avagy következményeinek enyhítését akadályozza, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bünszövetségben,

b) különösen nagy vagyoni hátrányt okozva követik el.

(3)²⁶³ A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a közveszélyokozás egy vagy több ember halálát idézi elő.

(4) Aki a közveszélyokozást gondatlanságból követi el, vétség miatt három évig, különösen nagy vagyoni hátrány esetén öt évig, egy vagy több ember halála esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki közveszélyokozásra irányuló előkészületet követ el, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a közveszélyt, mielőtt abból káros következmény származott volna, önként megszünteti.

Közérdekű üzem működésének megzavarása

260. § (1) Aki közérdekű üzem működését berendezésének, vezetékének megrongálásával, vagy más módon jelentős mértékben megzavarja, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt bünszövetségben, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha különösen nagy vagyoni hátrányt okozva követik el.

(3) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt három évig, különösen nagy vagyoni hátrány esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában közérdekű üzem a közmű, a közforgalmú tömegközlekedési üzem, a távközlési üzem, valamint a hadianyagot, energiát, vagy üzemi felhasználásra szánt alapanyagot termelő üzem.

Terrorcselekmény

261. § (1) Aki mást személyi szabadságától megfoszt, vagy jelentős anyagi javakat kerít hatalmába, és a személy szabadon bocsátását, illetőleg a javak sértetlenül hagyását vagy visszaadását állami szervhez vagy társadalmi szervezethez intézett követelés teljesítésétől teszi függővé, büntetett követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)²⁶⁴ A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a terrorcselekményt

a) halált vagy különösen súlyos hátrányt okozva,

b) háború idején

követik el.

²⁶³ A 259. § (3) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 56. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a közveszélyokozás egy vagy több ember halálát idézi elő.”

²⁶⁴ A 261. § (2) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

²⁶² A 259. § (1) bekezdése az 1987. évi III. törvény 26. §-ával megállapított, és a Magyar Közlöny 1987. évi 43. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

(3) Aki terrorcselekményre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy terrorcselekmény elkövetése készül, és erről a hatóságnak, mielőtt teheti, jelentést nem tesz, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a terrorcselekményt abbahagyja, mielőtt abból súlyos következmény származott volna.

*Nemzetközi jogi kötelezettség megszegése*²⁶⁵

261/A. §²⁶⁵ (1) Aki a Magyar Köztársaság nemzetközi jogi kötelezettsége alapján kihirdetett gazdasági, kereskedelmi vagy pénzügyi tilalmat megszegi, ha külön törvény a tilalom megszegését büntetni rendeli, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a nemzetközi jogi kötelezettség megszegését

- a) erőszakkal,
- b) hivatalos személyként

követik el.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a nemzetközi jogi kötelezettség megszegését

a) lőfegyver, lőszer, robbanóanyag, robbantószer vagy ezek felhasználására szolgáló készülék, vagy egyéb katonai célú felhasználásra szánt termék kereskedelmével összefüggésben,

b) fegyveresen követik el.

(4) Aki nemzetközi jogi kötelezettség megszegésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy nemzetközi jogi kötelezettség megszegése készül, és erről a hatóságnak, mielőtt teheti, jelentést nem tesz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Légi jármű hatalomba kerítése

262. § (1) Aki légi jármű fedélzetén erőszakkal, fenyegetéssel, avagy másnak öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezésével a jármű ellenőrzését magához ragadja, büntettet követ el, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekmény egy vagy több ember halálát okozza.

(3) Aki légi jármű hatalomba kerítésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a bűncselekményt abbahagyja, mielőtt abból súlyos következmény származott volna.

*Visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel*²⁶⁶

263. §²⁶⁷ (1) Aki robbanóanyagot, robbantószeret vagy ezek felhasználására szolgáló készüléket engedély nélkül készít, megszerz, tart vagy a tartásukra nem jogosult személynek átad, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt

- a) üzletszerűen,
- b) bünszövetségben

követi el, öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt

- a) bünszervezet tagjaként,
- b) különös visszaesőként

követi el, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a) a visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel (263/A. §), a fegyvercsempészettel (263/B. §), a visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §),

b) a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak, az emberrablás és a magánlaksértés fegyveresen elkövetett esetei [174/B. § (2) bek. a) pont, 175/A. § (2) bek. b) pont, 176. § (2) bek. b) pont és (3)—(4) bek.], a tiltott határátlépés (217. §), a közveszélyokozás [259. § (1)—(3) bek.], a nemzetközi jogi kötelezettség megszegésének súlyosabban minősülő esete [261/A. § (3) bek.], a visszaélés radioaktív anyaggal (264. §),

²⁶⁶ A 263. §-t megelőző cím az 1994. évi IX. törvény 3. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁶⁷ A 263. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 57. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„263. § (1) Aki robbanóanyagot, robbantószeret vagy ezek felhasználására szolgáló készüléket engedély nélkül készít, megszerz, tart vagy tartásukra nem jogosult személynek átad, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt üzletszerűen vagy bünszövetségben követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt bünszervezet tagjaként követi el, öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

²⁶⁵ A 261/A. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi LXXI. törvény 14. §-a iktatta be.

c) a visszaélés kábítószerral, a rablás, a jármű önkényes elvétele, a szökés és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak fegyveresen elkövetett esetei [282. § (3) bek. b) pont, 321. § (3) bek. a) pont, (4) bek. b)—c) pont, 327. § (3) bek., 343. § (2) bek. a) pont, (4)—(5) bek., 355. § (2) bek. a) pont], továbbá a robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával elkövetett rongálás [324. § (4) bek. c) pont].

*Visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel*²⁶⁸

263/A. §²⁶⁸ (1) Aki

a) lőfegyvert vagy lőszert engedély nélkül készít, megszerез, tart vagy forgalomba hoz,

b) a lőfegyver vagy lőszer készítésére, megszerzésére, tartására vagy kereskedelmére vonatkozó engedély kereteit túllépi,

c) engedéllyel tartott lőfegyverét, lőszerét engedéllyel nem rendelkezőnek átadja,

büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt

a) üzletszerűen,

b) bünszövetségben

követi el, öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt

a) bünszervezet tagjaként,

b) különös visszaesőként

követi el, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki

a) az engedéllyel tartott kézilőfegyveréhez, vadászlőfegyveréhez vagy sportlőfegyveréhez tartozó, csekély mennyiségű lőszert engedéllyel nem rendelkezőnek átadja,

b) vadászlőfegyverhez vagy sportlőfegyverhez tartozó, csekély mennyiségű lőszert engedély nélkül megszerез vagy tart,

c) a fegyveres erőknél fennálló hadköteles katonai szolgálati viszonyának tartama alatt, a fegyveres erőknél rendszeresített szolgálati vagy kiképzési felszerelést képező kézilőfegyverhez tartozó, csekély mennyiségű lőszert engedély nélkül megszerез, tart vagy azt engedéllyel nem rendelkezőnek átadja,

vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a) a visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (263. §), a fegyvercsempészet (263/B. §), a visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §),

b) a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak, az emberrablás és a magánlaksértés fegyveresen elkövetett esetei [174/B. § (2) bek. a) pont, 175/A. § (2) bek. b) pont, 176. § (2) bek. b) pont és (3)—(4) bek.], a tiltott határátlépés (217. §), a közveszélykózos [259. § (1)—(3) bek.], a nemzetközi jogi kötelezettség megszegésének súlyosabban minősülő esete [261/A. § (3) bek.], a visszaélés radioaktív anyaggal (264. §),

c) a visszaélés kábítószerral, a rablás, a jármű önkényes elvétele, a szökés és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak fegyveresen elkövetett esetei [282. § (3) bek. b) pont, 321. § (3) bek. a) pont, (4) bek. b)—c) pont, 327. § (3) bek., 343. § (2) bek. a) pont, (4)—(5) bek., 355. § (2) bek. a) pont], továbbá a robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával elkövetett rongálás [324. § (4) bek. c) pont].

*Fegyvercsempészet*²⁶⁹

263/B. §²⁶⁹ (1) Aki lőfegyvert, lőszert, robbanóanyagot, robbantószer, illetve robbanóanyag, robbantószer felhasználására szolgáló készüléket engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, büntettet követ el, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁶⁸ A 263/A. § és az azt megelőző cím az 1994. évi IX. törvény 4. §-ával beiktatott és az 1998. évi LXXXVII. törvény 58. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„263/A. § (1) Aki

a) lőfegyvert vagy lőszert engedély nélkül készít, megszerез, tart vagy forgalomba hoz,

b) a lőfegyver vagy lőszer készítésére, megszerzésére, tartására vagy kereskedelmére vonatkozó engedély kereteit túllépi,

c) engedéllyel tartott lőfegyverét, lőszerét engedéllyel nem rendelkezőnek átadja, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt üzletszerűen vagy bünszövetségben követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt bünszervezet tagjaként követi el, öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

²⁶⁹ A 263/B. § és az azt megelőző cím az 1994. évi IX. törvény 5. §-ával beiktatott és az 1998. évi LXXXVII. törvény 59. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„263/B. § (1) Aki lőfegyvert, lőszert, robbanóanyagot, robbantószer, illetve robbanóanyag, robbantószer felhasználására szolgáló készüléket engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdés szerinti bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) bünszövetségben

követik el.”

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdés szerinti bűncselekményt

- a) üzletszerűen,
- b) bűnszövetségben

követik el.

- (3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt
- a) bűnszervezet tagjaként,
- b) különös visszaesőként

követi el, tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a) a visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (263. §), a visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerral (263/A. §), a visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §),

b) a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak, az emberrablás és a magánlaksértés fegyveresen elkövetett esetei [174/B. § (2) bek. a) pont, 175/A. § (2) bek. b) pont, 176. § (2) bek. b) pont és (3)—(4) bek.], a tiltott határátlépés (217. §), a közveszélyokozás [259. § (1)—(3) bek.], a nemzetközi jogi kötelezettség megszegésének súlyosabban minősülő esete [261/A. § (3) bek.], a visszaélés radioaktív anyaggal (264. §),

c) a visszaélés kábítószerral, a rablás, a jármű önkényes elvétele, a szökés és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak fegyveresen elkövetett esetei [282. § (3) bek. b) pont, 321. § (3) bek. a) pont, (4) bek. b)—c) pont, 327. § (3) bek., 343. § (2) bek. a) pont, (4)—(5) bek., 355. § (2) bek. a) pont], továbbá a robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával elkövetett rongálás [324. § (4) bek. c) pont].

(5) Aki fegyvercsempészetre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Bűnszervezet létrehozása*²⁷⁰

263/C. §²⁷⁰ (1) Aki olyan bűnszervezetet irányít, amelynek tagjai emberölést [166. § (1)—(2) bek.], testi sértést [170. § (1)—(5) bek.], személyi szabadság megsértését (175. §), emberrablást [175/A. § (1)—(4) bek.], terrorcselekményt [261. § (1)—(2) bek.], légi jármű hatalomba kerítését [262. § (1)—(2) bek.], önbíráskodást [273. § (1) bek.], kábítószerral visszaélést (282. §), pénzmosást [303. § (1)—(3) bek.], rablást (321. §), zsarolást (323. §) követnek el, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki tiltott pornográf felvételek készítése (195/A. §), üzletszerű kéjelgés elősegítése (205. §), kerítés [207. § (1)—(3) bek.], ember-

csempészés (218. §), fegyvercsempészet (263/B. §), pénzhamisítás [304. § (1)—(2) bek.], lopás (316. §) elkövetésére létrehozott bűnszervezetet irányít, feltéve, hogy a bűnszervezet tagjai személy elleni erőszakos bűncselekményt is elkövettek.

(3) Aki az (1)—(2) bekezdésben meghatározott bűnszervezetet hoz létre, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűnszervezet tagja, vagy ilyen szervezet tevékenységéhez anyagi eszközöket szolgáltat, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Nem büntethető a bűnszervezet tagja, ha — mielőtt a bűnszervezet léte a hatóság tudomására jutott volna — a bűnszervezetet elhagyja, a hatóság előtt felfedi, és lehetővé teszi a bűnszervezet más résztvevői kilétének megállapítását.

*Visszaélés radioaktív anyaggal*²⁷¹

264. §²⁷¹ (1) Aki az egészségre, illetve a környezetre veszélyes radioaktív anyagot vagy készítményt jogosulatlanul előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz, feldolgoz vagy egyébként felhasznál, tartására nem jogosult személynek átad, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki radioaktív anyagot a jogszabályban előírt kötelezettség megszegésével állít elő, tárol, szállít vagy helyez el.

(3) Aki az (1)—(2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bűnszövetségben követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki a (2) bekezdésben írt cselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Visszaélés nukleáris létesítmény üzemeltetésével*²⁷²

264/A. §²⁷² (1) Aki jogszabályban meghatározott engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően nukleáris létesítményt üzemeltet, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bűnszövetségben követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁷¹ A 264. § és az azt megelőző cím az 1996. évi LII. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

²⁷² A 264/A. §-t és az azt megelőző címet az 1996. évi LII. törvény 2. §-a iktatta be.

²⁷⁰ A 263/C. §-t és az azt megelőző címet az 1997. évi LXXIII. törvény 33. §-a iktatta be.

*Visszaélés atomenergia alkalmazásával*²⁷³

264/B. §²⁷³ (1) Aki az atomenergia felhasználásához a jogszabály által meghatározott engedély megszerzése érdekében a döntésre jogosult szervet vagy személyt megtéveszti, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az atomenergia alkalmazásával kapcsolatos és jogszabályban előírt bejelentési kötelezettségét elmulasztja, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel*²⁷⁴

264/C. §²⁷⁴ (1) Aki nemzetközi szerződés által tiltott fegyvert kifejleszt, gyárt, megszerez, felhasznál, tart, vagy ilyen fegyvert annak tartására nem jogosult személynek átad, az ország területére behoz, onnan kivisz, azon átszállít, vagy azzal kereskedik, büntetett követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki jogszabályban meghatározott engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően nemzetközi szerződés által tiltott fegyver előállítására alkalmas létesítményt épít, üzemeltet, létező létesítményt ilyen fegyver gyártása céljára átalakít, illetőleg ilyen létesítmény üzemeltetéséhez a jogszabály által meghatározott engedély megszerzése érdekében a döntésre jogosult szervet vagy személyt megtéveszti.

(3) Aki az (1)—(2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

- a) bünszövegben,
- b) különös visszaesőként

követi el, tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki a (2) bekezdésben írt cselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az (1)—(2) bekezdés alkalmazásában nemzetközi szerződés által tiltott fegyvernek kell tekinteni a 160/A. § (3) bekezdésében felsorolt jogszabályokban meghatározott fegyvereket.

(6) A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a) a visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (263. §), a visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel (263/A. §), a fegyvercsempészet (263/B. §),

b) a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak, az emberrablás és a magánlaksértés fegyveresen elkövetett esetei [174/B. § (2) bek. a) pont, 175/A. §

(2) bek. b) pont, 176. § (2) bek. b) pont és (3)—(4) bek.], a tiltott határátlépés (217. §), a közveszélyokozás [259. § (1)—(3) bek.], a nemzetközi jogi kötelezettség megszegésének súlyosabban minősülő esete [261/A. § (3) bek.], a visszaélés radioaktív anyaggal (264. §),

c) a visszaélés kábítószerral, a rablás, a jármű önkényes elvétele, a szökés és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak fegyveresen elkövetett esetei [282. § (3) bek. b) pont, 321. § (3) bek. a) pont, (4) bek. b)—c) pont, 327. § (3) bek., 343. § (2) bek. a) pont, (4)—(5) bek., 355. § (2) bek. a) pont], továbbá a robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával elkövetett rongálás [324. § (4) bek. c) pont].

(7) Aki nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel való visszaélésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Visszaélés méreggel

265. §²⁷⁵ Aki mérget jogosulatlanul készít, tart vagy forgalomba hoz, valamint aki a mérgek visszaélésszerű felhasználásának megakadályozására avagy más személyek veszélyeztetésének kizárására előírt intézkedések megtételét elmulasztja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megszegése*²⁷⁶

266. §²⁷⁶ (1) Aki

a) veszélyes ebet tenyészt, az ország területére behoz, onnan kivisz, versenyeztet, vagy engedély nélkül tart,

b) veszélyes ebet jogszabály megszegésével elidegenít, vagy megszerez,

c) a veszélyes eb ivartalanítására vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi,

d) a veszélyes eb tartására vonatkozó jogszabályban előírt biztonsági előírást megszegi,

vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki veszélyes ebet őrző-védő feladat végzésére tart, kiképez, illetve veszélyes ebbel ilyen feladatot végeztet, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Az (1) és (2) bekezdés alkalmazásában veszélyes eb a törvényben, törvény felhatalmazása alapján kormányrendeletben, valamint hatósági határozatban veszélyes ebbé nyilvánított eb.

²⁷³ A 264/B. §-t és az azt megelőző címet az 1996. évi LII. törvény 3. §-a iktatta be.

²⁷⁴ A 264/C. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXII. törvény 60. §-a iktatta be.

²⁷⁵ A 265. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²⁷⁶ A 266. § és az azt megelőző cím az 1996. évi CVIII. törvény 5. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

*Tiltott állatviadal szervezése*²⁷⁷

266/A. § (1) Aki eb részvételével állatviadalt szervez, tart, valamint ilyen állatviadalra fogadást szervez, vagy köt, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki állatviadal céljára ebet tenyészt, kiképez, tart, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Tiltott szerencsejáték szervezése

267. §²⁷⁸ Aki tiltott szerencsejátékot rendszeresen szervez, vagy ehhez helyiséget bocsát rendelkezésre, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő. Mellék-büntetésként kitiltásnak is helye van.

II. Cím

A KÖZNYUGALOM ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK*Törvény vagy hatósági rendelkezés elleni izgatás*

268. §²⁷⁹ Aki nagy nyilvánosság előtt, a köznyugalom megzavarására alkalmas módon törvény vagy más jogszabály, avagy a hatóság rendelkezése ellen általános engedetlenségre uszít, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.’’

*Közösség elleni izgatás*²⁸⁰

269. §²⁸¹ Aki nagy nyilvánosság előtt

a) a magyar nemzet,

b) valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoport vagy a lakosság egyes csoportjai

ellen gyűlöletre uszít, illetve gyűlölet keltésére alkalmas egyéb cselekményt követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁷⁷ A 266/A. §-t és az azt megelőző címet az 1996. évi CVIII. törvény 5. § (2) bekezdése iktatta be.

²⁷⁸ A 267. § az 1987. évi III. törvény 39. § (3) bekezdésével és az 1993. évi XVII. törvény 75. §-sal, valamint 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

²⁷⁹ A 268. § az 1989. évi XXV. törvény 14. §-ával megállapított szöveg.

²⁸⁰ A 269. §-t megelőző cím az 1989. évi XXV. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

²⁸¹ A 269. § az 1996. évi XVII. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

*Nemzeti jelkép megsértése*²⁸²

269/A. §²⁸² Aki nagy nyilvánosság előtt a Magyar Köztársaság himnuszát, zászlaját vagy címerét sértő vagy lealacsonyító kifejezést használ, vagy más ilyen cselekményt követ el, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Önkényuralmi jelképek használata*²⁸³

269/B. §²⁸³ (1) Aki horogkeresztet, SS-jelvényt, nyilaskeresztet, sarló-kalapácsot, ötágú vöröscsillagot vagy ezeket ábrázoló jelképet

a) terjeszt,

b) nagy nyilvánosság előtt használ,

c) közszemlére tesz,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény miatt, aki azt ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, művészeti célból vagy a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából követi el.

(3) Az (1)—(2) bekezdés rendelkezései az államok hatályban lévő hivatalos jelképeire nem vonatkoznak.

(4)²⁸⁴

Rémhírterjesztés

270. § (1)²⁸⁵ Aki nagy nyilvánosság előtt olyan valótlan tény — vagy való tény oly módon elferdítve — állít vagy híresztel, amely alkalmas a köznyugalom megzavarására, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a rémhírterjesztést közveszély színhelyén vagy háború idején követik el.

²⁸² A 269/A. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XVII. törvény 55. §-a iktatta be.

²⁸³ A 269/B. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XLV. törvény 1. §-a iktatta be.

²⁸⁴ A 269/B. § (4) bekezdését az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(4) Az önkényuralmi jelképek használata esetén el kell kobozni azt a dolgot, amelyre a bűncselekményt elkövették.”

²⁸⁵ A 270. § (1) bekezdése az 1989. évi XXV. törvény 16. §-ával megállapított és az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

*Közveszélyelfenygetés*²⁸⁶

270/A. §²⁸⁶ (1)²⁸⁷ Aki más előtt olyan, a köznyugalom megzavarására alkalmas valótlan tényt állít, hogy közveszéllyel járó esemény bekövetkezése fenyeget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)²⁸⁸ A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben írt bűncselekményt radioaktív anyaggal fenyegetve követik el.

(3)²⁸⁹ A büntetés az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a közveszéllyel fenyegetés a köznyugalmat súlyosan megzavarta.

Garázdaság

271. § (1)²⁹⁰ Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotráncozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot

- a) csoportosan,
- b) a köznyugalmat súlyosan megzavaráva követik el.

(3) Mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

Közszemérem megsértése

272. §²⁹¹ Aki a szexuális áruk forgalmazásával kapcsolatos előírásokat súlyosan megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Önbíráskodás

273. § (1)²⁹² Aki abból a célból, hogy jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek érvényt szerezzen, mást erőszakkal

²⁸⁶ A 270/A. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XVII. törvény 56. §-a iktatta be.

²⁸⁷ A 270/A. § (1) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 34. §-ával megállapított szöveg.

²⁸⁸ A 270/A. § (2) bekezdése az 1996. évi LII. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

²⁸⁹ A 270/A. § (3) bekezdését az 1996. évi LII. törvény 4. §-a iktatta be.

²⁹⁰ A 271. § (1) bekezdése az 1987. évi III. törvény 39. § (2) bekezdésével és az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²⁹¹ A 272. § az 1997. évi LXXIII. törvény 35. §-ával megállapított szöveg.

²⁹² A 273. § (1) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 36. §-ával megállapított szöveg.

vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem valósul meg önbíráskodás, ha az erőszak vagy a fenyegetés alkalmazása az igény érvényesítésének megengedett eszköze.

*Elkobzás*²⁹³

273/A. §²⁹³

III. Cím

A KÖZBIZALOM ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Közokirat-hamisítás

274. § (1) Aki

a) hamis közokiratot készít vagy közokirat tartalmát meghamisítja,

b)²⁹⁴ hamis vagy hamisított, illetőleg más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,

c) közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)²⁹⁵ Aki az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott közokirat-hamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3)²⁹⁵ Aki az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítást gondatlanságból követi el, vétség miatt pénzbüntetéssel büntetendő.

275. § Az a hivatalos személy, aki hivatali hatáskörével visszaélve

a) hamis közokiratot készít vagy közokirat tartalmát meghamisítja,

b) lényeges tényt hamisan foglal közokiratba, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁹³ Az 1993. évi XVII. törvény 59. §-ával beiktatott 273/A. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„273/A. § Közszemérem megsértése esetén el kell kobozni azt a dolgot, amelyre a bűncselekményt elkövetik.”

²⁹⁴ A 274. § (1) bekezdésének b) pontja az 1987. évi III. törvény 27. §-ával megállapított szöveg.

²⁹⁵ A 274. § (2) bekezdését beiktatta és a korábbi (2) bekezdés számát (3) bekezdésre változtatta az 1996. évi LII. törvény 5. §-a.

Magánokirat-hamisítás

276. §²⁹⁶ Aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot használ, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Visszaélés okirattal

277. § (1) Aki olyan közokiratot, amely nem vagy nem kizárólag a sajátja, másától, ennek beleegyezése nélkül, jogtalanul megszerez, vagy azt megsemmisíti, megrongálja vagy eltitkolja, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)²⁹⁷ Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt magánokiratra azért követi el, hogy másnak hátrányt okozzon, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Egyedi azonosító jel meghamisítása²⁹⁸

277/A. §²⁹⁸ (1) Aki

a) egyedi azonosító jelet eltávolít, vagy egyéb módon meghamisít,

b) olyan dolgot szerez meg, vagy használ fel, amelynek egyedi azonosító jele hamis, hamisított, illetőleg amelynek egyedi azonosító jelét eltávolították, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) bűnszövetségben

követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdés szerinti bűncselekményt bűnszervezet tagjaként követik el.

Hamis statisztikai adatszolgáltatás

278. §²⁹⁹ Aki a valóságnak meg nem felelő statisztikai adatot szolgáltat, vagy az adatszolgáltatással kapcsolat-

ban a valóságnak meg nem felelő felvilágosítást ad, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

IV. Cím

*A KÖZEGÉSZSÉG ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK**Visszaélés ártalmas közfogyasztási cikkel*

279. § (1)³⁰⁰ Aki forgalomba hozatal céljából olyan közfogyasztási cikket készít vagy tart, amely az egészségre ártalmas, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki ártalmas közfogyasztási cikket forgalomba hoz, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3)³⁰⁰ Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanul követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Környezetkárosítás

280. §³⁰¹ (1) Aki a környezetet vagy a környezet valamely elemét károsítja, illetve jogszabályban vagy hatósági határozatban megállapított kötelezettsége megszegésével olyan magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy a környezetet vagy annak valamely elemét károsítsa, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a környezetet vagy a környezet valamely elemét jelentős mértékben szennyezi, illetve jogszabályban vagy hatósági határozatban megállapított kötelezettsége megszegésével olyan magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy a környezetet vagy annak valamely elemét jelentős mértékben szennyezze.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben írt bűncselekmény jelentős mértékű károsodást okoz, illetve alkalmas arra, hogy az a környezetet vagy annak valamely elemét jelentős mértékben károsítsa.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a környezetet vagy annak valamely elemét olyan mértékben károsítja, hogy a környezet vagy a környezeti elem természetes vagy korábbi állapota nem állítható helyre.

²⁹⁶ A 276. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²⁹⁷ A 277. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

²⁹⁸ A 277/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi XXII. törvény 3. §-a iktatta be.

²⁹⁹ A 278. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

³⁰⁰ A 279. § (1) és (3) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

³⁰¹ A 280. § az 1996. évi LII. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

(5) Aki a környezetkárosítást gondatlanságból követi el, vétség miatt az (1)—(3) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztéssel, a (4) bekezdés esetén három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Természetkárosítás

281. §³⁰² (1)³⁰³ Aki

a) nemzetközi szerződés hatálya alá tartozó, vagy fokozottan védetté nyilvánított

1. élő szervezetet,
2. élő szervezet bármely fejlődési alakjában vagy szakaszában lévő egyedét,
3. fajok kereszteződéseként létrejött élő szervezetet,
4. élő szervezet származékát

jogellenesen megszerez, tart, forgalomba hoz, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, azzal kereskedik, vagy azt elpusztítja,

b) védett

1. természeti területet,
2. élő szervezetek életközösségét,
3. barlangot

jogellenesen jelentős mértékben megváltoztat, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)³⁰³ A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott természetkárosítás élő szervezet tömeges pusztulását,

b) az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott természetkárosítás a természeti terület, az élő szervezetek életközössége, vagy a barlang helyrehozhatatlan károsodását vagy megsemmisülését okozza.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott természetkárosítást gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁰² A 281. § az 1996. évi LII. törvény 7. §-ával megállapított szöveg.

³⁰³ A 281. § (1)—(2) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 61. §-ával megállapított szöveg. A bekezdések 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) Aki

a) fokozott védelem alatt álló, vagy nemzetközi szerződés hatálya alá tartozó növényt vagy állatot, annak bármely fejlődési szakaszában levő egyedét vagy annak származékát jogellenesen megszerzi, külföldre juttatja, értékesíti vagy elpusztítja,

b) védett természeti területet jogellenesen jelentős mértékben megváltoztat,

büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott növény vagy állat tömeges pusztulását, az (1) bekezdés b) pontja esetén a terület helyrehozhatatlan károsodását vagy megsemmisülését idézi elő.”

A környezetre veszélyes hulladék jogelleneselhelyezése³⁰⁴

281/A. §³⁰⁴ (1) Aki jogszabályban meghatározott engedély nélkül, illetve jogszabályban vagy végrehajtható hatósági határozatban megállapított kötelezettsége megszegésével gyűjt, tárol, kezel, elhelyez, illetve szállít olyan anyagot tartalmazó hulladékot, amely alkalmas arra, hogy

- a) az ember életét, testi épségét, egészségét veszélyeztesse,
- b) a vizet, a levegőt vagy a talajt szennyezze, vagy ezekben tartós elváltozásokat okozzon,
- c) az állatokat vagy a növényeket veszélyeztesse,

büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a jogszabályban meghatározott engedély nélkül helyez el robbanásveszélyes, gyúlékony vagy az egészségre, illetve a környezetre veszélyes radioaktív anyagot tartalmazó hulladékot.

(3) Aki az (1)—(2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Visszaélés kábítószerrel

282. §³⁰⁵ (1) Aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel termeszt, előállít, megszerzi, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁰⁴ A 281/A. §-t és az azt megelőző címet az 1996. évi LII. törvény 8. §-a iktatta be.

³⁰⁵ A 282. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 62. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„282. § (1) Aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel termeszt, előállít, megszerzi, tart, kínál, átad, forgalomba hoz, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz vagy azzal kereskedik, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) üzletszerűen,
- b) fegyveresen,
- c) fiatalok vagy gyermekkorú személy felhasználásával követik el, illetve az elkövetés folytán ilyen személy jut kábítószerhez.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) jelentős mennyiségű kábítószerrel,
- b) bűnszervezet tagjaként vagy megbízásából követik el.

(4) Az (1)—(3) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Aki kábítószerrel visszaélésre irányuló előkészületet követ el, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Aki az (1) bekezdésben írt kábítószerrel való visszaélést csekély mennyiségre követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(7) Aki nagy nyilvánosság előtt kábítószer-fogyasztásra hív fel, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

(2) Aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetést követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés az (1) bekezdés esetén két évtől nyolc évig, a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) fegyveresen,

c) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként követik el,

d) tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával követi el, illetve az elkövetés folytán ilyen személy jut kábítószerhez,

e) nem kábítószerfüggő személy kábítószerfüggő személy felhasználásával követi el.

(4) A büntetés a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épületek területén, annak környezetében, a fegyveres erők vagy a büntetés-végrehajtási szervezet objektumaiban követik el.

(5) A büntetés az (1) bekezdés esetén öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, a (2) bekezdés esetén tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jelentős mennyiségű kábítószerrel,

b) bűnszervezet tagjaként vagy megbízásából követik el.

(6) Az (1)–(5) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(7) Aki kábítószerrel visszaélés elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megálapodik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) Ha a kábítószerrel visszaélést csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés vétség miatt az (1) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, a (2) bekezdés szerinti kínálás és átadás elkövetési magatartások esetén két évig terjedő szabadságvesztés.

(9) Aki

a) a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel fogyaszt,

b) nagy nyilvánosság előtt kábítószer-fogyasztásra hív fel,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

282/A. §³⁰⁶ (1) Az a kábítószerfüggő személy, aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel természet, előállít, megszerz, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a kábítószerfüggő személy, aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen követik el.

(4) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén két évtől nyolc évig, a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

(5) Az a kábítószerfüggő személy, aki a hatósági előírások megszegésével

a) kábítószerrel fogyaszt, illetőleg saját fogyasztása céljából tart,

b) csekély mennyiségű kábítószerrel saját fogyasztása céljából előállít, természet, megszerz,

c) csekély mennyiségű kábítószerrel tizennyolcadik életévét betöltött személynek fogyasztás céljából kínál, átad, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(6) Nem büntethető a kábítószerfüggő személy

a) az (5) bekezdés a)–b) pontja esetén, vagy

b) ha kábítószerrel fogyasztásával összefüggő — kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő — más bűncselekményt követett el,

feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelésben részesült.

Kóros szenvedélykeltés

283. §³⁰⁷ Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábító hatású anyag vagy szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt, vagy őt arra rábírn törekszik, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁰⁶ A 282/A. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 63. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„282/A. § Nem büntethető, aki

a) csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatára természet, állít elő, megszerz vagy tart,

b) kábítószerrel fogyasztásával összefüggő — kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő — bűncselekményt követett el, feltéve, hogy az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószerfüggőséget megelőző vagy gyógyító kezelésben részesült.”

³⁰⁷ A 283. § az 1993. évi XVII. törvény 62. §-ával megállapított szöveg.

*Kábítószer készítésének elősegítése*³⁰⁸

283/A. §³⁰⁸ (1) Aki kábítószernek a hatósági előírások megszegésével történő termesztéséhez, illetőleg előállításához szükséges, vagy a termesztést, illetőleg az előállítást könnyítő feltételeket biztosítja, úgyszintén, aki kábítószer termesztéséhez, előállításához szükséges anyagot, terméket, berendezést vagy felszerelést

a) készít, illetőleg készített,

b) átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki kábítószernek a hatósági előírások megszegésével történő termesztéséhez, illetőleg előállításához szükséges, vagy azt könnyítő vagyoni értékű gazdasági, műszaki, szervezési ismeretet a kábítószer termesztőjének, illetőleg előállítójának a rendelkezésére bocsát.

(3) Nem büntethető az (1) bekezdés a) pontja esetén, aki — mielőtt a kábítószer termesztéséhez, előállításához szükséges anyag, termék, berendezés, felszerelés készítése, illetőleg készíttetése a hatóság tudomására jutott volna — a kábítószer készítését elősegítő tevékenységét a hatóság előtt felfedi, és az elkészített dolgokat a hatóságnak átadja, valamint lehetővé teszi a készítésben részt vevő más személyek kilétének megállapítását.

*Visszaélés teljesítményfokozó szerrel vagy módszerrel*³⁰⁹

283/B. §³⁰⁹ (1) Aki nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet, jogszabály vagy hatóság előírásának megszegésével teljesítményfokozásra alkalmas szert sporttevékenység körében történő teljesítményfokozás céljából előállít, készít, megszerz, tart, felhasznál, az országba behoz, onnan kivisz vagy az ország területén átvisz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki sporttevékenység körében történő teljesítményfokozása céljából nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet, jogszabály vagy hatóság előírásának megszegésével teljesítményfokozásra alkalmas beavatkozásnak magát aláveti.

(3) Aki nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet, jogszabály vagy hatóság előírásának megszegésével teljesítményfokozásra alkalmas szert sporttevékenység körében történő teljesítményfokozás céljából kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁰⁸ A 283/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVII. törvény 64. §-a iktatta be.

³⁰⁹ A 283/B. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVII. törvény 65. §-a iktatta be.

(4) A (3) bekezdés szerint büntetendő, aki sporttevékenységet végző személyen sporttevékenység körében történő teljesítményfokozás céljából nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet, jogszabály vagy hatóság előírásának megszegésével teljesítményfokozásra alkalmas beavatkozást végez.

(5) Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, a (3)—(4) bekezdés esetén büntetett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) bűnszövetségben

követi el.

(6) Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az (5) bekezdés szerint büntetendő, akinek a (3)—(4) bekezdésben meghatározott bűncselekménye folytán tizennyolcadik életévét be nem töltött személy használ fel teljesítményfokozásra alkalmas szert, illetőleg ilyen személyen végez teljesítményfokozásra alkalmas beavatkozást, úgyszintén az is, aki a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával követi el.

(7) Az (1) bekezdés esetén nem büntethető, aki, mielőtt a teljesítmény fokozására alkalmas szer előállítása, készítése, megszerzése, tartása, az országba behozatala, onnan kivitele, az ország területén átvitele a hatóság tudomására jutott volna, a tevékenységét a hatóság előtt felfedi, illetőleg az elkészített, megszerzett, tartott, vagy az országba behozott teljesítményfokozásra alkalmas szert a hatóságnak átadja, és lehetővé teszi a készítésben, megszerzésben, szállításban részt vevő más személyek kilétének megállapítását.

(8) Nem büntethető, aki teljesítményfokozásra alkalmas szert sporttevékenysége során felhasznált, vagy rajta teljesítményfokozásra alkalmas beavatkozást végeztek, és ezt a hatósági orvosi vizsgálat előtt felfedi.

Járványügyiszabályszegés

284. §³¹⁰ (1) Aki a zárlati kötelezettség alá tartozó fertőző betegség behurcolásának vagy terjedésének megakadályozása végett elrendelt zárlat, járványügyi felügyelet vagy ellenőrzés szabályait megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki járvány idején az elrendelt elkülönítés, járványügyi felügyelet vagy ellenőrzés szabályait megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Aki a fertőző állapotbetegségek vagy a növényeket pusztító veszélyes kártevők be- és kihurcolásának vagy terjedésének megakadályozása végett elrendelt zárlat, egyéb korlátozás vagy felügyelet szabályait megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

³¹⁰ A 284. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

Kuruzslás

285. § (1)³¹¹ Aki jogosulatlanul, ellenszolgáltatásért vagy rendszeresen az orvosi gyakorlat körébe tartozó tevékenységet fejt ki, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a kuruzslást az orvosi gyakorlatra jogosultság színlelésével követik el.

(3) E § alkalmazásában orvosi gyakorlatra jogosult az, akinek hazai egyetemen szerzett vagy külföldi egyetemen szerzett és honosított (egyenértékűségi záradékkal ellátott) orvosi oklevele van, illetőleg az a külföldi állampolgár, aki a népjóléti miniszter engedélye alapján oklevelének honosítása nélkül fejthet ki orvosi tevékenységet, feltéve mindegyik esetben, hogy nem áll az orvosi tevékenységtől eltiltás hatálya alatt.

Elkobzás

286. §³¹² Robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés (263. §), lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés (263/A. §), fegyvercsempészet (263/B. §), radioaktív anyaggal (264. §), nukleáris létesítmény üzemeltetésével (264/A. §), nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §), méreggel való visszaélés (265. §), veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megszegése (266. §), tiltott állatviadal szervezése (266/A. §), ártalmas közfogyasztási cikkel (279. §) vagy kábítószerrel való visszaélés (282—282/A. §), kábítószer készítésének elősegítése (283/A. §) és visszaélés teljesítményfokozó szerrel vagy módszerrel (283/B. §) esetén a 77/A. § (1) bekezdése nem alkalmazható.

³¹¹ A 285. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

³¹² A 286. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 66. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„286. § (1) Robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés (263. §), lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés (263/A. §), fegyvercsempészet (263/B. §), radioaktív anyaggal (264. §), nukleáris létesítmény üzemeltetésével (264/A. §), méreggel való visszaélés (265. §), veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megszegése (266. §), tiltott állatviadal szervezése (266/A. §), ártalmas közfogyasztási cikkel (279. §) vagy kábítószerrel való visszaélés (282. §) esetén el kell kobozni azt a dolgot, amelyre a bűncselekményt elkövették, ha az elkövető tulajdona, vagy egyébként is, ha annak birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti; a 77. § (4) bekezdése azonban nem alkalmazható.

(2) Nemzetközi jogi kötelezettség megszegése (261/A. §) esetén el kell kobozni azt a dolgot, amelyre a bűncselekményt elkövették vagy amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak vagy arra szántak.

(3) A (2) bekezdés esetén az elkobzás egészben vagy részben mellőzhető, ha az az elkövetőre a bűncselekmény súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene, feltéve, hogy az elkobzás mellőzését a nemzetközi jogi kötelezettség nem zárja ki.

(4) A (2) bekezdés esetén az elkövetőt, ha az elkobzás a dolog tulajdonosára méltánytalan hátrányt jelentene, a dolog értékének megfizetésére kell kötelezni.”

*Értelmező rendelkezés*³¹³

286/A. §³¹³ (1)³¹⁴ A 280. § alkalmazásában
a)³¹⁵ környezeti elem: a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített (mesterséges) környezet, továbbá ezek összetevői,

b) szennyezés: a környezetnek vagy valamely elemének jogszabályban vagy hatósági határozatban megállapított kibocsátási határértéket meghaladó terhelése,

c) károsítás: az a tevékenység, amelynek hatására a környezetnek vagy valamely elemének olyan mértékű változása, szennyezettsége, illetve igénybevétele következik be, amelynek eredményeképpen a környezet, illetve a környezeti elem természetes vagy korábbi állapota csak beavatkozással vagy egyáltalán nem állítható helyre, illetőleg olyan tevékenység, amely az élővilágot kedvezőtlenül érinti.

(2)³¹⁶ A 282. §, a 282/A. § és a 283/A. § alkalmazásában kábítószeren a visszaélés szempontjából veszélyes pszichotrop anyagot is érteni kell.

XVII. Fejezet

A GAZDASÁGI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. Cím

GAZDÁLKODÁSI KÖTELESSÉGEKET
ÉS A GAZDÁLKODÁS RENDJÉT SÉRTŐ
BŰNCSELEKMÉNYEK³¹⁷*Nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák
forgalmára vonatkozó kötelezettség megszegése*³¹⁸

287. §³¹⁸ (1) Aki a nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák forgalmát Nemzetközi Importigazolás, kiviteli engedély vagy az ezeket helyettesítő okmányok nél-

³¹³ A 286/A. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XVII. törvény 63. §-a iktatta be.”

³¹⁴ A 286/A. § (1) bekezdését beiktatta és a szakasz korábbi szövegének jelölését (2) bekezdésre változtatta az 1996. évi LII. törvény 10. §-a.

³¹⁵ A 286/A. § (1) bekezdésének a) pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 67. § (1) bekezdésével megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„a) környezeti elem: a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott mesterséges környezet, továbbá ezek összetevői.”

³¹⁶ A 286/A. § (2) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 67. § (2) bekezdésével megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(2) A 282. és a 282/A. § alkalmazásában kábítószeren a visszaélés szempontjából veszélyes pszichotrop anyagot is érteni kell.”

³¹⁷ A XVII. fejezet I. címének szövegét megállapította, és a korábbi III. cím számozását II.-re, a IV. cím számozását III.-ra változtatta az 1994. évi IX. törvény 8. §-a.

³¹⁸ A 287. § és az azt megelőző cím az 1993. évi XVII. törvény 64. §-ával megállapított szöveg.

kül végzi, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az a végső felhasználó is, aki a Végső Címzett és Vásárlói Nyilatkozatot megszegve a Nemzetközi Importigazolásban foglaltaktól eltérően használja fel a nemzetközileg ellenőrzött terméket vagy technológiát.

*Jogosulatlan gazdasági előny megszerzése*³¹⁹

288. §³¹⁹ Aki gazdasági előny megszerzése érdekében döntésre jogosult szervet vagy személyt megteveszti, és ezáltal maga vagy más részére jogtalanul szerzi meg az állam által biztosított gazdasági előnyt, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*A számviteli fegyelem megsértése*³²⁰

289. §³²⁰ Aki a számvitelről szóló törvényben vagy a felhatalmazásán alapuló jogszabályokban előírt

- a) beszámolási, könyvvezetési és egyéb kötelezettségét,
- b) bizonylati fegyelmet

megszegi, és ezzel a vagyoni helyzetének áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja vagy megnehezíti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Csődbüntetés*³²¹

290. §³²¹ (1) Aki a gazdasági tevékenysége körében bekövetkezett fizetésképtelensége esetén

- a) a tartozása fedezetétől szolgáló vagyont elrejt, eltitkolja, megrongálja, megsemmisíti, használhatatlanná teszi,
- b) színlelt ügyletet köt, vagy kétes követelést ismer el,
- c) az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes módon veszteséges üzletbe kezd, azt tovább folytatja,
- d) az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétesen vagyonát más módon ténylegesen vagy színleg csökkenti,

és ezzel a hitelezői kielégítését részben vagy egészben megghiúsítja, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény a gazdasági életben súlyos következményekkel jár.

(3) Aki a hitelezői kielégítését részben vagy egészben azáltal hiúsítja meg, hogy a fizetésképtelenné válást vagy annak látszatát az (1) bekezdésben írt magatartások valamelyikével idézi elő, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a (3) bekezdésben meghatározott cselekmény a gazdasági életben súlyos következményekkel jár.

(5) Aki a felszámolás elrendelését követően a jogszabályban előírt beszámolási, leltárkészítési vagy egyéb tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget, és ezzel a felszámolás eredményét részben vagy egészben megghiúsítja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6)³²² Az (1)—(5) bekezdésben meghatározott cselekmény akkor büntethető, ha a csődeljárást vagy a felszámolási eljárást megindították, illetve a felszámolási eljárás a kötelező kérés elmulasztása miatt maradt el.

*Hitelező jogtalan előnyben részesítése*³²³

291. §³²³ (1) Aki a fizetésképtelenségének tudatában valamely hitelezőjét a többi hitelező hátrányára jogtalan előnyben részesíti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)³²⁴ Az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény akkor büntethető, ha a csődeljárást vagy a felszámolási eljárást megindították, illetve a felszámolási eljárás a kötelező kérés elmulasztása miatt maradt el.

*Értelmező rendelkezés*³²⁵

291/A. §³²⁵ (1) A 290. és a 291. §-ban meghatározott bűncselekményt tettesként az követi el, aki a gazdálkodó szervezet (adós) vagyonával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, akkor is, ha a fizetésképtelenség, a vagyon csökkenése a gazdálkodó szervezet (adós) vonatkozásában áll fenn, és a tettes a gazdálkodó szervezet (adós) hitelezőjének kielégítését hiúsítja meg.

(2) Az (1) bekezdést akkor is alkalmazni kell, ha a vagyonnal történő rendelkezés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelen.

³¹⁹ A 288. § és az azt megelőző cím az 1993. évi XVII. törvény 65. §-ával megállapított szöveg.

³²⁰ A 289. § és az azt megelőző cím az 1992. évi XIII. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

³²¹ A 290. § és az azt megelőző cím az 1992. évi XIII. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

³²² A 290. § (6) bekezdése az 1996. évi LII. törvény 38. §-ával módosított szöveg.

³²³ A 291. § és az azt megelőző cím az 1992. évi XIII. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

³²⁴ A 291. § (2) bekezdése az 1996. évi LII. törvény 38. §-ával módosított szöveg.

³²⁵ A 291/A. §-t és az azt megelőző címet az 1992. évi XIII. törvény 4. §-a iktatta be.

*Rossz minőségű termék
forgalomba hozatala*

292. §³²⁶ (1) Aki rossz minőségű terméket jó minőségű terméként értékesít, használatba ad, illetve forgalomba hoz, vagy ezek iránt intézkedik, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott rossz minőségű termék forgalomba hozatalára irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

293. §³²⁷ Aki a termék minőségének megállapítására vonatkozó szabályokat megszegi, és ezzel lehetővé teszi, hogy a terméket a valóságosnál jobb minőségűként értékesítsenek, adjanak használatba, illetőleg hozzanak forgalomba, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

294. §³²⁸ (1)³²⁹ A kötelezően alkalmazandó nemzeti szabvány hatálya alá tartozó termék akkor rossz minőségű, ha a szabványban meghatározott legalacsonyabb minőségi követelményeknek sem felel meg.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott eseten kívül rossz minőségű az olyan termék, amely rendeltetésszerűen nem használható, vagy használhatósága jelentős mértékben csökkent.

Minőség hamis tanúsítása

295. § (1) Aki minőséget tanúsító okiratban jelentős mennyiségű vagy értékű termék minőségéről valótlan adatot tanúsít, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)³³⁰ Aki a cselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

³²⁶ A 292. § az 1997. évi LXXIII. törvény 38. §-ával megállapított szöveg.

³²⁷ A 293. § az 1997. évi LXXIII. törvény 39. §-ával megállapított szöveg.

³²⁸ A 294. § az 1994. évi IX. törvény 10. §-ával megállapított szöveg.

³²⁹ A 294. § (1) bekezdése az 1996. évi LII. törvény 13. §-ával megállapított szöveg.

³³⁰ A 295. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

Áru hamis megjelölése³³¹

296. §³³² Aki árut — a versenytárs hozzájárulása nélkül — olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel vagy elnevezéssel állít elő, amelyről a versenytárs, illetőleg annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruja ismerhető fel, vagy ilyen árut forgalomba hozatal céljából megszerез, tart, illetőleg forgalomba hoz, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A fogyasztó megtévesztése³³³

296/A. §³³³ (1)³³⁴ Aki az áru kelendőségének felkeltése érdekében nagy nyilvánosság előtt az áru lényeges tulajdonsága tekintetében valótlan tény, vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állít, illetve az áru lényeges tulajdonságáról megtévesztésre alkalmas tájékoztatást ad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)³³⁵ Az (1) bekezdés alkalmazásában az áru lényeges tulajdonságának minősül az összetétele, használhatósága, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint a kezelése, eredete, az, hogy megfelel-e a jogszabályi előírásoknak, a nemzeti szabványnak vagy az áruval szemben támasztott szokásos követelményeknek, valamint az, ha az áru felhasználása a szokásostól lényegesen eltérő feltételek megvalósítását igényli.

(3)³³⁶ Az (1) bekezdés alkalmazásában az áru lényeges tulajdonságának minősül az áru vásárlásához ígért nyeresi lehetőség vagy más előnyös következmény is.

³³¹ A 296. § címe az 1994. évi IX. törvény 11. §-ával megállapított szöveg.

³³² A 296. § az 1998. évi LXXXVII. törvény 68. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„296. § Aki nagyobb mennyiségű árut — a versenytárs hozzájárulása nélkül — olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel vagy elnevezéssel hoz forgalomba, amelyről a versenytársat, illetőleg annak jellegzetes tulajdonságokkal rendelkező áruját ismerhetik fel, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

³³³ A 296/A. §-t és az azt megelőző címet az 1994. évi IX. törvény 12. §-a iktatta be.

³³⁴ A 296/A. § (1) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 69. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) Aki az áru kelendőségének fokozása érdekében nagy nyilvánosság előtt az áru lényeges tulajdonsága tekintetében valótlan tény, vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állít, illetve az áru lényeges tulajdonságáról megtévesztésre alkalmas tájékoztatást ad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

³³⁵ A 296/A. § (2) bekezdése az 1996. évi LII. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

³³⁶ A 296/A. § (3) bekezdését az 1996. évi LII. törvény 15. §-a iktatta be.

*Tartozás fedezetének elvonása*³³⁷

297. §³³⁷ (1) Aki a gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetéül szolgáló vagyont elvonja, és ezzel a tartozás kiegyenlítését részben vagy egészben meghiúsítja, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az elkövető nem büntethető, ha a tartozást a vádirat benyújtásáig kiegyenlíti.

*Hitelezési csalás*³³⁸

297/A. §³³⁸ Aki gazdasági tevékenység gyakorlásához folyósítandó hitel nyújtásának, megszüntetésének vagy a hitefeltételek megváltoztatásának kedvező elbírálása érdekében valótlan tartalmú okiratot használ fel, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Engedély nélküli külkereskedelmi tevékenység

298. §³³⁹ Aki engedélyhez kötött külkereskedelmi tevékenységet engedély nélkül fejt ki, vagy árut a kiviteléhez, behozatalához szükséges engedély nélkül exportál vagy importál, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének visszaélése*³⁴⁰

298/A. §³⁴⁰ A gazdasági társaság vezető tisztségviselője, illetőleg az az üzletvezetésre jogosult tagja, aki a társaság tagját a társaság vagyonát illetően megtéveszti, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

³³⁷ A 297. § és az azt megelőző cím az 1994. évi IX. törvény 13. §-ával megállapított szöveg.

³³⁸ A 297/A. §-t és az azt megelőző címet az 1994. évi IX. törvény 14. §-a iktatta be.

³³⁹ A 298. § az 1993. évi XVII. törvény 66. §-ával megállapított szöveg.

³⁴⁰ A 298/A. § és az azt megelőző cím az 1998. évi XII. törvény 1. §-ával beiktatott és az 1998. évi LXXXVII. törvény 70. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„298/A. § A gazdasági társaság vezető tisztségviselője, illetőleg az az üzletvezetésre jogosult tagja, aki a társaság tagjait a társaság vagyonát illetően megtéveszti, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

*Az alaptőke vagy a törzstőke csorbítása*³⁴¹

298/B. §³⁴¹ A részvénytársaság, illetőleg a korlátolt felelősségű társaság vezető tisztségviselője, aki az alaptőkét, illetve a törzstőkét részben vagy egészben jogtalanul elvonja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Valótlan érték megjelölése*³⁴²

298/C. §³⁴² (1) Aki közreműködik abban, hogy a gazdasági társaság részére szolgáltatott nem pénzbeli hozzájárulás (nem pénzbeli betét) értékét a társasági szerződésben a szolgáltatás időpontjában fennálló értéknél, ha pedig a nem pénzbeli hozzájárulás értékét könyvvizsgáló állapította meg, a könyvvizsgáló által megjelölt értéknél magasabb értéken jelöljék meg, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki közreműködik abban, hogy a gazdasági társaság részére nem pénzbeli hozzájárulásként (nem pénzbeli betétként) szolgáltatott, az államháztartás alrendszereihez tartozó, illetve az állami, önkormányzati tulajdonban álló vagyon értékét a társasági szerződésben a könyvvizsgáló által megjelölt értéknél alacsonyabb értéken jelöljék meg.

*Jogosulatlan pénzügyi szolgáltatási tevékenység*³⁴³

298/D. §³⁴³ Aki pénzügyi szolgáltatási vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységet törvényben előírt engedély nélkül végez, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Jogosulatlan befektetési szolgáltatási tevékenység*³⁴⁴

298/E. §³⁴⁴ Aki befektetési szolgáltatási vagy kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenységet törvényben előírt engedély nélkül végez, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁴¹ A 298/B. § és az azt megelőző cím az 1998. évi XII. törvény 1. §-ával beiktatott és az 1994. évi IX. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

³⁴² A 298/C. § és az azt megelőző cím az 1994. évi IX. törvény 16. §-ával beiktatott és az 1998. évi LXXXVII. törvény 71. §-ával megállapított szöveg. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„298/C. § Aki közreműködik abban, hogy a gazdasági társaság részére nyújtott, nem pénzbeli betét (hozzájárulás) értékét a társasági szerződésben a szolgáltatás időpontjában fennálló értéktől eltérően jelöljék meg, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

³⁴³ A 298/D. § és az azt megelőző cím az 1997. évi LXXIII. törvény 40. §-ával megállapított szöveg.

³⁴⁴ A 298/E. §-t és az azt megelőző címet beiktatta és a korábbi 298/E. § számozását 298/F. §-ra változtatta az 1997. évi LXXIII. törvény 41. §-a.

*Jogosulatlan biztosítási tevékenység*³⁴⁵

298/F. §³⁴⁵ Aki biztosítási tevékenységet a törvényben előírt engedély nélkül végez, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Gazdasági adatszolgáltatás elmulasztása*³⁴⁶

299. §³⁴⁶ Aki közhitelű nyilvántartásba bejegyzendő, gazdasági tevékenységhez kapcsolódó adat, jog vagy tény bejelentését, illetve ilyen adat, jog vagy tény változásának bejelentését elmulasztja, ha a bejelentési kötelezettségét jogszabály írja elő, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Bennfentes értékpapír-kereskedelem*³⁴⁷

299/A. §³⁴⁷ (1) Aki bennfentes információ felhasználásával előnyszerzés végett értékpapírügyletet köt, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki előnyszerzés végett a birtokában lévő bennfentes információra tekintettel más személyt bíz meg azzal, hogy a bennfentes információval érintett értékpapírra értékpapírügyletet kössön.

(3) Az (1)—(2) bekezdés alkalmazásában bennfentes információ: a nyilvános forgalomba hozatallal érintett értékpapír kibocsátójának, valamint a nyilvános módon forgalomba hozott értékpapír által megtestesített kötelezettségért kezességet vagy garanciát vállalt személynek, továbbá az értékpapír-forgalmazónak a pénzügyi, gazdasági vagy jogi helyzetével összefüggő — nyilvánosságra még nem került — olyan információ, amely nyilvánosságra kerülés esetén az értékpapír értékének, árfolyamának lényeges befolyásolására alkalmas.

*Tőkebefektetési család*³⁴⁸

299/B. §³⁴⁸ Aki a gazdálkodó szervezet vagyoni helyzetéről valótlan adat közlésével vagy híresztelésével, illetve adat elhallgatásával másokat tőkebefektetésre vagy a be-

³⁴⁵ A 298/F. §-t és az azt megelőző címet az 1996. évi LII. törvény 17. §-a iktatta be.

³⁴⁶ A 299. § és az azt megelőző cím az 1994. évi IX. törvény 17. §-ával megállapított szöveg.

³⁴⁷ A 299/A. §-t és az azt megelőző címet az 1994. évi IX. törvény 18. §-a iktatta be.

³⁴⁸ A 299/B. §-t és az azt megelőző címet az 1994. évi IX. törvény 19. §-a iktatta be.

fektetés emelésére rábír, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Piramisjáték szervezése*³⁴⁹

299/C. §³⁴⁹ Aki mások pénzének előre meghatározott formában történő és kockázati tényezőt is tartalmazó módon való összegyűjtésén és szétosztásán alapuló olyan játékot szervez, amelyben a láncszerűen bekapcsolódó résztvevők a láncban előttük álló résztvevők számára közvetlenül vagy a szervező útján pénzfizetést vagy más szolgáltatást teljesítenek, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Üzleti titok megsértése*³⁵⁰

300. §³⁵⁰ (1) Aki üzleti titkot hasznoszerzés végett, vagy másnak vagyoni hátrányt okozva jogosulatlanul megszerz, felhasznál vagy nyilvánosságra hoz, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)³⁵¹ Az (1) bekezdés alkalmazásában üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek titokban maradásához a jogosultnak méltányolható érdeke fűződik, és amelynek titokban tartása érdekében a jogosult a szükséges intézkedéseket megtette.

*Banktitok megsértése*³⁵²

300/A. §³⁵² (1) Az a banktitok megtartására köteles személy, aki banktitoknak minősülő adatot illetéktelen személy részére hozzáférhetővé tesz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jogtalan előnyszerzés végett,

b) a pénzintézetnek vagy másnak hátrányt okozva

követik el.

³⁴⁹ A 299/C. §-t és az azt megelőző címet az 1996. évi LII. törvény 18. §-a iktatta be.

³⁵⁰ A 300. §-t és az azt megelőző címet az 1994. évi IX. törvény 20. §-a iktatta be.

³⁵¹ A 300. § (2) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 72. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek titokban maradásához a jogosultnak méltányolható érdeke fűződik.”

³⁵² A 300/A. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi CXII. törvény 43. § (2) bekezdése iktatta be.

300/B. §³⁵³ Nem büntethető üzleti titok megsértése és banktitok megsértése miatt, aki a 303. §-ban meghatározott pénzmosás esetén bejelentési kötelezettségének tesz eleget, vagy ilyet kezdeményez, akkor sem, ha az általa jóhiszeműen tett bejelentés megalapozatlan volt.

*Számítógépes csalás*³⁵⁴

300/C. §³⁵⁴ (1) Aki jogtalan haszonszerzés végett, vagy kárt okozva valamely számítógépes adatfeldolgozás eredményét a program megváltoztatásával, törléssel, téves vagy hiányos adatok betáplálásával, illetve egyéb, meg nem engedett műveletek végzésével befolyásolja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a számítógépes csalás jelentős kárt okoz;

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a számítógépes csalás különösen nagy kárt okoz.

(3)³⁵⁵ Számítógépes csalást követ el az is, aki az (1)—(2) bekezdésben írt cselekményt közcélú távbeszélő szolgáltatás, illetve közcélú mobil rádiótelefon szolgáltatás igénybevétele érdekében szolgáló elektronikus kártya felhasználásával vagy közcélú mobil telefont vezérlő mikroszámítógép programjának megváltoztatásával követi el.

*Értékpapírtitok megsértése*³⁵⁶

300/D. §³⁵⁶ (1) Az az értékpapírtitok megtartására köteles személy, aki értékpapírtitoknak minősülő adatot illetéktelen személy részére hozzáférhetővé tesz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jogtalan előnszerzés végett,

b) befektetési szolgáltatónak, tőzsdének, illetőleg elszámolóháznak vagy másnak hátrányt okozva követik el.

(3)³⁵⁷ Nem büntethető az értékpapírtitok megsértése miatt, aki a 303. §-ban meghatározott pénzmosás esetén bejelentési kötelezettségének tesz eleget, vagy ilyet kezdeményez, akkor sem, ha az általa jóhiszeműen tett bejelentés megalapozatlan volt.

³⁵³ A 300/B. §-t az 1994. évi IX. törvény 21. §-a iktatta be.

³⁵⁴ A 300/C. §-t és az azt megelőző címet az 1994. évi IX. törvény 22. §-a iktatta be.

³⁵⁵ A 300/C. § (3) bekezdését az 1996. évi LII. törvény 19. §-a iktatta be.

³⁵⁶ A 300/D. §-t és az azt megelőző címet az 1997. évi LXXIII. törvény 42. §-a iktatta be.

³⁵⁷ A 300/D. § (3) bekezdését az 1998. évi LXXXVII. törvény 73. §-a iktatta be.

Árdrágítás

301. § (1)³⁵⁸ Aki áruért a hatósági árnál vagy a reá nézve egyébként kötelezően megállapított árnál magasabb árat kér, köt ki vagy fogad el, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az árdrágítást

a) üzletszerűen,

b) bünszövetségben,

c) jelentős mennyiségű árura,

d) jelentős mértékű nyereség elérése végett követik el.

(3)³⁵⁹

(4) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt pénzbüntetéssel büntetendő.

302. §³⁶⁰ A 301. § (1) bekezdése szerint árdrágítás az is, ha az áruért a tényleges minőségnél jobb minőségű áru hatósági árának megfelelő árat kérnek, kötnek ki vagy fogadnak el.

*Pénzmosás*³⁶¹

303. §³⁶¹ (1)³⁶² Aki a más által elkövetett öt évi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekménnyel, illetve embercsempészéssel, vesztegetéssel, nemzetközi kapcsolatban elkövetett vesztegetéssel, kábítószerral visszaéléssel vagy nemzetközi jogi kötelezettség megszegésével összefüggésben keletkezett anyagi javakat elrejtí azáltal, hogy

a) az eredetét, illetőleg valódi természetét eltitkolja vagy elleplezi,

b) az eredetéről, illetőleg valódi természetéről a hatóságnak hamis adatot szolgáltat,

büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁵⁸ A 301. § (1) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 43. §-ával megállapított szöveg.

³⁵⁹ A 301. § (3) bekezdését az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁶⁰ A 302. § az 1997. évi LXXIII. törvény 44. §-ával megállapított szöveg.

³⁶¹ A 303. § és az azt megelőző cím az 1994. évi IX. törvény 23. §-ával megállapított és a Magyar Közlöny 1994. évi 39. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

³⁶² A 303. § (1) bekezdésének bevezető része az 1998. évi LXXXVII. törvény 74. § (1) bekezdésével megállapított szöveg. A bevezető rész 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) Aki a más által elkövetett öt évet meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekménnyel, illetve embercsempészéssel, kábítószerral visszaéléssel vagy nemzetközi jogi kötelezettség megszegésével összefüggésben keletkezett anyagi javakat elrejtí azáltal, hogy”

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki az ott említett anyagi javakat

a) magának vagy harmadik személynek megszerzi, használja vagy felhasználja,

b) megőrzi, kezeli, értékesíti, az anyagi javakkal vagy ellenértékével bármilyen pénzügyi vagy bankműveletet végez, azon vagy az ellenértékén más anyagi javakat szerez, ha az anyagi javak eredetét az elkövetés időpontjában ismerte.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a pénzmosás

a)³⁶³ üzletszerűen vagy bűnszervezet tagjaként,

b) pénzügyintézet, értékpapír-forgalmazó, befektetési alapkezelő, biztosítóintézet vagy szerencsejáték szervezésével foglalkozó szervezet tisztségviselőjeként vagy alkalmazottjaként,

c) hivatalos személyként,

d) ügyvédként

követik el.

(4)³⁶⁴ Aki a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvényben előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki a (4) bekezdésben említett bejelentési kötelezettségének gondatlanságból nem tesz eleget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(6) Nem büntethető pénzmosás miatt, aki a hatóságnál önként feljelentést tesz, vagy ilyet kezdeményez, feltéve, hogy a cselekményt még nem, vagy csak részben fedezték fel.

II. Cím

A PÉNZ- ÉS BÉLYEGHAMISÍTÁS

Pénzhamisítás

304. § (1) Aki

a) forgalomban levő pénzt forgalomba hozatal céljából utánoz vagy meghamisít,

b) hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hozatal céljából megszerz,

c) hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz, büntetést követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁶³ A 303. § (3) bekezdésének a) pontja az 1997. évi LXXIII. törvény 45. §-ával megállapított szöveg.

³⁶⁴ A 303. § (4) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 74. § (2) bekezdésével megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(4) Aki a pénzmosásra vonatkozó, törvényben előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a pénzhamisítást

a) bűnszövetségben,

b) nagy mennyiségű vagy értékű pénzre követik el.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hamisítás tárgya váltópénz, vagy ha a hamis vagy meghamisított pénz mennyisége vagy értéke nem jelentős.

(4) Aki pénzhamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5)³⁶⁵

305. § A 304. § alkalmazása szempontjából

a) forgalomban levő pénz utánzásának kell tekinteni a forgalomból kivont pénz olyan megváltoztatását is, hogy az forgalomban levő pénz látszatát keltse,

b) pénz meghamisításának kell tekinteni olyan jelzés alkalmazását, illetve eltávolítását is, amely annak megjelölésére szolgál, hogy a pénz csak meghatározott országban érvényes, továbbá a pénz nemesfém tartalmának csökkenését is.

Hamis pénz kiadása

306. § (1)³⁶⁶ Aki valódi, illetve hamisítatlan gyanánt jogszerűen szerzett hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt nagy mennyiségű vagy értékű pénzre követik el.

Bélyeghamisítás

307. § (1) Aki forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából

a) bélyeget utánoz vagy meghamisít,

b) hamis vagy meghamisított bélyeget megszerz, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki hamis, meghamisított vagy felhasznált bélyeget, mint valódit, illetőleg fel nem használtat forgalomba hoz vagy felhasznál.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bélyeghamisítást

a) bűnszövetségben,

b) nagy mennyiségű vagy értékű bélyegre követik el.

³⁶⁵ A 304. § (5) bekezdését az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁶⁶ A 306. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

(4)³⁶⁷ A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha hamis, a meghamisított vagy az újból felhasznált bélyeg mennyisége vagy értéke nem jelentős.

308. § (1) A 307. § alkalmazásában forgalomba hozáson a bélyeggyűjtés céljára forgalomba hozást, meghamisításon pedig a bélyegnek gyűjtés célját szolgáló jogosulatlan megváltoztatását is érteni kell.

(2) A külföldi bélyeg a belföldivel azonos védelemben részesül.

III. Cím

A PÉNZÜGYI BŰNCSELEKMÉNYEK

*Deviza-bűncselekmény*³⁶⁸

309. § (1)³⁶⁸ Aki a devizáról szóló törvény rendelkezéseinek megszegésével

*a)*³⁶⁹ a konvertibilis devizára, valutára vonatkozó hazautalási, hazahozatali, illetőleg forintra történő átváltási kötelezettségének nem tesz eleget,

b) a megvásárolt devizát, valutát devizahatósági engedély vagy a devizahatóságnak történő előzetes bejelentés nélkül olyan célra használja fel, amelyhez ilyen engedély vagy bejelentés szükséges,

c) devizakülföldivel szemben devizában fennálló követelését nem jelenti be,

*d)*³⁷⁰ külföldi vagy belföldi fizetőeszközt, vagyoni értéket visz ki vagy küld ki,

e) külföldi közvetlen vállalkozásra, külföldi ingatlanra, értékpapír- vagy hitelműveletre, valamint pénzügyi és átruházható eszközzel végzett műveletre vonatkozó engedélyeztetési, bejelentési vagy elidegenítési kötelezettségének nem tesz eleget,

ha a bűncselekményt kisebb értékre követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

³⁶⁷ A 307. § (4) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

³⁶⁸ A 309. § (1) bekezdése és az azt megelőző cím az 1996. évi LII. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

³⁶⁹ A 309. § (1) bekezdésének *a)* pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (2) bekezdésével módosított szöveg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„*a)* a konvertibilis devizára, valutára, aranyra vonatkozó hazautalási, hazahozatali, illetőleg forintra történő átváltási kötelezettségének nem tesz eleget.”

³⁷⁰ A 309. § (1) bekezdésének *d)* pontja az 1998. évi LXXXII. törvény 93. § (2) bekezdésével módosított szöveg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„*d)* külföldi vagy belföldi fizetőeszközt, aranyat, vagyoni értéket visz ki vagy küld ki.”

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) bűnszövetségben,

c) nagyobb értékre,

*d)*³⁷¹ kulturális javak körébe tartozó tárgyra követik el.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jelentős értékre,

b) üzletszerűen vagy bűnszövetségben nagyobb értékre követik el.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) különösen nagy értékre,

b) üzletszerűen vagy bűnszövetségben jelentős értékre,

*c)*³⁷² bűnszervezet tagjaként követik el.

(5) Aki a bűncselekményt jelentős értékre gondatlanságból követi el, vétség miatt pénzbüntetéssel büntetendő.

*Adó-, társadalombiztosítási csalás*³⁷³

310. §³⁷⁴ (1) Aki az adókötelezettség, társadalombiztosítási járulék, egészségbiztosítási járulék, illetve nyugdíjjárulék megállapítása szempontjából jelentős tényt (adatot) a hatóság előtt valótlanul ad elő vagy elhallgat, és ezzel vagy más megtévesztő magatartással az adóbevételt, a társadalombiztosítási járulék, az egészségbiztosítási járulék, illetve nyugdíjjárulék bevételeinek összegét csökkenti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény folytán az adóbevétel, a társadalombiztosítási járulék, az egészségbiztosítási járulék, illetve a nyugdíjjárulék bevételeinek összege nagyobb mértékben csökken.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény folytán az adóbevétel, a társadalombiztosítási járulék, az egészségbiztosítási járulék, illetve a nyugdíjjárulék bevételeinek összege jelentős mértékben csökken.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekmény folytán az adóbevétel, a társadalombiztosítási járulék, az egészségbiztosítási járulék, illetve

³⁷¹ A 309. § (2) bekezdésének *d)* pontja az 1997. évi CXL. törvény 103. § (6) bekezdésével módosított szöveg.

³⁷² A 309. § (4) bekezdésének *c)* pontját az 1997. évi LXXIII. törvény 46. §-a iktatta be.

³⁷³ A 310. § előtti cím az 1993. évi XVII. törvény 68. §-ával megállapított szöveg.

³⁷⁴ A 310. § az 1997. évi LXXIII. törvény 47. §-ával megállapított szöveg.

ve a nyugdíjjárulék bevételeinek összege különösen nagy mértékben csökken,

b) az adó-, társadalombiztosítási csalást bünszervezet tagjaként követik el.

(5) Az (1)—(4) bekezdés szerint büntetendő, aki a megállapított adó, társadalombiztosítási járulék, egészségbiztosítási járulék, illetve a nyugdíjjárulék meg nem fizetése céljából téveszti meg a hatóságot, ha ezzel az adó, a társadalombiztosítási járulék, egészségbiztosítási járulék, illetve a nyugdíjjárulék behajtását jelentősen késlelteti vagy megakadályozza.

*Munkanélküliek Szolidaritási Alapjába fizetendő
munkaadói és munkavállalói járulék fizetési kötelezettség
megszegése³⁷⁵*

310/A. §³⁷⁵ (1) Aki a Munkanélküliek Szolidaritási Alapjába fizetendő munkaadói vagy munkavállalói járulék megállapítása szempontjából jelentős tényt (adatot) a hatóság előtt valótlanul ad elő vagy elhallgat, és ezzel vagy más megtévesztő magatartással a munkaadói vagy a munkavállalói járulék bevételeinek összegét csökkenti, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény folytán a munkaadói vagy a munkavállalói járulék bevételeinek összege jelentős mértékben csökken.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény folytán a munkaadói vagy a munkavállalói járulék bevételeinek összege különösen nagy mértékben csökken.

(4) Az (1)—(3) bekezdés szerint büntetendő, aki a megállapított munkaadói vagy munkavállalói járulék meg nem fizetése céljából téveszti meg a hatóságot, ha ezzel a munkaadói vagy a munkavállalói járulék behajtását jelentősen késlelteti vagy megakadályozza.

*Társadalombiztosítási, egészségbiztosítási vagy
nyugdíjjárulék fizetési kötelezettség megsértése³⁷⁶*

310/B. §³⁷⁶ (1) Az a munkáltató, aki a munkavállaló részére járó személyi jellegű juttatásból levont egészségbiztosítási vagy nyugdíjjárulék befizetését önhibájából elmulasztja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az a munkáltató, illetve egyéb szerv, egyéni vállalkozó, társasvállalkozás vagy annak tagja, aki a társadalombiztosítási, egészségbiztosítási vagy nyugdíjjárulék befizetését önhibájából elmulasztja.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a be nem fizetett társadalombiztosítási, egészségbiztosítási vagy nyugdíjjárulék összege jelentős mértékű, öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a be nem fizetett társadalombiztosítási, egészségbiztosítási vagy nyugdíjjárulék összege különösen nagy mértékű.

(4) Az elkövető nem büntethető, ha a társadalombiztosítási, egészségbiztosítási vagy nyugdíjjárulékot a vádirat benyújtása előtt kiegyenlítik.

(5) Ha a fizetésre kötelezett nem természetes személy, az (1)—(3) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tettesként a járulékfizetés teljesítéséről rendelkezni jogosult személy követheti el.

Visszaélés jövedékkel

311. §³⁷⁷

Csempészet és vámorgazdaság

312. §³⁷⁸ (1) Aki

a) vámárut a vámenellenőrzés alól elvon, vagy a vámteher, illetve a vámbiztosíték megállapítása vagy beszedése szempontjából lényeges körülmények tekintetében valótlan nyilatkozatot tesz (csempészet),

b) csempészett vámárut vagyoni haszon végett megszerz, elrejt vagy elidegenítésében közreműködik (vámorgazdaság), vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) üzletszerűen,
- b) bünszövetségben,
- c) jelentős értékű vámárura,
- d)³⁷⁹ kulturális javak körébe tartozó tárgyra

követik el.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) különösen nagy értékű vámárura,
 - b) üzletszerűen vagy bünszövetségben jelentős értékű vámárura
- követik el.

³⁷⁵ A 310/A. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XVII. törvény 69. §-a iktatta be.

³⁷⁶ A 310/B. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XVII. törvény 70. §-a iktatta be.

³⁷⁷ A 311. §-t az 1996. évi LII. törvény 38. §-a hatályon kívül helyezte.

³⁷⁸ A 312. § az 1996. évi LII. törvény 21. §-ával megállapított szöveg.

³⁷⁹ A 312. § (2) bekezdésének d) pontja az 1997. évi CXL. törvény 103. § (6) bekezdésével megállapított szöveg.

(4)³⁸⁰ A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen vagy bünszövetségben különösen nagy értékű vámárura,

b) bünszervezet tagjaként követik el.

*Fedezetlen bankkártya felhasználása*³⁸¹

312/A. §³⁸¹ Aki fedezetlen bankkártyát használ fel, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Visszaélés csekkel

313. §³⁸² Aki fedezetlen csekket bocsát ki vagy hoz forgalomba, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Váltóhamisítás*³⁸³

313/A. §³⁸³ Aki hamis vagy meghamisított váltót hoz forgalomba, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Bankkártya-hamisítás*³⁸⁴

313/B. §³⁸⁴ (1) Aki felhasználás céljából

a) bankkártyát meghamisít vagy hamis bankkártyát készít,

b) hamis vagy meghamisított bankkártyát megszerez, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a bankkártya-hamisítást a csekkgarantáló kártyához tartozó csekkre nézve követi el.

(3)³⁸⁵ Aki bankkártya-hamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt pénzbüntetéssel büntetendő.

*Bankkártyával visszaélés*³⁸⁶

313/C. §³⁸⁶ (1)³⁸⁷ Aki

a) hamis vagy hamisított bankkártyát jogtalan hasznoszerzés végett felhasznál,

b) bankkártyát jogosulatlanul felhasznál,

c) a hamis, a hamisított vagy a jogosulatlanul használt bankkártyával történő fizetést elfogadja, és ezzel kárt okoz, bankkártyával visszaélést követ el.

(2) A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a bankkártyával visszaélés kisebb kárt okoz vagy a bűncselekményi értékhátárt meg nem haladó kárt okozó bankkártyával visszaélést

a) bünszövetségben,

b) üzletszerűen

követik el.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bankkártyával visszaélés nagyobb kárt okoz,

b) a kisebb kárt okozó bankkártyával visszaélést a (2) bekezdés a)—b) pontjában meghatározott módon követik el.

(4) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bankkártyával visszaélés jelentős kárt okoz,

b) a nagyobb kárt okozó bankkártyával visszaélést a (2) bekezdés a)—b) pontjában meghatározott módon követik el.

(5) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bankkártyával visszaélés különösen nagy kárt okoz,

b) a jelentős kárt okozó bankkártyával visszaélést a (2) bekezdés a)—b) pontjában meghatározott módon követik el.

³⁸⁰ A 312. § (4) bekezdése az 1997. évi LXXXIII. törvény 48. §-ával megállapított szöveg.

³⁸¹ A 312/A. §-t és az azt megelőző címet az 1996. évi LII. törvény 22. §-a iktatta be.

³⁸² A 313. § az 1994. évi IX. törvény 24. §-ával megállapított szöveg.

³⁸³ A 313/A. §-t és az azt megelőző címet az 1994. évi IX. törvény 25. §-a iktatta be.

³⁸⁴ A 313/B. § és az azt megelőző címet az 1994. évi IX. törvény 26. §-ával beiktatott és a Magyar Közlöny 1994. évi 39. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

³⁸⁵ A 313/B. § (3) bekezdését az 1998. évi LXXXVII. törvény 75. §-a iktatta be.

³⁸⁶ A 313/C. § és az azt megelőző címet az 1994. évi IX. törvény 27. §-ával beiktatott és a Magyar Közlöny 1994. évi 39. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

³⁸⁷ A 313/C. § (1) bekezdése az 1998. évi LXXXVII. törvény 76. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(1) Aki hamis vagy meghamisított bankkártyát jogtalan hasznoszerzés végett felhasznál és ezzel kárt okoz, bankkártyával visszaélést követ el.”

(6) A (2)—(5) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a visszaélés bankkártyával bűncselekményét a csekkgarantáló kártyához tartozó csekkre nézve követi el.

*Értelmező rendelkezés*³⁸⁸

313/D. §³⁸⁸ A 312/A. §, valamint a 313/B—313/C. § alkalmazásában bankkártya minden olyan, pénzügyi tevékenységet végző jogi személy által kibocsátott kártya, amely pénz felvételére, illetőleg áru vagy szolgáltatás ellenértékének kiegyenlítésére szolgál.

IV. Cím³⁸⁹

VEGYES RENDELKEZÉSEK

Elkobzás

314. §³⁹⁰

Értelmező rendelkezés

315. § (1) Ennek a fejezetnek az alkalmazásában árun ipari vagy egyéb gazdasági jellegű szolgáltatást, áron pedig az áru (szolgáltatás) ellenében járó bármilyen vagyoni értékű ellenszolgáltatást is érteni kell.

(2)³⁹¹

³⁸⁸ A 313/D. § és az azt megelőző cím az 1994. évi IX. törvény 28. §-ával beiktatott és az 1996. évi LII. törvény 23. §-ával megállapított szöveg.

³⁸⁹ A cím korábbi számozását az 1996. évi LII. törvény 24. §-a V. címről IV. címre változtatta.

³⁹⁰ A 314. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A szakasz 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„314. § (1) Az e fejezetben foglalt bűncselekmények esetén azt az elkövető tulajdonában levő dolgot, amelyre a bűncselekményt elkövetik, el kell kobozni.

(2) Elkobzásnak helye van akkor is, ha a dolog nem az elkövető tulajdona, de a tulajdonos a bűncselekmény elkövetéséről előzetesen tudott.

(3) Pénzmosás, csempészet és vámorgazdaság esetén el kell kobozni azokat az anyagi javakat, azt az árut, amelyre a bűncselekményt elkövetik. Ha az anyagi javak, az áru nem az elkövető tulajdona és az elkobzás a tulajdonosra méltánytalan hátrányt jelentene, feltéve, hogy az elkobzás mellőzését nemzetközi jogi kötelezettség nem zárja ki, az elkövetőt az anyagi javak, az áru értékének megfizetésére kell kötelezni.

(4) Elkobzás helyett elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezések van helye akkor is, ha az elkobzás az elkövetőre a bűncselekmény súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene.

(5) Az elkobzás, illetve az elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezés egészben vagy részben mellőzhető, ha az elkövetőre a bűncselekmény súlyával arányban nem álló méltánytalan hátrányt jelentene.”

³⁹¹ Az 1994. évi IX. törvény 30. §-ával beiktatott 315. § (2) bekezdést az 1997. évi LXXXIII. törvény 57. § (2) bekezdésének b) pontja hatályon kívül helyezte.

XVIII. Fejezet

A VAGYON ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Lopás

316. § (1) Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

(2)³⁹² A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a lopást kisebb értékre, vagy a szabálysértési értékre elkövetett lopást

- a) bünszövetségben,
- b) közveszély színhelyén,
- c) üzletszerűen,
- d) dolog elleni erőszakkal,
- e)³⁹³

f) helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtevéstéssel vagy a jogosult (használó) tudta és beleegyezése nélkül bemenve,

g) hamis vagy lopott kulcs használatával,

h) lakást vagy hasonló helyiséget az elkövetővel közösen használó sérelmére,

i) zsebtolvajlás útján,

j) másnak a bűncselekmény elhárítására képtelen állapotát kihasználva

követik el.

(3)³⁹⁴

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a lopást nagyobb értékre,

b) a kisebb értékre elkövetett lopást

1. a (2) bekezdés a)—d) pontjában meghatározott módon,

2.³⁹⁵ kulturális javak körébe tartozó tárgyra

követik el.

(5) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a lopást jelentős értékre,

b) a nagyobb értékre elkövetett lopást a (2) bekezdés a)—d) pontjában meghatározott módon

követik el.

³⁹² A 316. § (2) bekezdése az 1987. évi III. törvény 33. §-ával megállapított és az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával, valamint 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

³⁹³ A 316. § (2) bekezdésének e) pontját az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁹⁴ A 316. § (3) bekezdését az 1987. évi III. törvény 42. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁹⁵ A 316. § (4) bekezdése b) pontjának 2. alpontja az 1997. évi CXL. törvény 103. § (6) bekezdésével megállapított szöveg.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a lopást különösen nagy értékre,
- b) a jelentős értékre elkövetett lopást a (2) bekezdés a)—d) pontjában meghatározott módon,
- c)³⁹⁶ a lopást bűnszervezet tagjaként követik el.

Sikkasztás

317. § (1) Aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el.

(2)³⁹⁷ A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a sikkasztást kisebb értékre vagy a szabálysértési értékre elkövetett sikkasztást

- a) bűnszövetségben,
- b) közveszély színhelyén,
- c) üzletszerűen
- d)³⁹⁸

követik el.

(3)³⁹⁹

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a sikkasztást nagyobb értékre,
- b) kisebb értékre elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés a)—c) pontjában meghatározott módon követik el.

(5) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a sikkasztást jelentős értékre,
- b) a nagyobb értékre elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés a)—c) pontjában meghatározott módon követik el.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a sikkasztást különösen nagy értékre,
- b) a jelentős értékre elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés a)—c) pontjában meghatározott módon követik el.

³⁹⁶ A 316. § (6) bekezdésének c) pontját az 1997. évi LXXIII. törvény 49. §-a iktatta be.

³⁹⁷ A 317. § (2) bekezdése az 1987. évi III. törvény 34. §-ával megállapított és az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával és 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

³⁹⁸ A 317. § (2) bekezdésének d) pontját az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁹⁹ A 317. § (3) bekezdését az 1987. évi III. törvény 42. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

Csalás

318. § (1) Aki jogtalan haszonszerzés végett más tételébe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

(2)⁴⁰⁰ A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a csalás kisebb kárt okoz, vagy a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó csalást

- a) bűnszövetségben,
- b) közveszély színhelyén,
- c) üzletszerűen
- d)⁴⁰¹

követik el.

(3)⁴⁰²

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás nagyobb kárt okoz,
- b) a kisebb kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)—c) pontjában meghatározott módon követik el.

(5) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás jelentős kárt okoz,
- b) a nagyobb kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)—c) pontjában meghatározott módon követik el.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás különösen nagy kárt okoz,
- b) a jelentős kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)—c) pontjában meghatározott módon,
- c)⁴⁰³ a csalást bűnszervezet tagjaként követik el.

Hűtlen kezelés

319. § (1) Akit idegen vagyron kezelésével bíztak meg, és ebből folyó köteletségének megszegésével vagyoni hátrányt okoz, hűtlen kezelést követ el.

(2)⁴⁰⁴ A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a hűtlen kezelés kisebb vagyoni hátrányt okoz.

⁴⁰⁰ A 318. § (2) bekezdése az 1987. évi III. törvény 35. §-ával megállapított és az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával, valamint 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

⁴⁰¹ A 318. § (2) bekezdésének d) pontját az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁴⁰² A 318. § (3) bekezdését az 1987. évi III. törvény 42. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁴⁰³ A 318. § (6) bekezdésének c) pontját az 1997. évi LXXIII. törvény 50. §-a iktatta be.

⁴⁰⁴ A 319. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

(3) A büntetés büntett miatt

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a hűtlen kezelés nagyobb vagyoni hátrányt,

b) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hűtlen kezelés jelentős vagyoni hátrányt,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a hűtlen kezelés különösen nagy vagyoni hátrányt okoz.

*Hanyag kezelés*⁴⁰⁵

320. §⁴⁰⁵ (1) Akit olyan idegen vagyron kezelésével vagy felügyeletével bíztak meg, amelynek kezelése vagy felügyelete törvényen alapul, és az ebből folyó köteletségének megszegésével vagy elhanyagolásával gondatlanságból vagyoni hátrányt okoz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés három évig terjedő szabadságvesztés, ha a hanyag kezelés különösen nagy vagyoni hátrányt okoz.

Rablás

321. § (1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből valaki ellen erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, illetőleg valakit öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyez, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

a) fegyveresen,

b) jelentős értékre,

c) bünszövetségben vagy csoportosan,

d)⁴⁰⁶ hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során követik el.

(4) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

a) különösen nagy értékre,

b)⁴⁰⁷ jelentős értékre hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e

feladatának teljesítése során, illetőleg jelentős értékre fegyveresen, bünszövetségben vagy csoportosan,

c)⁴⁰⁸ fegyveresen, bünszövetségben vagy csoportosan hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladata teljesítése során,

d)⁴⁰⁹ bünszervezet tagjaként követik el.

Kifosztás

322. § (1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett

a) úgy vesz el másától, hogy evégből lerészegíti,

b) az általa más bűncselekményelkövetése során alkalmazott erőszak avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés hatása alatt álló személytől vesz el, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a kifosztást

a) jelentős értékre,

b) bünszövetségben vagy csoportosan követik el.

Zsarolás

323. § (1)⁴¹⁰ Aki jogtalan haszonszerzés végett más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszeríti, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön és ezzel kárt okoz, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a zsarolást

a) bünszövetségben,

b) élet vagy testi épség elleni avagy más hasonlóan súlyos fenyegetéssel,

c) hivatalos személyként e jelleg felhasználásával avagy hivatalos megbízás vagy minőség színlelésével követik el.

(3)⁴¹¹ A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a zsarolást bünszervezet tagjaként követik el.

⁴⁰⁵ A 320. § és az azt megelőző cím az 1994. évi IX. törvény 31. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁰⁶ A 321. § (3) bekezdésének d) pontját az 1998. évi LXXXVII. törvény 77. § (1) bekezdése iktatta be.

⁴⁰⁷ A 321. § (4) bekezdésének b) pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 77. § (2) bekezdésével megállapított szöveg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„b) jelentős értékre fegyveresen, bünszövetségben vagy csoportosan.”

⁴⁰⁸ A 321. § (4) bekezdésének c) pontját beiktatta és a korábbi c) pont jelölését d) pontra változtatta az 1998. évi LXXXVII. törvény 77. § (2) bekezdése.

⁴⁰⁹ A 321. § (4) bekezdésének d) pontját az 1997. évi LXXIII. törvény 51. §-a iktatta be.

⁴¹⁰ A 323. § (1) bekezdését az 1997. évi LXXIII. törvény 52. § (1) bekezdése állapította meg.

⁴¹¹ A 323. § (3) bekezdését az 1997. évi LXXIII. törvény 52. § (2) bekezdése iktatta be.

Rongálás

324. § (1) Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el.

(2)⁴¹² A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha

a) a rongálás kisebb kárt okoz,

b)⁴¹³ a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálást bünszövetségben követik el.

(3) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az, aki

a) nagyobb kárt okoz,

b)⁴¹⁴ kulturális javak körébe tartozó tárgyat, régészeti lelőhelyet vagy műemléket rongál meg.

(4)⁴¹⁵ A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a rongálás

a) jelentős kárt okoz,

b)⁴¹⁶ kulturális javak körébe tartozó tárgyat, régészeti lelőhelyet vagy műemléket semmisít meg,

c) robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával követik el.

(5) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a rongálás különösen nagy kárt okoz.

(6)⁴¹⁷

Jogtalan elsajátítás

325. § (1)⁴¹⁸ Aki a talált idegen dolgot eltulajdonítja, avagy nyolc nap alatt a hatóságnak vagy annak, aki elvesztette, nem adja át, úgyszintén aki a véletlenül vagy tévedésből hozzá került idegen dolgot eltulajdonítja vagy nyolc nap alatt vissza nem adja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)⁴¹⁹ A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a jogtalan elsajátítást a kulturális javak körébe tartozó tárgyra követik el.

⁴¹² A 324. § (2) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

⁴¹³ A 324. § (2) bekezdésének b) pontja az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

⁴¹⁴ A 324. § (3) bekezdésének b) pontja az 1997. évi CXL. törvény 103. § (3) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴¹⁵ A 324. § (4) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 53. §-ával megállapított szöveg.

⁴¹⁶ A 324. § (4) bekezdésének b) pontja az 1997. évi CXL. törvény 103. § (4) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴¹⁷ A 324. § (6) bekezdését a 6/1992. (I. 30.) AB határozat megsemmisítette.

⁴¹⁸ A 325. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

⁴¹⁹ A 325. § (2) bekezdését beiktatta és a szakasz korábbi szövegének jelölését (1) bekezdésre változtatta az 1997. évi CXL. törvény 103. § (5) bekezdése.

Orgazdaság

326. § (1) Aki lopásból, sikkasztásból, csalásból, hűtlen kezeléssel, rablásból, kifosztásból, zsarolásból, jogtalan elsajátításból vagy orgazdaságból származó dolgot vagyoni haszon végett megszerez, elrejt vagy elidegenítésében közreműködik, orgazdaságot követ el.

(2)⁴²⁰ A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha az orgazdaságot

a) kisebb értékre,

b) a szabálysértési értékre üzletszerűen követik el.

(3)⁴²¹ A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot nagyobb értékre vagy kulturális javak körébe tartozó tárgyra követik el.

(4) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

a) jelentős értékre,

b) nagyobb értékre üzletszerűen követik el.

(5)⁴²² A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

a) különösen nagy értékre,

b) bünszervezet tagjaként követik el.

*Jármű önkényes elvétele*⁴²³

327. §⁴²³ (1) Aki idegen gépi meghajtású járművet másától azért vesz el, hogy jogtalanul használja, vagy az így elvett, illetve a rábízott ilyen járművet használja jogtalanul, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel,

b) bünszövetségben követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontjában írt bűncselekményt fegyveresen vagy bünszövetségben követik el.

⁴²⁰ A 326. § (2) bekezdése az 1987. évi III. törvény 39. § (3) bekezdésével és az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával, valamint 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

⁴²¹ A 326. § (3) bekezdése az 1997. évi CXL. törvény 103. § (6) bekezdésével módosított szöveg.

⁴²² A 326. § (5) bekezdése az 1997. évi LXXIII. törvény 54. §-ával megállapított szöveg.

⁴²³ A 327. § és az azt megelőző cím az 1997. évi LXXIII. törvény 55. §-ával megállapított szöveg.

Vásárlók megkárosítása

328. § (1)⁴²⁴ Aki árunak közvetlenül a fogyasztók részére forgalomba hozatala során

- a) hamis méréssel vagy számolással,
b)⁴²⁵

c) az áru minőségének megrontásával

a vásárlókat megkárosító tevékenységet folytat, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki az ott felsorolt cselekményeket gazdasági jellegű szolgáltatás során a megrendelők sérelmére követi el.

(3) Büntetett követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a vásárlók megkárosítását üzletszerűen követi el.

Bitorlás

329. § Aki

a) más szellemi alkotását, találmányát, újítását vagy ipari mintáját sajátjaként tünteti fel és ezzel a jogosultnak vagyoni hátrányt okoz,

b) gazdálkodó szervezetnél betöltött munkakörével visszaélve más szellemi alkotásának, találmányának, újításának vagy ipari mintájának hasznosítását vagy érvényesítését attól teszi függővé, hogy annak díjából, illetve az abból származó haszonból vagy nyereségből részesítsék, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Szerzői és a szomszédos jogok megsértése*⁴²⁶

329/A. §⁴²⁶ (1) Aki irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás szerzőjének művén, előadóművésznek előadói teljesítményén, hangfelvétel előállítójának hangfelvételén, rádióknak vagy televízióknak a műsorán fennálló jog megsértésével vagyoni hátrányt okoz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a szerzői és szomszédos jogok megsértését

a) jelentős vagyoni hátrányt okozva,

b) üzletszerűen

követik el.

⁴²⁴ A 328. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 71. §-ával megállapított szöveg.

⁴²⁵ A 328. § (1) bekezdésének b) pontját az 1994. évi IX. törvény 39. §-a hatályon kívül helyezte.

⁴²⁶ A 329/A. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XVII. törvény 72. §-a iktatta be.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a szerzői és szomszédos jogok megsértését különösen nagy vagyoni hátrányt okozva követik el.

(4) Aki a szerzői és szomszédos jogok megsértését gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(5)⁴²⁷

Hitelsértés

330. §⁴²⁸ Aki a hitel fedezetét egészben vagy részben elvonja, vagy a hitelezőnek a fedezetből való kielégítését más módon megghiúsítja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Tartozás fedezetének elvonása*⁴²⁹

330/A. §⁴²⁹

Magánindítvány

331. § A személyi vagyont károsító lopás, sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés, rongálás, jogtalan elsajátítás, orgazdaság, valamint jármű önkényes elvétele miatt az elkövető csak magánindítványra büntethető, ha a sértett a hozzátartozója.

Tevékeny megbánás

332. § A büntetés korlátlanul enyhíthető — különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető is —, ha a lopás, sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés, rongálás, orgazdaság, jogtalan elsajátítás vagy a jármű önkényes elvételének elkövetője a cselekményt — mielőtt felfedezték volna — a hatóságnak vagy a károsultnak bejelenti és a kárt megtéríti, vagy megtesz minden tőle elvárható a kár megtérítése érdekében.

⁴²⁷ A 329/A. § (5) bekezdését az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A bekezdés 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„(5) A szerzői és szomszédos jogok megsértése esetén el kell kobozni azt az elkövető tulajdonában lévő dolgot, amelyre a bűncselekményt elkövetik. Az elkobzásnak akkor is helye van, ha a dolog nem az elkövető tulajdona, de a tulajdonos a bűncselekmény elkövetéséről előzetesen tudott.”

⁴²⁸ A 330. § az 1993. évi XVII. törvény 75. §-ával módosított szöveg.

⁴²⁹ Az 1987. évi III. törvény 36. §-ával beiktatott 330/A. §-t az 1994. évi IX. törvény 39. §-a hatályon kívül helyezte.

*Értelmező rendelkezések***333. §** E fejezet alkalmazásában

1.⁴³⁰ dolog: a villamos és a gazdaságilag hasznosítható más energia is, úgyszintén a vagyoni jogosultságot megtestesítő olyan okirat, dematerializált értékpapír is, amely a benne tanúsított vagyoni érték vagy jogosultság feletti rendelkezést önmagában — illetve a dematerializált formában kibocsátott értékpapír esetében az értékpapírszámla jogultjának — biztosítja,

2. kár: a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés,

3.⁴³¹

4. a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmények a vagyon elleni bűncselekmények.

XIX. Fejezet

A HONVÉDELMI KÖTELEZETTSÉG ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK*Bevonulási kötelezettség megszegése*

334. § (1) Az a hadköteles, aki katonai bevonulási kötelezettségének nem tesz eleget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, háború idején büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt az (1) bekezdésben írt megkülönböztetés szerint egy évig, illetőleg három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kibúvás a katonai szolgálat alól

335. § (1) Az a hadköteles, aki abból a célból, hogy a katonai szolgálat alól kivonja magát, jelentkezési vagy bevonulási kötelezettségének nem tesz eleget, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a hadköteles, aki az (1) bekezdésben meghatározott célból

a) testét megcsonkítja, egészségét károsítja, vagy megtevesztő magatartást tanúsít,

⁴³⁰ A 333. § 1. pontja az 1998. évi LXXXVII. törvény 78. §-ával megállapított szöveg. A pont 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„1. dolog: a villamos és a gazdaságilag hasznosítható más energia is, úgyszintén a vagyoni jogosultságot megtestesítő olyan okirat, amely a benne tanúsított vagyoni érték vagy jogosultság feletti rendelkezést önmagában biztosítja.”

⁴³¹ A 333. § 3. pontját a 6/1992. (I. 30.) AB határozat megsemmisítette és az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

b) engedély nélkül külföldre távozik vagy tartósan külföldön marad, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Háború idején az (1) és (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Katonai szolgálat megtagadása

336. § Az a hadköteles, aki katonai szolgálatának teljesítését megtagadja, büntettet követ el, és öt évig, háború idején öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kibúvás a polgári szolgálat alól⁴³²

336/A. §⁴³² (1) Az a polgári szolgálatra jogosult, aki a polgári szolgálat teljesítésének megkezdésére vagy folytatására vonatkozó felhívásnak nem tesz eleget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a polgári szolgálatra jogosult, illetőleg polgári szolgálatot teljesítő, aki abból a célból, hogy a polgári szolgálat alól kivonja magát, a megjelenési kötelezettségének nem tesz eleget, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Az a polgári szolgálatra jogosult, illetőleg polgári szolgálatot teljesítő, aki a (2) bekezdésben meghatározott célból

a) testét megcsonkítja, egészségét károsítja vagy megtevesztő magatartást tanúsít,

b) polgári szolgálati kötelezettségének nem tesz eleget, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Az a polgári szolgálatot teljesítő, aki a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekményt azért követi el, hogy polgári szolgálatának teljesítése alól ideiglenesen kivonja magát, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az a polgári szolgálatot teljesítő, aki a polgári szolgálat teljesítésének helyétől jogellenesen távolmarad, és a távolmaradása tíz munkanapot meghalad, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴³² Az 1989. évi XXIII. törvény 1. §-ával beiktatott 336/A. § és az azt megelőző cím az 1998. évi LXXXII. törvény 79. §-ával megállapított szöveg. A szakasz és címének 1999. február 28. napjáig hatályos szövege:

„A polgári szolgálat alóli kibúvás

336/A. § Az a hadköteles, aki a polgári szolgálatát nem teljesíti, vagy az alól a szolgálati kötelezettségének súlyos megsértésével végleg kivonja magát, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

*A polgári szolgálat megtagadása*⁴³³

336/B. §⁴³³ Az a polgári szolgálatra jogosult, illetőleg polgári szolgálatot teljesítő, aki a polgári szolgálat teljesítését megtagadja, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*A polgári szolgálat teljesítésének akadályozása*⁴³⁴

336/C. §⁴³⁴ Aki olyan cselekményt követ el, amelynek célja, hogy a hadkötelest a polgári szolgálat alól végleg kivonja, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Jelentkezési kötelezettség elmulasztása

337. § Az a hadköteles, aki háború idején

- bejelentési kötelezettségét elmulasztja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel,
- megjelenési kötelezettségének nem tesz eleget, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Hadkötelezettség teljesítésének akadályozása

338. § (1) Aki olyan cselekményt követ el, amelynek célja annak megghiúsítása, hogy a hadköteles a 334. §, illetve a 337. §-ban megjelölt kötelezettségét teljesítse, az e §-okban foglalt megkülönböztetés szerint vétséget, illetve büntetést követ el, és az ott meghatározott büntetéssel büntetendő.

(2) Aki olyan cselekményt követ el, amelynek célja, hogy hadkötelest a 335. §-ban meghatározott módon a katonai szolgálat alól kivonjon, az ott írt megkülönböztetés szerint büntetendő.

Polgári védelmi kötelezettség megszegése

339. § (1) Aki háború idején polgári védelmi szolgálatát nem látja el, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos veszélyt idéz elő.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴³³ A 336/B. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVII. törvény 80. §-a iktatta be és egyúttal a korábbi 336/B. § számozását 336/C. §-ra változtatta.

⁴³⁴ A 336/C. §-t és az azt megelőző címet az 1989. évi XXIII. törvény 1. §-a iktatta be.

Honvédelmi munkakötelezettség megsértése

340. § Az a honvédelmi munkára kötelezett személy, aki e kötelezettségét távolmaradásával vagy más módon súlyosan megsérti, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Szolgáltatási kötelezettség megszegése

341. § Aki gazdasági vagy anyagi szolgáltatásban álló honvédelmi kötelezettségét háború idején súlyosan megszegi vagy kijátssza, büntetést követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Tevékeny megbánás

342. § A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az e fejezetben meghatározott bűncselekmény elkövetője az elmulasztott kötelezettségének önként eleget tesz.

XX. Fejezet

A KATONAI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. Cím

A SZOLGÁLATI BŰNCSELEKMÉNYEK

Szökés

343. § (1) Aki abból a célból, hogy katonai szolgálatának teljesítése alól kivonja magát, szolgálati helyét önkényesen elhagyja vagy attól távolmarad, büntetést követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a szökést

- fegyveresen,
 - csoportosan,
 - fontos szolgálat teljesítése közben vagy a szolgálat felhasználásával,
 - személy elleni erőszak alkalmazásával
- követik el.

(3) Öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki külföldre szökik.

(4)⁴³⁵ Tíz évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, aki a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon külföldre szökik, vagy a szökést háború idején követi el.

⁴³⁵ A 343. § (4) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

(5) Aki a (2) vagy a (3) bekezdésben meghatározott szökésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig, háború idején öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6)⁴³⁶

(7) A szökés elkövetőjének a büntetése korlátlanul enyhíthető, ha a hatóságnál önként jelentkezik.

Feljelentés elmulasztása

344. § Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy külföldre szökés elkövetése készül, vagy még le nem leplezett ilyen bűncselekményt követtek el, és erről, mihelyt teheti, jelentést nem tesz, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A jelentés elmulasztása miatt az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

Önkényes eltávozás

345. §⁴³⁷ (1) Aki szolgálati helyéről önkényesen eltávozik, vagy attól távol marad, és távolléte negyvennyolc órát meghalad, vétséget követ el, és egy évig, háború idején büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha az önkényes távollét tartama meghaladja a kilenc napot, a büntetés büntett miatt három évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

Kibúvás a szolgálat alól

346. § (1)⁴³⁸ Aki abból a célból, hogy katonai szolgálatának teljesítése alól kivonja magát, testét megcsonkítja, egészségét károsítja, vagy megtevesztő magatartást tanúsít, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel, háború idején tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt azért követi el, hogy katonai szolgálatának teljesítése alól ideiglenesen kivonja magát, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, háború idején büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Ha az ideiglenes kivonás tartama meghaladja a hat napot, a büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

⁴³⁶ A 343. § (6) bekezdését az 1994. évi IX. törvény 39. §-a hatályon kívül helyezte.

⁴³⁷ A 345. § az 1993. évi XVII. törvény 73. §-ával megállapított szöveg.

⁴³⁸ A 346. § (1) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

A szolgálat megtagadása

347. §⁴³⁹ Aki a katonai szolgálat teljesítését megtagadja, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel, háború idején tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

Kötelességzegés szolgálatban

348. § (1)⁴⁴⁰ Aki ór-, ügyeleti vagy egyéb készenléti szolgálatban elalszik, szeszes italt fogyaszt, rendeltetési helyét elhagyja, vagy a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezést más módon súlyosan megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár.

(3)⁴⁴¹ A büntetés büntett miatt tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt harchelyzetben követik el és abból különösen nagy hátrány származik.

(4) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt a (2) bekezdés esetén, az ott tett megkülönböztetés szerint, egy évig, illetve három évig, a (3) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Szolgálati feladat ellátása alóli kibúvás

349. § (1) Aki fontos szolgálati feladat alól megtévesztéssel vagy távolmaradással kivonja, illetőleg annak teljesítésére képtelenné teszi magát, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig, háború idején egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár.

Jelentési kötelezettség megszegése

350. § (1) Aki fontos szolgálati ügyben kellő időben nem tesz jelentést, vagy valótlan jelentést tesz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig, háború idején egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményből a szolgálatra jelentős hátrány származik.

⁴³⁹ A 347. § a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

⁴⁴⁰ A 348. § (1) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 74. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁴¹ A 348. § (3) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

Szolgálati visszaélés

351. §⁴⁴² (1) Aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon, illetőleg jogtalan előnyt szerezzen, szolgálati hatalmával vagy helyzetével visszaél, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményből jelentős hátrány származik.

II. Cím

A FÜGGELEMSÉRTÉS

Zendülés

352. § (1) Aki a szolgálati rend és fegyelem ellen irányuló olyan csoportos, nyílt ellenszegülésben vesz részt, amely a szolgálati feladatok teljesítését jelentősen zavarja, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a zendülés

a) kezdeményezője, szervezője és vezetője,

b) résztvevője, ha az előljáró vagy a zendüléssel szemben fellépő ellen erőszakot alkalmaz.

(3)⁴⁴³ Tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő

a) a kezdeményező, a szervező és a vezető, ha a zendülés különösen súlyos következménnyel jár,

b) a résztvevő, ha a zendülés során elkövetett cselekménye halált okoz vagy egyéb különösen súlyos következménnyel jár.

(4)⁴⁴³ Háború idején a büntetés az (1) bekezdés esetén öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, a (2) bekezdés esetén, valamint harchelyzetben az (1) bekezdés esetén is tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés.

(5) Az (1) bekezdés esetén korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a zendülést, mielőtt az súlyosabb következménnyel jár, vagy miután felszólították, abbahagyja.

(6) Aki zendülésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Zendülés megakadályozásának elmulasztása

353. § Aki a tudomására jutott zendülést vagy előkészületét tőle telhetőleg nem akadályozza meg, illetve késede-

lem nélkül nem jelenti, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Parancs iránti engedetlenség

354. § (1) Aki a parancsot nem teljesíti, vétséget követ el, és egy évig, csoportos elkövetés esetén büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az engedetlenség

a) más alárendeltek jelenlétében akár a parancs teljesítésének kifejezett megtagadásával, akár egyéb sértő módon történik,

b) a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátrány veszélyével jár.

(3)⁴⁴⁴ Aki háborúban a harci parancsot nem teljesíti, tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt a (2) bekezdés b) pontja esetén egy évig, háború idején három évig, a (3) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak

355. § (1) Aki

a) az előljáró ellen,

b) a feljebbvaló, az ór vagy más szolgálati közeg ellen szolgálatának teljesítése közben vagy amiatt erőszakot alkalmaz, azzal fenyeget, vagy tetteles ellenállást tanúsít, büntettet követ el, és három évig, háború idején egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekményt fegyverrel vagy csoportosan követik el,

b) a bűncselekmény egyben parancs iránti engedetlenség is,

c) a bűncselekmény súlyos testi sértéssel, illetőleg a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátrány veszélyével jár.

(3)⁴⁴⁵ A büntetés két évtől nyolc évig, háború idején öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást vagy életveszélyt okoz.

(4) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a sértett halálát okozza.

⁴⁴² A 351. § az 1987. évi III. törvény 37. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁴³ A 352. § (3)–(4) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

⁴⁴⁴ A 354. § (3) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

⁴⁴⁵ A 355. § (3) bekezdése az 1987. évi III. törvény 38. §-ával megállapított szöveg.

(5)⁴⁴⁶ A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekmény szándékos emberölést is megvalósít,

b) a bűncselekményt harchelyzetben követik el.

(6) E § rendelkezéseit kell alkalmazni akkor is, ha a bűncselekményt az (1) bekezdésben meghatározott személy védelmére kelt vagy erre rendelt személy ellen követik el.

Szolgálati tekintély megsértése

356. § (1) Aki

a) az előljáró,

b) a szolgálatát teljesítő feljebbvaló, őr vagy más szolgálati közeg

tekintélyét más előtt vagy feltűnően durván megsérti, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt több katona előtt vagy egyébként nyilvánosan követik el.

Bujtogatás

357. § (1) Aki katonák között az előljáró, a parancs vagy általában a szolgálati rend vagy a fegyelem iránt elégedetlenséget szít, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bujtogatást szolgálat teljesítése közben követik el,

b) a bujtogatásból a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátrány származik.

III. Cím

AZ ELŐLJÁRÓI BŰNCSELEKMÉNYEK

Alárendelt megsértése

358. § (1) Aki alárendeltjét emberi méltóságában, más előtt vagy feltűnően durván megsérti, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) aljas indokból,

b) súlyos testi vagy lelki gyötrelmet okozva,

c) több alárendelt sérelmére

követik el.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést vagy a szolgálatra jelentős hátrányt okoz.

Előljárói hatalommal visszaélés

359. § Aki előljárói hatalmával visszaélve alárendeltjét

a) fegyelmi fenytéssel sújtja,

b) panaszjogának gyakorlásában korlátozza,

c) járandóságában megrövidíti, vagy anyagilag megterheli,

d) magáncélra igénybe veszi,

e) a többiekhez képest előnyösebb vagy hátrányosabb bánásmódban részesíti,

vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Előljárói gondoskodás elmulasztása

360. § (1) Aki előljárói kötelességét azáltal szegi meg, hogy az alárendeltjének anyagi ellátására vagy fenyegető veszélytől megóvására, illetőleg megmentésére szükséges intézkedést elmulasztja, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátránnyal jár.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt — az ott tett megkülönböztetés szerint — egy évig, illetve három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Előljárói intézkedés elmulasztása

361. § (1) Aki előljárói kötelességét megszegve

a) az alárendelt kötelességszegésének vagy bűncselekményének megakadályozására, illetve a felelősségre vonásra,

b) a szolgálati rendet, a fegyelmet vagy a közbiztonságot fenyegető zavar leküzdésére

a szükséges intézkedést elmulasztja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha a bűncselekmény a szolgálatra, a fegyelemre vagy a közbiztonságra jelentős hátránnyal jár, a büntetés büntett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt — az ott tett megkülönböztetés szerint — egy évig, illetve három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Ellenőrzés elmulasztása

362. § (1) Aki előljárói kötelességét azáltal szegi meg, hogy az alárendeltjét szolgálatának teljesítésében nem el-

⁴⁴⁶ A 355. § (5) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szövege.

lenőrizi, és ez a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátránnyal jár, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha a bűncselekmény a szolgálatra vagy a fegyelemre különösen nagy hátránnyal jár, a büntetés büntett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt — az ott tett megkülönböztetés szerint — egy évig, illetve három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

IV. Cím

A HARCKÉPESSÉGET VESZÉLYEZTETŐ BŰNCSELEKMÉNYEK

Harckészültség veszélyeztetése

363. § (1) Aki az alakulat harckészültségét közvetlenül veszélyezteti azáltal, hogy szolgálati kötelességének megszegésével

a) nem gondoskodik a szükséges fegyverzet, harci felszerelés vagy más hadianyag biztosításáról vagy készletének megóvásáról,

b) fontos fegyverzetet, harci felszerelést vagy más fontos hadianyagot megsemmisít, használhatatlanná tesz, vagy rendeltetésétől egyéb módon elvon, büntettet követ el, és egy évtől öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)⁴⁴⁷ Ha a bűncselekmény a szolgálatra különösen nagy hátránnyal jár, a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, háború idején tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés.

(3) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt az (1) bekezdés esetén — az ott tett megkülönböztetés szerint — egy évig, illetve három évig, a (2) bekezdés esetén — az ott tett megkülönböztetés szerint — három évig, illetve öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Parancsnoki kötelességszegés

364. §⁴⁴⁸ Aki harc helyzetben, parancsnoki kötelességének megszegésével

a) az alárendelt katonákat az ellenségnek megadja vagy elfogni engedi,

b) a rábízott fontos harcállást, berendezést, harceszközt vagy más hadianyagot kényszerítő szükség nélkül

megsemmisíti, vagy az ellenségnek használható állapotban átengedi,

c) nem fejti ki az ellenséggel szemben azt az ellenállást, amelyre képes,

büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

Kibúvás a harci kötelesség teljesítése alól

365. §⁴⁴⁹ Aki háborúban harci kötelességének teljesítése alól

a) szolgálati helyének önkényes elhagyásával, elrejtőzéssel vagy megfutamodással,

b) harcképtelenség szándékos előidézésével vagy megtevesztő magatartással,

c) harceszköze elhagyásával, megrongálásával vagy alkalmazásának elmulasztásával,

d) az ellenségnek önkéntes megadással,

e) szolgálati kötelességének egyéb súlyos megszegésével

kivonja magát, büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

Harci szellem bomlasztása

366. § (1) Aki háború idején a katonák között elégedetlenséget szít, kishitűséget kelt, vagy riasztó hírt terjeszt, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény

a) harc helyzetben katonák elégedetlenségét vagy egyéb kötelességszegését váltja ki,

b) a szolgálatra más jelentős hátránnyal jár.

Értelmező rendelkezés

367. § E fejezet alkalmazásában katonai szolgálaton a 122. § (1) bekezdésében megjelölt személyek által teljesített szolgálatot kell érteni.

368. §⁴⁵⁰ E fejezet alkalmazásában szövetséges fegyveres erő: a kölcsönös katonai segítségnyújtás kötelezettségét tartalmazó hatályos nemzetközi szerződés szerint a Magyar Köztársasággal szövetséges államok fegyveres erői, valamint az e szerződés alapján létrehozott katonai szervezetek és parancsnokságok.

⁴⁴⁷ A 363. § (2) bekezdése a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

⁴⁴⁸ A 364. § a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

⁴⁴⁹ A 365. § a 23/1990. (X. 31.) AB határozattal módosított szöveg.

⁴⁵⁰ A 368. §-t az 1998. évi LXXXVII. törvény 81. §-a iktatta be.

1973. évi I. törvény

a büntetőeljárásról¹

ELSŐ RÉSZ

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

1. §² E törvény célja az, hogy a büntetőeljárás szabályozásával, a törvényességnek megfelelően biztosítsa a bűncselekmények felderítését, a Magyar Köztársaság büntető törvényeinek alkalmazását.

I. Cím

A BÜNTETŐELJÁRÁS ALAPELVEI

A hivatalból való eljárás

2. § A büntető ügyekben eljáró hatóságok az e törvényben megállapított feltételek fennállása esetén kötelesek a büntetőeljárást lefolytatni.

Az ártatlanság védelme

3. § (1) Senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(2) A bűnösség bizonyítása a büntető ügyekben eljáró hatóságokat terheli. A terhelt nem kötelezhető ártatlanságának bizonyítására.

A személyi szabadság és más állampolgári jogok biztosítása

4. § (1) A büntetőeljárásban a személyi szabadságot és más állampolgári jogokat tiszteletben kell tartani, s azok csak az e törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozhatók.

(2) A hatóságoknak az eljárás során biztosítaniuk kell az állampolgári jogokat korlátozó kényszerintézkedések törvényességét.

(3) A hatóságok tartoznak az eljárás résztvevőit jogaikról tájékoztatni és kötelességeikre figyelmeztetni.

A tényállás felderítése és a bizonyítékok szabad értékelése

5. § (1) A hatóságok feladata, hogy az eljárás minden szakaszában a tényállást alaposan és hiánytalanul tisztázzák, a valóságnak megfelelően állapítsák meg, a terhelő és mentő, valamint a büntetőjogi felelősséget súlyosító és enyhítő körülményeket egyaránt figyelembe vegyék. Fel kell deríteni azokat az okokat és körülményeket is, amelyek a bűncselekmény elkövetését közvetlenül lehetővé tették.

(2) Az eljárásban részt vevő személyek az e törvényben meghatározott esetekben és módon kötelesek és jogosultak a bizonyításban közreműködni.

(3) A büntetőeljárásban szabadon felhasználható minden olyan bizonyítási eszköz és bizonyíték, amely a tényállás megállapítására alkalmas lehet; a hatóságok ezeket egyenként és összességükben szabadon értékelik, és ezen alapuló meggyőződésük szerint bírálják el.

A védelem

6. § (1) A terheltet megilleti a védelem joga.

(2) A hatóságok kötelesek biztosítani, hogy az, akivel szemben a büntetőeljárást folytatják, az e törvényben meghatározott módon védekezhessek.

(3) A terhelt érdekében az eljárás bármely szakaszában védő járhat el. A terhelt az eljárás megindításától kezdve védőt választhat.

A jogorvoslati jogosultság

7. § A hatóságok határozatai és intézkedései ellen, illetőleg az intézkedés elmulasztása miatt — ha e törvény kivételt nem tesz — jogorvoslatnak van helye.

Az anyanyelv használata

8. § (1) A büntetőeljárás nyelve a magyar. A magyar nyelv nem tudása miatt senkit sem érhet hátrány.

(2) A büntetőeljárásban mind szóban, mind írásban mindenki anyanyelvét használhatja.

Az eljárási feladatok megoszlása

9. § (1) A büntetőeljárásban a vád, a védelem és az ítékezés egymástól elkülönül.

¹ A kihirdetés napja: 1973. március 31. A törvényt az 1998. évi XIX. törvény 605. § (7) bekezdése 2000. január 1-jével hatályon kívül helyezte.

² Az 1. § az 1994. évi XCII. törvény 34. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

(2) Bírósági eljárás csak törvényes vád alapján indulhat. A bíróság annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény alapján, amelyet a vád tartalmaz.

(3) A bírósági eljárásban a bizonyítás során a vádlót, a terheltet és a védőt azonos jogok illetik meg.

A szóbeliség és a közvetlenség

10. § (1) A bírósági tárgyalás szóbeli.

(2)³ A bíróság — ha e törvény eltérően nem rendelkezik — ügydöntő határozatát a tárgyaláson közvetlenül megvizsgált bizonyítékokra alapítja.

A tárgyalás nyilvánossága

11. § (1) A bírósági tárgyalás nyilvános.

(2) A bíróság a nyilvánosságot az egész tárgyalásról vagy annak egy részéről indokolt határozattal kizárhatja, ha ez államtitok vagy szolgálati titok megőrzése végett, illetőleg erkölcsi okból szükséges. A bíróság egyes hivatalos személyeknek ebben az esetben is megengedheti, hogy a tárgyaláson jelen legyenek.

(3)⁴ A bíróság a tárgyaláson hozott határozatát akkor is nyilvánosan hirdeti ki, ha a tárgyalásról a nyilvánosságot kizárta.

II. Cím

ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEK

A büntetőeljárás megindítása

12. § (1) Büntetőeljárás csak az e törvényben meghatározott feltételek alapján, bűncselekmény alapos gyanúja esetén és csak az ellen lehet indítani, akit bűncselekmény alapos gyanúja terhel.

(2) A bírósági eljárást — ha e törvény kivételt nem tesz — nyomozás előzi meg.

A büntetőeljárás akadályai

13. § Büntetőeljárás nem lehet indítani, és a már megindult eljárást meg kell szüntetni vagy felmentő ítéletet kell hozni, ha

a) a cselekmény nem bűncselekmény vagy azt nem a terhelt (a feljelentett személy) követte el;

b) nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, illetőleg az, hogy a bűncselekményt a terhelt (a feljelentett személy) követte el;

c) büntetethez képest kizáró vagy megszüntető ok áll fenn;

d)⁵ a terhelt cselekményét már jogerősen elbírálták, kivéve a perújítás és a felülvizsgálat esetét.

A büntetőjogi felelősség önálló elbírálása

14. § Abban a kérdésben, hogy a terhelt követett-e el és milyen bűncselekményt, a büntető ügyben eljáró hatóságot a polgári perben, illetőleg a szabálysértési, fegyelmi vagy társadalmi bírósági eljárás során hozott jogerős határozat, illetőleg a bennük megállapított tényállás nem köti.

A törvény hatálya

15. § (1) A büntetőeljárás a cselekmény elbírálásakor hatályban levő törvény szerint kell lefolytatni.

(2)⁶ A magyar büntető joghatóság alá tartozó ügyekben (Btk. 3. és 4. §) az eljárást e törvény szerint kell lefolytatni.

(3) Nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján mentességet élvező személy ellen büntetőeljárás nem indítható. Ha a külföldi állam a mentességről lemondott, az eljárást e törvény szerint kell lefolytatni.

II. Fejezet

A BÜNTETŐ ÜGYEKBEN ELJÁRÓ HATÓSÁGOK

I. Cím

AZ ELJÁRÓ HATÓSÁGOK

A nyomozó hatóságok

16. § (1) A nyomozó hatóságok feladata a bűncselekmények gyors és alapos felderítése, valamint a bűncselekmények elkövetőinek felelősségre vonásához szükséges eljárási cselekmények elvégzése.

(2)⁷ Általános nyomozó hatóság a rendőrség és az ügyészség.

⁵ A 13. § d) pontja az 1992. évi LXIX. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

⁶ A 15. § (2) bekezdése az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-nak megfelelően módosított szöveg.

⁷ A 16. § (2)—(3) bekezdése az 1998. évi XCIII. törvény 18. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³ A 10. § (2) bekezdése az 1998. évi LXXXVIII. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

⁴ A 11. § (3) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

(3)⁷ A deviza-bűncselekmény (Btk. 309. §), az adó-, társadalombiztosítási csalás, ha azt nem az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal hatáskörébe tartozó adóra nézve követik el (Btk. 310. §), csempészet és vámorgazdaság (Btk. 312. §), visszaélés csekkel (Btk. 313. §), valamint az ezekkel a bűncselekményekkel összefüggésben elkövetett közokirat-hamisítás (Btk. 274. §), magánokirat-hamisítás (Btk. 276. §) és bélyeghamisítás (Btk. 307. §) nyomozását a Vám- és Pénzügyőrség végzi.

(4)⁸ A jogellenes belföldi tartózkodás (Btk. 214. §), a tiltott határátlépés (Btk. 217. §), az embercsempészet (Btk. 218. §), a határjel-rongálás (Btk. 220. §) és úti okmány tekintetében elkövetett közokirat-hamisítás (Btk. 274. §) alapos gyanúja esetén a Határőrség is nyomozó hatóságként jár el, ha a bűncselekmény gyanúját a Határőrség észleli.

(5)⁹ A jogosulatlan gazdasági előny megszerzése (Btk. 288. §), a számviteli fegyelem megsértése (Btk. 289. §), a csődbüntetés (Btk. 290. §), az adó-, társadalombiztosítási csalás, ha azt az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal hatáskörébe tartozó adóra vagy járulékra követik el (Btk. 310. §), a Munkanélküliek Szolidaritási Alapjába fizetendő munkaadói és munkavállalói járulék fizetési kötelezettség megszegése (Btk. 310/A. §), a társadalombiztosítási, egészségbiztosítási vagy nyugdíjjárulék fizetési kötelezettség megsértése (Btk. 310/B. §), a csalás, ha azt az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal hatáskörébe tartozó adóra, járulékra vagy költségvetési támogatásra követik el (Btk. 318. §), valamint az ezekkel a bűncselekményekkel összefüggésben elkövetett közokirat-hamisítás (Btk. 274. §) és magánokirat-hamisítás (Btk. 276. §) nyomozását az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal nyomozó hatósága végzi.

(6)¹⁰ Külföldön levő magyar kereskedelmi hajón, illetőleg polgári légi járművön magyar állampolgár vagy — a Btk. 3. §-ának (2) bekezdésében, illetve 4. §-ában meghatározott esetben — bárki által elkövetett bűncselekmény miatt a hajó, illetőleg a légi jármű parancsnoka jogosult a nyomozó hatóságokra vonatkozó rendelkezések alkalmazására.

Az ügyész

17. § Az ügyész feladata a nyomozás törvényessége feletti felügyelet, a vádemelés és a vád képviselése, továbbá a jogszabály által meghatározott esetekben a nyomozás.

18. § (1) Az ügyész a nyomozás törvényessége feletti felügyelet körében

a)¹¹ a nyomozó hatóságot nyomozási cselekményre és a nyomozásnak az általa megjelölt határidőn belüli befejezésére utasíthatja;

b) a nyomozás irataiba betekinthez és azokat magához kérheti;

c) a nyomozási cselekményeknél jelen lehet;

d)¹¹ a nyomozó hatóság határozatát megváltoztathatja vagy hatályon kívül helyezheti;

e)¹¹ a nyomozást megszüntetheti, és a nyomozó hatóságot a nyomozás megszüntetésére utasíthatja;

f) a nyomozó hatóság intézkedése vagy mulasztása miatt hozzá megküldött panaszokat elbírálja.

(2) Az ügyész a nyomozás során felügyel arra, hogy az eljárásban részt vevő személyek jogait érvényesíthessék, és ellenőrzi a kényszerintézkedések alkalmazásának törvényességét.

(3) Az ügyész az eljárást a nyomozó hatóságtól magához vonhatja.

(4) Az ügyész az e törvényben meghatározott feltételek esetén vádat emel, és a bíróság előtt — magánvád esetét kivéve — a vádat képviseli. Az ügyész a vádat elejtheti vagy módosíthatja. Az ügy iratait a bírósági eljárásban megtekintheti, a bíróság döntése előtt az ügyben felmerülő minden kérdésben indítványt tehet.

19. § (1)¹² Az ügyész részvétele az első fokú bíróság tárgyalásán büntetői eljárásban kötelező.

(2) Vétségi eljárásban az ügyész akkor köteles a tárgyaláson részt venni, ha

a) a terheltet fogva tartják,

b) bejelentette, hogy a tárgyaláson részt kíván venni,

c)¹³

d) a bíróság az ügyészt a tárgyaláson való részvételre kötelezte.

(3) Az ügyész a tárgyaláson és egyéb eljárási cselekményeknél a vád képviseléseként akkor is jelen lehet, ha a jelenléte egyébként nem kötelező.

A bíróság

20. § (1) A bíróság feladata az igazságszolgáltatás, ennek során dönt a terhelt büntetőjogi felelősségéről.

(2)¹⁴ Első fokon a helyi bíróság, a megyei bíróság jár el.

⁸ A 16. § (4) bekezdését beiktatta, és a korábbi (4) bekezdés jelölését (6) bekezdésre változtatta az 1997. évi XXXII. törvény 85. § (2) bekezdése.

⁹ A 16. § (5) bekezdése az 1998. évi XCIII. törvény 18. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁰ A 16. § (6) bekezdése az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-ának megfelelően módosított szöveg.

¹¹ A 18. § (1) bekezdésének a), d) és e) pontja az 1987. évi IV. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

¹² A 19. § (1) bekezdése az 1991. évi LVII. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

¹³ A 19. § (2) bekezdésének c) pontját az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁴ A 20. § (2) bekezdése az 1983. évi II. törvény 7. § (2) bekezdésének megfelelően és az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdésével módosított szöveg.

(3)¹⁵ Másodfokon jár el

a) a megyei bíróság az első fokon a helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben,

b)¹⁶ a Legfelsőbb Bíróság az első fokon a megyei bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben.

(4)¹⁷

21. § (1) Az első fokon eljáró bíróság egy hivatásos bíróból és két népi ülnökből álló tanácsban ítélezik.

(2) Az e törvényben meghatározott esetekben az első fokon eljáró

a) bíróság népi ülnökök közreműködése nélkül (egyesbíróként),

b)¹⁸ megyei bíróság két hivatásos bíróból és három népi ülnökből álló tanácsban ítélezik.

(3) A másodfokú bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsban ítélezik.

(4) Az ítékezésben a hivatásos bírósági és a népi ülnök jogai és kötelességei azonosak; a bírósági tanács elnöke és az egyesbíró hivatásos bírósági.

II. Cím

HATÁSKÖR ÉS ILLETÉKESÉG

A nyomozó hatóságok hatásköre és illetékessége

22. § A nyomozó hatóságok hatáskörét és illetékességét külön jogszabály állapítja meg.

Az ügyész hatásköre és illetékessége

23. § (1) A büntetőeljárásban rendszerint az ügyben hatáskörrel rendelkező bíróság területén működő ügyész jár el. A részletes hatásköri szabályokat a legfőbb ügyész állapítja meg.

(2) Az ügyész illetékességét annak a bíróságnak az illetékessége határozza meg, amelynek területén működik. A legfőbb ügyész, illetőleg a megyei főügyész rendelkezése alapján az ügyész olyan ügyben is eljárhat, amelyre az illetékessége egyébként nem terjed ki.

¹⁵ A 20. § (3) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

¹⁶ A 20. § (3) bekezdésének b) pontja az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdésével és az 1994. évi XCII. törvény 34. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

¹⁷ A 20. § (4) bekezdését az 1989. évi XXVI. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁸ A 21. § (2) bekezdésének b) pontja az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdésével módosított szöveg.

A bíróság hatásköre

24. §¹⁹ Azoknak a bűncselekményeknek kivételével, amelyeknek elbírálását e törvény a megyei bíróság hatáskörébe utalja, az eljárás a helyi bíróság hatáskörébe tartozik.

25. § A megyei bíróság hatáskörébe tartoznak

a)²⁰ azok a bűncselekmények, amelyekre a törvény életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását is lehetővé teszi;

b)²¹ az állam elleni bűncselekmények (Btk. X. fejezet), valamint az emberiség elleni bűncselekmények (Btk. XI. fejezet);

c)²² az államtitoksértés (Btk. 221. §);

d)²³ az emberrablás (Btk. 175/A. §), az emberkereskedelem (Btk. 175/B. §), a terrorcselekmény (Btk. 261. §), a légi jármű hatalomba kerítése (Btk. 262. §), a visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel minősített esetei [Btk. 263. § (2)—(3) bek.], a visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel súlyosabban minősülő esetei [Btk. 263/A. § (2)—(3) bek.], a fegyvercsempészet (Btk. 263/B. §), a bűnszervezet létrehozása (Btk. 263/C. §) és a visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §);

e)²⁴

f)²⁵ az emberölés [Btk. 166. § (1)—(4) bek.], az újszülött megölése (Btk. 166/A. §), az erős felindulásban elkövetett emberölés (Btk. 167. §), az életveszélyt okozó és a halált okozó testi sértés [Btk. 170. § (5) bek.];

g)²⁵ az egészségügyi beavatkozás, az orvostudományi kutatás rendje és az egészségügyi önrendelkezés elleni bűncselekmények (Btk. XII. fejezet, II. cím),

h)²⁶ a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó bűncselekmények (331. §).

26. § (1) A megyei bíróság hatáskörébe tartozik az eljárás, ha az ügyész a 25. §-ban fel nem sorolt bűncselekmények miatt e bíróság előtt emel vádat.

(2)²⁷

(3)²⁸

¹⁹ A 24. § az 1983. évi II. törvény 7. § (2) bekezdésének megfelelően és az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdésével módosított szöveg.

²⁰ A 25. § a) pontja az 1993. évi XVII. törvény 76. §-ával megállapított szöveg.

²¹ A 25. § b) pontja az 1994. évi XCII. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

²² A 25. § c) pontja az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-ának megfelelően módosított szöveg.

²³ A 25. § d) és f) pontja az 1998. évi LXXXVIII. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

²⁴ A 25. § e) pontját az 1992. évi LXIX. törvény 13. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁵ A 25. § g) pontja az 1998. évi XXII. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

²⁶ A 25. § h) pontját az 1991. évi LVII. törvény 2. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁷ A 26. § (2) bekezdését az 1989. évi XXVI. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁸ A 26. § (3) bekezdését az 1992. évi LXIX. törvény 13. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

27. §²⁹ Ha a terhelt különböző bíróságok hatáskörébe tartozó bűncselekményeket követett el, a megyei bíróság jár el.

A bíróság illetékessége

28. § (1) Az eljárásra az a bíróság illetékes, amelynek területén a bűncselekményt elkövették.

(2) Ha a bűncselekményt több bíróság területén követtek el, vagy ha az elkövetés helye nem állapítható meg, a megelőzés [31. § (1) bek.] irányadó. Ha azonban az elkövetés helye még a tárgyalás kitűzése előtt ismeretessé válik, az eljárást az ügyész, a terhelt, a védő vagy a magánvádló indítványára az a bíróság folytatja, amelynek területén a bűncselekményt elkövették.

(3) Az eljárásra az a bíróság is illetékes, amelynek területén a terhelt lakik, ha az ügyész ott emel vádat vagy a magánvádló ott tesz feljelentést.

29. § (1)³⁰ Hazaárulás (Btk. 144. §), hűtlenség (Btk. 145. §), kémkedés (Btk. 147. §), e bűncselekmények feljelentésének elmulasztása (Btk. 150. §), valamint légi jármű hatalomba kerítése (Btk. 262. §) miatt az eljárásra kizárólag a Fővárosi Bíróság illetékes.

(2)³¹ A deviza-bűncselekmény (Btk. 309. §) a Fővárosi Bíróság területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság, illetőleg a megyei bíróság székhelyén levő helyi bíróság illetékessége alá tartozik.

(3)³² Foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés (Btk. 171. §), közlekedési bűncselekmények (Btk. XIII. fejezet), kiskorú veszélyeztetése (Btk. 195. §), közveszélyokozás (Btk. 259. §), közérdekű üzem működésének megzavarása (Btk. 260. §), gazdálkodási köteleességeket és a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények (Btk. XVII. fejezet, I. cím), valamint pénzhamisítás (Btk. 304—306. §) esetén a Fővárosi Bíróság területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság, illetőleg a megyei bíróság székhelyén lévő helyi bíróság jár el.

(4)³³ A (3) bekezdésben meghatározott bíróság jár el a közlekedés körében elkövetett, de nem a Btk. XIII. fejezetében meghatározott bűncselekmény esetén, ha az ügyész ott emel vádat.

(5)³³ A (3) bekezdésben felsorolt bűncselekmények miatt a 28. § szerint illetékes bíróság jár el, ha az ügyész ott emel vádat.

²⁹ A 27. § második mondatát az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁰ A 29. § (1) bekezdése az 1994. évi XCII. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

³¹ A 29. § (2) bekezdése az 1996. évi LII. törvény 31. §-ával megállapított szöveg.

³² A 29. § (3) bekezdése az 1994. évi IX. törvény 33. §-ával megállapított szöveg.

³³ A 29. § (4) bekezdését beiktatta, és a korábbi (4) bekezdés jelölését (5) bekezdésre változtatta az 1987. évi IV. törvény 2. § (2) bekezdése.

30. § (1)³⁴ A Magyar Köztársaság határain kívül elkövetett bűncselekmény elbírálására az a bíróság illetékes, amelynek területén a terhelt lakik vagy tartózkodik, ennek hiányában pedig az, amelynek területén fogva tartják.

(2) Ha a terhelt a bűncselekményt a Magyar Köztársaság határain kívül követte el és az eljárást a távollétében folytatják, az a bíróság illetékes, amelynek területén a terhelt utoljára lakott vagy tartózkodott.

31. § (1)³⁵ Ha a terhelt különböző bíróságok illetékessége alá tartozó bűncselekményeket követett el, az a bíróság jár el, amely valamelyik bűncselekmény elbírálására a 29—30. § szerint illetékes. Egyéb esetekben az azonos hatáskörű bíróságok közül az jár el, amelyik az ügyben korábban intézkedett (megelőzés), nem értve ide, ha a bíróság a nyomozás során kényszerintézkedésről hozott határozatot.

(2) Több elkövető esetében az elkövetők egyikére illetékes bíróság a többi elkövetővel szemben is eljárhat, ha ez a hatáskörét nem haladja meg. Ha több ilyen bíróság van, a megelőzés irányadó.

(3) Az elkövetőre illetékes bíróság illetékessége a bűnpártolóra és az orgazdára is kiterjed.

Az ügyek egyesítése és elkülönítése

32. § (1) A bűncselekmény valamennyi elkövetőjét, továbbá a bűnpártolót és az orgazdát rendszerint ugyanabban az eljárásban kell felelősségre vonni.

(2) Egyesíteni lehet azokat az ügyeket, amelyek együttes elbírálása az eljárás tárgyra vagy az abban részt vevő személyekre tekintettel avagy egyéb okból célszerű.

(3) Az ügyek egyesítését mellőzni kell, illetőleg az ügyeket el kell különíteni, ha a terhelték nagy száma vagy egyéb ok az ugyanabban az eljárásban történő felelősségre vonást jelentősen nehezítené.

(4) Az elkülönített ügy iratait az egyébként illetékes hatósághoz kell áttenni.

A hatáskör és az illetékesség vizsgálata

33. § (1) A hatóság a hatáskörét és az illetékességét hivatalból vizsgálja.

(2)³⁶ A hatáskör hiányát a tárgyalás megkezdése után a bíróság csak akkor veszi figyelembe, ha az ügy a megyei bíróság hatáskörébe tartozik.

³⁴ A 30. § (1) és (2) bekezdése az 1989. évi XXXI. törvény 38. § (1) bekezdésének megfelelően módosított szöveg.

³⁵ A 31. § (1) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

³⁶ A 33. § (2) bekezdése az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdésével módosított szöveg.

(3) Az illetékesség hiányát a bíróság a tárgyalás megkezdése után csak a 29. § (1) bekezdése és a 297. § (1)—(2) bekezdése esetén veszi figyelembe.

Az eljáró bíróság kijelölése

34. § (1) Bíróságok között felmerült hatásköri vagy illetékességi összeütközés esetében az eljáró bíróságot az ügyész indítványának beszerzése után ki kell jelölni.

(2)³⁷ A kijelölésről a megyei bíróság másodfokú tanácsa tanácsulésen határoz, ha a hatásköri vagy az illetékességi összeütközés a területén levő helyi bíróságok között merült fel. Egyébként a kijelölésről a legfőbb ügyész indítványát követően a Legfelsőbb Bíróság dönt. A Legfelsőbb Bíróság jelöli ki az eljáró bíróságot akkor is, ha az illetékességet meghatározó körülmények nem állapíthatók meg.

(3)³⁸

(4) A Legfelsőbb Bíróság a legfőbb ügyész indítványára az illetékes bíróság helyett azonos hatáskörű más bíróságot jelöl ki, ha ezt az ügy előkészítése, a bizonyítás felvételének megkönnyítése vagy más fontos érdek nyomatékosan indokolja.

III. Cím

A BÜNTETŐ ÜGYEKBE ELJÁRÓ HATÓSÁGOK TAGJAINAK KIZÁRÁSA

A kizárás általános szabályai

35. § (1) A büntető ügyben a hatóság tagjaként nem járhat el:

a) aki az ügyben mint terhelt vagy védő, továbbá mint sértett, feljelentő vagy mint ezek képviselője vesz vagy vett részt, valamint a felsoroltak hozzátartozója;

b) aki az ügyben mint tanú vagy szakértő vesz vagy vett részt;

c) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.

(2) Nem kizárási ok, ha a hatóság tagja a hivatali hatáskörében tudomására jutott bűncselekmény miatt tett feljelentést.

(3) A hatóság tagjának kizárására vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a jegyzőkönyvvezetőre is.

(4) Nem járhat el az ügyben — az országos hatáskörű szervek kivételével — az a hatóság, amelynek vezetőjével szemben az (1) bekezdés a) pontjában szabályozott kizárási ok áll fenn.

³⁷ A 34. § (2) bekezdése az 1983. évi II. törvény 7. § (2) bekezdésének megfelelően módosított szöveg.

³⁸ A 34. § (3) bekezdését az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

36. § (1) A hatóság köteles gondoskodni arról, hogy ne járjon el az, akivel szemben kizárási ok áll fenn. Ilyen esetben a hatóság vezetője a kizárást hivatalból kezdeményezi.

(2) A hatóság tagja köteles a hatóság vezetőjének haladéktalanul bejelenteni, ha vele szemben kizárási ok áll fenn. A bejelentés elmulasztásáért vagy késedelmes teljesítéséért fegyelmi és anyagi felelősséggel tartozik.

(3) A kizárási okot az ügyész, a terhelt, a védő, a sértett és a sértett képviselője is bejelentheti.

37. § (1) A hatóságnak az a tagja, aki a reá vonatkozó kizárási okot maga jelentette be, bejelentésének elintézéséig az ügyben nem járhat el.

(2) Ha a terhelt, a védő, a sértett vagy a sértett képviselője nyilvánvalóan alaptalanul jelent be kizárási okot, vagy ugyanabban az ügyben a hatóság ugyanazon tagja ellen ismételtelen tesz alaptalan bejelentést, a kizárást megtagadható határozatban rendbírsággal sújtható.

(3) A hatóság tagja a 38. § (2), a 39. § (2) és a 41. § (2) bekezdésében szabályozott korlátozás nélkül járhat el, ha a bejelentő a kizárást megtagadása után az eljárás ugyanazon szakaszában kizárásra irányuló újabb bejelentést tesz.

A nyomozó hatóság tagjának kizárása

38. § (1) A nyomozásban — a 35. §-ban szabályozott eseteken kívül — nem vehet részt a nyomozó hatóságnak az a tagja sem, aki az ügyben mint bíró járt el, vagy az eljáró bíró hozzátartozója. A perújítás során elrendelt nyomozásból a nyomozó hatóságnak az alapügyben eljáró tagja is ki van zárva.

(2) Ha a nyomozó hatóság tagja a kizárási okot nem maga jelentette be, a bejelentés elintézéséig eljárhat, de halaszthatatlanul sürgős esetet kivéve kényszerintézkedést nem alkalmazhat.

(3) A nyomozó hatóság tagjának kizárásáról a nyomozó hatóság vezetője, az utóbbi kizárásáról a felettes nyomozó hatóság vezetője határoz.

Az ügyész kizárása

39. § (1) A büntetőeljárásban ügyészként — a 35. §-ban szabályozott eseteken kívül — nem vehet részt az sem, aki az ügyben mint bíró járt el vagy az eljáró bíró hozzátartozója.

(2) Ha az ügyész a kizárási okot nem maga jelentette be, a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, de — a 35. § (1) bekezdésének c) pontjában szabályozott kizárási ok kivételével — a nyomozást nem tagadhatja meg és nem szüntetheti meg, halaszthatatlanul sürgős esetet kivéve kényszerintézkedést nem alkalmazhat, vádat nem emelhet és a vádat nem képviselheti.

(3)³⁹ A helyi ügyészségi ügyész kizárásáról a helyi vezető ügyész, az utóbbi és a megyei főügyészségi ügyész kizárásáról a megyei főügyész, a megyei főügyész és a legfőbb ügyészségi ügyész kizárásáról a legfőbb ügyész határoz.

A bíró kizárása

40. § (1) Bíróként — a 35. §-ban szabályozott eseteken kívül — nem járhat el az sem, aki az ügyben mint nyomozó hatóság tagja vagy mint ügyész járt el, illetőleg ezek hozzátartozója.

(2) A másodfokú eljárásból ki van zárva az a bíró, aki az ügy első fokú elbírálásában részt vett.

(3) A hatályon kívül helyezés folytán megismételt első fokú eljárásból ki van zárva az a bíró, aki a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező határozatának meghozatalában részt vett.

(4)⁴⁰ A perújítási eljárásból és a felülvizsgálati indítvány elbírálásából ki van zárva az a bíró, aki a perújítással, illetőleg a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozat meghozatalában részt vett.

(5)⁴¹ A bíróság további eljárásából ki van zárva az a bíró, aki az ügyben

a) a 379/D. § alapján kijelölt bíróként járt el,

b) külön törvény alapján titkos információgyűjtés engedélyezéséről döntött, tekintet nélkül arra, hogy a titkos információgyűjtéssel szerzett adatokat a büntetőeljárásban felhasználták-e.

41. § (1) A 35. § (1) bekezdésének c) pontjában szabályozott kizárási okot a 36. § (3) bekezdésében megjelölt személy a tárgyalás megkezdése után csak akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást és ha azt nyomban bejelenti.

(2) Ha a bíró a kizárási okot nem maga jelentette be, a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, de — a 35. § (1) bekezdésének c) pontjában szabályozott kizárási ok kivételével — az ügydöntő határozat meghozatalában nem vehet részt.

42. § (1) A bíróság elnöke intézkedik más bíró kijelöléséről, ha a bíró a kizárási okot maga jelentette be vagy a kizáráshoz hozzájárult. Ez esetben a kizárásról nem kell külön határozatot hozni.

(2) Ha a kizárás iránti bejelentés az (1) bekezdésben szabályozott módon nem intézhető el, azt a bíróság másik tanácsa bírálja el.

(3) A 35. § (4) bekezdésében szabályozott esetekben, továbbá ha a bíróságnak nincs olyan tanácsa, amelyre a kizárási ok nem vonatkozik, a kizárásról a másodfokú bíróság határoz. Ha a kizárás iránti bejelentésnek helyt ad, az eljáró bíróság kijelölésére a 34. § megfelelően irányadó.

(4) A kizárásról a bíróság tanácsulésen határoz. Határozathozatal előtt az ügyész indítványát be kell szerezni. Ha a bejelentést nem a bíró tette, be kell szerezni a nyilatkozatát.

(5) A kizárást kimondó határozat ellen fellebbezésnek nincs helye; a kizárás megtagadását pedig az ügydöntő határozat elleni fellebbezésben lehet sérelmezni.

III. Fejezet

A BÜNTETŐELJÁRÁSBAN RÉSZT VEVŐ SZEMÉLYEK

43. § A büntetőeljárásban — a II. fejezetben felsorolt hatóságokon, illetőleg azok tagjain kívül — a terhelt, a védő, továbbá a sértett, a magánvádló, a magánfél, az egyéb érdekelt és ezek képviselői vesznek részt.

A terhelt

44. § (1) Akivel szemben a büntetőeljárást folytatják (a terhelt) a nyomozás során gyanúsított, a bírósági eljárásban vádlott, a büntetés jogerős kiszabása után elítélt.

(2) A terhelt jogosult megismerni, hogy milyen bűncselekmény miatt indult, illetőleg folyik ellene büntetőeljárás.

(3) A gyanúsított a nyomozási cselekményeknél akkor lehet jelen, ha ezt e törvény megengedi. A vádlott a bírósági eljárásban — ha e törvény másként nem rendelkezik — az eljárási cselekményeknél akkor is jelen lehet, ha jelenléte nem kötelező.

(4)⁴² A terhelt az ügy iratait a nyomozás befejezését követően — ha e törvény eltérően nem rendelkezik — megtekintheti. A nyomozás során is megtekintheti a saját vallomásáról és azokról az eljárási cselekményekről készült iratokat, amelyeknél jelen lehetett, továbbá a szakvéleményt, az egyéb iratokat pedig akkor, ha ez a nyomozás érdekeit nem sérti.

(5) A terhelt az eljárás minden szakaszában indítványokat és észrevételeket tehet, büntetőeljárási jogairól és kötelezettségeiről a hatóságtól felvilágosítást kérhet, a tárgyaláson kihallgatottakhoz kérdést intézhet.

(6)⁴³ A fogva lévő terhelt a védőjével szóban és írásban ellenőrzés nélkül érintkezhet.

³⁹ A 39. § (3) bekezdése az 1983. évi 25. törvényerejű rendelet 2. § (3) bekezdésének megfelelően módosított szöveg.

⁴⁰ A 40. § (4) bekezdése az 1992. évi LXIX. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

⁴¹ A 40. § (5) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 3. §-a iktatta be a törvénybe.

⁴² A 44. § (4) bekezdésének első mondata az 1998. évi LXXXVIII. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

⁴³ A 44. § (6) bekezdését az 1989. évi XXVI. törvény 4. §-a iktatta be a törvénybe.

A védő

45. § (1) Védő lehet:

- a) az ügyvéd, meghatalmazás vagy kirendelés alapján;
- b)⁴⁴ a helyi bíróságon vétség miatt folytatott eljárásban a terhelt törvényes képviselője és meghatalmazás alapján nagykorú hozzátartozója;
- c) meghatalmazás alapján az, akit erre külön jogszabály feljogosít.

(2) A terhelt érdekében több védő is eljárhat. Több terhelt érdekében ugyanaz a védő csak akkor járhat el, ha a terheltek érdekei nem ellentétesek.

46. § (1) Nem lehet védő:

- a) a sértett, a sértett hozzátartozója és képviselője;
 - b) aki az ügyben mint bíró, ügyész vagy mint a nyomozó hatóság tagja járt el;
 - c) aki a terhelt érdekével ellentétes magatartást tanúsított vagy akinek érdeke a terheltével ellentétes;
 - d) aki az ügyben tanúként vagy szakértőként vesz vagy vett részt;
 - e)⁴⁵ akit a közügyektől eltiltottak.
- (2)⁴⁶ Ügyvédjelölt ügyvéd helyetteseként csak a helyi bíróság tárgyalásán járhat el.

47. § Védő részvétele a büntetőeljáráásban kötelező, ha

- a) a bűncselekményre a törvény öt évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel;
- b) a terheltet fogva tartják, az őrizetbevételt kivéve;
- c)⁴⁷ a terhelt süket, néma, vak, kóros elmeállapotú vagy a magyar nyelvet nem ismeri;
- d) az eljárást a jogszabály megszegésével külföldön tartózkodó terhelt ellen folytatják;
- e)⁴⁸
- f)⁴⁹ e törvényben meghatározott egyéb esetekben.

48. § (1) Védőt elsősorban a terhelt hatalmazhat meg. A meghatalmazásról a terhelt törvényes képviselője vagy nagykorú hozzátartozója is gondoskodhat; a meghatalmazásról a terheltet értesíteni kell.

(2) A terhelt a meghatalmazást mind az általa, mind a más által meghatalmazott védőtől megvonhatja.

⁴⁴ A 45. § b) pontja az 1983. évi II. törvény 7. § (2) bekezdésének megfelelően módosított szöveg.

⁴⁵ A 46. § (1) bekezdésének e) pontját az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 3. §-a iktatta be a törvénybe.

⁴⁶ A 46. § (2) bekezdése az 1983. évi II. törvény 7. § (2) bekezdésének megfelelően módosított szöveg.

⁴⁷ A 47. § c) pontja az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 4. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁸ A 47. § e) pontját az 1989. évi LV. törvény 9. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁴⁹ A 47. § korábbi e) pontjának jelölését f) pontra változtatta az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 4. § (2) bekezdése.

49. § (1) A hatóság védőt rendel ki, ha a terheltnek nincs meghatalmazott védője és a védelem kötelező.

(2) A hatóság a 48. § (1) bekezdésében felsoroltak kérelmére vagy hivatalból védőt rendel ki, ha ezt a terhelt érdekében szükségesnek tartja.

(3)⁵⁰ Védőként ügyvédet vagy ügyvédi irodát lehet kirendelni. A kirendelés a hatályát veszti, ha a terhelt védelméről meghatalmazás útján gondoskodnak.

(4) A védő kirendelése ellen jogorvoslatnak nincs helye.

50. § (1) A kirendelés, illetőleg — ellenkező megállapítás hiányában — a meghatalmazás hatálya az ügydöntő határozat jogerőre emelkedéséig tart.

(2) A védő a meghatalmazás, illetőleg a kirendelés alapján jogosult részt venni a különleges eljárásokban (XVIII. fejezet).

(3)⁵¹ A kirendelt védő indokolt esetben a kirendelés alóli felmentését kérheti. A kérelem elfogadásáról a hatóság határoz.

51. § A védő köteles a terhelt érdekében minden törvényes védekezési eszközt és módot késedelem nélkül felhasználni, a terheltet a védekezés törvényes eszközeiről felvilágosítani, jogaira kioktatni és a terheltet mentő, illetőleg a felelősségét enyhítő tények felderítését elősegíteni.

52. § (1) Ha a védelem kötelező, a védő köteles jelen lenni

- a) a tárgyaláson,
- b) e törvényben meghatározott más eljárási cselekményeknél.

(2) A védő a nyomozási cselekményeknél akkor lehet jelen, ha ezt a törvény megengedi. A bírósági eljárásban — ha e törvény másként nem rendelkezik — az eljárási cselekményeknél akkor is jelen lehet, ha jelenléte nem kötelező.

(3) A védő iratmegtekintési jogára a 44. § (4) bekezdése irányadó.

(4) A védő az eljárás minden szakaszában indítványokat és észrevételeket tehet, a hatóságtól felvilágosítást kérhet, a tárgyaláson a kihallgatottakhoz kérdést intézhet és fel szólalhat.

A sértett

53. § (1) Sértett az, akinek jogát vagy jogos érdekét a bűncselekmény sértette vagy veszélyeztetette.

⁵⁰ A 49. § (3) bekezdése az 1991. évi XXIII. törvény 37. § (1) bekezdésével megállapított, és az 1998. évi XI. törvény 126. § (4) bekezdésének megfelelően módosított szöveg.

⁵¹ Az 50. § (3) bekezdése az 1991. évi XXIII. törvény 37. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(2) A sértett

a) a nyomozás során e törvényben meghatározott esetekben, a bírósági eljárásban — ha e törvény másként nem rendelkezik — bármely eljárási cselekménynél jelen lehet,

b) az őt érintő iratokat a nyomozás befejezését követően megtekintheti,

c) az eljárás minden szakaszában indítványokat és észrevételeket tehet, a hatóságtól büntetőeljárás jogairól és kötelezettségeiről felvilágosítást kérhet,

d) a tárgyaláson a kihallgatottakhoz kérdés feltételét indítványozhatja és felszólalhat.

A magánvádló

54. § (1)⁵² Könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmazás, becsületsértés és kegyeltsértés esetén a vádat mint magánvádló a sértett képviseli, ha az elkövető magánindítványra büntethető.

(2) A magánvádló halála esetében helyébe harminc napon belül a hozzátartozója léphet.

(3)⁵² A 314. § (3) bekezdésében szabályozott magánindítványt előterjesztő sértett, mint viszonvádló jár el. Ahol e törvény a magánvádlóról szól, ezen a viszonvádlót is érteni kell.

A magánfél

55. § (1) Magánfél az a sértett, aki a büntetőeljárásban polgári jogi igényt érvényesít.

(2) A magánfél a terhelttel szemben azt a polgári jogi igényt érvényesítheti, amely a bűncselekmény vagy a bíróság által elbírált szabálysértés folytán keletkezett.

(3) A polgári jogi igény egyéb törvényes úton történő érvényesítését nem zárja ki az, hogy a sértett magánfélként nem lépett fel.

(4) A polgári jogi igényt az ügyész is érvényesítheti.

(5) A sértett halála esetén örököse magánfélként felléphet; az 53. §-ban szabályozott jogok azonban csak a polgári jogi igény érvényesítésével kapcsolatban illetik meg.

56. § Amennyiben a polgári jogi igény érvényesítésével kapcsolatos eljárási kérdéstről e törvény nem rendelkezik, a polgári eljárás szabályait kell alkalmazni, feltéve, hogy azok e törvénnyel, illetőleg a büntetőeljárás feladatával és jellegével nem ellentétesek. A bíróság egyezségkötést nem kísérelhet meg, egyezséget nem hagyhat jóvá, a terhelt a magánféllel szemben követelést nem érvényesíthet és beszámítási kifogással nem élhet.

Az egyéb érdekelt

57. § (1)⁵³ Az, akinek jogára vagy jogos érdekére a büntetőeljárásban hozott határozat közvetlen kihatással lehet, a tárgyaláson megjelenhet és az őt közvetlenül érintő körben indítványokat és észrevételeket tehet.

(2)⁵³ Ha az eljárás olyan bűncselekmény miatt folyik, amellyel kapcsolatban elkobzásnak van helye, annak az egyéb érdekeltnek a jogaira, aki az elkobozható dolog tulajdonosa, a sértett jogai [53. § (2) bek.] irányadók.

(3)⁵³ A (2) bekezdés esetében, ha a bíróság elkobzást rendelt el, az egyéb érdekelt az ítélet jogerőre emelkedését követő hatvan napon belül tulajdonjogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítheti.

A sértett és az egyéb érdekelt képviselői

58. § (1) A sértett és az egyéb érdekelt a jogait képviselője útján is gyakorolhatja.

(2) Az (1) bekezdésben felsoroltakat képviselheti

a) ügyvéd, meghatalmazás alapján;

b) törvényes képviselő és meghatalmazás alapján nagykorú hozzátartozó;

c) az, akit erre külön jogszabály feljogosít.

(3) Állami szervet, társadalmi szervezetet, szövetkezetet és egyesületet az erre feljogosított dolgozója, illetőleg ügyműködésre jogosult tagja vagy alkalmazottja is képviselhet.

(4)⁵⁴ Nem lehet képviselő az, akit a közügyektől eltiltottak.

Az államtitok és a szolgálati titok megismerése

58/A. §⁵⁵ A büntetőeljárás során a terhelt, a védő, a törvényes képviselő, a sértett, a magánvádló, a magánfél, az egyéb érdekelt, a sértett, a magánfél és az egyéb érdekelt képviselője jogosult megismerni azt az államtitkot és szolgálati titkot, amit olyan irat tartalmaz, amelyet e törvény szerint megtekinthet.

⁵³ Az 57. § (2)—(3) bekezdését beiktatta, és a korábbi szöveg jelölését (1) bekezdésre változtatta az 1998. évi LXXXVIII. törvény 5. §-a.

⁵⁴ Az 58. § (4) bekezdését az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 6. §-a iktatta be a törvénybe.

⁵⁵ Az 58/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 6. §-a iktatta be a törvénybe.

⁵² Az 54. § (1) és (3) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 5. §-ával megállapított szöveg.

IV. Fejezet

A BIZONYÍTÁS

I. Cím

A BIZONYÍTÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

A bizonyítás tárgya

59. § (1) A bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető törvények és az eljárási jogszabályok alkalmazása szempontjából jelentősek.

(2) Nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek köztudomásúak, vagy amelyekről a hatóságnak hivatalos tudomása van.

A bizonyítás törvényessége

60. § (1) A bizonyítékok felderítése, összegyűjtése és biztosítása során e törvény rendelkezései szerint kell eljárni. Jogszabály előírhatja a bizonyítási cselekmények elvégzésének, így különösen a bizonyítási eszközök rögzítésének és megvizsgálásának meghatározott módját.

(2) Erőszakkal, fenyegetéssel vagy más hasonló módon senkit sem szabad vallomásra kényszeríteni.

(3)⁵⁶ Az e törvény rendelkezéseivel ellentétesen lefolytatott bizonyítás eredménye bizonyítékként nem vehető figyelembe.

A bizonyítás eszközei

61. § (1)⁵⁷ A bizonyítás eszközei különösen a tanúvallomás, a szakvélemény, a tárgyi bizonyítási eszköz, az okirat, a szemle, a helyszínelés, a bizonyítási kísérlet, a felismerésre bemutatás és a terhelt vallomása.

(2) Az eljárás során fel lehet használni a bizonyítás olyan eszközeit is, amelyeket az arra illetékes hatóságok — a törvényben meghatározott feladataik teljesítése során — a büntetőeljárás megindítása előtt szereztek meg.

(3) A bizonyítás eszközeinek nincs előre meghatározott bizonyító ereje.

(4) A kétséget kizáróan nem bizonyított tényt a terhelt terhére értékelni nem lehet.

⁵⁶ A 60. § (3) bekezdését az 1989. évi XXI. törvény 5. §-a iktatta be a törvénybe.

⁵⁷ A 61. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

II. Cím

A BIZONYÍTÁS ESZKÖZEI

A tanúvallomás

62. § (1) Tanúként az hallgatható ki, akinek a bizonyítandó tényről tudomása van.

(2) A tanúként megidézett személy köteles kihallgatása végett megjelenni és — ha e törvény kivételt nem tesz — vallomást tenni. A tanúnak igénye van — külön jogszabályban megállapított mértékben — a megjelenésével felmerült költségek megtérítésére. Erre a tanút kihallgatásának befejezésekor figyelmeztetni kell.

(3) Az idézésben a tanút arra is fel lehet hívni, hogy feljegyzéseit, iratait vagy a bizonyításnál felhasználható egyéb tárgyait hozza magával.

62/A. §⁵⁸ A tanú életének és testi épségének, vagy személyes szabadságának védelme, valamint annak érdekében, hogy a tanú a vallomástételi kötelezettségének eleget tegyen, és a vallomását megfélemlítés nélkül tegye meg, a tanút az e törvényben meghatározottak szerint védelemben kell részesíteni.

63. § (1)⁵⁹ A kihallgatás kezdetén a tanútól meg kell kérdezni a nevét, születési helyét, anyja nevét, lakóhelyét, foglalkozását, személyi azonosítóját, továbbá azt, hogy az ügyben érdekelt vagy elfogult-e. Ezekre a kérdésekre a tanú akkor is köteles válaszolni, ha egyébként a vallomástételt megtagadhatja.

(2) Tisztázni kell, hogy a tanú vallomástételének nincs-e akadálya (65—66. §), és figyelmeztetni kell őt a hamis tanúzás következményeire.

(3) Gyermekekörűt csak akkor lehet tanúként kihallgatni, ha vallomása olyan bizonyítékot tartalmazhat, amely előreláthatóan másként nem pótolható.

(4) Gyermekek- és fiatalokörű tanúkénti kihallgatásánál — a hatóság belátása szerint — gondozója és pedagógus nevelője is jelen lehet.

(5)⁶⁰ A hatóság a tanú kérelmére vagy hivatalból elrendelheti, hogy a tanúnak az (1) bekezdésben felsorolt személyi adatait — a nevének kívül — elkülönítve, zártan kezeljék. Kivételesen indokolt esetben a tanú nevének zárt kezelése is elrendelhető. Ezekben az esetekben a tanú zártan kezelt adatait csak az ügyben eljáró bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság tekintheti meg. Az elkülönített, zártan kezelt iratról az iratok között olyan másolatot kell

⁵⁸ A 62/A. §-t az 1998. évi LXXXVIII. törvény 7. §-a iktatta be a törvénybe.

⁵⁹ A 63. § (1) bekezdésének első mondata az 1987. évi IV. törvény 4. §-ával megállapított, és az 1996. évi XX. törvény 45. §-ának megfelelően módosított szöveg.

⁶⁰ A 63. § (5) és (6) bekezdése az 1998. évi LXXXVIII. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

elhelyezni, amely a tanú zártan kezelt adatait nem tartalmazza.

(6)⁶⁰ Ha a tanú személyi adatainak zárt kezelését rendelték el, a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság tagja a tanú személyazonosságát az azonosítására alkalmas iratok megtekintésével állapítja meg.

64. § (1) A tanúnak módot kell adni arra, hogy vallomását összefüggően adhassa elő. Ezután a tanúhoz kérdések intézhetők. Ha a tanú vallomása a korábbi vallomásától eltér, ennek okát tisztázni kell.

(2)⁶¹ Ha a tanú vallomása a terhelt vagy más tanú vallomásával ellentétes, ennek tisztázását szükség esetén szembesítéssel kell megkísérelni. A szembesített személyek vallomásukat egymással élő szóban közlik. A hatóság megengedheti, hogy kérdéseket tegyenek fel egymásnak. Ha a tanú védelme szükségessé teszi, a tanú szembesítését mellőzni kell.

(3) A tanú vallomását első személyben és a szükséges részletességgel kell jegyzőkönyvbe foglalni. Emellett a tanú a vallomását saját kezűleg is leírhatja; a leírt vallomást az iratokhoz kell csatolni.

Különösen védett tanú

64/A. §⁶² Különösen védetté nyilvánítható a tanú, ha

a) vallomása kiemelkedő súlyú ügy lényeges körülményeire vonatkozik,

b) a vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható,

c) személye, tartózkodási helye, vagy az a tény, hogy a nyomozó hatóság tanúként kívánja kihallgatni, a gyanúsított és a védő előtt ismeretlen,

d) személyének felfedése esetén a tanú vagy hozzátartozója élete, testi épsége vagy személyes szabadsága súlyos fenyegetésnek lenne kitéve.

A tanú vallomástételének akadályai

65. § (1) Nem lehet tanúként kihallgatni

a) a védőt arra nézve, amiről mint védő szerzett tudomást;

b) akitől testi vagy szellemi fogyatékosága miatt nyilvánvalóan nem várható helyes vallomás;

c) aki a titoktartás alól nem kapott felmentést, olyan tényről, amely államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősül.

(2) Azt, hogy a titoktartás alól mely hatóság vagy szerv adhat felmentést, külön jogszabály határozza meg. A felmentésre irányuló megkeresésben meg kell jelölni azokat a kérdéseket, amelyekre a felmentést kéri.

66. § (1) A tanúvallomást megtagadhatja

a) a terhelt hozzátartozója;

b) az, aki magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben;

c) aki foglalkozásánál vagy közmegegyezésénél fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással titoktartási kötelezettségét sértené meg, kivéve, ha ez alól felmentették.

(2) A tanút mentességére kihallgatása előtt, illetőleg mielőtt a mentesség ismertté vált, figyelmeztetni kell. Ennek megtörténtét, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe kell venni. A tanúvallomás megtagadásának jogosságáról a hatóság dönt.

67. § (1) A vallomástétel akadályát figyelembe kell venni, ha az akár a bűncselekmény elkövetésekor, akár a kihallgatáskor áll fenn.

(2) A tanú titoktartási kötelezettsége [65. § (1) bek. c) pont, 66. § (1) bek. c) pont] az annak alapjául szolgáló viszony megszűnése után is fennmarad.

(3) A 65—66. § rendelkezései ellenére kihallgatott tanú vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

A szakvélemény

Szakértő igénybevétele

68. § (1) Ha a bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, szakértőt kell igénybe venni.

(2)⁶³ Szakértő igénybevétele kötelező, ha az eldöntendő kérdés tárgya

a) kóros elmeállapot,

b) kényszergyógykezelés vagy kényszergyógyítás szükségessége.

(3) Az igazságügy-miniszter — a belügyminiszterrel és a legfőbb ügyésszel egyetértésben — szakértő igénybevétele a (2) bekezdésben nem említett kérdésben is kötelezővé teheti.

(4) A szakértő kirendeléséről szóló határozatnak meg kell jelölnie a vizsgálat tárgyát, és tartalmaznia kell azokat a kérdéseket, amelyekre a szakértőnek választ kell adnia.

69. § (1) Rendszerint egy szakértőt kell igénybe venni. Ha a vizsgálat jellege szükségessé teszi, több szakértő is kirendelhető.

⁶¹ A 64. § (2) bekezdésének utolsó mondatát az 1998. évi LXXXVIII. törvény 9. §-a iktatta be a törvénybe.

⁶² A 64/A. §-t és azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 10. §-a iktatta be a törvénybe.

⁶³ A 68. § (2) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 7. §-ával megállapított szöveg.

(2)⁶⁴ A hatóság több szakértőt akként is kirendelhet, hogy csak a szakértői csoport vezetőjét rendeli ki, és feljogosítja arra, hogy a többi szakértőt bevonja. A szakértői csoport vezetője az általa bevont szakértők személyéről és feladatairól a hatóságot tájékoztatja. Ha a hatóság a bevont szakértő kötelezettségeire és jogaira a kirendelt szakértőre vonatkozó rendelkezések az irányadók. A hatóság úgy is rendelkezhet, hogy több szakértőt rendel ki, és kijelöli a szakértői csoport vezetőjét.

(3)⁶⁴ Igazságügyi orvosi boncolásnál és a terhelt elmeállapotának vizsgálatánál két szakértőt kell igénybe venni. Az igazságügy-miniszter — a belügyminiszterrel és a legfőbb ügyéssel egyetértésben — több szakértő igénybevételét más esetben is kötelezővé teheti.

A szakértő

70. § (1) A hatóság külön jogszabályban feljogosított intézményt, kijelölt igazságügyi szakértőt, ha pedig ez nem lehetséges, kellő szakértelemmel rendelkező személyt vagy intézményt (eseti szakértő) rendelhet ki szakértőként.

(2) Intézmény kirendelése esetén annak vezetője jelöli ki az eljáró szakértőt.

(3) A szakértő kirendeléséről, a (2) bekezdés esetében pedig az eljáró szakértő kijelöléséről a terheltet, a védőt, a vádirat benyújtása után pedig az ügyészt is — külön jogszabályban meghatározott módon — értesíteni kell.

A szakértő kizárása

71. § (1) Szakértőként nem járhat el

a) a 35. § (1) bekezdésének *a)* és *c)* pontjában megjelölt személy;

b) aki az ügyben mint a hatóság tagja járt el;

c) a halottszemlénél vagy a boncolásnál az az orvos, aki a meghalt személyt közvetlenül halála előtt gyógykezelt;

d) a szakértői intézmény állandó szakértője, ha a 35. § (1) bekezdésének *a)* pontjában meghatározott kizáró ok az intézmény vezetőjére áll fenn;

e) a szakvélemény felülvizsgálatánál az a szakértő, aki a véleményt adta.

(2) Az (1) bekezdés *b)* pontjának alkalmazásában nem tekintendő a hatóság tagjának a külön jogszabályban szakvélemény adására feljogosított intézmény szakértője.

(3) A 36. § (2)—(3) bekezdése, valamint a 65—66. § a szakértőre értelemszerűen irányadók.

A szakértő kötelezettségei és jogai

72. § (1) A szakértő köteles az ügyben közreműködni és szakvéleményt adni.

(2) A szakértőt a kirendelés alól a hatóság fontos okból felmentheti. Ha a szakkérdés nem tartozik szakismeretnek körébe, a szakértő erről a kirendelő hatóságot értesíti.

(3) A szakértő köteles és jogosult mindazokat az adatokat megismerni, amelyek feladatának teljesítéséhez szükségesek. Az ügy iratait megtekintheti, az eljárási cselekményeknél jelen lehet, a terheltet, a tanúhoz és a többi szakértőhöz kérdést intézhet. Amennyiben ez feladatának teljesítéséhez szükséges, további adatok, iratok és felvilágosítások közlését, tárgyak rendelkezésre bocsátását kérheti, és bizonyítás felvételét indítványozhatja.

(4) A szakértő a hatóság távollétében is végezhet vizsgálatot, és megtekintheti a véleményadáshoz szükséges tárgyakat; ennek során a megvizsgált személyhez, tárgyak azonosításával, kezelésével és őrzésével kapcsolatban pedig a jelen levő személyhez is tehet fel kérdéseket.

Közreműködési kötelezettség a szakértő eljárása során

73. § (1) A terhelt és a sértett köteles — a műtétet és a műtétnek minősülő vizsgálati eljárást kivéve — a szakértői vizsgálatnak magát alávetni és tűrni, hogy a szakértő a véleményadáshoz elengedhetetlenül szükséges vizsgálatot elvégezze. A sértett köteles továbbá a vizsgálat elvégzését egyéb módon (pl. adatszolgáltatással) is elősegíteni. A szakértői vizsgálatot okozott kárért — külön jogszabály szerint — kártalanításnak van helye.

(2) A terhelt az (1) bekezdésben megjelölt cselekmények tűrésére kényszeríthető. Ha a sértett az (1) bekezdésben szabályozott kötelezettségét nem teljesíti, rendbírsággal sújtható.

(3) Az (1) és a (2) bekezdésnek a sértettre vonatkozó rendelkezéseit a tanúra is alkalmazni kell. A 65—66. § rendelkezései azonban értelemszerűen irányadók.

Az elmeállapot megfigyelése

74. § (1)⁶⁵ A terheltet a bíróság — a vádirat benyújtásáig az ügyész indítványára — elmeorvosintézetbe utalhatja, ha a szakvélemény szerint az elmeállapotának hosszabb megfigyelése szükséges. A megfigyelés egy hónapig tarthat, ezt a határidőt a bíróság az elmeorvosintézet véleménye alapján egy hónappal meghosszabbíthatja.

(2) Az elmeorvosintézetbe utalás miatt bejelentett jogorvoslat halasztó hatályú, ha a terhelt szabadlábon van.

⁶⁴ A 69. § (2) bekezdését beiktatta, és a korábbi (2) bekezdés jelölését (3) bekezdésre változtatta az 1987. évi IV. törvény 5. §-a.

⁶⁵ A 74. § (1) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

A szakvélemény előadása vagy előterjesztése

75. § (1) A szakértő a szakvéleményt — a hatóság rendelkezésének megfelelően — szóban előadja, vagy a hatóság által kitűzött határidőn belül írásban terjeszti elő.

(2) A szakértő a szakvéleményt a saját nevében adja. Ha több szakértő azonos véleményre jut, a szakvéleményt közösen is előterjeszthetik (együttes vélemény). Több szakághoz tartozó szakkérdésben a szakértők véleményüket egyesíthetik (egyesített vélemény).

A szakértő meghallgatása

76. § (1) A szakvélemény előadása előtt meg kell állapítani a szakértő személyazonosságát, tisztázni kell, hogy az ügyben érdekelt vagy elfogult-e, az eseti szakértőt pedig figyelmeztetni kell a hamis véleményadás következményeire. A szakértőhöz a szakvélemény előadása vagy előterjesztése után kérdéseket lehet intézni.

(2) Ha a szakvélemény, illetőleg annak bármely része hiányos, homályos, önmagával vagy más szakvéleménnyel vagy az ügy más adatával ellentétben állónak látszik, vagy helyességéhez egyébként kétség fér, a szakértő köteles a hatóság felhívására a szükséges felvilágosítást megadni, illetőleg szakvéleményét kiegészíteni.

Más szakértő kirendelése

77. § (1) Ha az eljáró szakértőtől kért felvilágosítás vagy a szakvélemény kiegészítése nem vezetett eredményre, vagy egyéb okból szükséges, kérelemre vagy hivatalból más szakértőt kell kirendelni.

(2) Ha kijelölt vagy eseti szakértő járt el, és ugyanabban a szakkérdésben újabb szakvélemény szükséges, elsősorban szakértői intézményt kell kirendelni.

(3) Ha kényszerógyógykezelésről kell határozni, a terhelt, törvényes képviselője vagy házastársa, illetőleg a védő kérelmére más szakértőt is ki kell rendelni.

(4)⁶⁶ Ha a hatóság a nyomozás során szakértőt rendelt ki, a vádlott vagy a védő kérelmére — ugyanazon tényre — a bíróságnak más szakértőt is ki kell rendelnie.

(5)⁶⁶ A (4) bekezdés alkalmazásának nincs helye, ha az ügyben a bíróság is kirendelt szakértőt, vagy ha a kérelmet a másodfokú bírósági eljárásban terjesztették elő.

A szakvélemény felülvizsgálata

78. § Ha a szakkérdés más szakértő kirendelésével sem tisztázható, a hatóság, ha erre lehetőség van, a szakvélemény felülvizsgálatát rendeli el, és evégett az erre kijelölt testületet megkeresi.

⁶⁶ A 77. § (4)—(5) bekezdését az 1994. évi XCII. törvény 4. §-a iktatta be a törvénybe.

Szaktanácsadó közreműködése a bizonyításban

79. § (1) A hatóság a szemlénél, a bizonyítási kísérletnél és más eljárási cselekménynél szaktanácsadót vehet igénybe, ha a bizonyítási eszközök felkutatásához, összegyűjtéséhez vagy rögzítéséhez különleges szakértelem szükséges, illetőleg a hatóság valamilyen szakkérdésben felvilágosítást kér.

(2) A szakértő kizárására, valamint a szakértői vizsgálat elvégzésével közvetlenül összefüggő jogokra és kötelezettségekre vonatkozó rendelkezéseket [71. §, 72. § (3)—(4) bek.] a szaktanácsadóra is megfelelően alkalmazni kell.

A tolmács

80. § (1) Ha nem magyar anyanyelvű személy az eljárás során anyanyelvét kívánja használni, tolmácsot kell igénybe venni.

(2) Süketet vagy némát általában tolmács igénybevételel kell kihallgatni, de kihallgatható írásbeli érintkezés útján is.

(3) E törvénynek a szakértőre vonatkozó rendelkezései a tolmácsra megfelelően irányadók.

Kényszerintézkedések a tanúval és a szakértővel szemben

81. § (1) Ha a tanú vagy a szakértő a vallomástételt, illetőleg a közreműködést és a véleménynyilvánítást a következményekre történt figyelmeztetés után jogosulatlanul megtagadja, rendbírsággal sújtható, és az okozott költségek megfizetésére kötelezhető.

(2) A szakértőt rendbírsággal lehet sújtani akkor is, ha a szakvélemény előterjesztésével indokolatlanul késlekedik.

(3) Ha a tanú vagy a szakértő mentességére hivatkozva tagadja meg a vallomástételt, illetőleg a véleményadást, az ennek helyt nem adó határozat elleni jogorvoslatnak halsztó hatálya van.

A tárgyi bizonyítási eszköz

82. § (1) Tárgyi bizonyítási eszköz minden olyan dolog, amely a bizonyítandó tény bizonyítására alkalmas, így különösen az, amely a bűncselekmény elkövetésének nyomait hordozza, vagy a bűncselekmény elkövetése útján jött létre, amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy amelyre a bűncselekményt elkövették.

(2) E törvény alkalmazásában tárgyi bizonyítási eszköz a bizonyításra alkalmas irat, valamint minden olyan tárgy is, amely általában műszaki vagy vegyi úton adatokat rögzít (fénykép, film-, hangfelvétel stb.).

(3) A tárgyi bizonyítási eszközt, ha lefoglalásra nem alkalmas, a bűncselekménnyel kapcsolatos egyedi tulajdonságainak leírását vagy fényképét, az iratokhoz kell csatolni.

Az okirat

83. § (1) Valamilyen tény vagy körülmény igazolására kiállított irat (okirat) bizonyítási eszköz, ha a bizonyítandó tény bizonyítására alkalmas.

(2) Az okiratra vonatkozó rendelkezések irányadók minden olyan tárgyra is, amely valamely tény vagy körülmény igazolása végett a 82. § (2) bekezdésében megjelölt módon készült.

(3)⁶⁷ Vallomás (nyilatkozat) tartalmát rögzítő okirat csak e törvény rendelkezései szerint, a közvetlenség elvének sérelme nélkül használható fel a bizonyítás eszközeként. Felhasználható az okirat, ha a vallomást tevő nem hallgatható ki, a vallomást megtagadja, vagy az okirat tartalma és a vallomás között ellentét van.

A szemle

84. § (1) Szemlét kell tartani, ha a bizonyítandó tény felderítéséhez vagy megállapításához személy, tárgy vagy helyszín közvetlen megtekintése, illetőleg megfigyelése szükséges.

(2) A szemle alkalmával a bizonyítás szempontjából jelentős minden körülményt részletesen rögzíteni kell. A szemle tárgyáról, ha lehetséges és szükséges, felvételt, rajzot vagy vázlatot kell készíteni, és azt a jegyzőkönyvhöz kell csatolni. A szemlén fel kell kutatni és össze kell gyűjteni a tárgyi bizonyítási eszközöket is.

(3) Ha a szemle tárgyát egyáltalán nem, vagy csak jelentős nehézség, illetőleg költség árán lehetne a hatóság elé vinni, a szemlét a helyszínen kell megtartani.

(4) Mindenki köteles a szemlének magát alávetni, a birtokában levő tárgyat pedig a szemle céljából rendelkezésre bocsátani. A terhelt erre kényszeríthető, ha pedig más szegi meg ezt a kötelezettséget, rendbírsággal sújtható.

A helyszínelés

84/A. §⁶⁸ (1) Helyszínelést kell tartani, ha a hatóság szükségesnek tartja, hogy a terhelt vagy a tanú a bűncselekménnyel összefüggő helyet, cselekményt vagy tárgyi bizonyítási eszközt mutasson meg.

(2) A helyszínelésen közreműködő személyt előzetesen ki kell hallgatni arról, hogy a kérdéses helyet, cselekményt vagy tárgyi bizonyítási eszközt milyen körülmények között észlelte, és miről ismerné fel.

A bizonyítási kísérlet

85. § (1) Bizonyítási kísérletet a hatóság akkor rendel el, ha azt kell megállapítani vagy ellenőrizni, hogy valamely esemény vagy jelenség meghatározott helyen, időben, módon, illetőleg körülmények között megtörténhetett-e.

(2) A bizonyítási kísérletet lehetőleg ugyanolyan körülmények között kell lefolytatni, mint ahogyan a vizsgált esemény vagy jelenség megtörtént, illetőleg megtörténhetett.

(3) A bizonyítási kísérlet az emberi méltóságot nem sértheti, senki egészségét nem veszélyeztetheti.

A felismerésre bemutatás

86. § (1) A terheltnek vagy a tanúnak személyt vagy tárgyat felismerés céljából be lehet mutatni.

(2) Azt, akitől a felismerés várható, előzetesen ki kell hallgatni arról, hogy a kérdéses személyt vagy tárgyat milyen körülmények között észlelte, és miről ismerné fel.

(3) A személyt vagy a tárgyat olyan körülmények között kell bemutatni, amely a terhelt vagy a tanú befolyásolását kizárja.

(4)⁶⁹ Ha a tanú védelme szükségessé teszi, a felismerésre bemutatást úgy kell végezni, hogy a felismerésre bemutatott személy a tanút ne ismerhesse fel, illetőleg ne észlelhesse. Ha a tanú személyi adatainak zárt kezelését rendelték el, erről a felismerésre bemutatásnál is gondoskodni kell.

A terhelt vallomása

87. § (1) A hatóság köteles a terheltet részletesen kihallgatni. A kihallgatás kezdetén a terhelttől meg kell kérdezni a)⁷⁰ nevét, születési helyét, anyja nevét, lakóhelyét és személyi azonosítóját,

b) állampolgárságát, foglalkozását és munkahelyét, iskolai végzettségét, családi, kereseti és vagyoni körülményeit, állami szervnél, társadalmi szervezetben, szövetkezetben, valamint érdekképviselői szervben viselt tisztségét, katonai rendfokozatát, kitüntetéseit, továbbá — ha büntetve volt — a büntetésére vonatkozó adatokat.

⁶⁷ A 83. § (3) bekezdése az 1994. évi XCII. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

⁶⁸ A 84/A. §-t és az azt megelőző címet az 1987. évi IV. törvény 6. §-a iktatta be a törvénybe.

⁶⁹ A 86. § (4) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 11. §-a iktatta be a törvénybe.

⁷⁰ A 87. § (1) bekezdésének a) pontja az 1987. évi IV. törvény 7. §-ával megállapított, és az 1996. évi XX. törvény 45. §-ának megfelelően módosított szöveg.

(2)⁷¹ A terheltet a kihallgatásának megkezdésekor figyelmeztetni kell arra, hogy nem köteles vallomást tenni, a vallomás tételét a kihallgatás folyamán bármikor megtagadhatja, továbbá, hogy amit mond, az bizonyítékként felhasználható. A figyelmeztetést és a terhelt választát jegyzőkönyvbe kell foglalni. A figyelmeztetés elmaradása esetén a terhelt vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

(3)⁷² Ha a terhelt a vallomás tételét megtagadja, figyelmeztetni kell arra, hogy ez az eljárás folytatását nem akadályozza, de a védekezésének erről a módjáról lemond.

(4)⁷² A terheltnek módot kell adni arra, hogy a vallomását összefüggően előadhassa. Ezután kérdések intézhetők hozzá. Ha a terhelt vallomása korábbi vallomásától eltér, ennek okát tisztázni kell.

(5)⁷² A terhelt beismerése esetén is meg kell szerezni az egyéb bizonyítékokat.

(6)⁷² Ha a terhelt vallomásában mást bűncselekmény elkövetésével vádol, ennek következményeire figyelmeztetni kell.

88. § (1) A terhelteket egyenként kell kihallgatni, és gondoskodni kell arról, hogy kihallgatásuk alkalmával a hatóság engedélye nélkül ne léphessenek egymással érintkezésbe. A 64. § (3) bekezdését a terhelt vallomására is megfelelően alkalmazni kell.

(2) Ha a terheltek, illetőleg a terhelt és a tanú vallomásai egymással ellentétesek, szükség esetén szembesítéssel [64. § (2) bek.] kell az ellentétet tisztázni.

(3)⁷³ Ha a tanú védelme szükségessé teszi, a tanú szembesítését mellőzni kell.

V. Fejezet

A BÜNTETŐELJÁRÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

I. Cím

A BÜNTETTI ÉS A VÉTSÉGI ELJÁRÁS

89. § (1) A büntetőeljárást a büntetési vagy a vétségi eljárás szabályai szerint kell lefolytatni.

(2) A büntetési eljárás szabályait kell alkalmazni azokban az ügyekben, amelyek a 90. § értelmében nem tartoznak vétségi eljárásra.

(3) A büntetési eljárás szabályait kell alkalmazni, ha büntetési és vétségi eljárásra tartozó ügyeket ugyanabban az eljárásban bírálják el.

90. §⁷⁴ (1) A vétségi eljárás szabályait kell alkalmazni vétség [Btk. 11. § (2) bek.] miatt folytatott eljárásban, kivéve, ha a bűncselekményre a törvény öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel.

(2)⁷⁵ A vétségi eljárás szabályait kell alkalmazni az olyan büntetett [Btk. 11. § (2) bek.] miatt folytatott eljárásban, amelyre a törvény három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetést rendel.

(3)⁷⁶ Nincs helye vétségi eljárásnak, ha

a) a terhelt kóros elmeállapotú,

b)⁷⁷

c) az eljárást jogszabály megszegésével külföldön tartózkodó terhelt ellen folytatják.

(4)⁷⁶ Vétségi eljárásra tartozó ügyekben — eltérő rendelkezés hiányában — mind az eljárás egészére, mind egyes eljárási cselekményekre, a büntetési eljárás szabályai alkalmazhatók, ha ezt az ügy bonyolultsága vagy más körülmény indokolja.

II. Cím

A KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK

Az őrizetbevétel

91. § (1) A hatóság a terheltet őrizetbe veheti

a) tettenérés esetén, ha személyazonossága nem állapítható meg,

b)⁷⁸ ha az előzetes letartóztatás elrendelésének oka [92. § (1) bek., 340. § (1) bek.] áll fenn.

(2)⁷⁹ Az őrizet legfeljebb hetvenkét óráig tarthat, ennek elteltével a terheltet — ha az előzetes letartóztatását nem rendelték el — szabadon kell bocsátani.

(3)⁸⁰

(4)⁸¹ Az őrizetbevételről a hatóság késedelem nélkül értesíti a terhelt által megjelölt hozzátartozót; ennek hiányában a terhelt által megjelölt más személy is értesíthető.

⁷⁴ A 90. § az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 9. §-ával megállapított szöveg.

⁷⁵ A 90. § (2) bekezdése az 1995. évi LXI. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

⁷⁶ A 90. § korábbi (2)—(3) bekezdésének jelölését (3)—(4) bekezdésre változtatta az 1987. évi IV. törvény 8. §-a.

⁷⁷ A 90. § (3) bekezdésének b) pontját az 1989. évi LV. törvény 9. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁷⁸ A 91. § (1) bekezdésének b) pontja az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 10. §-ával megállapított szöveg.

⁷⁹ A 91. § (2) bekezdése az 1994. évi XCII. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

⁸⁰ A 91. § (3) bekezdését az 1994. évi XCII. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁸¹ A 91. § (4) bekezdését beiktatta, és a korábbi (3) bekezdés jelölését (5) bekezdésre változtatta az 1989. évi XXVI. törvény 8. § (2) bekezdése.

⁷¹ A 87. § (2) bekezdését az 1989. évi XXVI. törvény 7. § (1) bekezdése iktatta be a törvénybe.

⁷² A 87. § (3) bekezdésének szövegét megállapította, és a korábbi (2) és (4)—(5) bekezdés jelölését (4)—(6) bekezdésre változtatta az 1989. évi XXVI. törvény 7. § (2) bekezdése.

⁷³ A 88. § (3) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 12. §-a iktatta be a törvénybe.

(5)⁸¹ A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja; köteles azonban őt haladéktalanul a rendőrségnek vagy az ügyésznek átadni, ha pedig erre nincs módja, ezek valamelyikét értesíteni.

(6)⁸² A katona őrizetbevételéről a parancsnokát is értesíteni kell.

Az előzetes letartóztatás

92. § (1)⁸³ Szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a terhelt előzetes letartóztatásának akkor lehet helye, ha

a) megszökött, a hatóság elől elrejtőzött, illetőleg a bűncselekmény súlyossága folytán vagy egyéb okból a szökéstől vagy az elrejtőzésétől lehet tartani,

b) alaposan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén az eljárást meghiúsítaná vagy megnehezítené, illetőleg veszélyeztetné,

c) az eljárás alatt szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követett el, illetőleg alaposan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén a megkísérelt vagy előkészített bűncselekményt véghezvinné vagy újabb bűncselekményt követne el.

(2) Az előzetes letartóztatás a magánindítvány előterjesztése előtt nem rendelhető el, ha büntetőeljárásnak csak magánindítványra van helye.

93. §⁸⁴ (1) Az előzetes letartóztatás elrendeléséről a bíróság végzéssel határoz.

(2) Az előzetes letartóztatás elrendeléséről a nyomozás befejezéséig a nyomozó hatóság, a nyomozás befejezése után a vádirat benyújtásáig az ügyész, a vádirat benyújtása után a bíróság késedelem nélkül értesíti a terhelt által megjelölt hozzátartozót; ennek hiányában a terhelt által megjelölt más személy is értesíthető.

(3)⁸⁵ A katona előzetes letartóztatásának elrendeléséről, az előzetes letartóztatásának meghosszabbításáról és megszüntetéséről a parancsnokát is értesíteni kell.

94. §⁸⁶ A nyomozás befejezéséig a nyomozó hatóság, a nyomozás befejezése után a vádirat benyújtásáig az ügyész, a vádirat benyújtását követően a bíróság, az előzetesen letartóztatott meghallgatása után haladéktalanul, a felügyelet nélkül maradó

a)⁸⁷ kiskorú gyermekét gondozás céljából a hozzátartozójának, illetőleg az arra alkalmas más személynek vagy intézménynek átadja, és erről a gyámhatóságot, a terhelt által gondozott más személyről a jegyzőt értesíti;

b) vagyonának és lakásának biztonságba helyezéséről gondoskodik.

95. §⁸⁸ (1) A vádirat benyújtása előtt elrendelt előzetes letartóztatás az első fokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb egy hónapig tart. Az előzetes letartóztatást a helyi bíróság egy alkalommal, legfeljebb két hónappal meghosszabbíthatja. Három hónap eltelte után az előzetes letartóztatást a megyei bíróság egyesbíróként eljárva, két alkalommal, legfeljebb az előzetes letartóztatás elrendelésétől számított egy év elteltéig meghosszabbíthatja. Ezt követően az előzetes letartóztatást a Legfelsőbb Bíróság hosszabbíthatja meg.

(2) A vádirat benyújtása után, az első fokú bíróság által elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás az első fokú bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig, az ezután elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás az eljárás jogerős befejezéséig, de legfeljebb az első fokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés tartamáig tart.

(3) Ha a vádirat benyújtása után elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás tartama

a) hat hónapot meghalad, és az első fokú bíróság még nem hozott ügydöntő határozatot, az első fokú bíróság,

b) egy évet meghalad, a Legfelsőbb Bíróság az előzetes letartóztatás indokoltságát felülvizsgálja.

(4) Ha az előzetes letartóztatás, illetőleg az ideiglenes kényszergyógykezelés megszüntetése iránti ismételt kérelem nem tartalmaz új körülményt, a bíróság a határozat hozatalát mellőzheti.

96. § (1) A hatóságoknak arra kell törekedniük, hogy az előzetes letartóztatás a lehető legrövidebb ideig tartson. Ha a terhelt előzetes letartóztatásban van, az eljárást soron kívül kell lefolytatni.

(2)⁸⁹ Az előzetes letartóztatást nyomban meg kell szüntetni, ha elrendelésének oka megszűnt, vagy tartama meghosszabbítás nélkül lejárt. Az előzetes letartóztatás megszüntetésére a vádirat benyújtásáig az ügyész is jogosult.

97. § (1) Az előzetes letartóztatottal szemben csak olyan korlátozásoknak van helye, amelyeket a büntetőeljárás feladatának megvalósítása, vagy a letartóztatást foganatosító intézet rendje szükségessé tesz. Az előzetesen letartóztatott eljárási jogainak gyakorlásában, így különösen a védekezésre való felkészülésben, nem korlátozható.

⁸¹ A 91. § (6) bekezdését az 1991. évi LVII. törvény 3. §-a iktatta be a törvénybe.

⁸³ A 92. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 9. §-ával megállapított szöveg.

⁸⁴ A 93. § az 1989. évi XXVI. törvény 9. §-ával megállapított szöveg.

⁸⁵ A 93. § (3) bekezdését az 1991. évi LVII. törvény 4. §-a iktatta be a törvénybe.

⁸⁶ A 94. § az 1989. évi XXVI. törvény 10. §-ával megállapított szöveg.

⁸⁷ A 94. § a) pontja az 1991. évi XXI. törvény 49. §-ával módosított szöveg.

⁸⁸ A 95. § az 1989. évi XXVI. törvény 11. §-ával megállapított szöveg.

⁸⁹ A 96. § (2) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 12. §-ával megállapított szöveg.

(2) Az előzetesen letartóztatott

a)⁹⁰

b) hozzátartozójával vagy más személlyel akár szóban, akár írásban ellenőrzés mellett érintkezhet.

Az ideiglenes kényszergyógykezelés

98. § (1) Ideiglenes kényszergyógykezelésnek akkor van helye, ha — a szakvéleményt és az eljárás egyéb adatait figyelembe véve — alaposan lehet következtetni arra, hogy a terhelt kényszergyógykezelését kell elrendelni.

(2)⁹¹ Az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendeléséről a bíróság határoz. A vádirat benyújtása előtt elrendelt ideiglenes kényszergyógykezelés az első fokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, a vádirat benyújtása után elrendelt vagy fenntartott ideiglenes kényszergyógykezelés az első fokú bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig, az ezután elrendelt vagy fenntartott ideiglenes kényszergyógykezelés az eljárás jogerős befejezéséig tart.

(3)⁹¹ Ha az ideiglenes kényszergyógykezelés megkezdésétől hat hónap eltelt, és a vádiratot még nem nyújtották be, a fenntartásának szükségességét a megyei bíróság egyesbíróként eljárva megvizsgálja. Az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelésétől számított egy év elteltével a kényszergyógykezelés szükségességét a Legfelsőbb Bíróság vizsgálja felül. Az ideiglenes kényszergyógykezelés megszüntetésére a vádirat benyújtásáig az ügyész is jogosult.

(4)⁹¹ Ha a vádirat benyújtása után elrendelt vagy fenntartott ideiglenes kényszergyógykezelés tartama hat hónapot meghalad, és az első fokú bíróság még nem hozott ügydöntő határozatot, az első fokú bíróság, ha egy évet meghalad, a Legfelsőbb Bíróság az ideiglenes kényszergyógykezelés indokoltságát felülvizsgálja.

(5)⁹² Az ideiglenes kényszergyógykezelés a kijelölt egészségügyi intézetben hajtható végre.

(6)⁹¹ Ha a terhelt előzetes letartóztatásban van, az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelésével egyidejűleg az előzetes letartóztatást meg kell szüntetni.

(7)⁹² Az ideiglenesen kényszergyógykezelt jogaira a 97. § rendelkezései megfelelően irányadóak; az ideiglenesen kényszergyógykezelt a törvényes képviselőjével szóban ellenőrzés nélkül, ha pedig feltehető, hogy ezáltal az eljárást megghiúsítaná, ellenőrzés mellett érintkezhet.

⁹⁰ A 97. § (2) bekezdésének a) pontját az 1989. évi XXVI. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁹¹ A 98. § (2) bekezdését megállapította, a (3)—(4) bekezdést beiktatta, és a korábbi (3)—(5) bekezdés jelölését (5)—(7) bekezdésre változtatta az 1994. évi XCII. törvény 7. §-a.

⁹² A 98. § (5) és (7) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

A lakhelyelhagyási tilalom

99. § (1)⁹³ A hatóság a 92. § (1) bekezdésében meghatározott esetben — ha ezt elegendőnek tartja — indokolt esetben az előzetes letartóztatás elrendelése helyett a terheltnek megtilthatja, hogy lakóhelyét engedély nélkül elhagyja. A lakhelyelhagyási tilalomról a vádirat benyújtásáig az ügyész, a vádirat benyújtása után a bíróság határoz.

(2)⁹⁴ A 379/A—379/B. §-ban meghatározott eljárásban a bíróság az előzetes letartóztatás helyett lakhelyelhagyási tilalmat is elrendelhet.

(3)⁹⁵ Ha a terhelt a lakhelyelhagyási tilalmat megszegi, rendbírósággal sújtható. A lakhelyelhagyási tilalom elrendelésekor a terheltet erre figyelmeztetni kell.

(4)⁹⁴ Ha a lakhelyelhagyási tilalom elrendelésétől a vádirat benyújtásáig hat hónap eltelt, fenntartásának szükségességét az ügyész megvizsgálja.

(5)⁹⁴ A lakhelyelhagyási tilalmat meg kell szüntetni, ha elrendelésének oka megszűnt, vagy az eljárást jogerősen befejezték.

Az elővezetés

100. § (1) Akinek az elővezetését elrendelték — szükség esetén kényszer alkalmazásával — a hatóság elé kell állítani.

(2) Az elővezetést végrehajtó hivatalos személy az előállítás mellőzheti, ha az útba indulást ellenőrzi, és alaposan feltételezheti, hogy az, akinek elővezetését elrendelték, a hatóság előtt megjelenik. A hatóság az elővezetést elrendelő határozatban úgy is rendelkezhet, hogy az előállítás nem mellőzhető.

(3) A fegyveres erők, fegyveres testületek és rendészeti szervek tagjának elővezetése iránt az illetékes előjáróját kell megkeresni.

A lefoglalás

101. § (1) A hatóság lefoglalja azt a dolgot, amely

- a) tárgyi bizonyítási eszköz,
- b)⁹⁶ a törvény értelmében elkobozható, vagy amelyre vagyoneklobzás rendelhető el,
- c) amelynek a birtoklása jogszabályba ütközik.

⁹³ A 99. § (1) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 14. §-ával megállapított szöveg.

⁹⁴ A 99. § (2) bekezdését beiktatta, és a korábbi (2)—(4) bekezdés jelölését (3)—(5) bekezdésre változtatta az 1994. évi XCII. törvény 8. §-a.

⁹⁵ A 99. § (3) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 13. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁹⁶ A 101. § (1) bekezdésének b) pontja az 1998. évi LXXXVIII. törvény 13. §-ával megállapított szöveg.

(2) A lefoglalt dolgot a hatóság letétbe helyezi. A megőrzésről egyéb módon kell intézkedni, ha a dolog letétbe helyezésre nem alkalmas vagy ezt más fontos ok indokolja.

(3) A címzettnek még nem kézbesített postai és távközlési küldeményt csak az ügyész, illetőleg a bíróság határozata alapján lehet lefoglalni; a határozat meghozataláig csak visszatartásnak van helye.

102. § (1) A lefoglalást meg kell szüntetni, mielőtt arra az eljárás érdekében nincs szükség. A lefoglalás megszüntetése helyett a más jogszabályban meghatározott módon kell eljárni, ha a lefoglalt dolog birtoklása jogszabályba ütközik.

(2) A lefoglalás megszüntetése esetén a lefoglalt dolgot annak kell visszaadni, akitől lefoglalták; a terheltnek, illetőleg annak, aki azt tőle átvette, azonban csak akkor lehet kiadni, ha kiadása iránt más nem jelentett be alaposnak látszó igényt, vagy ilyen igény az eljárás adataiból nem tűnik ki. Az utóbbi esetben a dolgot annak kell kiadni, aki a tulajdonjogát kétséget kizáró módon igazolta.

(3) A terheltől lefoglalt dolog az állam tulajdonába kerül, ha az kétségtelenül másé, de kiléte nem állapítható meg. A később jelentkező igénylő az elévülési időn belül kérheti a dolog visszaadását, illetőleg az értékesítésből származó ellenértékét.

(4) Ha a lefoglalt dolog értéktelen és arra senki sem tart igényt, a lefoglalás megszüntetése után azt meg kell semmisíteni.

(5)⁹⁷ A terhelt részére kiadandó dolgot a vele szemben megállapított pénzbüntetés, vagyonekobjzás, vagyoni előny, elkobzás alá eső érték, bűnügyi költség vagy a polgári jogi igény biztosítására vissza lehet tartani. A polgári jogi igény biztosítását szolgáló visszatartást meg kell szüntetni, ha a magánfél a megállapított teljesítési határidő lejártától számított hatvan napon belül nem kért végrehajtást, illetőleg a polgári jogi igény érvényesítésének egyéb törvényes útra utasítása esetén hatvan napon belül nem igazolja, hogy a polgári perben biztosítási intézkedés iránti kérelmet nyújtott be.

A házkutatás

103. § (1)⁹⁸ Ház, lakás, egyéb helyiség vagy azokhoz tartozó bekerített hely, továbbá jármű átkutatásának a hatóság határozata alapján akkor van helye, ha alaposan feltehető, hogy az a bűncselekmény elkövetőjének kézrekerítésére, a bűncselekmény nyomainak felderítésére vagy tárgyi bizonyítási eszköz megtalálására vezet.

(2) A házkutatást rendszerint az érdekelt jelenlétében kell elvégezni; megkezdése előtt közölni kell vele a házku-

⁹⁷ A 102. § (5) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 14. §-ával megállapított szöveg.

⁹⁸ A 103. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

tatást elrendelő határozatot és fel kell őt szólítani, hogy a keresett tárgyat önként adja elő. Ha az érdekelt távol van és megbízottja sincs, érdekeinek védelmére a hatóság képviselőt rendel ki.

(3) Házkutatás a hatóság határozata nélkül akkor tartható meg, ha

a) a késedelem az intézkedés eredményességét veszélyezteti,

b) a tetten ért elkövető megszökött,

c) olyan terheltet kell kézrekeríteni, akinek az előzetes letartóztatását rendelték el,

d) a házkutatás bűncselekmény megakadályozása céljából szükséges.

A motozás

104. § (1) Tárgyi bizonyítási eszköz megtalálása érdekében a hatóság intézkedésére meg lehet motozni azt, akiről alaposan feltehető, hogy ilyen tárgyat tart magánál.

(2) A motozás előtt az érdekeltet fel kell szólítani, hogy a keresett tárgyat önként adja át.

(3) A motozást csak a megmotoszottal azonos nemű végezheti és egyébként is csak ilyen személy lehet jelen.

A lefoglalás, a házkutatás és a motozás közös szabályai

105. § (1) A lefoglalást, a házkutatást és a motozást az érintett kíméletével, lehetőleg nappal kell végezni. Biztosítani kell, hogy az intézkedés folytán ne kerüljenek nyilvánosságra a magánéletnek az ügygel össze nem függő körülményei, s kerülni kell a szükségtelen károkozást.

(2) A jegyzőkönyvben fel kell tüntetni, hogy a tárgyi bizonyítási eszközt hol és milyen körülmények között találták meg.

(3) Aki a lefoglalást, a házkutatást vagy a motozást akadályozza, ezek túrésére kényszeríthető és — a terhelt kivételével — rendbírsággal sújtható.

A zár alá vétel

106. § (1)⁹⁹ Ha az eljárás olyan bűncselekmény miatt folyik, amellyel kapcsolatban vagyonekobjzásnak, illetőleg vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezésnek van helye, továbbá, ha polgári jogi igényt érvényesítenek és tartani lehet attól, hogy a kielégítést meghiúsítják, a hatóság ezek biztosítására a terhelt egész vagyonának vagy egyes vagyontárgyainak zár alá vételét határozattal elrendelheti.

⁹⁹ A 106. § (1) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 13. §-ával megállapított szöveg.

(2) Magánfél által érvényesített polgári jogi igény biztosítására zár alá vételnek csak a magánfél indítványára van helye.

(3)¹⁰⁰ A zár alá vételnek a közhitelű nyilvántartásba történő bejegyzése iránt haladéktalanul intézkedni kell. Ha nincs külön jogszabály szerinti közhitelű nyilvántartás, a zár alá vétellel érintett gazdálkodó szervezetet kell értesíteni.

107. § A zár alá vételt fel kell oldani, ha

- a) elrendelésének oka megszűnt;
- b) az eljárást vagyonekobzás alkalmazása, vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezés nélkül fejezték be, illetőleg a polgári jogi igényt elutasították;
- c) a polgári jogi igény megítélése esetén a magánfél a megállapított teljesítési határidő lejártától számított harminc napon belül végrehajtást nem kért;
- d) a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasítása esetén az ügyész, illetőleg a magánfél hatvan napon belül nem igazolja, hogy igényét érvényesítette;
- e)¹⁰¹ a zár alá vételt meghatározott összeg biztosítására rendelték el, és ezt az összeget letétbe helyezték.

A biztosítási intézkedés

107/A. §¹⁰² (1) Ha a zár alá vétel feltételeinek fennállása valószínűsíthető, a dolog elrejtése, rendelkezési jogának átruházása, elidegenítése, megterhelése vagy ezek megkísérlése megalapozottan feltehető, a nyomozó hatóság, illetőleg az ügyész a zár alá vétel biztosítása, illetőleg a dolog elrejtésének, átruházásának, elidegenítésének vagy megterhelésének megakadályozása végett biztosítási intézkedést alkalmazhat.

(2) A biztosítási intézkedés a terhelt ingó és ingatlan vagyona, hitelviszonyt vagy tagsági jogot megtestesítő értékpapírai, értékpapírnak nem minősülő, de hitelviszonyt megtestesítő papírai, gazdálkodó szervezet vagyonából megillető üzletrésze feletti rendelkezési jogának átmeneti, ideiglenes jellegű megakadályozása. Ha a biztosítási intézkedés a jogi személyiség nélküli gazdasági társaság tagjának a vagyonára történik, a biztosítási intézkedés csak arra a hányadra terjedhet ki, amely a tagot a társaság vagy a tagsági viszony megszűnése esetére megilleti.

(3) A biztosítási intézkedés végrehajtása érdekében a nyomozó hatóság, illetőleg az ügyész az (1) bekezdésben meghatározott dolgokat lefoglalja, vagy a 118/A. §-ban felsorolt hatóságokat bízza meg a hatáskörükbe tartozó

intézkedések elvégzése céljából. A hatóságok az intézkedéseket haladéktalanul kötelesek megtenni, és ennek megtörténtéről a nyomozó hatóságot, illetőleg az ügyészt haladéktalanul tájékoztatni kötelesek.

(4) A nyomozó hatóság, illetőleg az ügyész a 118/A. §-ban fel nem sorolt más szerveket, gazdálkodó szervezeteket is megkereshet a terhelt vagyonának zárolása és annak nyilvántartásba vétele céljából. A megkeresett szervek a biztosítási intézkedést haladéktalanul nyilvántartásba veszik, és ennek megtörténtéről a megkeresést intéző hatóságot tájékoztatni kötelesek. A biztosítási intézkedés nyilvántartásba vételét követően a biztosítási intézkedést elszenvető a rendelkezési jog átmeneti, ideiglenes jellegű korlátozását tűrni köteles.

(5) A biztosítási intézkedés elsősorban azzal szemben alkalmazható, akinek a zár alá vétel a rendelkezési jogát függeszteni fel. Mással szemben akkor alkalmazható, ha a terhelttel — a dolog elrejtése, rendelkezési jogának átruházása, elidegenítésének megkísérlése céljából — való kapcsolattartása vagy ilyen kapcsolat létesítése megalapozottan feltételezhető. A biztosítási intézkedésről az érintettet — ha az a foganatosítást nem veszélyezteti — tájékoztatni kell.

(6) A biztosítási intézkedést követően a zár alá vételt haladéktalanul el kell rendelni.

A rendbírság

108. §¹⁰³ (1) Az e törvényben meghatározott esetekben a rend fenntartása érdekében, valamint az eljárási kötelezettségek megszegése miatt a nyomozó hatóság ezer forinttól százezer forintig, az ügyész és a bíróság ezer forinttól kétszázezer forintig, különösen súlyos vagy ismételt esetben a nyomozó hatóság kétszázezer, az ügyész és a bíróság ötszázezer forintig terjedő rendbírságot szabhat ki.

(2) A rendbírság összegének megállapításánál a kiszabásra okot adó cselekmény súlyát és következményét kell figyelembe venni.

(3) A rendbírság kiszabása ellen bejelentett jogorvoslatnak halasztó hatálya van.

III. Cím

EGYÉB ÁLTALÁNOS ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

A határidők

109. § (1) A határidőket órákban, napokban, hónapokban vagy években kell megállapítani.

(2) A napokban megállapított határidőbe nem számít be az a nap, amelyre a határidő kezdetére okot adó körül-

¹⁰⁰ A 106. § (3) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 14. §-a iktatta be a törvénybe.

¹⁰¹ A 107. § e) pontját az 1998. évi LXXXVIII. törvény 15. §-a iktatta be a törvénybe.

¹⁰² A 107/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 16. §-a iktatta be a törvénybe.

¹⁰³ A 108. § az 1998. évi LXXXVIII. törvény 17. §-ával megállapított szöveg.

mény esik (kezdőnap). A hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon végződik, amelynek száma a kezdőnapnak megfelel, ha pedig a hónapban nincs ilyen nap, a hónap utolsó napján.

(3) Ha a határidő utolsó napja munkaszüneti nap, a határidő a következő munkanapon jár le.

(4) A hatósághoz intézett beadvány előterjesztésének és a hatóság előtt teljesíthető cselekménynek a határideje a hatóság hivatali munkaidejének végével jár le. Nem számít a határidő elmulasztásának, ha a beadványt a határidő utolsó napján postára adták.

Az igazolás

110. § (1) Ha az ügyész, a terhelt, a védő, a magánvádló, a magánfél, a tanú vagy a szakértő határidőt vagy határnapot, illetőleg a jogorvoslatra jogosult határidőt hibáján kívül mulasztott el — eltérő rendelkezés hiányában —, igazolásnak van helye.

(2) Az igazolási kérelmet az elmulasztott határidő utolsó napjától, illetőleg a határnaptól számított nyolc napon belül lehet előterjeszteni. Ha a mulasztás később jutott a mulasztó tudomására, vagy az akadály később szűnt meg, az igazolási kérelem határideje a tudomásszerzéssel, illetőleg az akadály megszűnésével kezdődik. Hat hónapon túl igazolási kérelmet nem lehet előterjeszteni.

(3) Az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás véltenséget valószínűsítik.

(4) Határidő elmulasztása esetén az igazolási kérelem előterjesztésével együtt az elmulasztott cselekményt is pótolni kell.

(5) Az igazolási kérelemnek az eljárás folytatására, illetőleg a határozat végrehajtására nincs halasztó hatálya. Ha azonban az igazolási kérelem teljesíthetőnek látszik, az eljárás vagy a határozat végrehajtása felfüggeszthető.

111. § (1) Az igazolási kérelemről az a hatóság határoz, amelynek eljárása során a mulasztás történt; jogorvoslati határidő elmulasztása esetén a jogorvoslat elbírálására jogosult hatóság.

(2) Az igazolási kérelmet méltányosan kell elbírálni.

(3) Az igazolási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha

a) az igazolást e törvény kizárja,

b) a kérelem elkésett,

c) határidő elmulasztása esetén az igazolást kérő az elmulasztott cselekményt — a kérelem előterjesztésével együtt — nem pótolta, holott az lehetséges volt.

(4) Ha a hatóság az igazolási kérelemnek helyt ad, az igazolást kérő által pótolta cselekményt olyannak kell tekinteni, mintha azt az elmulasztott határidőn belül teljesítette volna, az elmulasztott határnapon végzett eljárási cselekményt pedig a szükséges keretben meg kell ismételni. Az ismétlés eredményéhez képest a korábbi eljárási

cselekmény hatályban tartásáról vagy teljes, illetőleg részleges hatályon kívül helyezéséről is határozni kell.

(5) Az igazolási kérelemnek helyt adó határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Az idézés és az értesítés

112. § (1) A hatóság — ha e törvény kivételt nem tesz — azt idézi, akinek jelenléte az eljárási cselekménynél kötelező, és azt értesíti, akinek a jelenléte nem kötelező, de a törvény lehetővé teszi.

(2) Az idézés és az értesítés rendszerint írásban vagy a hatóság előtti megjelenés alkalmával szóban történik. Az írásbeli idézésnek, illetőleg értesítésnek tartalmaznia kell, hogy a megidézettnek milyen minőségben, hol és mikor kell megjelennie, illetőleg az értesített milyen minőségben jelenhet meg, a távolmaradás következményeire való figyelmeztetést, valamint — a vádirat benyújtása után — az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény megjelölését.

(3) Szükség esetén az idézés vagy az értesítés rövid úton (pl. távbeszélő útján) is történhet.

(4) Az írásbeli idézést vagy értesítést a terheltnek zárt iratban kell megküldeni.

(5) A fegyveres erők, fegyveres testületek vagy rendészeti szervek tagját rendszerint előljárója útján kell idézni, illetőleg értesíteni. Az idézés, illetőleg az értesítés az előjáró egyidejű értesítése mellett közvetlenül is történhet, ha a megidézettnek, illetőleg az értesítettnek a hatóság székhelyén nincs előljárója, és a késedelem az eljárás sikerét veszélyeztetné.

(6) Kiskorú idézéséről a gondozóját azzal a felhívással kell értesíteni, hogy a megjelenéséről gondoskodjék. Kiskorú idézéséről és értesítéséről a törvényes képviselőjét is értesíteni kell.

Az idézéssel szembeni mulasztás következményei

113. § (1) Ha a terhelt, a védő, a tanú vagy a szakértő a 112. § (2) bekezdése szerinti idézés ellenére nem jelenik meg, és ezt alapos okkal előzetesen nem menti ki, vagy engedély nélkül eltávozik, illetőleg a terhelt vagy a tanú önhibájából olyan állapotban jelenik meg, hogy nem hallgatható ki, a hatóság

a) a terhelt elővezetését rendelheti el,

b) a tanú elővezetését rendelheti el, vagy rendbírsággal sújthatja,

c) a védőt és a szakértőt rendbírsággal sújthatja.

(2) Az (1) bekezdésben szabályozott esetben a tanút és a szakértőt a meg nem jelenésével, illetőleg az eltávozással okozott költség megtérítésére kell kötelezni.

(3) Ha a 112. § (2) bekezdése szerint idézett kiskorú nem jelenik meg, és gondozója nem igazolja, hogy a kiskorú

meg nem jelenésében vétlen, a hatóság a gondozót rendbírsággal sújthatja, és a meg nem jelenéssel okozott költség megtérítésére kötelezheti.

A kézbesítés

114. § (1) A kézbesítés a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó külön jogszabály szerint történik, a címzett az iratot a hatóságnál is átveheti.

(2) Ha a sértettnek vagy az egyéb érdekeltnek meghatalmazottja van, a részére szóló iratot — az idézés kivételével — a meghatalmazottnak kell kézbesíteni.

(3) Ha hirdetményi kézbesítésnek van helye, az iratot tizenöt napra ki kell függeszteni a hatóság, valamint a címzett utolsó lakóhelye szerinti helyi önkormányzat hirdetőtáblájára. Az iratot a hatóságnál történő kifüggesztéstől számított tizenötödik napon kell kézbesítettnek tekinteni.

(4)—(5)¹⁰⁴

114/A. §¹⁰⁵ (1) Az államtitkot és a szolgálati titkot tartalmazó irat kézbesítésére a 114. § rendelkezései a (2)—(5) bekezdésben foglalt eltérésekkel alkalmazandók.

(2) Államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó irat az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény IV. és V. fejezetében foglalt szabályok megtartásával, csak a hatóságnál kézbesíthető.

(3) Ha a címzettnél az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény IV. és V. fejezetében foglalt szabályok megtartása nem biztosított, a címzett az államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó iratot a hatóság épületéből nem viheti ki, részére államtitkot vagy szolgálati titkot nem tartalmazó kivonatot kell adni.

(4) A (3) bekezdésben írt korlátozás a büntető ügyben eljáró hatóságokra nem terjed ki.

(5) Hirdetményi úton államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó irat nem kézbesíthető. Hirdetményi úton államtitkot vagy szolgálati titkot nem tartalmazó kivonatot kell kézbesíteni.

A jegyzőkönyv

115. § (1) Az eljárási cselekményekről — ha e törvény másként nem rendelkezik — jegyzőkönyvvezető vagy a hatóság tagja jegyzőkönyvet készít.

(2) A jegyzőkönyvben fel kell tüntetni:

a) a hatóság megnevezését,

b) az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény megjelölését és a terhelt nevét,

c) az eljárási cselekmény helyét és idejét,

d)¹⁰⁶ a hatóság tagja, az eljárásban részt vevő személy és képviselője, a szakértő, a hatósági tanú, továbbá — ha e törvény eltérően nem rendelkezik — a tanú nevét.

(3) A jegyzőkönyvben röviden le kell írni az eljárási cselekmény menetét akként, hogy a jegyzőkönyv alapján az eljárási szabályok megtartását is ellenőrizni lehessen. A terhelt és a tanú vallomását, valamint a szakvéleményt a jegyzőkönyvnek a szükséges részletességgel, indokolt esetben szó szerint kell tartalmaznia. Jegyzőkönyvbe lehet foglalni — az ítélet kivételével — az eljárás során hozott határozatokat is. A hatóság tagja és a bírósági eljárásban a jegyzőkönyvvezető a jegyzőkönyvet aláírja.

(4) Ha a jelen levő ügyész, terhelt, védő, sértett vagy egyéb érdekelt az eljárással összefüggő esemény vagy nyilatkozat jegyzőkönyvbe vételét kéri, ez csak abban az esetben mellőzhető, ha ennek megtörténtéről a hatóságnak nincs tudomása.

(5) A jegyzőkönyvet a hatóság szükség esetén kiegészíti vagy kijavítja, erről az érdekelteket értesíti.

(6) A hatóság elrendelheti az eljárási cselekmény rögzítését gyorsírással, hangfelvevővel vagy egyéb berendezéssel. A terhelt, a védő vagy a sértett indítványára ez csak akkor rendelhető el, ha a költséget előlegezik. A rögzítés ilyen módja — a (7) bekezdés esetét kivéve — a jegyzőkönyvet nem pótolja. A gyorsírói feljegyzést, a hang- vagy egyéb felvételt külön jogszabály rendelkezései szerint kell megőrizni és lehet felhasználni. A gyorsírót a képesített gyorsírók közül kell igénybe venni; a gyorsíróra a szakértőkre vonatkozó rendelkezések irányadók.

(7) Külön jogszabályban meghatározott esetben az eljárási cselekmény jegyzőkönyv helyett más módon is rögzíthető. Ahol e törvény a jegyzőkönyvről rendelkezik, azon a külön jogszabályban meghatározott módon adatokat rögzítő, okiratnak tekintendő tárgyat is érteni kell.

A határozat

116. § (1) A határozat bevezető és rendelkező részből, indokolásból és keltezésből áll. A jegyzőkönyvbe foglalt határozatnak nincs bevezető része és keltezése; e törvényben meghatározott esetekben a határozat indokolását mellőzni kell, illetve mellőzni lehet.

(2) Az ügyszó és az őrizetbevételről, az előzetes letartóztatásról, az ideiglenes kényszergyógykezelésről, valamint a lakhelyelhagyási tilalomról rendelkező határozat — ha nem foglalták jegyzőkönyvbe — tartalmazza a terheltnek a 87. § (1) bekezdésének a) pontjában felsorolt személyi adatait is.

(3) A határozatot azzal kell közölni, akire rendelkezést tartalmaz; a terhelttel közölt határozatot a védővel is. A

¹⁰⁴ A 114. § (4)—(5) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 56. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁰⁵ A 114/A. §-t az 1998. évi LXXXVIII. törvény 18. §-a iktatta be a törvénybe.

¹⁰⁶ A 115. § (2) bekezdésének d) pontja az 1998. évi LXXXVIII. törvény 19. §-ával megállapított szöveg.

határozatot a jelenlevőkkel szóban, egyébként kézbesítés útján kell közölni; kihirdetése esetén — szükség esetén — meg kell magyarázni.

(4) Névcseré, szám- vagy számítási hiba és más hasonló elírás esetén a hatóság a határozat kijavítását mind kérelemre, mind hivatalból elrendelheti. A kijavítást a határozatra és kiadmányaira fel kell jegyezni.

Intézkedés a bűnözés megelőzésére

117. § (1) A hatóságok kötelessége, hogy a bűncselekmények elkövetését lehetővé tevő, a büntetőeljárás során felderített okokról és körülményekről a további bűncselekmények megelőzése végett az intézkedésre illetékes szervet külön jogszabály rendelkezései szerint értesítsék.

(2) Az értesített szerv harminc napon belül köteles a hatóságot az intézkedéséről tájékoztatni. Ennek elmulasztása esetén a hatóság az értesített szerv felettes szervéhez fordul.

(3)¹⁰⁷ A hatóság az eljárás befejezésekor értesíti az illetékes idegbeteggondozó intézetet, illetőleg egészségügyi hatóságot, ha a kényszergyógykezelés, vagy az alkoholista terhelt kényszergyógyítása elrendelésének feltételei nincsenek meg, de megítélése szerint gyógyítása és gondozása szükséges. Az idegbeteggondozót, illetőleg az egészségügyi hatóságot akkor is értesíteni kell, ha a kábítószerélvező vagy a kábító hatású anyagot fogyasztó terhelt gyógyítása és gondozása szükséges.

A megkeresések

118. §¹⁰⁸ (1) A büntető ügyben eljáró hatóság állami és helyi önkormányzati szervet, köztestületet, gazdálkodó szervezetet, alapítványt, közalapítványt és társadalmi szervezetet kereshet meg tájékoztatás adása végett, és ennek teljesítésére legfeljebb harmincnapos határidőt állapíthat meg. A megkeresett — ha törvény másképp nem rendelkezik — köteles a megkeresést teljesíteni, illetőleg a teljesítés akadályát közölni.

(2) A büntető ügyben eljáró hatóság helyi önkormányzatot és más hatóságot iratok rendelkezésre bocsátása végett is megkereshet.

(3) Ha a megkeresés személyes adatok közlésére vonatkozik, az csak annyi és olyan személyes adatra vonatkozhat, amely a megkeresés céljának megvalósításához elengedhetlenül szükséges. A megkeresésben az adatkezelés pontos célját és a kért adatok körét meg kell jelölni.

¹⁰⁷ A 117. § (3) bekezdését az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 14. §-a, a bekezdés második mondatát az 1987. évi IV. törvény 16. §-a iktatta be a törvénybe.

¹⁰⁸ A 118. § az 1998. évi LXXXVIII. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

(4) Ha a megkeresés eredményeként olyan személyes adat jut a megkereső tudomására, amely a megkeresés céljával nem függ össze, az adatot törölni kell.

(5) Ha a (4) bekezdésben meghatározott személyes adat az irat eredeti példányában található, a megkeresés céljával összefüggő személyes adatról kivonatot kell készíteni, és ezzel egyidejűleg az eredeti iratot a megkeresettnek vissza kell küldeni.

118/A. §¹⁰⁹ A büntető ügyben eljáró hatóság a helyi önkormányzat jegyzőjét és más hatóságot megbízhat a büntetőeljárás érdekében szükséges eljárási cselekmény végzésével; a megbízásnak a megkeresett haladéktalanul köteles eleget tenni.

Intézkedés ismeretlen helyen tartózkodó terhelt ellen

119. § (1) Az eljárásnak nem akadálya, hogy a terhelt ismeretlen helyen tartózkodik. Ebben az esetben tartózkodási helyének felkutatása iránt kell intézkedni. Ennek során el lehet rendelni lakóhelyének megállapítását, tartózkodási helyének felderítését és — szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén — elfogatóparancsot lehet kibocsátani.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt intézkedések elrendelésére a hatóság — a bírósági eljárásban a bírósági tanács elnöke — jogosult.

(3) Ha hatóság vagy hivatalos személy olyan terhelt tartózkodási helyéről szerez tudomást, akivel szemben az (1) bekezdés szerinti intézkedést rendeltek el, köteles erről az elrendelő hatóságot értesíteni.

(4) Azt, aki ellen elfogatóparancsot bocsátottak ki, megtalálása esetén őrizetbe kell venni, és hetvenkét órán belül az elfogatóparancsot kibocsátó vagy az abban megjelölt más hatóság elé kell állítani.

(5) Az (1) bekezdésben felsorolt intézkedéseket vissza kell vonni, mielőtt elrendelésük oka megszűnt. A visszavonásról az elrendelő hatóság intézkedik.

Személyes adatok kezelése

119/A. §¹¹⁰ (1) A büntetőeljárás lefolytatása érdekében felvett személyes adatokat a hatóság az e törvényben meghatározottak szerint kezeli.

(2) A büntetőeljárásban részt vevő személy személyes adatait — a büntetőeljárás céljához szükséges mértékben — jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

(3) A büntetőeljárás során rögzített személyes adatok nem törölhetők.

¹⁰⁹ A 118/A. §-t az 1998. évi LXXXVIII. törvény 21. §-a iktatta be a törvénybe.

¹¹⁰ A 119/A. §-t és az azt megelőző címet az 1994. évi XCII. törvény 10. §-a iktatta be a törvénybe.

Másolat készítése a hatóság iratairól

119/B. §¹¹¹ (1) A büntetőeljárás során keletkezett iratokról — ideértve az eljáró hatóság által beszerzett, illetőleg a büntetőeljárásban részt vevő személyek által becsatolt iratokat is — az a hatóság, amely előtt a büntetőeljárás folyamatban van, a terhelt, a védő, a törvényes képviselő, a sértett, a magánvádló, a magánfél, az egyéb érdekelt, valamint a sértett, a magánfél és az egyéb érdekelt képviselője kérelmére — az őket érintő körben — tizenöt napon belül másolatot ad ki.

(2) A feljelentő részére csak a feljelentésről adható másolat.

(3) A nyomozás befejezéséig az (1) bekezdésben felsoroltak csak olyan nyomozási cselekményről készült iratról kaphatnak másolatot, amelyknél jelenlétüket e törvény lehetővé teszi. A terhelt és a védő a nyomozás során is másolatot kaphat a szakvéleményről, az egyéb iratokról pedig akkor, ha ez a nyomozás érdekeit nem sérti.

(4) A (3) bekezdés szerinti iratokról a terhelt és a védő akkor is másolatot kaphat, ha az eljárásba a terhellet később vonták be, illetőleg az eljárásba a védő később kapcsolódott be.

(5) A terhelthez vonatkozó erkölcsi bizonyítványról, adózására, jövedelmi és szociális helyzetére vonatkozó igazolásról, környezettanulmányról és orvosi iratról csak a terhelt, illetőleg a védő és a törvényes képviselő részére adható másolat.

(6) A sértett, illetőleg a tanú vallomását tartalmazó nyomozási iratról készült másolaton nem tüntethetők fel a sértett, illetőleg a tanú személyi adatai.

(7) Nem adható másolat

a) az eljáró hatóság határozatának tervezetéről,

b) a bíróság tanácsülési jegyzőkönyvéről,

c) a kisebbségi véleményen lévő bíró írásbeli véleményéről.

Másolat készítése államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó iratról

119/C. §¹¹¹ (1) Ha a 119/B. § (1) bekezdésében felsoroltaknál az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény IV. és V. fejezetében foglalt szabályok megtartása nem biztosított, a (2) bekezdés rendelkezései irányadók.

(2) A 114/A. § (3) bekezdése esetén a címzett kérelmére az államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó iratról másolatot kell készíteni.

(3) Az (1)—(2) bekezdés esetén az államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó iratról készült másolatot a 119/B. § (1) bekezdésében felsoroltak a hatóság épületéből nem vihetik ki. Az államtitkot vagy szolgálati titkot tartal-

mazó másolatot a hatóság őrzi, biztosítani kell, hogy a másolatot a 119/B. § (1) bekezdésében felsoroltak a hatóság hivatali munkaidejében korlátozás nélkül tanulmányozhassák, és a bíróság hivatalos helyiségében az ügyben tartott tárgyalás idejére a másolat rendelkezésükre álljon.

A büntügyi költség

120. § (1) Büntügyi költség

a)¹¹² mindaz a költség, amelyet az ügyben az eljárás megindításától a büntetés végrehajtásának befejezéséig, továbbá a perújítási és a felülvizsgálati eljárás, valamint a különleges eljárások során az állam előlegezett;

b) a terheltnek és a magánvádlónak az ügyben felmerült készkiadása;

c) a védőnek és a sértett képviselőjének készkiadása és díja.

(2) Az okozott költség viselésére kötelező határozat [81. § (1) bek., 113. § (2)—(3) bek., 177. § (2) bek., 192. § (5) bek.] elleni jogorvoslat halasztó hatályú.

IV. Cím¹¹³

A BÜNTETŐELJÁRÁSBAN RÉSZTVEVŐK SZEMÉLYI VÉDELME

120/A. § Különösen indokolt esetben a hatóság kezdeményezheti, hogy a terhelt, a védő, a sértett, az egyéb érdekelt, a sértett és az egyéb érdekelt képviselője, továbbá a tanú, a szakértő, a szaktanácsadó, a tolmács, a hatósági tanú, illetve ezek valamelyikére tekintettel más személy a külön jogszabályban meghatározott védelemben részesüljön.

MÁSODIK RÉSZ

VI. Fejezet

A NYOMOZÁS

I. Cím

NYOMOZÁS A BÜNTETTI ELJÁRÁSBAN

A büntetőeljárás megindulása

121. § (1) A büntetőeljárás feljelentés, bejelentés vagy a nyomozó hatóság észlelése alapján indulhat meg.

¹¹² A 120. § (1) bekezdésének a) pontja az 1992. évi LXIX. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

¹¹³ A 120/A. §-t és az azt megelőző IV. címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 23. §-a iktatta be a törvénybe.

¹¹¹ A 119/B—119/C. §-t és az azokat megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 22. §-a iktatta be a törvénybe.

(2) A büntetőeljárás megindulásával egyidejűleg intézkedni kell a bűncselekmény elkövetésének vagy folytatásának megakadályozásáról.

A feljelentés

122. § (1) Bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést; a feljelentés kötelező azokban az esetekben, amelyekben a feljelentés elmulasztása bűncselekmény.

(2) Minden hatóság és hivatalos személy köteles a hivatali hatáskörében tudomására jutott bűncselekményt — ha az elkövető ismert, annak megjelölésével — feljelenteni. A feljelentéshez csatolni kell a bizonyítási eszközöket, vagy ha ez nem lehetséges, a megőrzésükről kell gondoskodni.

(3)¹¹⁴ Ha külön jogszabály a feljelentést valamely hatóság belátására bízza, ezt a hatóságot a (2) bekezdésben meghatározott feljelentési kötelezettség nem terheli. Az ilyen bűncselekményre vonatkozó adatokat ezzel a hatósággal kell közölni.

123. § (1) Magánindítványra büntethető bűncselekmény miatt csak a jogosult feljelentése alapján indítható büntetőeljárás. A magánindítvány előterjesztésére jogosultnak minden olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.

(2) A magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha az eljárás megindulását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető.

(3)¹¹⁵ A magánindítványt attól a naptól számított 30 napon belül előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett. A (2) bekezdés esetén ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen a magánindítványra jogosult a hatóság felhívásáról tudomást szerzett. A meghalt sértett hozzátartozója a még nyitva álló idő alatt terjesztheti elő a magánindítványt.

(4)¹¹⁶ A magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

124. § Ha a büntető törvény szerint büntetőeljárásnak csak a jogszabályban meghatározott szerv feljelentése alapján vagy kívánatra van helye, a feljelentés vagy a kívánat hiánya esetén a nyomozás elrendelhető, de az csak a halaszthatatlan nyomozási cselekményekre [130. § (2) bek.] terjedhet ki.

¹¹⁴ A 122. § (3) bekezdése az 1993. évi XVII. törvény 77. §-ával megállapított szöveg.

¹¹⁵ A 123. § (3) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 15. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹⁶ A 123. § (4) bekezdését az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 15. § (2) bekezdése iktatta be a törvénybe.

A feljelentés módja

125. § (1) A feljelentést a nyomozó hatóságnál kell írásban vagy szóban megtenni. A feljelentést más hatóság is elfogadhatja, de köteles azt a büntető ügyekben eljáró hatóságnak megküldeni. A szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(2) Ha a feljelentést nem a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságnál tették, a feljelentést az eljárásra jogosult hatósághoz kell áttenni. A halaszthatatlan nyomozási cselekményeket azonban a nyomozó hatóság hatáskör és illetékesség hiányában is köteles elvégezni.

Intézkedések a feljelentés alapján

126. § (1)¹¹⁷ A feljelentés beérkezésétől számított három napon belül a nyomozás megtagadásáról vagy elrendeléséről kell határozni. Ha a feljelentés alapján ebben nem lehet megnyugtatóan állást foglalni, tizenöt napon belül a feljelentés kiegészítésének van helye. Ezt a határidőt a nyomozó hatóság vezetője indokolt esetben tizenöt nappal, ha pedig vizsgálatot kell tartani, további harminc nappal meghosszabbíthatja.

(2) A feljelentés kiegészítése során a nyomozó hatóság a)¹¹⁸ a feljelentett kivételével bárkitől okiratok és adatok rendelkezésére bocsátását, valamint felvilágosítás adását, a feljelentő vagy sértett állami szerv, társadalmi szervezet, szövetkezet vagy egyesület vezetőjétől, illetőleg a vizsgálatra jogosult szervtől vizsgálat tartását és a kár megállapítását kérheti;

b) a feljelentőt, illetőleg a sértettet meghallgathatja, a helyszínt megtekintheti és a feljelentettre vonatkozó hatósági vagy más nyilvántartás, illetőleg eljárás adatait felhasználhatja;

c) szaktanácsadót alkalmazhat, ha a feljelentés elbírálása szakkérdésben való állásfoglalástól függ.

A nyomozás megtagadása

127. § (1) A nyomozást határozattal meg kell tagadni, ha a feljelentésből vagy a feljelentés kiegészítése során szerzett adatokból megállapítható, hogy

a)¹¹⁹ a feljelentett cselekmény nem bűncselekmény, vagy a bűncselekmény alapos gyanúja hiányzik,

¹¹⁷ A 126. § (1) bekezdésének utolsó mondatát az 1987. évi IV. törvény 17. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹⁸ A 126. § (2) bekezdésének a) pontja az 1987. évi IV. törvény 17. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹⁹ A 127. § (1) bekezdésének a) pontja az 1987. évi IV. törvény 18. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

b) a büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok áll fenn;

c) a feljelentett cselekményt már jogerősen elbírálták.

d)¹²⁰

(2)¹²¹ Bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja esetén az ügyész előzetes jóváhagyásával a nyomozó hatóság a nyomozást megtagadhatja, ha a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személlyel történő együttműködéshez fűződő nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződő érdek. A nyomozás nem tagadható meg azzal szemben, aki más életének szándékos kioltásával járó bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható alaposan.

(3)¹²² Ha a nyomozást nemzetbiztonsági érdekből tagadja meg a nyomozó hatóság, a határozat jóváhagyására a legfőbb ügyész által kijelölt ügyész jogosult.

(4)¹²³ Ha a nyomozás megtagadásakor a terhelt megrovásban (Btk. 71. §) részesítik, a megrovásban részesített panasza esetén a nyomozást el kell rendelni, kivéve, ha a nyomozás megtagadásának más oka áll fenn.

(5)¹²³ A nyomozás megtagadása nem akadályozza annak, hogy az ügyben utóbb nyomozást folytassanak.

*A nyomozás megtagadása
a fedett nyomozóval szemben*

127/A. §¹²⁴ (1) A bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja esetében az ügyész a nyomozást megtagadja, ha a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható fedett nyomozó (131/A. §) a cselekményt a szolgálati feladatának teljesítése közben bűnüldözési érdekből követte el, és a bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(2) A nyomozásnak az (1) bekezdés alapján történt megtagadása esetén az állam téríti meg azt a kárt, amely az elkövetőt a polgári jog szerint terheli. Ha a kártérítésről polgári perben kell határozni, a kárigény jogalapját vélelmezni kell. A kártérítési igény tekintetében az államot az igazságügy-miniszter képviseli.

(3) Ha a nyomozást az (1) bekezdés alapján tagadják meg, a határozat rendelkező részéből és keltezésből áll. A

¹²⁰ A 127. § (1) bekezdésének d) pontját az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 64. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹²¹ A 127. § (2) bekezdését az 1995. évi CXXV. törvény 82. § (1) bekezdése, a bekezdés utolsó mondatát az 1998. évi LXXXVIII. törvény 24. §-a iktatta be a törvénybe.

¹²² A 127. § (3) bekezdése az 1995. évi CXXV. törvény 82. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹²³ A 127. § korábbi (3)—(4) bekezdésének jelölését (4)—(5) bekezdésre változtatta az 1994. évi XXXIV. törvény 104. § (1) bekezdése. A (4) bekezdés az 1987. évi IV. törvény 18. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹²⁴ A 127/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 25. §-a iktatta be a törvénybe.

rendelkező rész tartalmazza a bűncselekmény megjelölését, a nyomozás megtagadásának tényét, és a tájékoztatást arról, hogy a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban felmerült kár az állammal szemben miként érvényesíthető.

(4) Az (1) bekezdés esetén a nyomozás nem tagadható meg azzal a fedett nyomozóval szemben, aki más életének szándékos kioltásával járó bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható alaposan.

128. § A nyomozást nem lehet megtagadni, ha

a) kényszergyógykezelés elrendelése látszik szükségesnek;

b)¹²⁵ elkobzásnak, vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezésnek a büntethetőségtől függetlenül helye van, kivéve, ha az elkobzásra, illetőleg vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére való kötelezésre irányuló eljáráshoz a bizonyítékok rendelkezésre állnak.

129. § (1)¹²⁶ A nyomozás megtagadásáról a nyomozó hatóság, a Btk. 22. §-ának e) pontjában meghatározott büntethetőséget kizáró ok, a Btk. 32. §-ának d) pontjában meghatározott büntethetőséget megszüntető ok fennállása esetén, illetőleg ha a feljelentést az ügyésznél tették, az ügyész határoz. A nyomozást megtagadó határozatot közölni kell a sértettel, továbbá azzal, aki feljelentést tett, vagy magánindítványt terjesztett elő. Ha a határozatot a nyomozó hatóság hozta, azt az ügyésznek is megküldi.

(2) A nyomozás megtagadása esetén a felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

129/A. §¹²⁷ (1) Ha a nyomozást a 127. § (2) bekezdése alapján tagadja meg a hatóság, az állam téríti meg azt a kárt, amely az elkövetőt a polgári jog szerint terheli.

(2)¹²⁸ A kártérítési igény tekintetében az államot az igazságügy-miniszter képviseli. Ha a kártérítésről polgári perben kell határozni, a kártérítés jogalapját vélelmezni kell.

(3)¹²⁹

129/B. §¹³⁰ Ha a nyomozást a 127. § (2) bekezdése alapján tagadja meg a hatóság, a határozat rendelkező részéből és keltezésből áll. A rendelkező rész tartalmazza:

a) a bűncselekmény jelölését,

b) a nyomozás megtagadásának tényét,

¹²⁵ A 128. § b) pontja az 1987. évi IV. törvény 19. §-ával megállapított szöveg.

¹²⁶ A 129. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

¹²⁷ A 129/A. §-t az 1995. évi CXXV. törvény 82. § (2) bekezdése iktatta be a törvénybe.

¹²⁸ A 129/A. § (2) bekezdésének második mondatát az 1998. évi LXXXVIII. törvény 26. §-a iktatta be a törvénybe.

¹²⁹ A 129/A. § (3) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 56. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹³⁰ A 129/B. §-t az 1995. évi CXXV. törvény 82. § (3) bekezdése iktatta be a törvénybe.

c) tájékoztatást arról, hogy a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban felmerült kár az állammal szemben miképp érvényesíthető.

A nyomozás elrendelése

130. § (1)¹³¹ Nyomozásnak — a halaszthatatlan nyomozási cselekmények kivételével — a nyomozó hatóság vagy az ügyész határozata alapján van helye. A határozatnak csak rendelkező része és keltezése van.

(2) A nyomozás elrendelése előtt halaszthatatlan nyomozási cselekményeknek van helye, ha a késedelem veszéllyel jár, így különösen a megkezdett bűncselekmény befejezésének, újabb bűncselekmény elkövetésének, az elkövető elrejtőzésének, a bizonyítékok eltüntetésének vagy megsemmisítésének megakadályozása érdekében. Előzetes letartóztatás, ideiglenes kényszergyógykezelés és lakhelyelhagyási tilalom azonban nem rendelhető el.

(3) Halaszthatatlan nyomozási cselekmény esetén a nyomozást utólag el kell rendelni, kivéve, ha a nyomozás megszüntetésének van helye.

(4) A nyomozás elrendeléséről az ügyészt értesíteni kell.

A nyomozás teljesítése

131. § (1)¹³² A nyomozás során a valóságnak megfelelő tényállás felderítése érdekében haladéktalanul meg kell tenni minden törvényes és célszerű intézkedést.

(2)¹³² A nyomozást a bűncselekménnyel összefüggő szabálysértésre is le lehet folytatni.

(3)¹³³ A nyomozást az elrendelésétől számított két hónapon belül be kell fejezni. Ha az ügy bonyolultsága vagy elháríthatatlan akadály indokolja, a nyomozás határidejét a helyi ügyészség vezetője két hónappal, a megyei főügyész további két hónappal meghosszabbíthatja; hat hónapon túl a legfőbb ügyész jogosult a nyomozás határidejének meghosszabbítására. Ha az ügyész nyomoz, a nyomozás határidejét az ügyészség vezetője két hónappal, a felettes ügyész további két hónappal hosszabbíthatja meg.

(4)¹³³ A nyomozó hatóság a nyomozás helyszínéről eltávolíthatja azt, akinek a jelenléte az eljárást akadályozza; rendbírsággal sújthatja azt, aki az eljárás rendjét zavarja.

(5) A nyomozás elősegítése érdekében a nyomozó hatóság bárkit a nyomozás helyszínén való tartózkodásra kötelezhet. Aki ezt a kötelezettséget megszegi, rendbírsággal sújtható.

¹³¹ A 130. § (1) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

¹³² A 131. § (1) és (2) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 22. §-ával megállapított szöveg.

¹³³ A 131. § (3) bekezdését beiktatta és (4) bekezdésének szövegét megállapította az 1989. évi XXVI. törvény 16. §-a.

(6)¹³⁴ Törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés rendelkezése alapján

a) a külföldi állampolgárságú gyanúsított ellen, illetőleg

b) a külföldi állampolgárságú sértett sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt

indult eljárás során lehetővé kell tenni, hogy a nyomozási cselekményen a külföldi állam hatóságának tagja jelen lehessen. Az értesítés mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár. Ebben az esetben a külföldi állam hatóságát az elvégzett nyomozási cselekményről utólag haladéktalanul értesíteni kell.

Fedett nyomozó igénybevétele

131/A. §¹³⁵ A nyomozó hatóság az ügyész engedélyével a nyomozás során a nyomozó hatóság olyan tagját is igénybe veheti, aki e minőségét leplezi (fedett nyomozó).

Az alapos gyanú közlése és a gyanúsított kihallgatása

132. § (1) Ha a rendelkezésre álló adatok alapján meghatározott személy alaposan gyanúsítható bűncselekmény elkövetésével, a hatóság közli vele ennek lényegét, a vonatkozó jogszabályok megjelölésével.

(2) A gyanúsítás közlése után figyelmeztetni kell a gyanúsítottat arra, hogy védőt választhat, illetőleg védő kirendelését kérheti. Kötelező védelem esetén fel kell hívni a figyelmét arra is, hogy amennyiben három napon belül nem hatalmaz meg védőt, a hatóság rendeli ki.

(3) A gyanúsítás közlését, a gyanúsított figyelmeztetését és nyilatkozatát jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(4) A gyanúsítottat az alapos gyanú közlését követően — ha fogva van, huszonnégy órán belül — ki kell hallgatni. E határidőt attól az időponttól kell számítani, amikor a gyanúsítottat a nyomozó hatóság elé állították.

A kihallgatás egyéb szabályai

133. § (1) A gyanúsított és a tanú kihallgatásánál, illetőleg a szakértő meghallgatásánál a hatóság azt végző tagján és a jegyzőkönyvvezetőkön kívül csak az lehet jelen, akinek jelenlétét e törvény megengedi.

(2) A gyanúsított, a tanú és a tolmács a jegyzőkönyv minden oldalát aláírja. Ha az aláírást megtagadják, ezt a

¹³⁴ A 131. § (6) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 27. §-a iktatta be a törvénybe.

¹³⁵ A 131/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 28. §-a iktatta be a törvénybe.

körülményt a megtagadás okának megjelölésével a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

(3)¹³⁶ A 87. § (2) bekezdésében szabályozott figyelmeztetést és a gyanúsított válaszát a gyanúsítottal külön alá kell írni.

(4)¹³⁷ A külföldi állampolgárságú személy gyanúsítottkénti vagy tanúkénti kihallgatásán jelen lehet államának konzuli tisztviselője.

*Az érdekeltek részvétele
a nyomozási cselekményeknél*

134. § (1)¹³⁸ A védő a gyanúsított és — ha e törvény eltérően nem rendelkezik — a tanú kihallgatásánál jelen lehet, a kihallgatotthoz kérdéseket intézhet. E jog gyakorlása a gyanúsított, illetőleg a tanú kihallgatását nem késleltetheti.

(2)¹³⁹

(3)¹⁴⁰ A gyanúsított, a védő és a sértett jelen lehet a szakértő meghallgatásánál, a szemlénél, a helyszínelésnél, a bizonyítási kísérletnél és a felismerésre bemutatásnál. A felsoroltak értesítése mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár. Az értesítést mellőzni kell, ha ennek következtében a tanú zártan kezelt adatai a gyanúsított, a védő és a sértett előtt ismertté válnának.

(4) Aki nyomozási cselekménynél a (3) bekezdés értelmében van jelen, indítványt terjeszthet elő és észrevételt tehet.

A hatósági tanú

135. § (1)¹⁴¹ Két hatósági tanút kell alkalmazni a szemlénél, a helyszínelésnél, a bizonyítási kísérletnél, a felismerésre bemutatásnál, a lefoglalásnál, a házkutatásnál, a moztatásnál és az írni-olvasni nem tudó személy kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv ismertetésénél.

(2)¹⁴² Jegyzőkönyvben kell rögzíteni a hatósági tanú nevét, születési helyét és idejét, anyja nevét, valamint a

¹³⁶ A 133. § (3) bekezdését az 1989. évi XXVI. törvény 17. §-a iktatta be a törvénybe.

¹³⁷ A 133. § (4) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 29. §-a iktatta be a törvénybe.

¹³⁸ A 134. § (1) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 18. §-ával, a bekezdés első mondata az 1998. évi LXXXVIII. törvény 30. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹³⁹ A 134. § (2) bekezdését az 1989. évi XXVI. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁴⁰ A 134. § (3) bekezdésének első mondata az 1987. évi IV. törvény 23. §-ával megállapított szöveg, harmadik mondatát az 1998. évi LXXXVIII. törvény 30. § (2) bekezdése iktatta be a törvénybe.

¹⁴¹ A 135. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 24. §-ával megállapított szöveg.

¹⁴² A 135. § (2) bekezdését beiktatta, és a korábbi (2)—(5) bekezdés jelölését (3)—(6) bekezdésre változtatta az 1994. évi XCII. törvény 11. §-a.

lakóhelyét. A 63. § (5)—(6) bekezdését a hatósági tanúnál is alkalmazni kell.

(3)¹⁴² A hatósági tanú igazolja annak a nyomozási cselekménynek a lefolyását és eredményét, amelynél jelen volt. A nyomozási cselekmény előtt jogairól és kötelesegeiről fel kell világosítani; a nyomozási cselekményre észrevételt tehet, azt jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(4)¹⁴² Aki az eljárásban érdekelt, vagy a nyomozó hatóság tagja, nem lehet hatósági tanú; a hatóság egyéb alkalmazottja pedig csak akkor, ha más személy igénybevételenek elháríthatatlan akadálya van.

(5)¹⁴² A hatósági tanú alkalmazása elháríthatatlan akadály esetén mellőzhető.

(6)¹⁴² A tanú költségére vonatkozó rendelkezéseket a hatósági tanúra is alkalmazni kell.

A nyomozás mellőzése

136. § (1) A gyanúsított kihallgatása után a további nyomozást mellőzni lehet olyan bűncselekmény vagy szabálysértés miatt, amelynek az elkövetett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségrevonás szempontjából nincs jelentősége.

(2) A nyomozás mellőzéséről szóló határozatot közölni kell a sértettel, továbbá azzal, aki feljelentést tett vagy magánindítványt terjesztett elő.

A nyomozás felfüggesztése

137. § (1) A nyomozást fel kell függeszteni, ha

a) a gyanúsított ismeretlen helyen tartózkodik és a felkutatására tett intézkedés nem vezetett eredményre;

b) a cselekmény elbírálása olyan előzetes kérdéstől függ, amelynek eldöntése bíróság vagy más hatóság hatáskörébe tartozik;

c) diplomáciai vagy személyes mentességre vonatkozó, továbbá bíró (népi ülnök) vagy ügyész felelősségrevonásához, illetőleg nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett bűncselekmény miatt a büntetőeljárás megindításához szükséges döntést kell beszerezni;

d) az eljárás folytatását a gyanúsítottnak a bűncselekmény elkövetése után bekövetkezett elmebetegsége akadályozza.

(2)¹⁴³ Ha a Btk. 282/A. §-a (6) bekezdésének a) vagy b) pontjában meghatározott büntethetőséget megszüntető okból a nyomozás megszüntetésének lehet helye, a nyomozást egy ízben, egy évi időtartamra fel kell függeszteni, ha a kábítószerfüggő gyanúsított vállalja a folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelést. Az eljárást folytatni kell, ha a gyanúsított okirattal nem igazolja, hogy a

¹⁴³ A 137. § (2) bekezdése az 1998. évi LXXXVIII. törvény 31. §-ával megállapított szöveg.

felfüggesztéstől számított egy éven belül legalább hat hónapig tartó folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelésben részesült.

(3)¹⁴⁴ A nyomozást fel lehet függeszteni, ha

a) a gyanúsított nem jogszabály megszegésével tartózkodik külföldön;

b) a gyanúsított elmeállapotának megfigyelése szükséges;

c) a gyanúsított súlyos betegsége miatt az eljárás vele szemben nem folytatható;

d) jogsegély teljesítése végett külföldi hatóságot kell megkeresni.

(4)¹⁴⁵ A tartás elmulasztása (Btk. 196. §) miatt indított nyomozást — ha ettől az elmulasztott kötelezettség teljesítése várható —, egy ízben legfeljebb hat hónapra fel lehet függeszteni. Ha a gyanúsított az esedékes tartási kötelezettségének továbbra sem tesz eleget, az eljárás a határidő letelte előtt is folytatható.

(5)¹⁴⁴ A nyomozás felfüggesztése után csak olyan nyomozási cselekmények végezhetők, amelyek nem a gyanúsított személyével kapcsolatosak. A felfüggesztés tartama a nyomozás határidejébe nem számít be.

(6)¹⁴⁴ A nyomozást folytatni kell, mihelyt a felfüggesztés oka megszűnt. Az (1) bekezdés b) pontja esetében a nyomozást akkor is folytatni kell, ha a hatóság által felhívott érdekelt az előzetes kérdés eldöntéséhez szükséges eljárást a megadott határidő alatt nem indította meg.

138. § (1)¹⁴⁶

(2) A határozatot közölni kell a gyanúsítottal, a feljelentővel és a sértettel.

A nyomozás megszüntetése

139. § (1) A nyomozást határozattal meg kell szüntetni, ha

a) a cselekmény nem bűncselekmény, vagy azt nem a gyanúsított követte el;

b) a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, az elkövető kiléte, illetőleg az, hogy a bűncselekményt a gyanúsított követte el, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény;

c) a büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok áll fenn;

d) a cselekményt már jogerősen elbírálták.

e)—f)¹⁴⁷

¹⁴⁴ A 137. § korábbi (2)—(5) bekezdésének jelölését (3)—(6) bekezdésre változtatta az 1993. évi XVII. törvény 78. § (2) bekezdése. A (3) bekezdés az 1987. évi IV. törvény 25. §-ával megállapított szöveg.

¹⁴⁵ A 137. § (4) bekezdése az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-ának megfelelően módosított szöveg.

¹⁴⁶ A 138. § (1) bekezdését az 1987. évi IV. törvény 73. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁴⁷ A 139. § (1) bekezdésének e)—f) pontját az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 64. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

(2)¹⁴⁸ Bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja esetén az ügyész előzetes jóváhagyásával a nyomozó hatóság a nyomozást megszüntetheti, ha a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személlyel történő együttműködéshez fűződő nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződő érdek. A nyomozás nem szüntethető meg azzal szemben, aki más életének szándékos kioltásával járó bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható alaposan.

(3)¹⁴⁹ Ha a nyomozást nemzetbiztonsági érdekből szünteti meg a nyomozó hatóság, a határozat jóváhagyására a legfőbb ügyész által kijelölt ügyész jogosult.

(4)¹⁵⁰ A nyomozást nem lehet megszüntetni, ha kényeszergyógykezelés elrendelése látszik szükségesnek.

(5)¹⁵¹ A nyomozás megszüntetése esetén a felmerült költséget az állam viseli, azonban a gyanúsítottat kötelezni kell annak a költségnek a viselésére, amely az ő mulasztása folytán merült fel.

140. § (1)¹⁵² A nyomozás megszüntetéséről a nyomozó hatóság, a Btk. 22. §-ának e) pontjában meghatározott büntethetőséget kizáró ok, illetőleg a Btk. 32. §-ának d) pontjában meghatározott büntethetőséget megszüntető ok fennállása esetén az ügyész határoz.

(2)¹⁵³ A nyomozást megszüntető határozatot közölni kell a sértettel, a feljelentővel és azzal, aki magánindítványt terjesztett elő. Ha a határozatot a nyomozó hatóság hozta, azt az ügyésznek is megküldi.

141. § (1) A nyomozás megszüntetése nem akadályozza annak, hogy a hatóság ugyanabban az ügyben utóbb az eljárást folytassa.

(2)¹⁵⁴ Az eljárás folytatását — ha a nyomozást a 139. § (1) bekezdésének a), c) vagy d) pontja alapján szüntették meg — az ügyész, ha pedig a nyomozást az ügyész szüntette meg, a felettes ügyész rendelheti el. Ha a gyanúsítottat megrovásban részesítették (Btk. 71. §), az ügyész, illetőleg a felettes ügyész a nyomozást megszüntető határozatot hatályon kívül helyezi.

¹⁴⁸ A 139. § (2) bekezdését az 1995. évi CXXV. törvény 83. § (1) bekezdése, a bekezdés utolsó mondatát az 1998. évi LXXXVIII. törvény 32. §-a iktatta be a törvénybe.

¹⁴⁹ A 139. § (3) bekezdése az 1995. évi CXXV. törvény 83. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁵⁰ A 139. § korábbi (3)—(4) bekezdésének jelölését (4)—(5) bekezdésre változtatta az 1994. évi XXXIV. törvény 104. § (2) bekezdése.

¹⁵¹ A 139. § (5) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 26. §-ával megállapított szöveg.

¹⁵² A 140. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 27. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁵³ A 140. § (2) bekezdésének második mondatát az 1987. évi IV. törvény 27. § (2) bekezdése iktatta be a törvénybe.

¹⁵⁴ A 141. § (2) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 28. §-ával megállapított szöveg.

141/A. §¹⁵⁵ (1)¹⁵⁶ Ha a nyomozást a 139. § (2) bekezdése alapján szünteti meg a hatóság, az állam téríti meg azt a kárt, amely az elkövetőt a polgári jog szerint terheli. Ha a kártérítésről polgári perben kell határozni, a kárigény jogalapját vélelmezni kell.

(2) A kártérítési igény tekintetében az államot az igazságügy-miniszter képviseli.

(3)¹⁵⁷

141/B. §¹⁵⁸ Ha a nyomozást a 139. § (2) bekezdése alapján szünteti meg a hatóság, a határozat rendelkező részből és keltezésből áll. A rendelkező rész tartalmazza:

a) a bűncselekmény jelölését,

b)¹⁵⁹ a nyomozás megszüntetésének tényét,

c) tájékoztatást arról, hogy a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban felmerült kár az állammal szemben miképp érvényesíthető.

*A nyomozás megszüntetése
a fedett nyomozóval szemben*

141/C. §¹⁶⁰ (1) A bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja esetében az ügyész a nyomozást megszünteti, ha a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható fedett nyomozó (131/A. §) a cselekményt a szolgálati feladatának teljesítése közben bűnüldözési érdekből követte el, és a bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(2) A nyomozásnak az (1) bekezdés alapján történt megszüntetése esetén az állam téríti meg azt a kárt, amely az elkövetőt a polgári jog szerint terheli. Ha a kártérítésről polgári perben kell határozni, a kárigény jogalapját vélelmezni kell.

(3) Ha a nyomozást az (1) bekezdés alapján szüntetik meg, a határozat rendelkező részből és keltezésből áll, a rendelkező rész tartalmazza a bűncselekmény megjelölését, a nyomozás megszüntetésének tényét, és tájékoztatást ad arról, hogy a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban felmerült kár az állammal szemben miként érvényesíthető.

(4) Az (1) bekezdés esetén a nyomozás nem szüntethető meg azzal a fedett nyomozóval szemben, aki más életének szándékos kioltásával járó bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható alaposan.

¹⁵⁵ A 141/A. §-t az 1995. évi CXXV. törvény 83. § (2) bekezdése iktatta be a törvénybe.

¹⁵⁶ A 141/A. § (1) bekezdésének utolsó mondatát az 1998. évi LXXXVIII. törvény 33. §-a iktatta be a törvénybe.

¹⁵⁷ A 141/A. § (3) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 56. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁵⁸ A 141/B. §-t az 1995. évi CXXV. törvény 83. § (3) bekezdése iktatta be a törvénybe.

¹⁵⁹ A 141/B. § b) pontja az 1998. évi LXXXVIII. törvény 34. §-ával megállapított szöveg.

¹⁶⁰ A 141/C. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 35. §-a iktatta be a törvénybe.

*A nyomozás iratainak ismertetése
és a nyomozás befejezése*

142. § (1) Ha a hatóság a nyomozást elvégezte, a gyanúsítottat és a védőt értesíti, hogy a nyomozás iratait megtekinthetik, illetőleg a fogva levő gyanúsítottat e célból előállítja. A gyanúsított és a védő az iratok megismerése során a nyomozás kiegészítését indítványozhatják, egyéb indítványokat és észrevételeket tehetnek. A gyanúsítottat erre a jogára figyelmeztetni kell. Az iratismertetés határnapjának elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(2)¹⁶¹ A nyomozás iratainak ismertetésénél lehetővé kell tenni, hogy a gyanúsított és a védő a nyomozás során keletkezett iratokat — kivéve a zártan kezelt iratokat — megismerhesse.

(3) Ha a nyomozás kiegészítését nem indítványozzák, vagy az indítványt elutasították, illetőleg a nyomozást kiegészítették, a nyomozó hatóság a nyomozás befejezését közli a gyanúsítottal és a védővel.

143. § (1) A 142. §-ban szabályozott eljárási cselekményről felvett jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell:

a) a gyanúsított és a védő rendelkezésére bocsátott iratok felsorolását, az iratismertetés kezdő és befejező időpontját,

b) a gyanúsított és a védő indítványait és észrevételeit,

c) a hatóságnak az indítványokkal kapcsolatos intézkedését,

d) ha a gyanúsított nem él az iratok megismerésének jogával, ennek okát,

e) a nyomozás befejezésének közlését a gyanúsítottal és a védővel.

(2) Ha a gyanúsított és a védő a nyomozás iratainak megismerése végett az értesítésre nem jelent meg, jegyzőkönyv készítése helyett ezt a körülményt kell az iratokban feltüntetni.

144. § Ha a nyomozás iratainak ismertetését követően a nyomozás kiegészítésére kerül sor, a kiegészített nyomozást illetően is a 142—143. § szerint kell eljárni.

*A nyomozás iratainak megküldése
az ügyésznek*

145. § (1)¹⁶² A nyomozó hatóság az iratokat a nyomozás befejezésének közlésétől számított nyolc napon belül megküldi az ügyésznek.

¹⁶¹ A 142. § (2) bekezdését beiktatta, és a korábbi (2) bekezdés számozását (3) bekezdésre változtatta az 1998. évi LXXXVIII. törvény 36. §-a.

¹⁶² A 145. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 29. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(2) Az ügyész a nyomozás iratait tizenöt napon belül megvizsgálja, és ennek eredményéhez képest

- a) vádat emel,
- b) pótnyomozást rendel el,
- c) a nyomozást felfüggeszti,
- d) a nyomozást megszünteti.

(3)¹⁶³ Ha a nyomozást jogszabály megszegésével külföldön tartózkodó gyanúsítottal szemben folytatták le, az ügyész

- a) a nyomozást felfüggeszti,
- b) ha a bírósági eljárás lefolytatását a bűncselekmény súlya indokolja, vádat emel.

(4)¹⁶³ A (2) bekezdésben megjelölt határidőt az ügyész-ség vezetője kivételes esetben, az ügy rendkívüli bonyolultsága miatt, tizenöt nappal meghosszabbíthatja.

(5)¹⁶³ Az ügyész a (2) bekezdésben felsorolt intézkedések előtt a gyanúsítottat kihallgathatja, a még szükséges nyomozási cselekményeket maga is elvégezheti.

(6)¹⁶³ Az előzetes letartóztatásban levő gyanúsítottat a vádemelés előtt ki kell hallgatni.

145/A. §¹⁶⁴

A vádirat

146. § (1) A vádemelés vádiratnak a bírósághoz való benyújtásával történik.

(2) A vádiratnak tartalmaznia kell:

- a) a vádlottnak a 87. § (1) bekezdésének a) pontjában felsorolt személyi adatait,
- b) a vád tárgyává tett cselekmény rövid leírását, a bizonyítási eszközök megjelölésével,
- c) a vád tárgyává tett cselekménynek a büntető törvény szerinti minősítését,
- d) ha az eljárást a törvényfeltételhez (magánindítvány, feljelentés, kívánat, mentelmi jog vagy mentesség felfüggesztése stb.) köti, annak előadását, hogy az fennáll,
- e) a bíróság hatáskörére és illetékességére vonatkozó jogszabályok megjelölését,
- f)¹⁶⁵ az érvényesített polgári jogi igényeket, továbbá azokat az egyéb indítványokat, amelyekről a bíróságnak határoznia kell,
- g) a tárgyalásra idézendők és értesítendőek indítványozását.

(3) Ha a gyanúsított a vádirat benyújtásakor a személyi szabadság elvonásával vagy korlátozásával járó kényszer-

intézkedés hatálya alatt áll, ennek fenntartására indítványt kell tenni.

(4)¹⁶⁶ Ha a vádlott a gyermeke sérelmére szándékos bűncselekményt követett el, az ügyész a vádiratban indítványozhatja, hogy a bíróság a vádlott szülői felügyeleti jogát szüntesse meg.

(5)¹⁶⁶ Az ügyész a vádiratban indítványozhatja, hogy a bíróság a vád tárgyává tett bűncselekménnyel összefüggő szabálysértést bírálja el.

(6)¹⁶⁶ A vádiratot annyi példányban kell benyújtani, hogy a bíróságnak, valamennyi vádlottnak és védőnek egy-egy példány jusson. A vádirat bírósági példányához csatolni kell a nyomozás összes iratát, és ezzel egyidejűleg át kell adni a bíróságnak a tárgyi bizonyítási eszközöket is.

(7)¹⁶⁷ A különösen védett tanú vallomásáról készült jegyzőkönyvi kivonatot a vádirat bírósági példányához kell csatolni.

(8)¹⁶⁷ Ha a tanú nevének, illetőleg adatainak zárt kezelését rendelték el, a tárgyalásra idézendő tanú nevét, illetve adatait nem a vádiratban, hanem külön zárt iratban kell közölni.

A vádemelés mellőzése

147. § (1) Az ügyész mellőzheti a vádemelést az olyan bűncselekmény miatt, amelynek a vád tárgyává tett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségrevonás szempontjából nincs jelentősége. Erre a vádiratban utalni és ezt a sértettel közölni kell.

(2) Az (1) bekezdés megfelelően irányadó a bűncselekménnyel összefüggő szabálysértésre is.

A vádemelés elhalasztása

147/A. §¹⁶⁸ (1) Az ügyész a vádemelés feltételeinek fennállása esetén három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt a vádemelést egy évtől két évig terjedő időre elhalaszthatja, ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutatkozó kedvező hatása feltételezhető.

(2) Az ügyész a vádemelés elhalasztása esetén megállapítja, hogy a gyanúsított pártfogó felügyelet alatt áll.

(3) A vádemelést elhalasztó határozatot a sértettel, a feljelentővel és a magánindítványt előterjesztővel is közölni kell.

¹⁶³ A 145. § (3) bekezdését beiktatta, és a korábbi (3)—(5) bekezdés jelölését (4)—(6) bekezdésre változtatta az 1987. évi IV. törvény 29. § (2) bekezdése.

¹⁶⁴ A 145/A. §-t az 1989. évi XXVI. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁶⁵ A 146. § (2) bekezdésének f) pontja az 1989. évi LV. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

¹⁶⁶ A 146. § (4) bekezdését beiktatta, és a korábbi (4)—(5) bekezdés jelölését (5)—(6) bekezdésre változtatta az 1987. évi IV. törvény 31. §-a.

¹⁶⁷ A 146. § (7)—(8) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 37. §-a iktatta be a törvénybe.

¹⁶⁸ A 147/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 38. §-a iktatta be a törvénybe.

(4) Ha a határozat ellen a gyanúsított panasszal él, az ügyész — amennyiben a nyomozás megszüntetésének feltételei nem állnak fenn — vádat emel.

(5) Ha a gyanúsítottat a vádemelés elhalasztásának tartama alatt elkövetett bűncselekmény miatt elítélik, vagy vele szemben a bíróság próbára bocsátást alkalmaz, illetve a gyanúsított a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegi, az ügyész vádat emel.

(6) Ha a vádemelés elhalasztásának tartama eredményesen eltelt, az ügyész a nyomozást megszünteti.

(7) A (6) bekezdés esetén a hatóság ugyanabban az ügyben az eljárást nem folytathatja, kivéve, ha az (5) bekezdés alapján vádemelésnek van helye.

Jogorvoslat a nyomozás során

148. § (1) Akinek a hatóság határozata, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása a jogait vagy érdekeit sérti, emiatt panasszal élhet.

(2) Nincs helye panasznak a feljelentés kiegészítése során végzett eljárási cselekmények, a nyomozás elrendelése, a vádemelés, továbbá a bizonyítás körébe tartozó nyomozási cselekmények elrendelése és sorrendje miatt.

(3) A hatóság határozata vagy intézkedése elleni panasznak — ha e törvény kivételt nem tesz — nincs halasztó hatálya. Kivételesen indokolt esetben a hatóság a határozat vagy az intézkedés végrehajtását a panasz elbírálásáig felfüggesztheti.

(4) A panaszt a határozat közlésétől, illetőleg az intézkedésnek vagy az intézkedés elmulasztásának a panaszra jogosult tudomására jutásától számított nyolc napon belül lehet a hatóságnál megtenni.

(5) Ha a hatóság a panasznak nem ad helyt, az iratokat huszonnégy órán belül a panasz elbírálására jogosult ügyésznek, illetőleg a felettes ügyésznek köteles nyilatkozatával együtt megküldeni. Az ügyész, illetőleg a felettes ügyész a panaszt nyolc napon belül elbírálja.

(6) A panaszt akkor is el lehet utasítani, ha elkésett, vagy nem jogosulttól származik.

(7) A panasz elbírálásáról a panasztevőt — határozat hatályon kívül helyezése, illetőleg megváltoztatása esetén pedig azokat is, akikkel a határozatot közölték — értesíteni kell.

(8) A panasz elbírálásából ki van zárva az, aki a panaszra okot adó határozatot hozta vagy jóváhagyta, illetőleg az intézkedést tette vagy elmulasztotta.

148/A. §¹⁶⁹ Ha a gyanúsított a hatóság nyomozást megszüntető határozata ellen benyújtott panaszában a megrovás alkalmazását sérelmezi, a hatóság a büntetőeljárás folytatását rendeli el, megrovást azonban ismételtelen nem alkalmazhat.

¹⁶⁹ A 148/A. §-t az 1994. évi XCII. törvény 12. §-a iktatta be a törvénybe.

II. Cím

NYOMOZÁS A VÉTSÉGI ELJÁRÁSBAN

149. § (1) A vétségi eljárásban a IV. és V. fejezet, valamint az I. cím rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

(2)¹⁷⁰ A vétségi eljárás szabályai nem alkalmazhatók, ha tanút különösen védetté nyilvánítottak.

150. § (1) Jegyzőkönyv helyett jelentést lehet készíteni

a) a feljelentés kiegészítése során végzett meghallgatásokról,

b)¹⁷¹ a tanú kihallgatásáról, valamint a szemlérről, a helyszínelésről, a bizonyítási kísérletről, a lefoglalásról és a motozásról.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha nem magyar anyanyelvű személy a kihallgatás, illetőleg a szembesítés során anyanyelvét kívánja használni.

(3) A jelentésnek tartalmaznia kell:

a) az eljárási cselekmények helyét, idejét, a jelenlevők nevét és lakóhelyét,

b) a tanúnak a 63. § (2) bekezdése, a hatósági tanúnak a 135. § (2) bekezdése szerinti figyelmeztetését, illetőleg kioktatását és az erre vonatkozó nyilatkozatát,

c) a meghallgatott, illetőleg a kihallgatott személy valóságának lényegét, az egyéb nyomozási cselekmények rövid leírását és eredményét,

d) az eljárás során beszerzett okiratok és más hatósági eljárásban keletkezett iratok, illetőleg a tárgyi bizonyítási eszközök megjelölését.

151. § Ha a gyanúsított elleni fegyelmi, szabálysértési vagy más hatósági eljárás iratai megnyugtató bizonyítékot szolgáltatnak, az ilyen eljárásban jegyzőkönyvbe foglalt vallomást tett személy kihallgatását mellőzni lehet. Ez a gyanúsított kihallgatására nem vonatkozik.

152. §¹⁷²

153. §¹⁷³

154. § A vádemelés a vád tárgyává tett cselekmény lényegét, a 146. § (2) bekezdésének *a*), *c*), *f*) és *g*) pontjában felsoroltakat, valamint az ügyésznek a tárgyaláson való részvételre vonatkozó nyilatkozatát tartalmazó vádindítvánnyal történik.

¹⁷⁰ A 149. § (2) bekezdését beiktatta, és a § eredeti jelölését (1) bekezdésre változtatta az 1998. évi LXXXVIII. törvény 39. §-a.

¹⁷¹ A 150. § (1) bekezdésének *b*) pontja az 1987. évi IV. törvény 32. §-ával megállapított szöveg.

¹⁷² A 152. §-t az 1995. évi XLI. törvény 29. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁷³ A 153. §-t az 1989. évi XXVI. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

155. § Ha a hatóság megállapítja, hogy a vétségi eljárás szabályai nem alkalmazhatók, a nyomozást a büntetti eljárás szabályai szerint folytatja. Szükség esetén a tanút újból kihallgatja, illetőleg a tanú egyéb módon rögzített vallomása alapján a jegyzőkönyvet utólag elkészíti.

III. Cím

A PÓTNYOMOZÁS

156. § (1) A pótnyomozás során e fejezet rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az ügyész pótnyomozást rendelhet el, ha

a) a tényállás nincs kellően felderítve,

b) olyan eljárási szabálysértés történt, amely az ügy elintézését lényegesen befolyásolja, így különösen, ha a gyanúsított vagy a védő törvényes jogait nem gyakorolhatta.

157. § (1) E fejezet rendelkezései irányadók a bíróság által elrendelt pótnyomozásra is. Ha azonban a bíróság a pótnyomozást tárgyaláson rendeli el, és ennek során az eljárás felfüggesztése vagy megszüntetése válik szükséges-sé, ez iránt az ügyész a bíróságnak indítványt tesz.

(2)¹⁷⁴ A pótnyomozás teljesítésére az ügyész határidőt állapít meg. Ha a bíróság a pótnyomozást tárgyaláson rendeli el, annak teljesítésére határidőt állapít meg.

(3) Ha a pótnyomozás eredményeként más bűncselekmény miatt vagy más gyanúsítottal szemben is vádat kell emelni, az ügyész pótvádiratot, illetőleg pótvádindítványt készít, és az iratokat ezzel együtt küldi meg a bíróságnak.

VII. Fejezet

A BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

A bíróság tárgyalása és ülése

158. § (1) A bíróság e törvényben meghatározott esetekben tárgyalást vagy ülést tart.

(2) A bíróság ülésére, ha e törvény másként nem rendelkezik, a tárgyalás nyilvánosságára vonatkozó rendelkezés (11. §) irányadó.

(3) A tanácsülésen csak a bíróság tagjai és a jegyzőkönyvvezető vehetnek részt.

Az egyesbíró eljárása

159. § (1) A vétségi eljárásra tartozó ügyekben első fokon egyesbíró jár el.

(2) Ahol e törvény a bíróságról, a bíróság tanácsáról vagy a tanács elnökéről szól, ezen a vétségi eljárásban az egyesbíróat kell érteni.

A jegyzőkönyv

160. § (1) A bíróság üléséről akkor kell jegyzőkönyvet készíteni, ha e törvény rendeli, vagy a bíróság szükségesnek tartja.

(2) A tárgyaláson a jegyzőkönyvet — a 115. § (7) bekezdésének esetét kivéve — csak jegyzőkönyvvezető készítheti.

(3) A jegyzőkönyvben — a 115. § (2) bekezdésében felsoroltakon kívül — fel kell tüntetni azt is, hogy a tárgyalás vagy az ülés nyilvános volt-e.

(4) Nem kell rögzíteni a vallomásnak vagy a szakvéleménynek azt a részét, amely az ügyben korábban készült bírósági jegyzőkönyv tartalmával megegyezik; ehelyett erre a jegyzőkönyvre kell utalni.

(5) E törvényben meghatározott esetekben rövidített jegyzőkönyvet lehet készíteni. A rövidített jegyzőkönyvnek csak a 115. § (2) bekezdésében megjelölt adatokat, az eljárási cselekmény lényegét és azt kell tartalmaznia, hogy a tárgyalás (ülés) nyilvános volt-e.

161. § (1) A jegyzőkönyvet legkésőbb az eljárási cselekmény időpontjától számított nyolc napon belül kell elkészíteni. Ha a jegyzőkönyv nem egyidejűleg készült, fel kell tüntetni írásba foglalásának napját is.

(2)¹⁷⁵ Az ügyész és a büntetőeljárásban részt vevő személyek a jegyzőkönyv elkészítésétől számított tizenöt napon belül annak kiegészítését vagy kijavítását kérhetik. Erről a bíróság — szükség szerint az eljárási cselekménynél jelen voltak meghallgatása után — határoz.

Tanácskozás és szavazás

162. § (1) A bíróság — ha tanácsban jár el — határozatát tanácsülésen, tanácskozás után, szavazással hozza meg.

(2) A fiatalabb bíró az idősebbet megelőzően, a tanács elnöke utolsónak szavaz. Szavazateltérés esetén a tanács szavazattöbbséggel dönt.

(3) A határozathozatal céljából tartott tanácsülésről akkor kell jegyzőkönyvet készíteni, ha a határozat nem egyhangú. Ezt a jegyzőkönyvet és mellékleteit az iratok között zártan kell kezelni, és csak a külön jogszabályban megjelöltek tekinthetik meg. A kisebbségi véleményen levő bíró jogosult írásbeli véleményét a tanácsülésről készült jegyzőkönyvhöz csatolni.

¹⁷⁴ A 157. § (2) bekezdésének első mondata az 1987. évi IV. törvény 35. §-ával megállapított szöveg.

¹⁷⁵ A 161. § (2) bekezdése a Magyar Közlöny 1973. augusztus 5-i, 52. számában közzétett helyesbítésnek megfelelő szöveg.

A bíróság határozatai

163. § (1)¹⁷⁶ A bíróság e törvényben meghatározott esetekben ítélettel, egyébként végzéssel határoz; ítéletét és ügydöntő végzését „A Magyar Köztársaság nevében” hozza.

(2) A bíróságnak az ügydöntő határozatban a vádról határoznia kell; a tényállás jogi elbírálásában az indítványok nem kötik.

(3) A bíróság az ügydöntő határozatban rendelkezik a bűnügyi költség viseléséről.

(4) A határozat indokolása — ha e törvény másként nem rendelkezik — tartalmazza a tényállást, és a bizonyítékok értékelésével számot ad arról, hogy a bíróság azt miért állapította meg; kifejti a határozat rendelkezéseinek indokait, és megjelöli az azok alapjául szolgáló jogszabályokat.

(5) A pervezető végzést nem kell indokolni. A bizonyítási indítvány elutasításának indokait az ügydöntő határozatban kell kifejteni.

A határozat kihirdetése

164. § (1) A határozat kihirdetése során fel kell olvasni a rendelkező részt, és ismertetni kell az indokolás lényegét.

(2) Az ítélet és az ügydöntő végzés rendelkező részét a tanács elnöke állva olvassa fel, a jelenlevők pedig állva hallgatják meg.

A határozat írásba foglalása

165. § (1) A jegyzőkönyvbe nem foglalt határozatot — eltérő rendelkezés hiányában — legkésőbb a meghozatalától, illetőleg a kihirdetésétől számított nyolc napon belül, ha hosszabb indokolást igényel, tizenöt napon belül kell írásba foglalni.

(2) A határozat eredeti példányát, illetőleg a kihirdetés előtt írásba foglalt rendelkező részét az eljáró bírósági tanács minden tagja aláírja.

(3) A jegyzőkönyvbe foglalt határozatot csak akkor kell külön aláírni, ha ügydöntő.

A határozat közlése

166. § (1) A tárgyalás vezetése és rendjének fenntartása körében hozott határozatok kivételével a határozatot közölni kell az ügyéssel is.

(2) Az ügydöntő határozat rendelkező részét a vádlottnak akkor is kézbesíteni kell, ha azt vele kihirdetés útján már közölték. Ha az ügydöntő határozat ellen fellebbezést jelentettek be, a fellebbezőnek, továbbá a vádlottnak és a

védőnek az indokolást is tartalmazó példányt kell kézbesíteni. Egyébként az indokolást is tartalmazó határozatot a vádlottnak, illetőleg a védőnek a kihirdetéskor előterjesztett külön kérelmére kell kézbesíteni.

(3) A jogszabály megszegésével külföldön tartózkodó vádlottal az ügydöntő határozatot hirdetményi kézbesítéssel kell közölni.

VIII. Fejezet

A TÁRGYALÁS ELŐKÉSZÍTÉSE

I. Cím

A TÁRGYALÁS ELŐKÉSZÍTÉSE
A BŰNTETTI ELJÁRÁSBAN*A tanács elnökének teendői*

167. § (1) A tanács elnöke az ügynek a bírósághoz érkezésétől számított nyolc napon belül köteles megvizsgálni, hogy milyen kérdésekben kell a tárgyalás előkészítése során határozni. Ha ilyen határozatra nincs szükség, tárgyalást tűz ki.

(2) A tárgyalás előkészítése során meg kell vizsgálni, hogy

- a) helye van-e az ügy áttételének,
- b) az eljárás felfüggesztésének, vagy
- c) az eljárás megszüntetésének,
- d) vissza kell-e küldeni az iratokat az ügyésznek,
- e) határozni kell-e az előzetes letartóztatásról, az ideiglenes kényszerógyógykezelésről vagy a lakhelyelhagyási tilalomról,
- f) a bűncselekmény a vádtól eltérően minősülhet-e,
- g) az ügyet öttagú tanács tárgyalja-e.

Áttétel

168. § Ha a bíróságnak az ügyben nincs hatásköre vagy illetékessége, az ügyet ahhoz a bírósághoz vagy más hatósághoz teszi, amelyhez az tartozik.

Az eljárás felfüggesztése

169. § (1)¹⁷⁷ A bíróság az eljárást felfüggesztheti a 137. § (1) bekezdésének b)—d) pontjában és (2) bekezdésének c) pontjában meghatározott esetekben, továbbá ha a vádlott külföldön tartózkodik.

¹⁷⁶ A 163. § (1) bekezdése az 1989. évi XLII. törvény 17. § (5) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁷⁷ A 169. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 36. §-ával megállapított szöveg.

(2) Az előzetes kérdést a bíróság rendszerint maga bírálja el. Ha a büntető törvény alkalmazása a személyi állapotra vonatkozó olyan körülménytől függ, amelyre nézve a polgári perben eljáró bíróság ítélete mindenkivel szemben hatályos, az eljárást e bíróság határozatának jogerőre emelkedéséig fel kell függeszteni; ha pedig a polgári per még nincs folyamatban, annak megindítására az érdekelteket megfelelő határidő kitűzése mellett fel kell hívni.

(3) Mihelyt a felfüggesztés oka megszűnt, a bíróság az eljárást folytatja. A (2) bekezdés utolsó fordulata esetében az eljárást akkor is folytatni kell, ha az erre felhívott érdekelt a kitűzött határidő alatt a polgári pert nem indította meg.

(4)¹⁷⁸ A tartás elmulasztása (Btk. 196. §) miatt indított eljárást — ha a nyomozást ebből a célból a 137. § (3) bekezdése alapján nem függesztették fel — az első fokú bíróság legfeljebb hat hónapra, egy ízben felfüggesztheti, feltéve, hogy ettől az elmulasztott kötelezettség teljesítése várható. A bíróság az eljárást a határidő letelte előtt folytatja, ha a vádlott az esedékes tartási kötelezettségének továbbra sem tesz eleget.

(5)¹⁷⁹ Ha a Btk. 282/A. § (6) bekezdésének a) vagy b) pontjában meghatározott büntethetőséget megszüntető okból az eljárás megszüntetésének lehet helye — amennyiben a nyomozást ebből a célból a 137. § (2) bekezdése alapján nem függesztették fel — az első fokú bíróság az eljárást egy ízben, egy évi időtartamra felfüggeszti, ha a kábítószerfüggő vádlott vállalja a folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelést. Az eljárást folytatni kell, ha a vádlott okirattal nem igazolja, hogy a felfüggesztéstől számított egy éven belül legalább hat hónapig tartó folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelésben részesült.

(6)¹⁸⁰ Az eljárás felfüggesztéséről hozott végzést a vádlottnak és a védőnek a vádirattal együtt kell kézbesíteni.

Az eljárás megszüntetése

170. § (1) A bíróság az eljárást megszünteti,

a) ha a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény;

b) ha a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, illetőleg az, hogy a bűncselekményt a vádlott követte el, és ez az eljárás folytatásától sem várható;

c) ha a büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok áll fenn;

d) ha a cselekményt már jogerősen elbírálták;

e) ha a vádat a vádirat benyújtása után elejtették;

f) az olyan bűncselekmény vagy szabálysértés miatt, amelynek a vád tárgyává tett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége.

g)—h)¹⁸¹

(2) Ha a cselekmény miatt, amelyre nézve a büntetőeljárást megszüntették, más hatóság vagy szerv előtt egyéb eljárást kell vagy lehet lefolytatni, a bíróság erről az annak lefolytatására jogosult hatóságot vagy szervet értesíti.

(3) Az eljárás megszüntetéséről értesíteni kell a sértettet, a magánfelet pedig azzal a figyelmeztetéssel, hogy a polgári jogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítheti.

(4) Az eljárást nem lehet megszüntetni, ha kényszergyógykezelés elrendelése látszik szükségesnek.

Az iratok visszaküldése az ügyésznek

171. § (1) A bíróság a tényállás teljes felderítése érdekében pótnyomozást rendelhet el, és az ügy iratait visszaküldheti az ügyésznek, ha további bizonyítási eszközöket kell felkutatni, vagy ha a szükséges bizonyítást a tárgyaláson csak jelentős nehézséggel lehetne felvenni. Pótnyomozás elrendelésének akkor is helye van, ha az ügy adatai alapján arra lehet következtetni, hogy a további bizonyítás az eljárás megszüntetését eredményezheti.

(2) Ha a vád kiterjesztésének lehet helye, a bíróság erre az ügyész figyelmét felhívja. Felhívhatja az ügyész figyelmét arra is, hogy az ügy adatai a vád tárgyává tett cselekménnyel szorosan összefüggő bűncselekmény miatt más személlyel szemben is vádemelésre adnak alapot. Ebben az esetben az iratokat az ügyésznek — indítványára — megküldi.

Határozat az előzetes letartóztatásról, az ideiglenes kényszergyógykezelésről és a lakhelyelhagyási tilalomról

172. § (1)¹⁸² A bíróság a tárgyalás előkészítése során határoz, illetőleg határozhat az előzetes letartóztatásról, az ideiglenes kényszergyógykezelésről és a lakhelyelhagyási tilalomról.

(2) Az ügy áttétele esetén a bíróság által elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás és ideiglenes kényszergyógykezelés annak a bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig tart, amelyhez az ügyet áttették.

¹⁷⁸ A 169. § (4) bekezdése az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-ának megfelelően módosított szöveg.

¹⁷⁹ A 169. § (5) bekezdése az 1998. évi LXXXVIII. törvény 40. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸⁰ A 169. § korábbi (5) bekezdésének jelölését (6) bekezdésre változtatta az 1993. évi XVII. törvény 79. § (2) bekezdése.

¹⁸¹ A 170. § (1) bekezdésének g)—h) pontját az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 64. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁸² A 172. § (1) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 19. §-ával megállapított szöveg.

*A vádtól eltérés lehetősége*¹⁸³

173. §¹⁸⁴ A bíróság megállapíthatja, hogy a bűncselekmény a vádtól eltérően hogyan minősülhet. Az eljárás folytatása során ezt a megállapítást is figyelembe veszi.

Öttagú tanács elé utalás

174. § A bíróság elrendelheti, hogy az ügyet öttagú tanács tárgyalja, ha ennek feltétele fennáll.

A bíróság tanácsának jogköre

175. § (1) A tárgyalás előkészítése során a bíróság tanácsa vagy a tanács elnöke jár el.

(2) A bíróság tanácsa határoz az eljárás megszüntetéséről, az iratok visszaküldéséről az ügyésznek, az előzetes letartóztatás és az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendeléséről, fenntartásáról vagy megszüntetéséről, valamint a lakhelyelhagyási tilalom elrendeléséről vagy megszüntetéséről.

(3) A bíróság tanácsa minden olyan kérdésben határozhat, amely egyébként a tanács elnökének jogkörébe tartozik.

Tanácsülés és előkészítő ülés

176. § (1)¹⁸⁵ A bíróság a tárgyalás előkészítése során vizsgált kérdésekben az ügy érkezésétől számított tizenöt napon belül tanácsüléssel határoz.

(2)¹⁸⁵ Ha az ügyész vagy a vádlott meghallgatása a határozat meghozatala előtt szükségesnek látszik, a bíróság harminc napon belül előkészítő ülést tart.

(3) Az előkészítő ülés kötelező, ha a bíróságnak az iratoknak az ügyészhez visszaküldéséről határoz.

177. § (1) A tanács elnöke az ügyészt, a vádlottat és a védőt az előkészítő ülés időpontjáról értesíti. Ha a vádlott személyes meghallgatása szükséges, a vádlottat és — kötelező védelem esetén — a védőt idézi; az idézéshez vagy az értesítéshez mellékelni kell a vádiratot.

(2) Az előkészítő ülés nem tartható meg az ügyész, a megidézett vádlott és védő távollétében. Ha a megidézett védő nem jelent meg, helyette a vádlott más védőt hatalmazhat meg, illetőleg védőt kell kirendelni. Ha ez azonnal nem lehetséges, az előkészítő ülést a meg nem jelent védő költségére el kell halasztani.

178. § (1) Az előkészítő ülés megnyitása után a tanács elnöke röviden ismerteti az ügyet; a tanács tagjai, az ügyész, a vádlott és a védő további iratok ismertetését kérhetik.

(2) A tanács elnöke és tagjai az ügyészhez, valamint a vádlotthoz kérdést intézhetnek. A vádlotthoz az ügyész és a védő is intézhet kérdést, az ügyészhez intézendő kérdés pedig a vádlott és a védő indítványt tehet.

(3) Az előkészítő ülésről jegyzőkönyvet kell készíteni.

A tanács elnökének jogköre

179. § (1)¹⁸⁶ A tanács elnöke az ügy érkezésétől számított nyolc napon belül határoz az ügy áttételéről, az eljárás felfüggesztéséről, megállapítja a vádtól eltérés lehetőségét, illetőleg elrendelheti, hogy az ügyet öttagú tanács tárgyalja.

(2) Ha a bíróság a vádlottat távollétében részesítette megrovásban (Btk. 71. §), ennek fogantatásáról a tanács elnöke gondoskodik.

*A tárgyalás kitűzése**és az ezzel kapcsolatos intézkedések*

180. § (1)¹⁸⁷ A tanács elnöke a tárgyalást a lehető legközelebbi napra tűzi ki. A tárgyalást rendszerint a bíróság hivatalos helyiségében kell tartani, fontos okból azonban más helyen is tartható.

(2)¹⁸⁸ A tárgyalás megtartásának feltételeiről a tanács elnöke gondoskodik. Megidézi a vádlottat, kötelező védelem esetén a védőt és mindazokat, akiknek a részvétele a tárgyaláson szükséges. Értesíti az ügyészt, továbbá azokat a büntetőeljárásban részt vevő személyeket, akiknek a jelenlétét a tárgyaláson e törvény lehetővé teszi. Ha az ügyész a vádlott szülői felügyeleti jogának megszüntetését indítványozza, a tárgyalásról értesíteni kell a másik szülőt és a gyámhatóságot. A különösen védett tanú (64/A. §) a tárgyalásra nem idézhető.

(3) A (2) bekezdés szerinti idézésben vagy értesítésben a büntetőeljárásban részt vevő személyeket fel kell hívni arra, hogy bizonyítási indítványukat késedelem nélkül, a tárgyalás előtt tegyék meg. A tanács elnöke intézkedik, hogy az ügy elbírálásához a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak. További bizonyítási eszközök felkutatása végett az ügyészt — az iratok visszaküldése nélkül — megkeresheti.

¹⁸³ A 173. § címe az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 20. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸⁴ A 173. § az 1989. évi LV. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸⁵ A 176. § (1) és (2) bekezdése az 1995. évi LXI. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸⁶ A 179. § (1) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 64. § (2) bekezdésével módosított szöveg.

¹⁸⁷ A 180. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 37. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁸⁸ A 180. § (2) bekezdésének negyedik mondatát az 1987. évi IV. törvény 37. § (2) bekezdése, ötödik mondatát az 1998. évi LXXXVIII. törvény 41. §-a iktatta be a törvénybe.

180/A. §¹⁸⁹ (1) A tanács elnöke a vádirat kézbesítésével egyidejűleg közli a vádlottal és a védővel, ha az ügyész különösen védett tanú vallomását kívánja bizonyítási eszköként felhasználni; figyelmezteti őket arra, hogy a tanú vallomását tartalmazó jegyzőkönyvi kivonatot megtekintethetik, és írásban a különösen védett tanúhoz kérdés feltevését indítványozhatják.

(2) Ha a vádlott vagy a védő a különösen védett tanúhoz kérdés feltevését indítványozta, a bíróság elrendelheti, hogy a 379/D. § alapján kijelölt bíró a különösen védett tanút ismételt kihallgassa. A kihallgatásra a 379/E. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) A kijelölt bíró az ismételt kihallgatás során is gondoskodik arról, hogy a különösen védett tanú személyére és tartózkodási helyére a vallomásáról készült jegyzőkönyvi kivonattal ne lehessen következtetni.

181. § (1) A vádlott és a védő idézéséhez, illetőleg a védő értesítéséhez mellékelni kell a vádiratot, valamint a 173. § alapján hozott határozatot, feltéve, hogy ezeket korábban nem kézbesítették. A vádlottnak az idézést a vádirattal együtt legalább nyolc nappal, egyébként legalább öt nappal a tárgyalás előtt kell kézbesíteni.

(2) A jogszabály megszegésével külföldön tartózkodó vádlottnak az idézést hirdetményi úton kell kézbesíteni.

182. § (1) A tanács elnöke a tárgyalást fontos okból elhalaszthatja. A védő akadályoztatása miatt a tárgyalás csak akkor halasztható el, ha a vádlott más védőt nem hatalmaz meg, illetőleg más védő kirendelése már nem lehetséges, vagy ha az új védő a tárgyalásig — idő hiányában — a védelemre nem tud felkészülni.

(2) Ha az idézést a vádlottnak azért nem lehetett kézbesíteni, mert ismeretlen helyen tartózkodik, a tanács elnöke a tárgyalás elhalasztása mellett az eljárást felfüggeszti.

*Határozat a tárgyalás előkészítésének
befejezése után*

183. § (1) A tárgyalás előkészítésének befejezése, illetőleg a tárgyalás kitűzése után, ha szükséges, a 170. és a 172. §-ban szabályozott kérdésekben a bíróság tanácsülésein, a 168., a 169., a 173., a 174. és a 180. §-ban szabályozott kérdésekben a tanács elnöke határoz.

(2) Az ügyész a vád elejtését indokolni köteles.

*Fellebbezés a tárgyalás előkészítése során hozott
határozatok és intézkedések ellen*

184. § (1) Nincs helye fellebbezésnek
a) a tárgyalás kitűzése és elhalasztása,
b) az előkészítő ülésre és a tárgyalásra idézés, illetőleg az erről szóló értesítés,

c) az eljárásnak a 182. § (2) bekezdése alapján történt felfüggesztése,

d)¹⁹⁰ a vádtól eltérés lehetőségének megállapítása, és
e) az öttagú tanács elé utalás ellen.

(2) Csak az ügyész élhet fellebbezéssel a pótnyomozás elrendelése miatt.

(3)¹⁹¹ Ha a bíróság a vádlottat megrovásban részesíti, ez ellen fellebbezésnek nincs helye, de az ügyész és a vádlott a végzés közlésétől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti. A kérelem alapján a bíróság tárgyalást tart. A tárgyalásra a XVII. fejezet rendelkezései irányadók.

II. Cím

A TÁRGYALÁS ELŐKÉSZÍTÉSE A VÉTSÉGI ELJÁRÁSBAN

185. § A vétségi eljárásban az I. cím rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

186. § (1) Ha az egyesbíró az ügyet a bíróság tanácsa elé utalja, a tárgyalás előkészítésére az I. cím rendelkezései irányadók.

(2) A bíróság a tényállás teljes felderítése érdekében előkészítő ülésen az ügy iratait akkor is visszaküldheti az ügyésznek, ha a nyomozást a vétségi eljárás szabályai szerint folytatták le, azonban ennek törvényi feltételei hiányoztak.

(3) A bíróság az ügyészt értesíti, ha arra kötelezte, hogy a tárgyaláson vegyen részt.

(4) Az (1) és a (3) bekezdés alapján hozott határozat ellen fellebbezésnek nincs helye, a (2) bekezdés esetében csak az ügyész fellebbezhet.

IX. Fejezet

AZ ELSŐ FOKÚ BÍRÓSÁGI TÁRGYALÁS

I. Cím

TÁRGYALÁS A BŰNTETTI ELJÁRÁSBAN

A bíróság tanácsa

187. § (1) A tárgyaláson a bíróság háromtagú tanácsban jár el.

(2) A bíróság öttagú tanácsban ítélezik, ha az ügy kiemelkedő jelentőségű vagy rendkívül bonyolult.

¹⁹⁰ A 184. § (1) bekezdésének d) pontja az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 64. § (2) bekezdésével módosított szöveg.

¹⁹¹ A 184. § (3) bekezdése az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-ának megfelelően módosított szöveg.

¹⁸⁹ A 180/A. §-t az 1998. évi LXXXVIII. törvény 42. §-a iktatta be a törvénybe.

(3) A tanács tagjai a tárgyaláson mindvégig jelen vannak.

(4) A tanács tagjának elkerülhetetlen akadályoztatása esetén az ügydöntő határozatot más összetételű tanács is kihirdetheti.

A tárgyalás vezetése és rendjének fenntartása

188. § (1) A tárgyalást a tanács elnöke vezeti. Ügyel a törvény rendelkezéseinek megtartására, a tárgyalás tekintélyének megóvására, és gondoskodik arról, hogy az eljárásban részt vevő személyek jogaikat gyakorolhassák; ezekre figyelmüket felhívja.

(2) E törvény keretei között a tanács elnöke határozza meg az eljárási cselekmények sorrendjét.

(3) A tanács elnöke hallgatja ki a vádlottat és a tanút, illetőleg hallgatja meg a szakértőt; hozzájuk a bíróság tagjain kívül az ügyész, a vádlott, a védő, a magánfél, valamint — az őket érintő körben — az egyéb érdekelték és a szakértő kérdést intézhetnek, a sértett kérdés feltételét indítványozhatja. Ha a kérdés a kihallgatott személy befolyásolására alkalmas, illetéktelen személy tette fel, az üggyel össze nem függő körülményre vonatkozik, vagy a tárgyalás tekintélyét sérti, a tanács elnöke a kérdés feltevését, illetőleg a feleletet megtiltja.

189. § (1) A tárgyalás rendjét a tanács elnöke tartja fenn.

(2) A tanács elnöke a hallgatóság köréből a tizennégy éven aluliakat kizárja, a tizennyolc éven aluliakat kizárhatja.

(3)¹⁹² Azt, aki a tárgyalást zavarja, a tanács elnöke rendre utasítja, ismételt vagy súlyos rendzavarás esetén pedig a tárgyalásról kiutasíthatja, illetőleg kivezetetheti. A bíróság a rendzavarót rendbírsággal sújthatja, a kiutasított vagy kivezetett vádlottat legfeljebb huszonnégy órára őrizetbe veheti. Az ügyészt és a védőt a tanács elnöke a tárgyalás rendjének megtartására csupán figyelmeztetheti.

(4) Olyan rendzavarás esetén, amely a tárgyalás folytatását akadályozza, a tanács elnöke a hallgatóságot vagy egy részét a teremből eltávolíttathatja.

190. § (1) A bíróság a tárgyalást a kiutasított vagy kivezetett vádlott távollétében is folytatja, de legkésőbb a bizonyítási eljárás befejezése előtt a vádlottat ismét a bíróság elé kell állítani, és ismertetni kell vele a távollétében lefolytatott bizonyítást.

(2) Büntető- vagy fegyelmi eljárás alapjául szolgáló rendzavarásról a tanács elnöke az illetékes hatóságot értesíti.

191. § A tárgyalás vezetésének és rendjének fenntartása körébe tartozó határozatok és intézkedések ellen külön

fellebbezésnek nincs helye, kivéve, ha a határozat rendbírság kiszabásáról, költségek viselésére kötelezésről vagy őrizetbe vételről rendelkezik.

A tárgyalás megnyitása

192. § (1) A tárgyalást a tanács elnöke az ügy megjelölésével nyitja meg. Megállapítja, hogy a megidézettek és az értesítettek megjelentek-e. Ettől függően megvizsgálja, hogy a tárgyalást meg lehet-e tartani.

(2) Az ügyész jelenléte nélkül a tárgyalás nem tartható meg.

(3) A tárgyalás a vádlott távollétében akkor tartható meg,

a) az ügyész indítványára, ha a vádlott jogszabály megszegésével külföldön tartózkodik, és kiadatásának nincs helye, illetőleg kiadatását megtagadták;

b) ha az eljárás tárgya a vádlott kényszergyógykezelésének elrendelése, és állapota miatt a tárgyaláson nem jelenhet meg, illetőleg jogainak gyakorlására képtelen.

(4) Ha az eljárás több vádlott ellen folyik,

a) a vádlott távollétében is megtartható a tárgyalásnak az a része, amely őt nem érinti;

b) a meg nem jelent vádlott távollétében a tárgyalást az ügy elkülönítése nélkül meg lehet tartani addig, amíg nem kerül sor a kihallgatására.

(5) A védő távollétében — a (4) bekezdés a) pontját kivéve — a tárgyalás nem tartható meg, ha a védelem kötelező. Ha a megidézett védő nem jelent meg, helyette a vádlott más védőt hatalmazhat meg, illetőleg védőt kell kirendelni. Ha ez azonnal nem lehetséges, illetőleg az új védőnek megfelelő időre van szüksége ahhoz, hogy a védelemre felkészüljön, a tárgyalást a meg nem jelent védő költségére el kell halasztani.

193. § (1) A tanács elnöke intézkedik, hogy a 112. § (2) bekezdése szerinti idézés ellenére meg nem jelent vádlottat vagy tanút azonnal vezessék elő, a távol maradt szakértőt pedig a tárgyaláson való megjelenésre hívja fel.

(2) Ha a tanács elnöke azt állapítja meg, hogy a vádlott ismeretlen helyen tartózkodik, a 182. § (2) bekezdése szerint jár el.

(3) Ha olyan személy maradt el a tárgyalásról, akinek távolléte a tárgyalás megtartását nem akadályozza, a tárgyalást meg kell kezdeni, és a megjelentek kihallgatása előtt nem szabad elnapolni.

194. § A megjelentek számbavétele után, ha a tárgyalás megtartásának nincs akadálya, a tanács elnöke felhívja a tanúkat — a sértett kivételével — a tárgyalóterem elhagyására. Figyelmezteti őket az igazolatlan eltávozás következményeiről.

195. § Az ügyész, a vádlott, a védő és a sértett a tárgyalás megkezdése előtt az ügy áttételét, egyesítését vagy elkülö-

¹⁹² A 189. § (3) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

nítését, a tanács tagjának vagy az ügyésznek a kizárását indítványozhatja, vagy más olyan körülményt jelölhet meg, amely a tárgyalás megtartását akadályozhatja, illetőleg amelyet még a tárgyalás megkezdése előtt figyelembe kell venni.

A tárgyalás megkezdése

196. § (1) Ha a tanács elnöke megállapítja, hogy a tárgyalás megtartásának nincs akadálya, a bíróság a tárgyalást megkezdi, és az ügy befejezéséig lehetőleg nem szakítja meg. Ha az ügy terjedelme miatt vagy egyéb okból szükséges, a tanács elnöke a megkezdett tárgyalást legfeljebb nyolc napra félbeszakíthatja, a bíróság pedig — a bizonyítás kiegészítése céljából vagy más fontos okból — a tárgyalást elnapolhatja.

(2)¹⁹³ Az (1) bekezdés esetében a tárgyalás folytatásának napját ki kell tűzni, kivéve, ha — az elnapolás okára tekintettel — kétséges, hogy a tárgyalást hat hónapon belül folytatni lehet.

197. §¹⁹⁴ (1) A tárgyalást hat hónapon belül ismétlés nélkül lehet folytatni, ha a tanács összetételében nem történt változás; egyébként előről kell kezdeni.

(2) A tárgyalás hat hónapon belül a korábbi tárgyalás anyagának ismertetésével is megismételhető, ha a hivatásos bíró személyében nem történt változás.

(3) A tárgyalás anyagának ismertetése után figyelmeztetni kell a vádlottat arra, hogy az ismertetésre észrevételeket tehet. A figyelmeztetést és a vádlott nyilatkozatát jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(4) Az elnapolt tárgyalást a tárgyalás korábbi részéről készült jegyzőkönyv ismertetésével kell folytatni, ha megszakítása óta nyolc napnál hosszabb idő telt el.

A vádirat és a polgári jogi igény ismertetése

198. § A tárgyalás megkezdése után

a) a tanács elnöke felhívja az ügyészt, hogy ismertesse a vádiratnak a 146. § (2) bekezdése b) és f) pontjában megjelölt részét;

b) a tanács elnöke ismerteti a magánfél polgári jogi igényét;

c) a sértett nyilatkozik, hogy bejelentett igényét fenntartja-e, illetőleg érvényesít-e polgári jogi igényt;

d) a tanács elnöke felhívja a tanúként kihallgatandó sértettet a tárgyalóterem elhagyására.

A bizonyítás felvételének sorrendje

199. § (1) A bizonyítási eljárást a vádlott kihallgatásával kell kezdeni.

(2) A vádiratban megjelölt bizonyítási eszközök sorrendben rendszerint megelőzik a vádlott és a védő által megjelölt bizonyítási eszközöket.

(3) A tanúk közül általában a sértettet kell elsőként kihallgatni.

A vádlott kihallgatása

200. § (1) A személyi adatok [87. § (1) bek.] felvétele után a vádlottól meg kell kérdezni, hogy a vádat megértette-e, és tagadó válasz esetén azt meg kell magyarázni. Ezután kérdést kell hozzá intézni, hogy bűnösségét elismeri-e.

(2) A vádlottat általában a még ki nem hallgatott vádlottársai távollétében kell kihallgatni.

(3) Azt a vádlottat, akinek jelenléte a másik vádlottat a vallomásában zavarná, a tanács elnöke a vallomástétel tartamára a tárgyalásról eltávolíthatja. A 190. § (1) bekezdését ebben az esetben is alkalmazni kell.

(4) A vádlott a tárgyalás rendjének zavarása nélkül a tárgyalás alatt is értekezhet védőjével; kihallgatása közben ezt csak a tanács elnökének engedélyével teheti meg.

A tanú kihallgatása

201. § (1) A tanú kihallgatása alatt a még ki nem hallgatott tanúk nem lehetnek jelen. Ettől a rendelkezéstől a tanúként kihallgatandó sértett esetében el lehet térni.

(2) A tanú kihallgatására a 200. § (3) bekezdését értelemszerűen alkalmazni kell.

(3)¹⁹⁵ A különösen védett tanú (64/A. §) a tárgyaláson nem hallgatható ki.

A tárgyi bizonyítási eszköz felmutatása

202. § A tárgyaláson megtekintésre fel kell mutatni a tárgyi bizonyítási eszközt vagy fényképét, illetőleg ismertetni kell a leírását.

Az okiratok felolvasása

203. § (1) A tárgyaláson fel kell olvasni — a 83. § (3) bekezdésének korlátai között — azt a bizonyítás eszközéül szolgáló okiratot vagy iratot, amelynek tartalmát a bíróság bizonyítékként értékeli.

¹⁹³ A 196. § (2) bekezdése az 1995. évi LXI. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

¹⁹⁴ A 197. § az 1995. évi LXI. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

¹⁹⁵ A 201. § (3) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 43. §-a iktatta be a törvénybe.

(2)¹⁹⁶ Ha a tanú a tárgyaláson a mentességi jogával él, a korábban tett vallomása nem olvasható fel.

(3)¹⁹⁶ A tárgyalásról értesített, de meg nem jelent szakértő véleményének felolvasása után, ha meghallgatása szükséges, a szakértőt meg kell idézni.

(4)¹⁹⁶ Fel lehet olvasni — egészben vagy részben — annak a tanúnak a vallomását, akit a vétségi eljárásban tárgyalásban már kihallgattak, de a tárgyalást a 228. § alapján előlről kell kezdeni. Az ügyész, a vádlott vagy a védő indítványára a tanút újból ki kell hallgatni.

A szemle és a bizonyítási kísérlet

204. § A szemlét és a bizonyítási kísérletet szükség esetén helyszíni tárgyaláson kell megtartani. Ha ez nehézségbe ütközik, a bíróság a 206. § (2) bekezdése szerint jár el.

A bizonyítás mellőzése

205. § Ha a vádlott ellen több bűncselekmény, illetőleg bűncselekmény és szabálysértés miatt folyik az eljárás, a bíróság mellőzheti a bizonyítást azzal a csekélyebb súlyú bűncselekménnyel vagy azzal a szabálysértéssel kapcsolatban, amelynek a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége.

A bizonyítás kiegészítése

206. § (1) A bíróság a tényállás teljes felderítése érdekében — indítványra vagy hivatalból — elrendelheti a bizonyítás kiegészítését. Ha ez nyomban nem lehetséges, a tárgyalást el kell napolni.

(2)¹⁹⁷ A bizonyítás tárgyaláson kívül vehető fel, ha tárgyaláson való felvétele rendkívüli nehézségbe ütköznék. Ebben az esetben a bíróság hivatásos bíró tagját küldi ki, vagy — szükség esetén — más bíróságot keres meg. A bizonyítás felvételének helyéről és idejéről az ügyész, a vádlottat, a védőt és a sértettet értesíteni kell. A vádlott, a védő és a sértett értesítését mellőzni kell, ha ennek következtében a tanú zártan kezelt adatai a vádlott, a védő vagy a sértett előtt ismertté válnának.

(3) Ha a bizonyítást az (1) és (2) bekezdésben szabályozott módon nem lehet kiegészíteni, a bíróság pótnyomozást rendel el, és az ügy iratait visszaküldi az ügyésznek.

(4) Pótnyomozás elrendelése miatt az ügyész fellebbezhet, egyébként a bizonyítás kiegészítésének elrendelése és annak módja ellen fellebbezésnek nincs helye. A bizonyítási indítvány elutasítása az ügydöntő határozat ellen bejelentett fellebbezésben sérelmezhető.

Az ügy áttétele és az eljárás felfüggesztése

207. § (1) A tárgyalás megkezdése után az ügyet a 33. § (2) és (3) bekezdésében meghatározott okból lehet áttenni.

(2) A tárgyalás megkezdése után az ügyet nem lehet vétségi eljárásra vagy öttagú tanács elé utalni.

(3) Az eljárás a tárgyalás megkezdése után is felfüggeszhető [169. §, 182. § (2) bek.]. Ha a bíróság az eljárást a vádlott ismeretlen helyen vagy külföldön tartózkodása, illetőleg a bűncselekmény elkövetése után bekövetkezett elmebetegsége miatt függeszti fel, elkobzást rendelhet el, vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezheti.

Határozatok tárgyaláson kívül

208. § (1) A tárgyalás elnapolása után, ha szükséges, a bíróság tanácsulésen is határozhat az ügy áttételéről, az eljárás felfüggesztéséről vagy megszüntetéséről, valamint az előzetes letartóztatásról, a lakhelyelhagyási tilalomról vagy az ideiglenes kényszergyógykezelésről.

(2) Ha a vádlott a tárgyalás elnapolása után ismeretlen helyre távozik, a tanács elnöke a 182. § (2) bekezdése szerint jár el.

A vád elejtése és módosítása

209. § (1) Az ügyész a bizonyítás eredményéhez képest a 212. § (6) bekezdése szerinti tanácsulésig a vádat elejtheti; a vád elejtését indokolni köteles.

(2) Ha az ügyész úgy látja, hogy a vádlott más bűncselekményben bűnös, vagy más bűncselekményben is bűnös, mint amely miatt vádat emelt, a 212. § (6) bekezdése szerinti tanácsulésig a vádat megváltoztatja, illetőleg kiterjeszti, vagy pótvádirat benyújtása végett a tárgyalás elnapolását indítványozza.

(3)¹⁹⁸ A vád megváltoztatása, illetőleg kiterjesztése esetén a bíróság a tárgyalást a védelem előkészítése érdekében elnapolhatja; erre nézve az ügyészt, a vádlottat és a védőt meghallgatja. Ugyanígy jár el akkor is, ha megállapítja, hogy a tárgyalás adatai alapján a bűncselekmény a vádnál súlyosabban minősülhet.

¹⁹⁶ A 203. § (2) bekezdését beiktatta, és a korábbi (2)—(3) bekezdés jelölését (3)—(4) bekezdésre változtatta az 1994. évi XCII. törvény 13. §-a.

¹⁹⁷ A 206. § (2) bekezdésének utolsó mondatát az 1998. évi LXXXVIII. törvény 44. §-a iktatta be a törvénybe.

¹⁹⁸ A 209. § (3) bekezdése az 1989. évi LV. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

(4)¹⁹⁹ A bíróság azzal a bűncselekménnyel kapcsolatban, amelyre a vádat kiterjesztették, az eljárást kivételesen elkülönítheti.

(5) Ha a megváltoztatott, illetőleg kiterjesztett vád elbírálása a 33. § (2)—(3) bekezdésében meghatározott okból más bírósághoz tartozik, az ügyet — a területén működő ügyész útján — e bírósághoz kell áttenni.

Kényszergyógykezelésselrendelésének indítványozása

210. §²⁰⁰ Ha az ügyész a tárgyaláson indítványozza a vádlott kényszergyógykezelésének elrendelését, a 209. § (3) bekezdését kell megfelelően alkalmazni.

Polgári jogi igény érvényesítése

211. § A magánfél, illetőleg az ügyész a polgári jogi igényt a vádlottal szemben a 212. § (6) bekezdése szerinti tanácsülésig terjesztheti elő.

A szülői felügyelet megszüntetésének indítványozása

211/A. §²⁰¹ Az ügyész a vádlott szülői felügyeleti jogának megszüntetését a 212. § (6) bekezdése szerinti tanácsülésig indítványozhatja.

Perbeszédék és felszólalások

212. § (1) A bizonyítási eljárás lefolytatása után, ha bizonyítási indítványt nem tettek, vagy azt a bíróság elutasította, a tanács elnöke a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánítja. Ezután az ügyész tartja meg vádbeszédét. Indokolt indítványt terjeszt elő arra, hogy a bíróság

- a vádlottat milyen tények alapján, milyen bűncselekményben mondja ki bűnösnek;
- milyen büntetést szabjon ki, de a büntetés meghatározott mértékére nem tehet indítványt;
- milyen egyéb rendelkezéseket tegyen.

(2) Az ügyész után a sértett, a magánfél és az egyéb érdekelték felszólalhatnak. Ennek során a sértett a vádlott bűnösségéről, a magánfél a polgári jogi igényről nyilatkozhat, az egyéb érdekelték pedig az 57. §-ban meghatározott körben indítványt tehetnek.

(3) A felszólalások után a védőbeszéd következik. Ha a vádlott érdekében több védő jár el, a védőbeszédet — megegyezésük szerint — egyikük tartja.

(4) A perbeszédre és a felszólalásokra válaszoknak van helye.

(5) Az utolsó szó joga a vádlottat illeti.

(6) A perbeszédre és a felszólalások után a bíróság határozatának meghozatala céljából tanácsülést tart.

Az eljárást megszüntető végzés

213. § (1) A bíróság az eljárást megszünteti, *a)*²⁰² ha büntetethetőséget megszüntető ok (Btk. 32. §) áll fenn,

*b)*²⁰³ ha a vádlott a cselekménye társadalomra veszélyességének csekély foka miatt nem büntetendő (Btk. 28. §), továbbá, ha az eljárás lefolytatásához szükséges magánindítvány, feljelentés vagy kívánat hiányzik és a hiányt nem pótolták, illetőleg az már nem pótolható,

c) ha a cselekményt már jogerősen elbírálták;

d) az olyan bűncselekmény miatt, amelynek a vád tárgyává tett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége;

e) ha a bíróság a büntetés kiszabását mellőzi;

f) ha az ügyész a vádat elejtette [209. § (1) bek.].

(2)²⁰³ Az eljárást megszüntető végzésben a bíróság elkobzást rendelhet el, továbbá — a vádlott halála kivételével — vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezhet, és az (1) bekezdés *a)* pontja, továbbá — amennyiben a Btk. 71. §-át alkalmazza — *b)* pontja, valamint *d)* pontja estén a polgári jogi igényt érdemben elbírállhatja.

(3) Az eljárást megszüntető végzés rendelkező része tartalmazza

a) a vádlott előzetes fogva tartására vonatkozó adatokat,

b) annak a bűncselekménynek a megjelölését, amely miatt vádat emeltek, továbbá az eljárás megszüntetéséről szóló rendelkezést,

c) a jogszabályon alapuló egyéb rendelkezéseket.

(4) Az eljárást megszüntető végzés indokolásának tartalmára a 220. § (3) bekezdésének és a 221. § (1) bekezdésének rendelkezései értelemszerűen irányadók.

Ítélet

214. § (1) A bíróság ítélettel határoz, ha a vádlottat bűnösnek mondja ki vagy felmenti.

¹⁹⁹ A 209. § (4) bekezdése a Magyar Közlöny 1973. augusztus 5-i, 52. számában közzétett helyesbítésnek megfelelő szöveg.

²⁰⁰ A 210. § és az azt megelőző cím az 1989. évi LV. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

²⁰¹ A 211/A. §-t és az azt megelőző címet az 1987. évi IV. törvény 38. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁰² A 213. § (1) bekezdésének *b)* pontja az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-ának megfelelően módosított szöveg.

²⁰³ A 213. § (1) bekezdésének *b)* pontja és (2) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 23. §-ával megállapított szöveg.

(2)²⁰⁴ A bíróság a vádlottat bűnösnek mondja ki, ha megállapította, hogy bűncselekményt követett el és büntethető; ebben az esetben büntetést szab ki, kivéve, ha önálló intézkedésként kényszergyógyítást rendel el (Btk. 76. §), vagy végzéssel próbára bocsátja (214/A. §).

(3) A bíróság a vádlottat a vád alól felmenti, ha

a) a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény, vagy azt nem a vádlott követte el;

b) nincs bizonyítva bűncselekmény elkövetése, illetőleg az, hogy a bűncselekményt a vádlott követte el;

c)²⁰⁴ büntethetőségét kizáró ok áll fenn, kivéve a cselekmény társadalomra veszélyességének csekély fokát és a magánindítvány hiányát.

(4) A (3) bekezdés c) pontja esetén a bíróság kényszergyógykezelést és elkobzást rendelhet el, vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezhet, és a polgári jogi igényt érdemben elbíráhatja.

A próbára bocsátás

214/A. §²⁰⁵ (1) A bíróság végzésben határoz, ha a bűncselekmény elkövetésének megállapítása mellett a vádlottat próbára bocsátja (Btk. 72. §). Ha a bíróság a vádlottat pártfogó felügyelet alá helyezi, a végzés tartalmazza a bíróság által megállapított magatartási szabályokat is.

(2) A bíróság a végzésben elkobzást rendelhet el, vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezhet, és a polgári jogi igényt érdemben elbíráhatja.

(3) A vádlottat kötelezni kell a bűnügyi költség viselésére.

A bűnösség megállapítása büntetés kiszabásának mellőzésével

214/B. §²⁰⁶ Ha a bíróság a jogszabály megszegésével külföldön tartózkodó vádlott bűnösségét megállapítja, de büntetés kiszabását mellőzi (Btk. 87/A. §), az ítéletben elkobzást rendelhet el, vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezhet, és a polgári jogi igényt érdemben elbíráhatja.

A polgári jogi igény elbírálása

215. § (1) A polgári jogi igényt az ítéletben vagy az ügydöntő végzésben lehetőleg érdemben kell elbírálni. Ha ez az eljárás befejezését jelentékenyen késleltetné, a bíróság

az ügydöntő határozatában a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasíthatja.

(2) Ha a polgári jogi igény érvényesítése során eltérő indítványt, illetőleg kérelmet terjesztenek elő, a bíróság — a magasabb összegű igény korlátain belül — valamennyi indítványt, illetőleg kérelmet elbírálja.

A szülői felügyeleti jog megszüntetése

215/A. §²⁰⁷ Ha az ügyész a vádlott szülői felügyeleti jogának megszüntetését indítványozza, a bíróság

a) a vádlott szülői felügyeleti jogát az ítéletben megszünteti, ha a szülői felügyelet megszüntetésének a Csjt. 88. §-ának (1) bekezdésében meghatározott feltétele fennáll; és e cselekmény miatt a vádlott bűnösségét megállapítja;

b) az a) pontban meghatározott feltétel hiányában az indítványt elutasítja;

c) a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja, ha az indítvány elbírálása az eljárás befejezését jelentékenyen késleltetné, vagy az indítványnak a büntetőeljárásban való érdemi elbírálását más körülmény kizárja.

A szabálysértés elbírálása

216. § (1) A bíróság a szabálysértést elbírálja, ha

a) a vád tárgyává tett bűncselekménnyel összefüggő szabálysértés elbírálását az ügyész a vádiratban indítványozta;

b) a tárgyalás eredményéhez képest úgy látja, hogy a vád tárgyává tett cselekmény szabálysértés, és ezért a vádlottat a vád alól felmenti.

(2) A bíróság az eljárást megszünteti az olyan szabálysértés miatt, amelynek a vád tárgyává tett bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége.

(3) Az (1) bekezdés b) pontja esetében a bíróság elkobzást rendelhet el, elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezhet, és a polgári jogi igényt érdemben elbíráhatja.

A bűnügyi költség viselése

217. § (1) A bíróság a vádlottat a bűnügyi költség viselésére kötelezi, ha őt bűnösnek mondja ki, vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja. Ez a rendelkezés nem vonatkozik arra a bűnügyi költségre, amelynek viselésére e törvény alapján mást kell kötelezni.

²⁰⁴ A 214. § (2) bekezdése és (3) bekezdésének c) pontja az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 24. §-ával megállapított szöveg.

²⁰⁵ A 214/A. §-t és az azt megelőző címet az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 25. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁰⁶ A 214/B. §-t és az azt megelőző címet az 1987. évi IV. törvény 39. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁰⁷ A 215/A. §-t és az azt megelőző címet az 1987. évi IV. törvény 40. §-a iktatta be a törvénybe.

(2) A vádlottat csak azzal a cselekménnyel, illetőleg a tényállásnak azzal a részével kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselésére lehet kötelezni, amelyre bűnösségét vagy felelősségét megállapították. Nem lehet kötelezni annak a bűnügyi költségnek viselésére, amely — nem az ő mulasztása folytán — szükségtelenül merült fel.

(3) A bíróság a bűncselekmény súlyához képest aránytalanul nagy bűnügyi költség egy részének megfizetése alól a vádlottat kivételesen mentesítheti.

(4) A bíróság a bűnösnek kimondott vádlottakat külön-külön vagy egyetemlegesen kötelezi a bűnügyi költség viselésére. Nincs helye egyetemleges kötelezésnek, ha a bűnügyi költség, illetőleg annak egy része vádlottak szerint elkülöníthető.

218. § (1)²⁰⁸ Az állam viseli a 120. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott bűnügyi költséget, ha a bíróság a vádlottat felmenti, az eljárást megszünteti vagy szabálysértés miatt a felelősségét nem állapítja meg, továbbá azt a költséget is, amely annak kapcsán merült fel, hogy a vádlott a magyar nyelvet nem ismeri, illetve azt a költséget, amelynek viselésére a bíróság a vádlottat a 217. § (2)—(3) bekezdése alapján nem kötelezte.

(2) A bíróság — az eset körülményeitől függően — kötelezheti a vádlottat a bűnügyi költségnek vagy egy részének megfizetésére, ha megállapítja, hogy bűncselekményt követett el, de a büntetőeljárást megszünteti.

(3) A vádlott felmentése vagy a büntetőeljárás megszüntetése esetén is kötelezni kell a vádlottat annak a költségnek a viselésére, amely az ő mulasztása folytán merült fel.

219. § (1) A bíróság — a felmentés esetét kivéve — a kirendelt védő kérelmére kötelezheti a vádlottat, hogy a védő részére a büntető ügyben megbízás esetén felszámítható díjnak megfelelő munkadíjat fizesse meg. A védő ezt a kérelmét legkésőbb a védőbeszédben terjesztheti elő.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha a bíróság a védő részére kirendelt védői díjat még nem állapított meg.

(3) A magánfél és képviselője készkiadásának, valamint az utóbbi díjának megfizetésére a bíróság a vádlottat akkor kötelezi, ha a magánfél által érvényesített polgári jogi igénynek helyt ad. Részbeni helytadás esetén a vádlottat az említett költség arányos részének megfizetésére kell kötelezni; egyébként e költséget a magánfél viseli.

Az ítélet tartalma

220. § (1) Az ítélet rendelkező része tartalmazza

a) a vádlott előzetes fogvatartására vonatkozó adatokat;

b) a vádlott bűnösnek kimondását vagy felmentését;

c)²⁰⁹ a jogszabályon alapuló egyéb rendelkezéseket.

(2)²¹⁰ Ha a vádlottat bűnösnek mondják ki, az ítélet rendelkező része tartalmazza annak a bűncselekménynek a megjelölését, amelyben bűnösségét megállapították, továbbá a kiszabott büntetést, illetőleg az elrendelt intézkedést, és az ezekkel kapcsolatos egyéb rendelkezéseket is. Felmentés esetében az ítélet rendelkező részének tartalmaznia kell annak a bűncselekménynek a megjelölését, amelynek vádja alól a vádlottat felmentették.

(3) Az ítélet indokolása a 163. § (4) bekezdésében szabályozottakon kívül tartalmazza a vádlott korábbi büntetéseire vonatkozó adatokat, a bizonyítás kiegészítése iránti vagy egyéb indítvány elutasításának okait; amennyiben a bíróság a szakvéleményt nem fogadja el, ennek okait.

Rövidített indokolás és jegyzőkönyv

221. § (1)²¹¹ Ha a kihirdetés útján közölt ítélet, illetőleg próbára bocsátást kimondó végzés ellen sem az ügyész, sem a vádlott, sem a védő nem jelentett be fellebbezést, az ítélet, illetőleg a végzés indokolásának csupán a rövid tényállást és az alkalmazott jogszabályok megjelölését kell tartalmaznia. A felmentő ítélet indokolásában a tényállás is mellőzhető.

(2) Ha a bíróság ügydöntő határozata első fokon jogerőre emelkedik, rövidített jegyzőkönyvet lehet készíteni.

Az ügydöntő határozat kihirdetése

222. § (1) Az ügydöntő határozatot meghozatala után nyomban ki kell hirdetni.

(2) Ha az ügy bonyolultsága vagy a határozat nagy terjedelme szükségessé teszi, a határozat meghozatalát és kihirdetését legfeljebb nyolc napra el lehet halasztani.

(3) A határozat kihirdetése után a tanács elnöke megkérdezi a jelenlevő fellebbezésre jogosultakat, hogy kívának-e fellebbezni. A fellebbezési nyilatkozatok sorrendje a következő: az ügyész, a magánfél, a vádlott, a védő és az egyéb érdekelt nyilatkozata.

Egyéb határozatok

223. § (1) Ha az ügydöntő határozat a kihirdetésekor nem emelkedik jogerőre, az előzetes letartóztatásról, az

²⁰⁹ A 220. § (1) bekezdésének eredeti c) pontját hatályon kívül helyezte, és a korábbi d) pont jelölését c) pontra változtatta az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 64. § (1) bekezdése.

²¹⁰ A 220. § (2) bekezdésének első mondata az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 27. §-ával megállapított szöveg.

²¹¹ A 221. § (1) bekezdésének első mondata az 1987. évi IV. törvény 41. §-ával megállapított szöveg.

²⁰⁸ A 218. § (1) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 26. §-ával megállapított szöveg.

ideiglenes kényszergyógykezelésről és a lakhelyelhagyási tilalomról nyomban határozni kell.

(2)²¹² Amennyiben a vádlottat az első fokú bíróság szándékos bűncselekmény elkövetése miatt legalább három évi végrehajtandó szabadságvesztésre ítéli, az ügyész indítványára az előzetes letartóztatást fenn kell tartani, illetve el kell rendelni, kivéve, ha a már kitöltött előzetes letartóztatás időtartama eléri, vagy meghaladja az első fokú bíróság ítéletében kiszabott szabadságvesztést.

(3)²¹³ A vádlott felmentése, próbára bocsátása vagy az eljárás megszüntetése esetén az előzetes letartóztatást vagy a lakhelyelhagyási tilalmat meg kell szüntetni, és — szükség esetén — az ideiglenes kényszergyógykezelésről kell határozni.

(4) Az ítélet jogerőre emelkedése esetén a bíróság, ha ennek feltételei fennállnak, lehetőleg azonnal lefolytatja az összbüntetési eljárást.

(5) A fellebbezésre vonatkozó nyilatkozatok megtétele, valamint az (1)—(3) bekezdésben említett határozatok meghozatala után a tanács elnöke a tárgyalást berekeszti.

II. Cím

TÁRGYALÁS A VÉTSÉGI ELJÁRÁSBAN

224. § A vétségi eljárásban az I. cím rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

A tárgyaláson részt vevő személyek

225. § (1) Ha az ügyész részvétele a tárgyaláson kötelező, jelenléte nélkül a tárgyalás nem tartható meg.

(2)²¹⁴

A vád ismertetése

226. § Ha az ügyész nincs jelen a tárgyaláson, a vádindítványból a vád tárgyává tett cselekmény lényegét a bíróság ismerteti.

A vád kiterjesztése

227. § Ha a vád kiterjesztésének feltételei állnak fenn, és az ügyész nincs jelen a tárgyaláson, erről a bíróság az ügyészt a tárgyalás elnapolása vagy az eljárás elkülönítése mellett értesíti.

²¹² A 223. § új (2) bekezdését beiktatta, és a korábbi (2)—(4) bekezdés jelölését (3)—(5) bekezdésre változtatta az 1998. évi LXXXVIII. törvény 45. §-a.

²¹³ A 223. § (3) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 28. §-ával megállapított szöveg.

²¹⁴ A 225. § (2) bekezdését az 1994. évi XCII. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

Bünteti eljárásra utalás

228. § (1) Ha a bíróság megállapítja, hogy az ügy bünteti eljárásra tartozik, az ügyet — a tárgyalás megkezdése után is — a bíróság tanácsa elé utalja. Ebben az esetben a tárgyalást előlről kell kezdeni. E határozat ellen fellebbezésnek helye nincs.

(2) A tárgyalás megkezdése után a 90. § (4) bekezdése nem alkalmazható.

A határozat közzlése az ügyésszel

229. § Ha a kihirdetés útján közölt ügydöntő határozat ellen a vádlott és a védő nem jelent be fellebbezést, a bíróság azt a tárgyaláson jelen nem levő ügyésszel a rendelkező rész kézbesítése útján közli.

III. Cím

A MEGISMÉTELT ELJÁRÁS SZABÁLYAI

230. § Az első fokú bíróság határozatának hatályon kívül helyezése folytán megismételt eljárásban az I. és a II. cím rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

231. § A megismételt eljárásban általában nem járhat el az a bíró, aki a hatályon kívül helyezett határozat meghozatalában részt vett.

232. § A tárgyalás megkezdése után a tanács elnöke ismerteti a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező határozatát, szükség esetén a hatályon kívül helyezett határozatot, majd — az esetleg módosított — vádiratot.

233. § (1) A tanú újabb kihallgatása, illetőleg a szakértő újabb meghallgatása helyett a bíróság előtt korábban tett vallomásról, illetőleg a korábban előterjesztett szakvéleményről készült jegyzőkönyvet fel lehet olvasni.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha a hatályon kívül helyezés azért történt, mert az ítélet megalapozatlanságát nem lehetett kiküszöbölni [262. § (1) bek.].

(3) A (2) bekezdés nem vonatkozik a tényállásnak arra a részére, amelyet az ítélet megalapozatlansága nem érint.

234. § (1) Ha a vádlott terhére fellebbezést nem jelentettek be, a megismételt eljárásban sem lehet a felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, illetőleg a hatályon kívül helyezett ítéletben kiszabott büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni.

(2) Az (1) bekezdés nem irányadó, ha a hatályon kívül helyezés a 250. § II. a)—c) pontja alapján történt, vagy ha a megismételt eljárásban új bizonyíték merül fel, és ennek alapján a bíróság olyan új tényt állapít meg, amelynek folytán súlyosabb minősítést kell alkalmazni, vagy jelentős mértékben súlyosabb büntetést kell kiszabni, illetőleg —

feltéve, hogy az ügyész a vádat kiterjesztette — a vádlott bűnösségét más bűncselekményben is meg kell állapítani.

(3) A (2) bekezdés esetében sem lehet a vádlott bűnösségét megállapítani, illetőleg súlyosabb büntetést kiszabni, ha a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét a 237. § (2) bekezdése alapján helyezte hatályon kívül.

(4)²¹⁵ A bíróság a megismételt eljárásban felmerült bűnügyi költségnek vagy egy részének megfizetése alól a vádlottat mentesítheti, ha a megfizetésre kötelezés — az eljárás megismétlésének okára tekintettel — méltánytalan lenne.

X. Fejezet

A MÁSODFOKÚ BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS

I. Cím

A MÁSODFOKÚ BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEI

A fellebbezési jog és a fellebbezés hatálya

235. § (1) Az első fokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a másodfokú bírósághoz.

(2) A fellebbezés az ítélet bármely rendelkezése vagy kizárólag az indokolás ellen is irányulhat.

(3) Fellebbezésnek anyagi jogi vagy eljárásjogi okból van helye.

(4) A fellebbezés az ítélet jogerőre emelkedését abban a részben függeszti fel, amelyet a fellebbezés folytán a másodfokú bíróság felülbírált [236. §, 237. § (1) bek.].

A felülbírálat terjedelme

236. § (1) A másodfokú bíróság — amennyiben a törvény kivételt nem tesz — a fellebbezéssel megtámadott ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt felülbírálja, tekintet nélkül arra, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

(2) Ha a vádlott ellen több bűncselekmény miatt emeltek vádat, az ítéletnek csak az a felmentő vagy megszüntető rendelkezése bírálható felül, amely ellen fellebbeztek.

(3)²¹⁶ Ha a fellebbezés kizárólag az ítéletnek a lefoglalás megszüntetésére, a polgári jogi igényre, a szülői felügyeleti jog megszüntetésére vagy a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezése ellen irányul, a másodfokú bíróság az ítéletnek csak ezt a részét bírálja felül.

237. § (1) Ha az első fokú bíróság ítélete több vádlottról rendelkezik, a másodfokú bíróság az ítéletnek csak azokra

²¹⁵ A 234. § (4) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 42. §-ával megállapított szöveg.

²¹⁶ A 236. § (3) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 43. §-ával megállapított szöveg.

a vádlottakra vonatkozó részét bírálja felül, akiket a fellebbezés érint.

(2) A másodfokú bíróság a fellebbezéssel nem érintett vádlottat felmenti, bűncselekménye enyhébb minősítése folytán törvénysértően súlyos büntetését enyhíti, vagy az első fokú bíróság ítéletének reá vonatkozó részét hatályon kívül helyezi, és vele szemben az eljárást megszünteti, illetőleg az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a fellebbezéssel érintett vádlott tekintetében is ugyanígy határoz.

(3) Az ítélet megalapozatlansága esetén az első fokú bíróságot a (2) bekezdés alkalmazásával akkor lehet új eljárásra utasítani, ha ez a fellebbezéssel nem érintett vádlott felmentését, a bűncselekmény enyhébb minősítése folytán a törvénysértően súlyos büntetés enyhítését vagy az eljárás megszüntetését eredményezheti.

A másodfokú bíróság határozata

238. § A másodfokú bíróság — e törvényben meghatározott esetekben — az első fokú bíróság ítéletét helyben hagyja, megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, illetőleg a fellebbezést elutasítja.

Kötöttség az első fokú bíróság ítéletének tényállásához

239. § (1) A másodfokú bíróság a határozatát az első fokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az első fokú bíróság ítélete megalapozatlan.

(2) Az első fokú bíróság ítélete megalapozatlan, ha

a) a tényállás nincs felderítve,

b) a bíróság nem állapított meg tényállást, vagy a megállapított tényállás hiányos,

c) a megállapított tényállás ellentétes az iratok tartalmával,

d) a bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

Bizonyítás a másodfokú bírósági eljárásban

240. § Az első fokú bíróság ítélete megalapozatlanságának kiküszöbölése végett bizonyításnak akkor van helye, ha a tényállás hiányos, vagy részben nincs felderítve. A bizonyítást csak tárgyaláson lehet felvenni.

A súlyosítási tilalom

241. §²¹⁷ (1) Az első fokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, illetőleg a vádlott büntetését

²¹⁷ A 241. § az 1989. évi LV. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

súlyosítani csak akkor lehet, ha a terhére fellebbezést jelentettek be.

(2) Az (1) bekezdés szempontjából a vádlott terhére bejelentett fellebbezésnek azt kell tekinteni, amely bűnösségének megállapítására, cselekményének súlyosabb minősítésére vagy büntetésének súlyosítására irányul.

II. Cím

A FELLEBBEZÉS ELINTÉZÉSE A BŰNTETTI ELJÁRÁSBAN

A fellebbezésre jogosultak

242. § Fellebbezésre jogosult

I. a vádlott javára:

- a) a vádlott,
- b) az ügyész,
- c) a védő, a vádlott hozzájárulása nélkül is,
- d) a vádlott örököse, a polgári jogi igénynek helyt adó rendelkezés ellen,

e) a kényszergyógykezelés elrendelése ellen — a vádlott hozzájárulása nélkül is — a nagykorú vádlott törvényes képviselője és házastársa;

II. a vádlott terhére:

- a) az ügyész,
- b) a magánfél, a polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezés ellen;

III. az, akivel szemben az ítélet rendelkezést tartalmaz, a reá vonatkozó rendelkezés ellen.

A fellebbezés bejelentése

243. § (1) Az, akivel az első fokú bíróság az ítéletét kihirdetés útján közli, fellebbezését nyomban bejelentheti, vagy erre háromnapos határidőt tarthat fenn. E határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(2) A kézbesítés útján közölt ítélet ellen nyolc napon belül lehet fellebbezni.

(3) A nem az ítélet kihirdetésekor bejelentett fellebbezést az első fokú bíróságnál kell írásban benyújtani, vagy jegyzőkönyvbe mondani.

(4)²¹⁸ A (3) bekezdés esetén az ügyész fellebbezéséről a vádlottat és a védőt értesíteni kell.

A fellebbezés visszavonása

244. § (1) A fellebbező a másodfokú bíróság határozathozatal céljából tartott tanácsüléséig fellebbezését visszavonhatja.

(2) Az ügyész fellebbezését az iratok felterjesztése után a másodfokú bíróság területén működő ügyész vonhatja vissza. Ha az ügyész a fellebbezést visszavonja, és más nem fellebbezett, az iratokat nyilatkozatával együtt az első fokú bíróságnak visszaküldi.

(3) A vádlott javára más által bejelentett fellebbezést a fellebbező csak a vádlott hozzájárulásával vonhatja vissza. Ez a rendelkezés az ügyész fellebbezésére nem vonatkozik.

(4) A visszavont fellebbezést nem lehet újból előterjeszteni.

A fellebbezés tartalma és indokolása

245. § (1) A fellebbezésben elő kell adni a fellebbezés okát és célját; a fellebbezési ok téves megjelölése, vagy a fellebbezés egyébként téves volta miatt a fellebbezés érdemi elbírálását nem lehet megtagadni.

(2) A fellebbezésben új tény is lehet állítani, és új bizonyítékra is lehet hivatkozni.

(3) A fellebbezés írásban részletesen indokolható. Az indokolást az iratok felterjesztéséig az első fokú bíróságnál, az iratok felterjesztése után pedig a másodfokú bíróságnál — legkésőbb a tárgyalást megelőző nyolcadik napon — kell előterjeszteni.

Észrevétel a fellebbezésre

246. § A fellebbezéssel érintettek az iratok felterjesztéséig az első fokú bíróságnál, az iratok felterjesztése után pedig a másodfokú bíróságnál a fellebbezésre észrevételt tehetnek.

Az iratok felterjesztése a másodfokú bírósághoz

247. § (1) A törvényben kizárt, az arra nem jogosultól származó vagy az elkésett fellebbezést az első fokú bíróság elutasítja.

(2) Ha a fellebbezési határidő valamennyi jogosultra lejárt, a tanács elnöke az iratokat — a másodfokú bíróság területén működő ügyész útján — haladéktalanul, de legkésőbb tizenöt napon belül felterjeszti a másodfokú bírósághoz.

(3) Ha a fellebbezést olyan eljárási szabálysértésre alapították, amelynek körülményei az iratokból nem tűnnek ki, a tanács elnöke erről a felterjesztésben felvilágosítást ad.

(4) A másodfokú bíróság területén működő ügyész az iratokat indítványával vagy egyéb nyilatkozatával nyolc napon belül, különösen bonyolult vagy nagy terjedelmű ügyben tizenöt napon belül megküldi a másodfokú bíróságnak.

²¹⁸ A 243. § (4) bekezdését az 1994. évi XCII. törvény 14. §-a iktatta be a törvénybe.

*A fellebbezés elintézésének előkészítése*²¹⁹

- 248. §** (1) A másodfokú bíróság tanácsának elnöke
- a) a tanácsülés, illetőleg a tárgyalás előtt intézkedik — szükség esetén — a hiányok pótlása, az iratok kiegészítése, új iratok beszerzése, az iratoknak az ügyészhez való megküldése vagy a megfelelő felvilágosításnak az első fokú bíróságtól való megszerzése iránt;
- b) a fellebbezőt a fellebbezésnek három napon belüli kiegészítésére hívja fel, ha nem lehet megállapítani, hogy az első fokú bíróság eljárását, illetőleg az ítéletet miért tartja sérelmesnek;
- c) az iratokat visszaküldi az első fokú bíróságnak, ha a fellebbezéseket visszavonták;
- d) az ügyet az érkezésétől számított harminc napon belüli időpontra tanácsülésre (249. §), illetőleg tárgyalásra (255. §) tűzi ki, ha a c) pontban említett intézkedésre nincs szükség;
- e)²²⁰ kézbesíti a vádlottnak és a védőnek a másodfokú bíróság területén működő ügyész indítványát.
- (2)²²¹ A másodfokú bíróság a tárgyalás előtt tanácsülésen — szükség esetén — bizonyítást rendelhet el.

A fellebbezés elintézése tanácsülésen

- 249. §** A másodfokú bíróság a fellebbezést tanácsülésen intézi el, ha
- a) az a törvényben kizárt, nem jogosulttól származik, vagy elkésett és az első fokú bíróság a fellebbezés elutasítását [247. § (1) bek.] elmulasztotta. Ezekben az esetekben a fellebbezést elutasítja;
- b) a fellebbezés elbírálására nincs hatásköre vagy illetékessége. Ilyenkor az iratokat a fellebbezés elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz teszi át;
- c) az eljárás felfüggesztésének van helye [169. §, 182. § (2) bek.]. Ha a vádlott ismeretlen helyen vagy külföldön tartózkodik, illetőleg ha a bűncselekmény elkövetése után elmebeteggé vált, vagy súlyosan beteg, az eljárás csak akkor függeszthető fel, ha a tárgyalás a vádlott távollétében nem tartható meg;
- d) a 250. §-ban felsorolt határozatok hozatalának van helye.

250. § A másodfokú bíróság tanácsülésén

- I. hatályon kívül helyezi az első fokú bíróság ítéletét és az eljárást megszünteti, ha
- a) a büntethetőség a vádlott halála, elévülés vagy kegyelem folytán megszűnt,

- b) az első fokú bíróság az eljárás lefolytatásához szükséges magánindítvány, feljelentés vagy kívánat hiányában hozott ítéletet,
- c) a cselekményt már jogerősen elbírálták;
- II. hatályon kívül helyezi az ítéletet és az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha
- a) a bíróság nem volt törvényesen megalakítva,
- b) az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt vagy olyan bíró vett részt, aki nem volt mindvégig jelen a tárgyaláson,
- c) a bíróság a hatáskörét túllépte vagy más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bírált el,
- d) a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek részvétele a törvény értelmében kötelező;
- III. hatályon kívül helyezi az ítéletet és az iratokat az ügyésznek megküldi, ha az első fokú bíróság törvényes vád hiányában járt el és ez az ítéletet lényegesen befolyásolta;
- IV. az ítéletnek kizárólag a lefoglalás megszüntetéséről, illetőleg a bűnügyi költségről rendelkező részét helyben hagyja, ha a fellebbezés alaptalan, egyébként az erre vonatkozó rendelkezést megváltoztatja.

251. § (1) A 250. § I. a) pontja, valamint az eljárásnak a vádlott ismeretlen helyen vagy külföldön tartózkodása, illetőleg elmebetegsége miatt történt felfüggesztése esetében az első fokú bíróság ítéletének az elkobzásra, továbbá — az eljárásnak a vádlott halála folytán történt megszüntetését kivéve — a vagyoni előny vagy az elkobzás alá eső érték megfizetésére és a polgári jogi igény megállapítására vonatkozó rendelkezését a másodfokú bíróság

- a) hatályban tartja, ha ezekben a kérdésekben fellebbezést nem jelentettek be, vagy az ezekre vonatkozó fellebbezés alaptalan;
- b) megváltoztatja és a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha az első fokú bíróság határozatában jogszabályt helytelenül alkalmazott.

(2) Ha a másodfokú bíróság a felfüggesztett eljárást folytatja, az (1) bekezdés alapján hozott rendelkezést hatályon kívül helyezheti.

(3) A felmentő ítéletet, illetőleg az ítélet felmentő rendelkezését a 250. § II. d) pontja alapján nem kell hatályon kívül helyezni, ha az ítéletet a vádlott vagy a védő távollétében hozták meg.

252. § (1) A tanács elnöke tanácsülésre tartozó ügyben tárgyalást tűzhet ki, ha úgy látja, hogy a fellebbezés csak tárgyaláson bírálható el.

(2) A tanácsülésen hozható határozatot a másodfokú bíróság tárgyaláson is meghozhatja, ha az ennek alapjául szolgáló okot a tárgyaláson észleli.

Idézés a tárgyalásra

253. § (1) A vádlottat idézni kell, ha a tárgyaláson bizonyítást vesznek fel, vagy ha a bíróság megítélése szerint a jelenléte szükséges.

²¹⁹ A 248. § címe az 1987. évi IV. törvény 44. §-ával megállapított szöveg.

²²⁰ A 248. § (1) bekezdésének e) pontját az 1994. évi XCII. törvény 15. §-a iktatta be a törvénybe.

²²¹ A 248. § (2) bekezdését az 1987. évi IV. törvény 44. §-a iktatta be a törvénybe.

(2) Ha a megidézett vádlott fogva van, őt a tárgyalásra elő kell állítani.

(3) A vádlottnak az idézést olyan időben kell kiadni, hogy kézbesítése legalább öt nappal a tárgyalás időpontja előtt megtörténjék. Ha a fellebbezést nem az ítélet kihirdetésekor jelentették be, ezt a vádlottal az idézésben közölni kell.

(4) Kötelező védelem esetén a védőt a tárgyalásra idézni kell.

Értesítés a tárgyalásról

254. § (1) Ha a vádlottat nem kell megidézni (253. §), a tárgyalásról értesíteni kell. Ha a vádlott fogva van — a saját vagy a védő kérelmére —, a tárgyalásra elő kell állítani.

(2) A tárgyalásról értesíteni kell az ügyészt, kötelező védelem esetén kívül a védőt, a sértettet, valamint azokat, akik fellebbeztek.

(3) Az értesítést olyan időben kell kiadni, hogy kézbesítése legalább öt nappal a tárgyalás előtt megtörténjék.

(4) Az egy napon tárgyalásra kerülő ügyek jegyzékét a másodfokú bíróságnál legkésőbb a tárgyalást megelőző ötödik napon ki kell függeszteni.

A tárgyalás

255. § (1) A másodfokú eljárásban a IX. fejezet rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az ügyész részvétele a tárgyaláson kötelező a Legfelsőbb Bíróság előtt, továbbá ha részvételét bejelentette. Ebben az esetben az ügyész jelenléte nélkül a tárgyalást nem lehet megtartani.

(3) A megidézett vádlott távollétében a tárgyalás nem tartható meg, kivéve a 192. § (3) bekezdésének eseteit.

(4) A tárgyalást meg lehet tartani, ha arról a vádlottat azért nem lehetett értesíteni, mert lakcímének megváltozását nem jelentette be, vagy az értesítés kézbesítéséről szóló igazolás a tárgyalásig nem érkezett vissza.

(5) A tárgyalás elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

256. § (1) A tárgyaláson a tanács elnöke által kijelölt bíró az ügyet előadja. Ennek során ismerteti az első fokú bíróság ítéletét, a fellebbezést és az arra tett észrevételeket, továbbá az iratok tartalmából mindazt, ami az ügy felülbírálásához szükséges.

(2) A bíróság tagjai, az ügyész, a vádlott, a védő, valamint a sértett az előadás kiegészítését kérhetik.

(3) Az esetleges bizonyítást az ügy előadása után kell felvenni. Ezt követően a 212. § szerint jogosultak perbeszédet tartanak, illetőleg felszólalnak. Perbeszédet először a fellebbező tart. Ha az ügyész is fellebbezett, először ő mondja el perbeszédét.

A fellebbezési tárgyaláson hozott határozatok

257. § (1) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletének megváltoztatása esetén ítélettel, egyébként végzéssel határoz.

(2) A határozat indokolásának tartalmaznia kell, hogy ki és miért fellebbezett, továbbá a fellebbezés elbírálásának indokait.

258. § (1) Megalapozatlanság [239. § (2) bek.] esetén a másodfokú bíróság

a) a tényállást kiegészíti, illetőleg helyesbíti, ha a hiánytalan, illetőleg a helyes tényállás az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás útján megállapítható; az első fokú bíróság ítéletét az így megállapított tényállás alapján bírálja felül;

b) az első fokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, ha a felvett bizonyítás alapján a vádlott felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének van helye.

(2) Az (1) bekezdés esetében a másodfokú bíróság csak azokkal a tényekkel kapcsolatban értékelheti az első fokú bíróságtól eltérően a bizonyítékokat, amelyekre bizonyítást vett fel.

Az első fokú bíróság ítéletének helybenhagyása

259. § (1) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyja, ha a fellebbezés alaptalan és az ítéletet nem kell hatályon kívül helyezni, vagy nem kell, illetőleg — a súlyosítási tilalom miatt — nem lehet megváltoztatni.

(2) A határozat indokolásának a helybenhagyás indokait csupán röviden kell tartalmaznia.

Az első fokú ítélet megváltoztatása

260. § Ha az első fokú bíróság jogszabályt helytelenül alkalmazott, és ítéletét nem kell hatályon kívül helyezni, a másodfokú bíróság az ítéletet megváltoztatja, és a törvénynek megfelelő határozatot hoz.

Az első fokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése

261. § (1) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a 250. § II. pontjában fel nem sorolt olyan eljárási szabálysértés történt, amely az ítéletet lényegesen befolyásolta. Ilyennek kell tekinteni különösen, ha az eljárásban részt vevő személyek törvényes jogaikat nem gyakorolhatták, vagy ezek gyakorlását korlátozták, illető-

leg ha az első fokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget.

(2) A felmentő ítéletet, illetőleg az ítélet felmentő rendelkezését nem kell hatályon kívül helyezni, ha az (1) bekezdés szerinti eljárási szabálysértés a vádlott vagy a védő törvényes jogait érintette.

262. § (1) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a 258. § alapján ki nem küszöbölhető megalapozatlanság a bűnösség megállapítását vagy a büntetés kiszabását lényegesen befolyásolta.

(2) Az ítélet felmentő rendelkezését nem kell hatályon kívül helyezni, ha az ítélet csupán egyéb részben megalapozatlan.

263. §²²² A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti, ha a vádlott a cselekménye társadalomra veszélyességének csekély foka miatt nem büntethető (Btk. 28. §), vagy büntethetősége a cselekménye társadalomra veszélyességének megszűnése (Btk. 36. §), vagy a törvényben meghatározott egyéb ok [Btk. 32. § *e* pont] folytán megszűnt, továbbá a 213. § (1) bekezdésének *d*) és *e*) pontja esetében. Ez esetben a 251. § (1) bekezdésében meghatározott rendelkezéseket is megteheti.

264. § (1) A hatályon kívül helyező végzés indokolásának tartalmaznia kell a hatályon kívül helyezés okát, továbbá a másodfokú bíróságnak a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatását.

(2) A másodfokú bíróság elrendelheti, hogy az ügyet az első fokú bíróság másik tanácsa vagy — kivételesen — más bíróság tárgyalja.

(3) Ha a vádlott előzetes letartóztatásban van, illetőleg ideiglenes kényszergyógykezelését rendelték el, a másodfokú bíróság határoz ennek fenntartásáról vagy megszüntetéséről.

(4) Ha a hatályon kívül helyezés folytán nyomozásra kerül sor, ennek lefolytatására a pótnyomozás szabályai irányadók.

A polgári jogi igény

265. § (1) Ha a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletének kizárólag a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezését bírálja felül és a fellebbezést alaposnak találja, az ítéletnek ezt a részét megváltoztatja. Ha a polgári jogi igény érdemi elbírálása az eljárást késleltetné, az első fokú bíróság ítéletének erre vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi és a polgári jogi igény érvényesítését egyéb

törvényes útra utasítja. Ha a fellebbezés alaptalan, az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

(2) A másodfokú bíróság a polgári jogi igényt akkor is elbírálhatja érdemben, ha az ügyész fellebbezése alapján az első fokú bíróság ítéletének azt a rendelkezését bírálja felül, amellyel a polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította.

A szülői felügyeleti jog megszüntetése

265/A. §²²³ A 265. § rendelkezései értelemszerűen irányadók, ha a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletének kizárólag a szülői felügyeleti jog megszüntetésére vonatkozó rendelkezését bírálja felül.

A bűnügyi költség

266. § (1) A másodfokú bíróság határozatában megállapítja a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget és szükség esetén rendelkezik annak viseléséről.

(2) A bíróság a bűnösnek kimondott vádlottat mentesítheti a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségnek vagy egy részének megfizetése alól, ha a vádlott vagy a védő fellebbezése eredményes volt.

Intézkedések a fellebbezés elintézése után

267. § (1) A fellebbezés elintézése után a másodfokú bíróság az ügy iratait határozatának kiadmányaival és a tárgyalási jegyzőkönyvvel együtt visszaküldi az első fokú bíróságnak.

(2) Az első fokú bíróság gondoskodik a másodfokú bíróság határozatának kézbesítés útján közléséről, illetőleg a vádlott és a védő részére kézbesítéséről.

(3)²²⁴ Ha a másodfokú bíróság a vádlottat távollétében részesítette megrovásban (Btk. 71. §), ennek foganatosításáról az első fokú bíróság tanácsának elnöke gondoskodik.

267/A. §²²⁵ (1) Ha az egyéb érdekelt az első fokú bíróság ítéletének elkobzást elrendelő rendelkezése ellen fellebbezést jelentett be, és a másodfokú bíróság e fellebbezés vagy bármely más fellebbezés alapján az első fokú bíróság — az egyéb érdekelt tulajdonjogát érintő — elkobzást kimondó rendelkezését

a) nem változtatta meg, és nem helyezte hatályon kívül, a másodfokú bíróság az iratokat az egyéb érdekelt tulaj-

²²³ A 265/A. §-t és az azt megelőző címet az 1987. évi IV. törvény 45. §-a iktatta be a törvénybe.

²²⁴ A 267. § (3) bekezdése az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-ának megfelelően módosított szöveg.

²²⁵ A 267/A. §-t az 1998. évi LXXXVIII. törvény 46. §-a iktatta be a törvénybe.

²²² A 263. § (1) bekezdésének első mondata az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 30. §-ával megállapított szöveg.

donjogra vonatkozó igényének elbírálására első fokon hatáskörrel és illetékességgel rendelkező polgári ügyben eljáró bíróságnak küldi meg,

b) megváltoztatta ugyan, de az elkobzást nem mellőzte, az első fokú bíróság a másodfokú bíróság határozatának az egyéb érdekelt részére történő közléséről az egyéb érdekeltnek az 57. § (3) bekezdésében írt jogára való tájékoztatással gondoskodik.

(2) Ha az egyéb érdekelt tulajdonjogát érintő elkobzást a másodfokú bíróság rendeli el, a határozat rendelkező részének tartalmaznia kell az egyéb érdekelt 57. § (3) bekezdésében írt jogára történő tájékoztatást.

(3) Az (1) bekezdés esetén a polgári perben eljáró első fokú bíróság az egyéb érdekelt tulajdonjogi igényét az egyéb érdekeltnek a büntetőeljárás során bejelentett fellebbezése keretei között, a Polgári perrendtartás tulajdonjogi perekre vonatkozó szabályai szerint bírálja el.

III. Cím

A VÉGZÉS ELLENI FELLEBBEZÉS A BÜNTETTI ELJÁRÁSBAN

268. §²²⁶ Tárgyalás alapján hozott eljárást megszüntető (213. §), illetve a próbára bocsátó (214/A. §) végzés elleni fellebbezés esetén az I—II. cím rendelkezései irányadóak. Egyéb végzés elleni fellebbezés esetén az I—II. cím rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

269. § (1) Az első fokú bíróság végzése ellen fellebbezésnek van helye, ha azt e törvény nem zárja ki.

(2) A végzés fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható, kivéve, ha a fellebbezés halasztó hatályát e törvény kimondja. Kivételesen indokolt esetben a végzés végrehajtását mind az első fokú, mind a másodfokú bíróság felfüggesztheti.

(3) Ha az első fokú bíróság a végzést kihirdetés útján közli, a fellebbezést a kihirdetéskor be kell jelenteni.

(4) A másodfokú bíróság a végzés elleni fellebbezést bizonyítás felvétele esetében tárgyaláson, egyébként tanácsulésen intézi el.

IV. Cím

A FELLEBBEZÉS ELINTÉZÉSE A VÉTSÉGI ELJÁRÁSBAN

270. § (1) E cím rendelkezései a másodfokú eljárásra akkor irányadók, ha az első fokú bíróság a vétségi eljárás szabályait alkalmazta.

(2) Vétségi eljárásban az I—III. cím rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

271. § Az első fokú bíróság ítélete megalapozatlanságának kiküszöbölése érdekében bizonyításnak akkor van helye, ha a tényállás nincs felderítve vagy hiányos.

272. § (1) Ha a bíróság az ítéletet az ügyésszel a rendelkező rész kézbesítése útján közli (229. §), az ügyész a fellebbezését három napon belül jelentheti be.

(2) Az ügyész az iratokat indítványával vagy egyéb nyilatkozatával nyolc napon belül küldi meg a másodfokú bíróságnak.

(3) A másodfokú bíróság tanácsának elnöke az ügyet indokolás nélküli határozattal büntetési eljárásra utalja, ha az büntetési eljárásra tartozik.

273. § A másodfokú bíróság tanácsulésen intézi el a)²²⁷

b) a tárgyalás alapján hozott megszüntető végzés elleni fellebbezést.

274. § (1) Megalapozatlanság [239. § (2) bek.] esetében a másodfokú bíróság az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján az első fokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg; ennek során a bizonyítékokat a 258. § (2) bekezdésében foglalt korlátozás nélkül értékelheti.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha ennek folytán olyan vádlott bűnösségét kellene megállapítani, akit az első fokú bíróság felmentett, vagy akivel szemben az eljárást megszüntette.

275. § (1)²²⁸ Az ítélet hatályon kívül helyezésének a 262. § (1) bekezdése alapján akkor van helye, ha a megalapozatlanság kiküszöbölése esetén olyan vádlott bűnösségét kellene megállapítani, akit az első fokú bíróság felmentett, vagy akivel szemben az eljárást megszüntette.

(2) Ha a másodfokú bíróság a megismételt eljárásnak a büntetési eljárás szabályai szerinti lefolytatására lát alapot, erre az első fokú bíróságot a hatályon kívül helyező végzésben utasítja.

²²⁷ A 273. § a) pontját az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 64. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²²⁸ A 275. § (1) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 46. §-ával megállapított szöveg, a bekezdés első fordulata a 49/1998. (XI. 27.) AB határozat megsemmisítette.

²²⁶ A 268. § első mondata az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 31. §-ával megállapított szöveg.

XI. Fejezet

A PERÚJÍTÁS

A perújítás okai

276. § (1) A bíróság jogerős ítéletével elbírált cselekmény (alapügy) esetén perújításnak van helye, ha

a) az alapügyben akár felmerült, akár fel nem merült tényre vonatkozó olyan új bizonyítékot hoznak fel, amely valószínűvé teszi, hogy

1. a terheltet fel kell menteni, lényegesen enyhébb büntetést kell kiszabni, vagy a büntetőeljárást meg kell szüntetni,
2. a terhelt bűnösségét meg kell állapítani vagy lényegesen súlyosabb büntetést kell kiszabni;

b) a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt több ítéletet hoztak;

c) az alapügyben hamis vagy hamisított bizonyítékot használtak fel;

*d)*²²⁹ az alapügyben a hatóság valamely tagja kötelességét a büntető törvénybe ütköző módon megszegte;

e) az alapügyben az ítéletet a 192. § (3) bekezdésének *a)* pontja alapján a terhelt távollétében tartott tárgyaláson hozták.

(2) Az (1) bekezdés *c)* és *d)* pontja esetében perújításnak csak akkor van helye, ha

a) a perújítási okként megjelölt bűncselekmény elkövetését jogerős ítélet megállapította, vagy ilyen ítélet meghozatalát nem bizonyítottaság hiánya zárja ki, és

b) e bűncselekmény a bíróság határozatát befolyásolta.

(3)²³⁰ Perújításnak a terhelt javára helye van akkor is, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal lezárt büntetőeljárás felülvizsgálatát elrendelte.

(4)²³¹ Perújításnak a terhelt terhére csak életében és csak az elévülési időn belül van helye. A perújítást nem zárja ki, hogy a terhelt büntetését végrehajtották, a terhelt javára szóló perújítást pedig az sem, hogy a büntetethetősége megszűnt.

A perújítási indítvány és kérelem

277. § (1) Az ügyész mind a terhelt javára, mind a terhére indítványozhat perújítást. Ha bármely hatóság vagy hivatalos személy hivatali hatáskörében olyan körülményről szerez tudomást, amelynek alapján perújítást lehet indítványozni, köteles erről az alapügyben eljáró első fokú bíróságnak területén működő ügyészt értesíteni.

²²⁹ A 276. § (1) bekezdésének *d)* pontja az 1989. évi XXVI. törvény 21. §-ával megállapított szöveg.

²³⁰ A 276. § (3) bekezdését az 1992. évi LXIX. törvény 6. § (1) bekezdése iktatta be a törvénybe.

²³¹ A 276. § korábbi (3) bekezdésének jelölését (4) bekezdésre változtatta az 1992. évi LXIX. törvény 6. § (2) bekezdése.

(2) A terhelt javára perújítási kérelmet terjeszthet elő:

a) a terhelt,

b) a védő, kivéve, ha a terhelt ezt megtiltja,

c) a terhelt halála után egyenesági rokona, testvére vagy házasátársa,

d) a terhelt törvényes képviselője, a kényszergyógykezelést elrendelő ítélet ellen.

(3)²³² A 276. § (1) bekezdésének *e)* pontja alapján abban az esetben lehet perújítást kezdeményezni, ha a terhelt a Magyar Köztársaság területén tartózkodik.

(4)²³³ A 276. § (3) bekezdése alapján az ügyész köteles perújítást kezdeményezni.

A perújítási eljárás

278. § (1)²³⁴ A perújítási kérelmet az alapügyben eljáró első fokú bíróságnak területén működő ügyésznél kell írásban benyújtani vagy jegyzőkönyvbe mondani. Az ügyész indítványát, illetőleg a kérelmet — nyilatkozatával együtt, harminc napon belül — az alapügyben eljáró első fokú bíróságnak küldi meg. A perújítási kérelemben meg kell jelölni a kérelem okát és bizonyítékait; az ok nem szabatos megjelölése a perújításnak nem akadály.

(2)²³⁵ A perújítási indítvány, illetőleg kérelem megküldése előtt az ügyész, ezt követően a bíróság nyomozást rendelhet el; a bíróság e célból az ügyészt keresi meg. A nyomozásra a VI. fejezet rendelkezései — a perújítási eljárás jellegének megfelelően — értelemszerűen irányadók, az előzetes letartóztatás, ideiglenes kényszergyógykezelés és lakhelyelhagyási tilalom azonban nem rendelhető el.

(3)²³⁴ A bíróság a perújítási indítványt, illetőleg a kérelmet tanácsban, tanácsulésen bírálja el.

279. § (1)²³⁶ Ha a bíróság a perújítási indítványt, illetőleg kérelmet alaposnak találja, a perújítást elrendeli és az ügyet tárgyalásra tűzi ki, illetőleg a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz teszi át; egyidejűleg az alapügyben hozott bármely rendelkezés végrehajtását felfüggesztheti, illetőleg félbeszakíthatja, vagy a szükséges kényszerintézkedést elrendelheti.

(2)²³⁶ Ha a bíróság a perújítási indítványt, illetőleg a kérelmet alaptalannak találja, azt elutasítja. A határozatot

²³² A 277. § (3) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 47. §-ával megállapított, és az 1989. évi XXXI. törvény 38. § (1) bekezdésének megfelelően módosított szöveg.

²³³ A 277. § (4) bekezdését az 1992. évi LXIX. törvény 7. §-a iktatta be a törvénybe.

²³⁴ A 278. § (1) és (3) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 32. §-ával megállapított szöveg.

²³⁵ A 278. § (2) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 22. §-ával megállapított szöveg.

²³⁶ A 279. § (1) és (2) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 33. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

közölni kell az ügyéssel és azzal, aki a perújítási kérelmet előterjesztette.

(3) A felmerült bűnügyi költséget a perújítási indítvány elutasítása esetén az állam, a perújítási kérelem elutasítása esetén a kérelmező viseli.

(4)²³⁷ A perújítás elrendelése ellen fellebbezésnek nincs helye, a perújítási indítvány elutasítása miatt az ügyész, a perújítási kérelem elutasítása miatt a kérelmet előterjesztő fellebbezhet.

280. § (1) A perújítás elrendelése esetén a VII. és a IX. fejezet rendelkezéseit a perújítás jellegéből folyó értelemszerű eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A terheltnek a tárgyalásra szóló idézéssel együtt a perújítást elrendelő végzést is kézbesíteni kell; a tárgyaláson a vádirat helyett a perújítással megtámadott ítéletet és a perújítást elrendelő végzést kell ismertetni.

281. § (1) Ha a bíróság — a tárgyalás eredményétől függően — megállapítja, hogy a perújítás alapos, az alapügyben hozott ítéletet egészben vagy részben hatályon kívül helyezi és új ítéletet hoz; ha pedig a perújítást alaptalannak találja, azt elutasítja.

(2) Ha az alapügyben kiszabott büntetést összbüntetésbe foglalták, és a perújítás alapossága folytán az összbüntetési ítéletet is hatályon kívül kell helyezni, a bíróság az összbüntetési ítéletet is hatályon kívül helyezi és új összbüntetést szab ki, feltéve, hogy az a 378. § (1) bekezdése szerinti hatáskörét nem haladja meg; ellenkező esetben az iratokat a 378. § (1) bekezdése szerint hatáskörrel rendelkező bírósághoz küldi meg.

(3) Ha a perújítási indítványt, illetőleg kérelmet a terhelt javára terjesztették elő, az ítéletet a hátrányára nem lehet megváltoztatni.

(4) A perújítás elrendelése után hozott határozatok ellen az általános szabályok szerint lehet fellebbezni. A másodfokú bíróság eljárására a X. fejezet rendelkezései irányadók.

282. § Perújítás esetében az érdemben elbírált polgári jogi igényt újból el kell bírálni, ha ezt az ügyész, a terhelt vagy a magánfél indítványozza. Kizárólag a polgári jogi igény kérdésében azonban perújításnak (új eljárásnak) csak a polgári perben eljáró bíróság vagy az igény eldöntésére egyébként hatáskörrel bíró hatóság előtt lehet helye az arra meghatározott feltételek alapján és eljárás szerint.

283. §²³⁸ E fejezet rendelkezéseit akkor is megfelelően alkalmazni kell, ha a perújítási indítványt, illetőleg kérelmet az eljárást megszüntető, próbára bocsátó vagy tárgyalás mellőzésével hozott végzés ellen terjesztették elő.

²³⁷ A 279. § (4) bekezdésének utolsó mondatát az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 33. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²³⁸ A 283. § az 1996. évi LII. törvény 33. §-ával megállapított szöveg.

XII. Fejezet²³⁹

A FELÜLVIZSGÁLAT

Felülvizsgálat kezdeményezése

284. § (1) A bíróság másodfokon felülbírált jogerős ügydöntő határozata, illetőleg a másodfokú bíróság jogerős ügydöntő határozata vagy határozatának meghatározott része ellen felülvizsgálatnak van helye, ha

a) a terhelt felmentésére vagy büntetőjogi felelősségének megállapítására, kényszergyógykezelésének elrendelésére vagy az eljárás megszüntetésére a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor;

b) a bűncselekmény törvénysértő minősítése, vagy más anyagi jogszabálysértés miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

(2) Az (1) bekezdés b) pontja esetén nincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki.

284/A. § (1) Felülvizsgálati indítvány benyújtására jogosult

I. a terhelt javára:

a) a terhelt,

b) az ügyész,

c) a védő, kivéve, ha a terhelt ezt megtiltja,

d) a fiatalkorú terhelt törvényes képviselője,

e) a kényszergyógykezelés elrendelése ellen — a terhelt hozzájárulása nélkül is — a nagykorú terhelt törvényes képviselője és házastársa,

f) a terhelt halála után egyenesági rokona, testvére, házastársa;

II. a terhelt terhére:

a) az ügyész,

b) felmentés vagy az eljárás megszüntetése esetén a magánvádló.

(2) Az (1) bekezdésben felsoroltak felülvizsgálati indítványt nyújthatnak be akkor is, ha a határozat meghozatalára a 250. § II. és III. pontjában, valamint a 349/A. és a 355/A. §-ban meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott okból a felülvizsgálatnak akkor is helye van, ha a jogerős ügydöntő határozatot az első fokú bíróság hozta.

(4) Felülvizsgálati indítványt a terhelt terhére a határozat közlésétől számított hat hónapon belül lehet előterjeszteni.

(5) Minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt.

²³⁹ A XII. fejezet (284—291/A. §) az 1992. évi LXIX. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

285. § (1) A felülvizsgálati indítvány a Legfelsőbb Bíróság határozathozatal céljából tartott tanácsüléséig visszavonható.

(2) A védő az általa előterjesztett felülvizsgálati indítványt csak a terhelt hozzájárulásával vonhatja vissza.

(3) A felülvizsgálati indítvány visszavonása esetén a bíróság a felülvizsgálati eljárást megszünteti.

A felülvizsgálati eljárás

286. § (1) A felülvizsgálati indítványt a felülvizsgálat okának és céljának megjelölésével az alapügyben eljáró első fokú bíróságnál kell írásban benyújtani.

(2) A bíróság a felülvizsgálati indítványt az alapügy irataival harminc napon belül felterjeszti a Legfelsőbb Bírósághoz.

287. § A felülvizsgálati indítványt a Legfelsőbb Bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsa, ha pedig az a Legfelsőbb Bíróság határozata ellen irányul, a Legfelsőbb Bíróság öt hivatásos bíróból álló tanácsa bírálja el.

287/A. § (1) A tanács elnöke az indítvány előterjesztőjét az indítványnak harminc napon belüli kiegészítésére hívja fel, ha nem lehet megállapítani, hogy a határozatot miért tartja sérelmesnek, vagy ha az indítványban nem felülvizsgálati okra hivatkozott.

(2) A tanács elnöke szükség esetén az indítvány megfogalmazására ügyvédet vagy ügyvédi irodát rendel ki.

(3) Ha a kirendelt ügyvéd vagy ügyvédi iroda az indítványt harminc napon belül nem, vagy hiányosan nyújtja be, rendbírsággal sújtható.

287/B. § A törvényben kizárt, az arra nem jogosulttól származó, az azonos jogosult által ismételt előterjesztett vagy az elkésett indítványt a Legfelsőbb Bíróság elutasítja. A 287/A. § (3) bekezdését kivéve ugyanígy jár el, ha a felülvizsgálati indítványt a felhívás ellenére nem, vagy hiányosan nyújtották be.

288. § (1) Ha a felülvizsgálati indítvány elutasításának nincs helye, a tanács elnöke az indítványt az alapügy irataival együtt nyilatkozattétel végett megküldi a Legfőbb Ügyészségnek.

(2) Ha a felülvizsgálati indítványt magánvádas eljárásban hozott határozat ellen nyújtották be, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát csak abban az esetben kell beszerezni, ha az indítványt az ügyész nyújtotta be.

(3) Az ügyész az iratokat nyilatkozatával együtt tizenöt napon belül visszaküldi a Legfelsőbb Bíróságnak.

288/A. § (1) A tanács elnöke az ügyész nyilatkozatát a felülvizsgálati indítvány előterjesztőjének megküldi.

(2) A terhelt részére meg kell küldeni a más által benyújtott felülvizsgálati indítványt, és az arra tett ügyészi nyilatkozatot.

(3) A terhelt részére megküldött indítványt és nyilatkozatot a védőnek is meg kell küldeni.

(4) A magánvádas eljárásban hozott határozat ellen benyújtott felülvizsgálati indítványt és az ügyész nyilatkozatát a magánvádlónak is meg kell küldeni.

(5) A tanács elnöke a felülvizsgálati indítványt és az ügyész nyilatkozatát a jogosultnak azzal küldi meg, hogy a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül észrevételt tehet.

289. § (1) A felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

(2) A Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítvány iránya szerint bírálja el, a terhelt terhére kezdeményezett felülvizsgálat esetén azonban a megtámadott határozatot a terhelt javára is megváltoztathatja.

(3) Ha az indítványt a 284. § (1) bekezdésének *a*) pontja alapján terjesztették elő, a *b*) pont alapján is, ha pedig a *b*) pont alapján terjesztették elő, az *a*) pont alapján is felül kell vizsgálni a határozatot.

(4) A Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot a 284/A. § (2) bekezdése alapján akkor is felülvizsgálja, ha a felülvizsgálatot nem ilyen okból kezdeményezték.

(5) A felülvizsgálati indítványnak nincs halasztó hatálya, az indítvány elbírálásáig azonban a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozat végrehajtását felfüggesztheti, vagy félbeszakíthatja.

289/A. § (1) A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt ülésen bírálja el.

(2) A Legfelsőbb Bíróság tanácsülésen határoz, ha
a) a 287/B. § alapján az indítvány elutasításának van helye,

b) az indítványt a 284/A. § (2) bekezdése alapján terjesztették elő.

(3) A tanács elnöke a tanácsülésre tartozó ügyet ülésre utalhatja, ha úgy látja, hogy az indítvány csak ülésen bírálható el.

(4) Az ülést az ügyész és a védő jelenléte nélkül nem lehet megtartani.

(5) Az ülésről a terheltet, a magánvádlót, valamint a 284/A. § I. *d*), *e*) és *f*) pontjában felsorolt jogosultakat értesíteni kell. A fogva levő terheltet elő kell állítani.

(6) Az értesítést olyan időben kell kiadni, hogy a kézbesítése legalább nyolc nappal az ülés előtt megtörténjen. Az ülés megtartásának nem akadályozója, ha az értesítést azért nem lehetett kézbesíteni, mert a címzett ismeretlen helyen tartózkodik.

290. § (1) Az ülés megnyitása után a tanács elnöke által kijelölt bíró ismerteti a felülvizsgálati indítványt, a megtá-

madott határozatot és az iratok tartalmából mindazt, ami a felülvizsgálati indítvány elbírálásához szükséges.

(2) Az ügy előadása után az ügyész, a magánvádló, a védő, valamint a 284/A. § I. pontjában felsorolt egyéb jogosultak a felülvizsgálati indítvány keretei között felszólalhatnak. A felszólalások után válasznak van helye. A felszólalás joga utoljára a terheltet illeti.

(3) Az ülés megnyitására, elnapolására, folytonosságára, rendjének fenntartására és a határozat közlésére a VII. és a IX. fejezet rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. Az ülésről jegyzőkönyvet kell készíteni.

A felülvizsgálati eljárás alapján hozott határozat

291. § (1) A Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, és a korábban eljárt bíróságot, illetőleg a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra utasítja, ha

a) a másodfokú bíróság ügydöntő határozatát a 284. § (1) bekezdésében írt anyagi jogi szabálysértéssel hozta,

b) a határozat meghozatalára a 250. § II. pontjában, valamint a 355/A. §-ban felsorolt eljárási szabálysértéssel került sor.

(2) Ha a hatályon kívül helyezés a 250. § III. pontja, illetve a 349/A. § alapján történt, az iratokat a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ügyésznek kell megküldeni.

(3) Az (1) bekezdés *a)* pontja esetében a Legfelsőbb Bíróság maga is hozhat a törvénynek megfelelő határozatot, ha a terhelt felmentésének, a kényszergyógykezelés mellőzésének, az eljárás megszüntetésének, illetőleg enyhébb büntetés kiszabásának van helye.

(4) Ha a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ügydöntő határozatot hatályon kívül helyezi, és a terhelt fogva van, a fogvatartás kérdésében határoz.

(5) A felülvizsgálati eljárás során hozott határozatokra az e fejezetben foglalt eltérésekkel a másodfokú eljárás szabályait kell alkalmazni.

(6) A megtámadott határozat hatályon kívül helyezése esetén a megismételt eljárásra a IX. és a X. fejezet rendelkezései az irányadók, a 234. § (2) bekezdésében írt rendelkezések azonban nem alkalmazhatók.

(7) Ha a Legfelsőbb Bíróság az indítványnak nem ad helyt, a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

(8) A felmerült bűnügyi költséget a felülvizsgálati indítvány elutasítása esetén — az ügyész által kezdeményezett felülvizsgálat esetét kivéve — az indítvány előterjesztője viseli. Más esetekben a bűnügyi költséget az állam viseli.

291/A. § (1) A felülvizsgálati indítvány elintézése után a Legfelsőbb Bíróság az ügy iratait, határozatának kiadmányaival és az ülésről készült jegyzőkönyvvel együtt, visszaküldi az első fokú bíróságnak. Az első fokú bíróság gondoskodik a Legfelsőbb Bíróság határozatának kézbesítéséről.

(2) Ha a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróságot utasítja új eljárásra, az iratokat a másodfokú bíróság részére küldi meg, és a Legfelsőbb Bíróság határozatát a másodfokú bíróság kézbesíti.

HARMADIK RÉSZ

KÜLÖN ELJÁRÁSOK

XIII. Fejezet

A FIATALKORÚAK ELLENI BÜNTETŐELJÁRÁS

292. § E törvény rendelkezéseit fiatalkorú [Btk. 107. § (1) bek.] elleni büntetőeljárásban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

293. §²⁴⁰

Általános rendelkezések

294. § (1) Az eljárást úgy kell lefolytatni, hogy az előmozdítsa a fiatalkorú helyes irányú fejlődését; erre a fiatalkorú jogainak gyakorlásánál is figyelemmel kell lenni.

(2) A büntetőeljárás során — szükség szerint — kezdeményezni kell a fiatalkorú érdekében védő- és óvóintézkedés elrendelését, illetőleg a fiatalkorú nevelését, gondozását vagy felügyeletét elmulasztó személlyel szembeni intézkedést.

(3)²⁴¹ A tárgyalásról a nyilvánosságot a 11. §-ban meghatározott eseteken kívül is ki kell zárni, ha ez a fiatalkorú érdekében szükséges. A bíróság a tárgyaláson hozott határozatát akkor is nyilvánosan hirdetheti ki, ha a tárgyalásról a nyilvánosságot kizárta.

Az ügyész

295. § (1) Az ügyész jogkörében a felettes ügyész által kijelölt ügyész (a fiatalkorúak ügyésze) jár el.

(2) Fiatalkorúval szemben magánvádnak nincs helye; az 54. § (1) bekezdésében felsorolt bűncselekmények esetében az ügyész jár el.

(3) Az ügyész részvétele az első és a másodfokú bíróság tárgyalásán kötelező.

²⁴⁰ A 293. §-t az 1995. évi XLI. törvény 29. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁴¹ A 294. § (3) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 24. §-ával megállapított szöveg.

A bíróság

296. § (1)²⁴² Első fokon büntetti eljárásban és másodfokon — a Legfelsőbb Bíróság kivételével — a bíróság kijelölt tanácsa, vétségi eljárásban első fokon a kijelölt bíró (mint a fiatalkorúak bírósága) jár el.

(2) Az első fokú bíróságon a fiatalkorúak tanácsának elnökét az igazságügy-miniszter jelöli ki. A másodfokú bíróságon a fiatalkorúak tanácsának egyik tagja az igazságügy-miniszter által kijelölt bíró.

(3)²⁴³ Az első fokú bíróságon a fiatalkorúak tanácsának egyik ülnöke pedagógus.

Illetékesség

297. § (1)²⁴⁴ Fiatalkorúak helyi bírósági hatáskörbe tartozó ügyében a megyei bíróság székhelyén levő helyi bíróság, a Fővárosi Bíróság területén pedig a Pesti Központi Kerületi Bíróság jár el. E bíróságok illetékessége a megye, illetőleg a főváros területére terjed ki.

(2)²⁴⁵ A fiatalkorúak bírósága felnőttkorú terhelt ügyét is elbírálja, ha az a fiatalkorú ügyével összefügg.

(3)—(4)²⁴⁶

A védő

298. § (1)²⁴⁷ A fiatalkorú elleni eljárásban védő részvétele kötelező.

(2)²⁴⁷ A hatóság az alapos gyanú közlésével egyidejűleg védőt rendel ki, ha a fiatalkorú terheltnek nincs meghatalmazott védője.

A törvényes képviselő

299. § A törvényes képviselő az ügy iratait a nyomozás befejezése után megtekintheti. A nyomozás során is megtekintheti az olyan eljárási cselekményekről készült iratokat, amelyeknél jelen lehetett. Egyébként a törvényes képviselő jelenléti, észrevételezési, felvilágosításkérési és indítványtételi jogára a védő jogai irányadók.

²⁴² A 296. § (1) bekezdése az 1995. évi XLI. törvény 10. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁴³ A 296. § (3) bekezdése az 1995. évi XLI. törvény 10. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁴⁴ A 297. § (1) bekezdése az 1983. évi II. törvény 7. § (2) bekezdésének megfelelően módosított szöveg.

²⁴⁵ A 297. § (2) bekezdése az 1995. évi XLI. törvény 11. §-ával megállapított szöveg.

²⁴⁶ A 297. § (3)—(4) bekezdését az 1995. évi XLI. törvény 29. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁴⁷ A 298. § (2) bekezdését beiktatta, és a § eredeti szövegének jelölését (1) bekezdésre változtatta az 1995. évi XLI. törvény 12. §-a.

300. § (1) A vádirat benyújtásáig a nyomozó hatóság, illetőleg az ügyész, a vádirat benyújtása után pedig a bíróság eseti gondnok kirendelése végett a gyámhatósághoz fordul, ha

a) a törvényes képviselő a bűncselekményt a fiatalkorúval együtt követte el, illetőleg érdekei a fiatalkorú érdekeivel egyébként ellentétesek;

b) a törvényes képviselő jogainak gyakorlásában akadályozva van;

c) a fiatalkorúnak nincs törvényes képviselője vagy nem állapítható meg, hogy ki az.

(2) Az (1) bekezdés a) pontja esetén a vádirat benyújtásáig az ügyész, a vádirat benyújtása után pedig a bíróság a törvényes képviselőt a büntetőeljárásból az eseti gondnok kirendeléséig kizárhatja.

(3) Az eseti gondnokot a törvényes képviselő jogai illetik meg.

Bizonyítási eszközök

301. § (1) A fiatalkorú egyéniségét, értelmi fejlettségét és életviszonyait jellemző körülmények felderítése érdekében a fiatalkorú gondozóját tanúként kell kihallgatni. Ezek közlésére a 66. §-ban meghatározott mentesség nem terjed ki.

(2)²⁴⁸ A fiatalkorú életkorát közokirattal kell bizonyítani. Környezettanulmányt és a fiatalkorú iskolai vagy munkahelyi jellemzését be kell szerezni.

Az előzetes letartóztatás

302. §²⁴⁹ (1) Fiatalkorú előzetes letartóztatásának a 92. § (1) bekezdésében megállapított okok esetében is csak akkor van helye, ha ez a bűncselekmény különös tárgyi súlya folytán szükséges.

(2) A fiatalkorú előzetes letartóztatását

a) javítóintézetben,

b) büntetés-végrehajtási intézetben vagy rendőrségi fogdában kell végrehajtani.

(3) A bíróság dönt arról, hogy az előzetes letartóztatást — a fiatalkorú személyiségére vagy a terhére rótt bűncselekmény jellegére tekintettel — hol kell végrehajtani.

(4) Az előzetes letartóztatás tartama alatt a bíróság az előzetes letartóztatás végrehajtásának helyét az ügyész, a terhelt vagy a védő indítványára megváltoztathatja. Erről — a tárgyalás előkészítése során hozott határozatig — az

²⁴⁸ A 301. § eredeti (2) bekezdését hatályon kívül helyezte, és a korábbi (3) bekezdés jelölését (2) bekezdésre változtatta az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 64. § (1) bekezdése.

²⁴⁹ A 302. § (1) bekezdését megállapította, a (2)—(5) bekezdést beiktatta, és a korábbi (2) bekezdés jelölését (6) bekezdésre változtatta az 1995. évi XLI. törvény 13. §-a.

előzetes letartóztatást elrendelő bíróság, azt követően az a bíróság határoz, amelyik előtt a büntetőeljárás folyik.

(5) Ha a fiatalkorú előzetes letartóztatását javítóintézetben hajtják végre és a fiatalkorú büntetés-végrehajtási intézetben vagy rendőrségi fogdában történő ideiglenes elhelyezéséről a bíróság határoz, a bíróság hatáskörére és illetékességére a (4) bekezdést kell alkalmazni.

(6) Az előzetes letartóztatás foganatosítása során a fiatalkorúakat a felnőttkorúaktól el kell különíteni.

302/A. §²⁵⁰ (1) A vádirat benyújtása előtt a kényszerintézkedésekkel kapcsolatos eljárásban (379/A—379/B. §) a meghallgatás védő távollétében nem tartható meg.

(2) A meghallgatásról a törvényes képviselőt és a gondozót is értesíteni kell.

302/B. §²⁵¹ A meghallgatáson a törvényes képviselő és a gondozó felszólalhat.

A határozat közzlése

303. §²⁵² A határozatot a törvényes képviselővel, az ügydöntő határozatot és a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésről szóló határozatot a gondozóval is közölni kell.

A vádemelés elhalasztása

303/A. §²⁵³ (1) Az ügyész a vádemelés feltételeinek fennállása esetén öt évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt — a fiatalkorú helyes irányú fejlődése érdekében — a vádemelést egy évtől két évig terjedő időre elhalaszthatja.

(2)—(4)²⁵⁴

(5)²⁵⁵ Az ügyész a vádemelés elhalasztásának tartama alatt elkövetett bűncselekmény miatt a fiatalkorúval szemben akkor is vádat emel, ha a fiatalkorúval szemben a bíróság javítóintézeti nevelést alkalmaz.

303/B. §²⁵⁶

²⁵⁰ A 302/A. §-t az 1995. évi XLI. törvény 14. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁵¹ A 302/B. §-t az 1995. évi XLI. törvény 15. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁵² A 303. § az 1995. évi XLI. törvény 16. §-ával megállapított szöveg.

²⁵³ A 303/A. §-t és az azt megelőző címet az 1995. évi XLI. törvény 17. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁵⁴ A 303/A. § (2)—(4) bekezdését az 1998. évi LXXXVIII. törvény 56. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁵⁵ A 303/A. § (5) bekezdése az 1998. LXXXVIII. törvény 47. §-ával megállapított szöveg.

²⁵⁶ A 303/B. §-t az 1998. évi LXXXVIII. törvény 56. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte.

A tárgyalás

304. § (1) A bíróság elrendelheti, hogy a tárgyalásnak azt a részét, amely a fiatalkorú helyes irányú fejlődését károsan befolyásolhatja, a fiatalkorú távollétében tartásuk meg. Az így lefolytatott tárgyalás lényegét a tanács elnöke a fiatalkorúval — legkésőbb a 212. § (6) bekezdésében meghatározott tanácsülés előtt — közli.

(2) A tárgyaláson fel kell olvasni a környezettanulmányt.

A tárgyalás mellőzése

304/A. §²⁵⁷ A 353. § (1) bekezdésében felsoroltakon kívül tárgyalás tartását kérheti a törvényes képviselő, a fiatalkorú hozzájárulása nélkül is.

Javítóintézeti nevelés elrendelése²⁵⁸

305. § (1)²⁵⁹ A bíróság a javítóintézeti nevelést ítélettel rendeli el, a fiatalkorú bűnösnek kimondását azonban mellőzi.

(2)²⁵⁹ A fiatalkorút kötelezni kell a bűnügyi költség viselésére.

(3)²⁶⁰

A másodfokú bírósági eljárás

306. § (1)—(2)²⁶¹

(3) A 242. § I. pontjában felsoroltakon kívül fellebbezésre jogosult a törvényes képviselő, a fiatalkorú hozzájárulása nélkül is.

A pénzbüntetés átváltoztatása szabadságvesztésre

307. §²⁶² (1) A pénzbüntetésnek, illetőleg a pénzmélték-büntetésnek szabadságvesztésre való átváltoztatásáról a bíróság hivatalból vagy az ügyész indítványára határoz, ha a fiatalkorú nem fizette meg és az behajthatatlan.

(2) Az átváltoztatást kimondó végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

²⁵⁷ A 304/A. §-t és az azt megelőző címet az 1996. évi LII. törvény 34. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁵⁸ A 305. §-t megelőző cím az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 37. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁵⁹ A 305. § (1) és (2) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 37. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁶⁰ A 305. § (3) bekezdését az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 37. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁶¹ A 306. § (1)—(2) bekezdését az 1995. évi XLI. törvény 29. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁶² A 307. § és az azt megelőző cím az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 39. §-ával megállapított szöveg.

*A javítóintézetből való ideiglenes elbocsátás
megszüntetése*

308. §²⁶³ (1) Ha a javítóintézetből való ideiglenes elbocsátás megszüntetéséről a fiatakorú ellen indult újabb büntetőeljárásban alkalmazott büntetés vagy intézkedés miatt kell határozni, erre az újabb ügyben eljáró bíróság jogosult.

(2) A bűnügyi költséget az állam viseli, ha a bíróság az ideiglenes elbocsátást nem szünteti meg.

Egységes intézkedés elrendelése

308/A. §²⁶⁴ Több javítóintézeti nevelés helyett egységes intézkedés kiszabására a 378. és 378/A. §-t kell értelemszerűen alkalmazni.

A tanulmányok folytatása a javítóintézetben

309. §²⁶⁵

*A szabadságvesztés végrehajtási fokozatának
utólagos meghatározása*

310. §²⁶⁵

XIV. Fejezet

A MAGÁNVÁDAS ELJÁRÁS

311. § (1) E törvény rendelkezéseit a magánvád alapján folytatott büntetőeljárásban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A terhelt bűnösségének bizonyítása a magánvádlót terheli.

A magánvádló jogai

312. § (1) A magánvádlót — a sértett jogain felül — a vád képviselével járó jogok illetik meg, feltéve, hogy e törvény eltérően nem rendelkezik.

(2) Ha az ügyben több sértett van, a megegyezésüktől függ, hogy melyikük jár el magánvádlóként. Megegyezés hiányában a magánvádlót a bíróság jelöli ki.

Az ügyész jogai

313. § (1) Az ügyész az ügy iratait magánvádas eljárásban is megtekintheti és a tárgyaláson jelen lehet.

(2) Az ügyész a vád képviselét a magánvádlótól az eljárás bármely szakaszában átveheti; ez esetben a magánvádlót a sértett jogai illetik meg. Ha az ügyész a vád képviselétől utóbb eláll, a vádat ismét a magánvádló képviseli.

(3) A bíróság az iratokat megküldi az ügyésznek, ha

a) a feljelentés és az iratok alapján olyan bűncselekmény látszik megállapíthatónak, amely miatt a vádat az ügyész képviseli,

b) a bíróság szükségesnek tartja, hogy az ügyész a vád képviselétének átvételét megfontolja,

c) az ügyész a vád képviselét a személyes meghallgatásra idézés kibocsátása előtt átvette.

(4)²⁶⁶ A (3) bekezdés a) pontja esetén az ügyész a nyomozást elrendeli. Nem kell elrendelni a nyomozást, ha a 127. § (1) bekezdésének b) vagy c) pontjában meghatározott körülmény áll fenn.

(5) Nem kell az ügyész indítványát beszerezni a bíróságok között felmerült hatásköri vagy illetékességi összeütközés, a bíróság kijelölése (34. §), valamint a bíró kizárása [42. § (4) bek.] kérdésében.

Az eljárás megindulása

314. § (1) Az eljárás feljelentés alapján indul meg. Ebben elő kell adni, hogy a feljelentő ki ellen, milyen cselekmény miatt és milyen bizonyítékok alapján kéri a büntetőeljárás lefolytatását. A feljelentést a bíróságon kell írásban vagy szóban megtenni; a szóbeli feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(2) A nyomozó hatóság a hozzá érkezett feljelentést az illetékes bíróságnak küldi meg. Az ügyész a feljelentést akkor küldi meg a bíróságnak, ha a vád képviselét nem veszi át.

(3)²⁶⁷ Kölcsönösen elkövetett könnyű testi sértés, rágalmazás vagy becsületsértés esetén az egyik fél sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt megindult eljárásban a 212. § (6) bekezdése szerinti tanácsülésig a másik fél abban az esetben is jogosult a magánindítvány előterjesztésére, ha ennek határideje lejárt, feltéve, hogy a büntethetőség még nem évült el.

(4)²⁶⁷ A bíróság elbírálja a (3) bekezdésben felsorolt bűncselekményekkel kölcsönösen elkövetett becsületsértés szabálysértését is.

²⁶³ A 308. § és az azt megelőző cím az 1995. évi XLI. törvény 19. §-ával megállapított szöveg.

²⁶⁴ A 308/A. §-t és az azt megelőző címet az 1995. évi XLI. törvény 20. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁶⁵ A 309. és a 310. §-t az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 126. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁶⁶ A 313. § (4) bekezdésének második mondatát az 1987. évi IV. törvény 50. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁶⁷ A 314. § (3) és (4) bekezdését az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 40. §-a iktatta be a törvénybe.

Nyomozás a magánvádas eljárásban

315. § (1) Nyomozást a bíróság vagy az ügyész rendelhet el.

(2) A bíróság nyomozást rendel el és annak lefolytatásával a rendőrséget bízta meg, ha a feljelentett cselekmény elkövetője ismeretlen. Akkor is elrendelhet nyomozást, ha a bizonyítási eszközök felkutatása más módon nem lehetséges.

(3) Az ügyész nyomozást rendelhet el, ha a vád képviselőjét a személyes meghallgatásra idézés [318. § (1) bek.] kibocsátása előtt átveszi.

316. § (1) A bíróság által elrendelt nyomozás elvégzése után a nyomozó hatóság az iratokat a bíróságnak visszaküldi.

(2) Amennyiben az ismeretlen elkövető kiléte a nyomozás során sem volt megállapítható, a nyomozást a nyomozó hatóság megszünteti, és erről a határozat megküldésével a nyomozást elrendelő hatóságot is értesíti.

(3) Ha a bíróság által elrendelt nyomozás során a magánvádló a vádat elejti, a nyomozó hatóság az addig keletkezett iratokat és a vád elejtésére vonatkozó nyilatkozatot a bíróságnak visszaküldi.

Határozat személyes meghallgatás nélkül

317. § A bíróság, ha ez a feljelentés és az iratok tartalma alapján lehetséges, határoz az áttételről, az eljárás felfüggesztéséről és az eljárás megszüntetéséről.

A személyes meghallgatás

318. § (1) Ha a 313. § (3) bekezdésében, illetőleg a 317. §-ban felsorolt intézkedéseknek nincs helye, a bíróság a feljelentettet és a feljelentőt személyes meghallgatásra idézi meg. A védőt és a feljelentő képviselőjét erről értesíti. Ha az ügyben több sértett van, a személyes meghallgatásra valamennyi sértettet meg kell idézni.

(2) Az idézésben a feljelentőt (sértettet) figyelmeztetni kell arra, hogy kellően ki nem mentett elmaradását a bíróság a vád elejtésének tekinti. A feljelentettet a feljelentő nevére és a bűncselekmény lényegére utalással kell megidézni.

(3) A személyes meghallgatáson csak az arra idézett, illetőleg az arról értesített személyek vehetnek részt. Ennek megkezdésekor a bíróság megállapítja a feljelentő és a feljelentett személyazonosságát, ismerteti a feljelentés lényegét, és — ha annak feltételei fennállnak — figyelmezteti a feljelentettet a viszonyvad lehetőségére. Ezt követően megkísérli a feljelentő és a feljelentett kibékítését. Ha a békítés eredménytelen marad, felveszi a feljelentett személyi adatait, majd kérdést intéz hozzá, hogy bűnösségét elismeri-e, és védekezésének alátámasztására milyen bizo-

nyítási eszközöket jelöl meg. Szükség esetén megállapítja, hogy melyik sértett jár el magánvádlóként, illetőleg kijelöli a magánvádlót [312. § (2) bek.]. Felhívja továbbá a feljelentőt bizonyítási eszközeinek megjelölésére.

(4) Ha a feljelentett viszonyvadat emel, a bíróság a feljelentőt feljelentettként is meghallgatja.

(5) A személyes meghallgatásról jegyzőkönyvet kell készíteni.

(6) A bíróság e §-ban meghatározott teendőit népi ülnök és bírósági titkár is elláthatja és jogosult a 319. § (1) bekezdése szerinti határozat meghozatalára.

Határozat a személyes meghallgatás alapján

319. § (1) A bíróság az eljárást megszünteti, ha a feljelentő

a) a személyes meghallgatáson nem jelent meg és magát kellően nem mentette ki, vagy azért nem volt idézhető, mert lakcímének megváltozását nem jelentette be;

b) a feljelentést visszavonta.

(2) A bíróság a személyes meghallgatáson minden olyan kérdésben határozhat, amelyre a személyes meghallgatás előtt is jogosult.

(3) Az (1) bekezdés esetében a viszonyvad alapján indult eljárást is meg kell szüntetni, feltéve, hogy a magánindítvány előterjesztésének határideje a személyes meghallgatás napjáig már lejárt.

A tárgyalás kitűzése

320. § A magánvádlót az idézésben figyelmeztetni kell arra, hogy kellően ki nem mentett elmaradását a bíróság a vád elejtésének tekinti, feltéve, hogy képviselőtéről nem gondoskodik.

Fellebbezés a tárgyalás előkészítése során hozott határozatok és intézkedések ellen

321. § Nincs helye fellebbezésnek

a) a nyomozás elrendelése,

b) a személyes meghallgatásra idézés, illetőleg az erről szóló értesítés,

c) a magánvádló kijelölése miatt, valamint

d) a 313. § (3) bekezdése szerinti intézkedés ellen.

A tárgyaláson részt vevő személyek

322. § Ha a magánvádló a tárgyaláson nem jelenik meg és kellően nem menti ki magát, illetőleg őt azért nem lehetett megidézni, mert lakcímének megváltozását nem jelentette be, úgy kell tekinteni, hogy a vádat elejtette.

*A tárgyalás vezetése és rendjének
fenntartása*

323. § Ha a magánvádlót a tárgyalásról rendzavarás miatt kiutasítják, illetőleg kivezetik, legkésőbb a bizonyítási eljárás befejezése előtt ismertetni kell vele a távollétében lefolytatott bizonyítást. A magánvádló képviselőjének kiutasítása, illetőleg kivezetése esetén a tárgyalást a rendzavaró költségére el kell napolni, ha a magánvádló a tárgyaláson nincs jelen.

A vád ismertetése

324. § A tárgyaláson a bíróság ismerteti a vád, illetőleg a viszonyvád lényegét, ha a magánvádlónak nincs képviselője, illetve a vádlottnak nincs védője.

*A vád elejtése és elállás
a vád képviselétől*

325. § (1) A magánvádló a vádat az ügydöntő határozat meghozataláig elejtheti, a vád elejtését nem köteles indokolni. A 319. § (1) bekezdésének *a*) pontja a tárgyaláson is irányadó.

(2) Ha az ügyész a vád képviselétől eláll, és a magánvádló jelen van, a tárgyalást folytatni kell. Ha a magánvádló nincs jelen, a bíróság a tárgyalás elnapolásával egyidejűleg új tárgyalást tűz ki, a magánvádlót pedig értesíti, hogy a vádat ismét ő képviseli.

Az eljárást megszüntető végzés

326. § (1) A bíróság az eljárást megszünteti, ha a magánvádló a tárgyaláson a vádat elejtette, illetőleg mulasztását vádelejtésnek kell tekinteni (322. §). A 319. § (3) bekezdése ezekben az esetekben is irányadó.

(2) A rövidített jegyzőkönyvnek (221. §) tartalmaznia kell a vádlottnak azt az esetleges nyilatkozatát, amely a magánvádlót a vád elejtésére indította, valamint a magánvádlónak a vád elejtésére vonatkozó kijelentését.

A másodfokú bírósági eljárás

327. § (1) Az első fokú bíróság az iratokat közvetlenül terjeszti fel a másodfokú bírósághoz.

(2) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét tanácsülésen hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti, ha ezt a magánvádló a határozathozatal céljából tartandó tanácsülésig indítványozza. A 319. § (3) bekezdése ez esetben is irányadó.

A bűnügyi költség viselése

328. § (1)²⁶⁸ A 218. § (1) bekezdésében szabályozott esetben a bűnügyi költséget a magánvádló viseli; ha azonban a büntetőeljárást a Btk. 32. §-ának *a*) vagy *c*) pontja szerinti büntethetőséget megszüntető okból szüntették meg, a 120. § (1) bekezdésének *a*) pontjában meghatározott bűnügyi költséget az állam viseli. A 218. § (2) bekezdése alkalmazásának akkor is helye van, ha a bíróság az eljárást a 319. § (1) bekezdésének *b*) pontja, a 325. § (1) bekezdésének első mondata, illetőleg a 327. § (2) bekezdése alapján szüntette meg.

(2) A másodfokú bíróság a magánvádlót a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére kötelezi, ha az első fokú bíróság határozata ellen egyedül a magánvádló fellebbezett, és a másodfokú bíróság a határozatot helybenhagyja.

(3) Viszonyvád esetében a bíróság úgy is rendelkezhet, hogy a magánvádló és a viszonyvádó az általa előlegezett bűnügyi költséget viseli.

A perújítási kérelem

329. § (1) A magánvádló csak akkor terjeszthet elő perújítási kérelmet, ha a terheltet felmentették vagy az eljárást megszüntették.

(2) A perújítási kérelmet közvetlenül a bíróságnál kell előterjeszteni. Ha a perújítási kérelem olyan bűncselekmény megállapítására irányul, amely miatt a vádat az ügyész képviseli, az ügyész nyilatkozatát is be kell szerezni.

XV. Fejezet

A KATONAI BÜNTETŐELJÁRÁS

330. § E törvény rendelkezéseit a katonai büntetőeljárásban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A katonai büntetőeljárás hatálya

331. §²⁶⁹ (1)²⁷⁰ Katonai büntetőeljárásnak van helye a katona [Btk. 122. § (1) bekezdés] által a tényleges szolgálati viszonyának tartama alatt elkövetett katonai bűncselekmény (Btk. XX. fejezet), valamint a fegyveres erők tényleges állományú tagja és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által a szolgálati

²⁶⁸ A 328. § (1) bekezdésének első mondata az 1987. évi IV. törvény 51. §-ával megállapított szöveg.

²⁶⁹ A 331. § az 1989. évi XXVI. törvény 24. §-ával megállapított szöveg.

²⁷⁰ A 331. § (1) bekezdése az 1995. évi CXXV. törvény 84. §-ával megállapított szöveg.

helyen, illetőleg a szolgálattal összefüggésben elkövetett más bűncselekmények esetén.

(2) A katonai büntetőeljárás hatálya kiterjed a terhelt által elkövetett valamennyi bűncselekményre, ha ezek közül valamelyik miatt katonai büntetőeljárásnak van helye, és az eljárás elkülönítése nem indokolt.

(3) Több terhelt esetében akkor van helye katonai büntetőeljárásnak, ha a terhelték valamelyike katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozik, és az eljárás elkülönítése — tekintettel a tényállás szoros összefüggésére — nem indokolt; ez a rendelkezés a bűnpártolóra is kiterjed.

A katonai nyomozó hatóságok

332. § (1) Nyomozó hatóság a katonai ügyész, valamint a külön jogszabályban meghatározott körben az illetékes parancsnok (vezető) és a rendőrség.

(2) Halaszthatatlan nyomozási cselekményt bármely nyomozó hatóság végezhet.

(3)²⁷¹ A nyomozásra illetékes parancsnokokat, valamint a katonai nyomozó hatóságok hatáskörét a honvédelmi miniszter, illetőleg a belügyminiszter a legfőbb ügyésszel egyetértésben állapítja meg.

A katonai ügyész

333. § (1) Az ügyész feladatát a katonai ügyész látja el.

(2) A katonai ügyészség vezetője a megyei főügyész jogkörében jár el.

(3)²⁷² A katonai ügyész illetékességét annak a katonai büntetőeljárásra kijelölt megyei bíróságnak az illetékesége határozza meg, amelynek a területén működik.

(4) A katonai büntetőeljárásban magánvádnak nincs helye; az 54. § (1) bekezdésében felsorolt bűncselekmények esetében a katonai ügyész jár el.

A katonai bíró

334. §²⁷³ (1) A katonai büntetőeljárásban első fokon hivatásos bíróként katonai bíró jár el.

(2) A katonai büntetőeljárásban a népi ülnök a vádlottonál alacsonyabb rendfokozatú nem lehet.

A megyei bíróság hatásköre és illetékessége

335. §²⁷⁴ (1) A katonai büntetőeljárásra tartozó ügyekben első fokon a kijelölt megyei bíróság katonai tanácsa jár el.

(2) A megyei bíróság katonai tanácsa jár el

a) az illetékességi területén elkövetett bűncselekmény esetén,

b) az illetékességi területén kívül elkövetett bűncselekmény esetében is, ha az elkövető illetékes parancsnokának állomáshelye az illetékességi területén van, és a katonai ügyész ott emel vádat.

A bírósági tanács szavazásának rendje

336. §²⁷⁵ A katonai tanácsban az alacsonyabb rendfokozatú bíró a magasabb rendfokozatút megelőzően szavaz. Azonos rendfokozat esetén az szavaz először, aki a rendfokozatba később lépett elő. A tanács elnöke utolsónak adja le szavazatát.

A védő

337. §²⁷⁶

A szakértő igénybevétele

338. §²⁷⁷ A katonai büntetőeljárásban lehetőleg katonai igazságügyi szakértőt kell igénybe venni.

A tanú védelme

338/A. §²⁷⁸ A sorkatonai szolgálatot teljesítő tanú különösen indokolt esetben kérheti más szolgálati helyre történő vezénylését vagy áthelyezését. A kérelemről a katonai ügyész dönt.

Az őrizetbevétel

339. §²⁷⁹

²⁷⁴ A 335. § és az azt megelőző cím az 1991. évi LVII. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

²⁷⁵ A 336. § első mondata az 1991. évi LVII. törvény 9. §-ával megállapított szöveg.

²⁷⁶ A 337. §-t az 1989. évi XXVI. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁷⁷ A 338. § az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 42. §-ával megállapított szöveg.

²⁷⁸ A 338/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 48. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁷⁹ A 339. §-t az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁷¹ A 332. § (3) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 26. §-ával megállapított szöveg.

²⁷² A 333. § (3) bekezdése az 1991. évi LVII. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

²⁷³ A 334. § és az azt megelőző cím az 1991. évi LVII. törvény 7. §-ával megállapított szöveg.

Az előzetes letartóztatás

340. § (1) Katonával szemben előzetes letartóztatást abban az esetben is el lehet rendelni, ha a terhelt szolgálati vagy fegyelmi okból nem hagyható szabadlábon.

(2)²⁸⁰

Határozat a kényszerintézkedésekről

341. §²⁸¹ A vádirat benyújtásáig az előzetes letartóztatás elrendeléséről és meghosszabbításáról, valamint az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendeléséről és fenntartásáról a megyei bíróság katonai bírója határoz, a határozat elleni fellebbezést a Legfelsőbb Bíróság bírálja el.

A különösen védett tanú kihallgatása

341/A. §²⁸² A 379/D—379/F. § szerinti eljárást a megyei bíróság katonai bírója folytatja le azzal, hogy a különösen védetté nyilvánítás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezést a Legfelsőbb Bíróság bírálja el.

Bűncselekmény elbírálása fegyelmi jogkörben

342—342/A. §²⁸³

A bűnügyi költség

343. §²⁸⁴ Sorállományú katonával szemben katonai bűncselekmény miatt indult büntetőeljárásban a bűnügyi költséget — a meghatalmazott védőnek, továbbá a sértett képviselőjének készkiadása és díja, valamint a büntetés-végrehajtási intézetben végrehajtott szabadságvesztéssel felmerült költség kivételével — az állam viseli.

A fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések alkalmazásának kizárása

344. § Katonával szemben a XIII. fejezet rendelkezéseit nem lehet alkalmazni.

²⁸⁰ A 340. § (2) bekezdését az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁸¹ A 341. § az 1991. évi LVII. törvény 10. §-ával megállapított szöveg.

²⁸² A 341/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 49. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁸³ A 342—342/A. §-t az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁸⁴ A 343. § az 1991. évi LVII. törvény 11. §-ával megállapított szöveg.

XVI. Fejezet

A BÍRÓSÁG ELÉ ÁLLÍTÁS

345. § Bíróság elé állítás esetén e törvény rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A bíróság elé állítás feltételei

346. §²⁸⁵ A helyi bíróság hatáskörébe, illetőleg a katonai büntetőeljárásra tartozó olyan bűncselekmény miatt, amelyre a törvény öt évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetést rendel, a terhelt a bűncselekmény elkövetésétől számított nyolc napon belül bíróság elé állítható, ha az ügy megítélése egyszerű, a bizonyítékok rendelkezésre állnak, és a terhelt tetten érték vagy a bűncselekmény elkövetését beismerte.

A nyomozás

347. § (1)²⁸⁶ A nyomozást a vétségi eljárás szabályai (VI. fejezet, II. cím) szerint kell lefolytatni; a nyomozás iratainak ismertetése (142. §) azonban mellőzhető.

(2) A nyomozás befejezése után a nyomozó hatóság az iratokat a bíróság elé állítás végett az ügyésznek megküldi.

(3) Az ügyész az iratokat haladéktalanul megvizsgálja. Ha ennek feltételei fennállnak, közli a gyanúsítottal, hogy milyen bűncselekmény miatt, milyen bizonyítékok alapján állítja bíróság elé. Ha a gyanúsítottnak nincs védője, védőt rendel ki. Gondoskodik arról, hogy a védő az ügyet megismerhesse és az őrizetben levő gyanúsítottal a tárgyalás előtt beszélhessen.

(4) Ha a bíróság elé állítás feltételei hiányoznak vagy az ügyész a gyanúsítottat egyéb okból nem állítja bíróság elé, vádat emel vagy az iratokat a nyomozás lefolytatása végett a nyomozó hatóságnak visszaküldi.

(5) A bíróság elé állításról az ügyész a bíróságot — vádindítvány benyújtása nélkül — haladéktalanul értesíti.

A tárgyalás előkészítése

348. § (1) Az ügyész a vádlottat a nyomozó hatóság közreműködésével vagy egyéb módon a bíróság elé állítja, a védőt a tárgyalásra rövid úton megidézi, és biztosítja, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak.

²⁸⁵ A 346. § az 1991. évi LVII. törvény 12. §-ával megállapított szöveg.

²⁸⁶ A 347. § (1) bekezdése az 1994. évi XCII. törvény 16. §-ával megállapított szöveg.

(2) Bíróság elé állítás esetén a VIII. fejezet rendelkezései nem alkalmazhatók.

Az első fokú bírósági tárgyalás

349. § (1) A tárgyaláson az ügyész és a védő részvétele kötelező.

(2) Az ügyész a vádat szóban terjeszti elő, majd az iratokat és a tárgyi bizonyítási eszközöket a bíróságnak átadja.

(3)²⁸⁷ A bíróság az iratokat az ügyésznek visszaküldi, ha a bűncselekmény elkövetésétől a bíróság elé állításig több mint nyolc nap telt el, vagy a bűncselekményre a törvény öt évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel, illetőleg ha a tárgyaláson felvett bizonyítás eredményének megfelelően pótnyomozás szükséges. Az iratok visszaküldése miatt fellebbezésnek nincs helye.

(4)²⁸⁸ A bíróság a tárgyalást egy ízben, legfeljebb nyolc napra napolhatja el. Ha a bizonyítási eszközök nem állnak rendelkezésre, és ezért a tárgyalás nyolc napon belül nem folytatható, illetőleg újabb elnapolás szükséges, a bíróság az iratokat az ügyésznek visszaküldi.

(5) A vád megváltoztatása, illetőleg kiterjesztése esetén a tárgyalást akkor lehet folytatni, ha a bíróság elé állítás feltételei a megváltozott, illetve a kiterjesztett vád szerinti bűncselekményre is fennállnak. Egyébként a bíróság az iratokat az ügyésznek visszaküldi.

(6) Az ítéletet három napon belül írásba kell foglalni.

A másodfokú bírósági eljárás

349/A. §²⁸⁹ A másodfokú bíróság tanácsulésen hatályon kívül helyezi az ítéletet és az iratokat az ügyésznek megküldi, ha

a)²⁹⁰ a bűncselekmény elkövetésétől a bíróság elé állításig több mint nyolc nap telt el,

b) a bűncselekményre a törvény öt évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel.

c)²⁹¹

²⁸⁷ A 349. § (3) bekezdése az 1989. évi LV. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

²⁸⁸ A 349. § (4) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 54. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁸⁹ A 349/A. §-t és az azt megelőző címet az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 46. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁹⁰ A 349/A. § a) pontja az 1987. évi IV. törvény 55. §-ával megállapított szöveg.

²⁹¹ A 349/A. § c) pontját az 1989. évi LV. törvény 9. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

XVII. Fejezet

A TÁRGYALÁS MELLŐZÉSE²⁹²

350. §²⁹³ Tárgyalás mellőzésével végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés, pénzbüntetés kiszabása, illetőleg mellékbüntetés önálló büntetesként való alkalmazása vagy próbára bocsátás esetén a bíróság — az e fejezetben foglalt eltérésekkel — a vétségi eljárás szabályai szerint jár el.

351. §²⁹⁴ (1) A bíróság az ügyész indítványára — magánvádas ügyben hivatalból — a szabadon levő vádlottal szemben tárgyalás mellőzésével végzésben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést, pénzbüntetést, illetőleg önálló büntetesként foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást vagy kiutasítást, továbbá intézkedésként próbára bocsátást alkalmaz a vétségi eljárásra tartozó bűncselekmény esetén, ha a törvény a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését, a pénzbüntetés kiszabását, az önálló mellékbüntetés, illetve a próbára bocsátás alkalmazását lehetővé teszi, a tényállás egyszerű, a vádlott a bűncselekmény elkövetését beismerte, és a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető.

(2) Tárgyalás mellőzésével egy évet meghaladó szabadságvesztés kiszabásának nincs helye.

351/A. §²⁹⁵ (1) A 351. § (1) bekezdésében meghatározott végzés meghozatalának az ügy érkezésétől számított harminc napon belül van helye.

(2) Magánvádas ügyben, vagy ha a bíróság előkészítő ülést tart, az (1) bekezdésben meghatározott határidőt a személyes meghallgatás, illetve az előkészítő ülés napjától kell számítani.

351/B. §²⁹⁶ Ha a tárgyalás mellőzésének helye lehet, de az ügyész a vádindítványban azt nem indítványozta, a bíróság előkészítő ülést tart, amelyen felhívja az ügyész figyelmét a tárgyalás mellőzésével történő elbírálás lehetőségére.

352. § (1)²⁹⁷ A bíróság

a) végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés vagy pénzbüntetés kiszabása esetén mellékbüntetesként foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást vagy kiutasítást, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása esetén pénzmellékbüntetést alkalmazhat,

²⁹² A XVII. fejezet címe az 1987. évi IV. törvény 56. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁹³ A 350. § az 1995. évi LXI. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

²⁹⁴ A 351. § az 1995. évi LXI. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

²⁹⁵ A 351/A. §-t az 1995. évi LXI. törvény 7. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁹⁶ A 351/B. §-t az 1995. évi LXI. törvény 8. §-a iktatta be a törvénybe.

²⁹⁷ A 352. § (1) bekezdése az 1995. évi LXI. törvény 9. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

b) végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása vagy próbára bocsátás esetén pártfogó felügyeletet is alkalmazhat,

c) a végzésben elkobzást is kimondhat, elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezhet, illetőleg a polgári jogi igénynek helyt adhat, vagy a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasíthatja.

(2) A vádlottat kötelezni kell a bűnügyi költség viselésére.

(3) A tárgyalás mellőzésével hozott végzés rendelkező részének tartalmaznia kell:

a) a bűncselekmény megjelölését,

b)²⁹⁸ a kiszabott szabadságvesztést, pénzbüntetést, illetőleg az önálló büntetésként alkalmazott mellékbüntetést vagy próbára bocsátást,

c) a jogszabályon alapuló egyéb rendelkezéseket,

d) a 353. és a 355. §-ban foglaltakra való figyelmeztetést.

(4) A végzés indokolására a 221. § (1) bekezdése megfelelően irányadó.

353. § (1) A tárgyalás mellőzésével hozott végzés ellen fellebbezésnek nincs helye; az ügyész, a vádlott, a védő, a magánfél és az egyéb érdekelt a kézbesítéstől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti. A kérelem alapján a bíróság tárgyalást tart.

(2)²⁹⁹ Az ügyész nem kérheti tárgyalás tartását azon a címen, hogy a bíróság a 350. § alapján járt el.

(3) A magánfél kizárólag a polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezéssel, az egyéb érdekelt csak az elkobzással kapcsolatban kérheti tárgyalás tartását. Ha a tárgyalás tartását kizárólag a magánfél kérte, a bíróság a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezést hatályon kívül helyezi, és az igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja.

(4) A tárgyalás tartására irányuló kérelemnek a végzés végrehajtására — a 354. § (2) bekezdésének esetét kivéve — halasztó hatálya van.

354. § (1) A tárgyalás megkezdése után a bíróság ismereti a tárgyalás mellőzésével hozott végzést és a tárgyalás tartására irányuló kérelmet.

(2) A tárgyalás kérésének a 353. § (3) bekezdésében meghatározott esetében, továbbá ha az ügyész, a vádlott vagy a védő kizárólag az elkobzásra, az elkobzás alá eső érték megfizetésére vagy a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezést sérelmezte, a bíróság a tárgyaláson csak ebben a kérdésben határoz.

(3)³⁰⁰ A bíróság a tárgyalás mellőzésével hozott végzést a tárgyalás eredményétől függően hatályban tartja, vagy hatályon kívül helyezi, és új határozatot hoz. A bíróság a

vádlott terhére szóló kérelem hiányában csak akkor szabhat ki súlyosabb büntetést, ha a tárgyaláson új bizonyíték merül fel, és ennek alapján a bíróság olyan új tényt állapít meg, amelynek folytán súlyosabb minősítést kell alkalmazni, vagy jelentős mértékben súlyosabb büntetést kell kiszabni. A tárgyaláson hozott határozat elleni fellebbezés halasztó hatályú.

355. § (1) A tárgyalás tartására irányuló kérelmet a kérelmező a tárgyalás megkezdéséig visszavonhatja.

(2) Ha a tárgyaláson a tárgyalást kérő személy nem jelenik meg, és elmaradását alapos okkal előzetesen nem mentette ki, úgy kell tekinteni, mint aki a kérelmet visszavonta. Ez a rendelkezés az ügyészre nem vonatkozik.

355/A. §³⁰¹ A másodfokú bíróság tanácsülésen hatályon kívül helyezi a tárgyalás mellőzésével hozott végzést és az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha

a) a bíróság a 351. § (1) bekezdésében meghatározott ügyészi indítvány nélkül határozott,

b) a bűncselekmény nem tartozik vétségi eljárásra.

NEGYEDIK RÉSZ

XVIII. Fejezet

KÜLÖNLEGES ELJÁRÁSOK

I. Cím

ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

356. § (1) E törvény rendelkezéseit a különleges eljárásokban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A különleges eljárások során — eltérő rendelkezés hiányában —

a) az eljárás hivatalból vagy az ügyész, a terhelt, illetőleg a védő indítványára indul meg;

b) az a bíróság jár el, amely a különleges eljárást megelőzően az ügyben (alapügy) első fokon ügödöntő határozatot hozott;

c) a bíróság népi ülnökök közreműködése nélkül, egyesbíróként jár el;

d)³⁰² a bíróság az eljárást megszünteti, ha az ügyész az indítványt — alapos okkal — visszavonta;

e)³⁰² a bíróság az iratok alapján dönt, szükség esetén meghallgatja az ügyészt, a terheltet és a védőt. Bizonyítási felvétele esetén tárgyalást tart;

f)³⁰² az ügyész, a terhelt és a védő meghallgatásáról jegyzőkönyvet kell készíteni;

²⁹⁸ A 352. § (3) bekezdés b) pontja az 1995. évi LXI. törvény 9. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁹⁹ A 353. § (2) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 59. §-ával megállapított szöveg.

³⁰⁰ A 354. § (3) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 60. §-ával megállapított szöveg.

³⁰¹ A 355/A. §-t az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 47. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁰² A 356. § (2) bekezdésének d) pontját beiktatta, és a korábbi d)—h) pont jelölését e)—i) pontra változtatta az 1987. évi IV. törvény 61. §-a.

g)³⁰² a bíróság határozata ellen az ügyész, a terhelt és a védő fellebbezhet;

h)³⁰² a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítélete elleni fellebbezést is tanácsüléssel bírálja el;

i)³⁰² a bűnügyi költséget a terhelt viseli, amennyiben az alapügyben a bűnügyi költség megfizetésére kötelezték.

(3)³⁰³ E fejezet alkalmazásában bűnügyi költség a különleges eljárás során felmerült, az állam által előlegezett költség, illetőleg készkiadás [120. § (1) bek.].

(4)³⁰⁴ A különleges eljárás során a tárgyalás vagy a meghallgatás megtartása végett az ismeretlen helyen tartózkodó terhelttel szemben a 119. §-ban szabályozott intézkedéseknek van helye; elfogatóparancs akkor bocsátható ki, ha a különleges eljárás folytán szabadságelvonásra kerülhet sor. Ha elfogatóparancsot bocsátottak ki, a terhelt a megtalálása esetén őrizetbe vehető. Az őrizet a tárgyalás, illetőleg a meghallgatás befejezéséig — legfeljebb hat napig — tart.

II. Cím

AZ EGYES KÜLÖNLEGES ELJÁRÁSOK

A szabadságvesztés végrehajtási fokozatának utólagos megállapítása

357. §³⁰⁵ A bíróság a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról [Btk. 41. § (1) bek., 111. § (2) bek.] utólag határoz, ha erről a jogerős ítélet nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. A Btk. 45. §-ának (2) bekezdésén alapuló rendelkezés nem pótolható, illetőleg nem vizsgálható felül.

Enyhébb végrehajtási fokozat kijelölése

358. §³⁰⁶

A feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés utólagos módosítása

359. §³⁰⁷ A bíróság utólag határoz, ha a jogerős ítélet a feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatban nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

³⁰³ A 356. § eredeti (3) bekezdését az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 126. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte, és 126. § (2) bekezdése a korábbi (4) bekezdés jelölését (3) bekezdésre változtatta.

³⁰⁴ A 356. § (4) bekezdését az 1984. évi 20. törvényerejű rendelet 1. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁰⁵ A 357. § az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-ának megfelelően módosított szöveg.

³⁰⁶ A 358. §-t az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 126. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁰⁷ A 359. § az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 3. §-ának megfelelően módosított szöveg.

Feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának elhalasztása életfogytig tartó szabadságvesztés esetén

360. §³⁰⁸ (1) A bíróság hivatalból vagy az ügyész indítványára tárgyaláson határoz a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának elhalasztásáról, ha az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítéltet szabadságvesztésre ítélik [Btk. 47/A. § (3) bek.].

(2) A bíróság a tárgyalást a büntető eljárás szabályai szerint folytatja le.

A feltételes szabadság megszüntetése

361. §³⁰⁹

362. § A bíróság a feltételes szabadság megszüntetéséről utólag határoz, ha erről a feltételes szabadság tartama alatt elkövetett bűncselekményt elbíráló bíróság nem rendelkezett [220. § (1) bek. c) pont].

Más munkahely vagy munka kijelölése a javító-nevelő munka végrehajtására

363. §³¹⁰

A javító-nevelő munka végrehajthatósága megszűnésének megállapítása

364. §³¹¹

365. §³¹²

A javító-nevelő munka átválttatása szabadságvesztésre

366. §³¹³

³⁰⁸ A 360. §-t és az azt megelőző címet az 1993. évi XVII. törvény 80. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁰⁹ A 361. §-t az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 126. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³¹⁰ A 363. §-t az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 126. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³¹¹ A 364. §-t az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 126. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³¹² A 365. §-t az 1984. évi 20. törvényerejű rendelet 6. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³¹³ A 366. §-t az 1984. évi 20. törvényerejű rendelet 6. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

A pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés utólagos meghatározása

367. §³¹⁴ A bíróság utólag határoz, ha jogerős ítélet nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett a pénzmellékbüntetésnek — meg nem fizetése esetén — szabadságvesztésre átváltoztatásáról.

A pénzbüntetés átváltoztatása szabadságvesztésre

368. § (1)³¹⁵ A pénzbüntetésnek, illetőleg a pénzmellékbüntetésnek szabadságvesztésre való átváltoztatásáról a bíróság hivatalból vagy az ügyész indítványára határoz, ha az elítélt a pénzbüntetést nem fizette meg.

(2) Az átváltoztatást kimondó végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

Mellékbüntetések utólagos kiszabása

369. §³¹⁶

A járművezetéstől eltiltás utólagos beszámítása

370. § A bíróság utólag határoz, ha az elítélt vezetői engedélye visszavonásának a járművezetéstől eltiltás időtartamába való beszámításáról a jogerős ítélet nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

A foglalkozástól és a járművezetéstől végleges eltiltás alóli mentesítés

370/A. §³¹⁷ (1) A foglalkozástól, illetőleg a járművezetéstől végleges eltiltás alóli mentesítést az elítélt az alapügyben első fokon eljáró bíróságnál kérheti.

(2) A bíróság a kérelem elbírálása előtt beszerzi az ügyész nyilatkozatát. Ha a mentesítés törvényi előfeltételei hiányoznak, a bíróság a kérelmet elutasítja, egyébként érdemben elbírálja.

A vagyonekobbzás utólagos kiterjesztése

371. § (1) A vagyonekobbzás utólagos kiterjesztéséről a bíróság az ügyész indítványára határoz.

³¹⁴ A 367. § és az azt megelőző cím az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 48. §-ával megállapított szöveg.

³¹⁵ A 368. § (1) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 49. §-ával megállapított szöveg.

³¹⁶ A 369. §-t az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³¹⁷ A 370/A. §-t és az azt megelőző címet az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 50. §-a iktatta be a törvénybe.

(2) A bíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, de az ügyész, az elítélt, a védő és az indítvány folytán érdekelt a végzés kézbesítésétől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti.

(3) A bíróság a kérelemre tárgyalást tart. A tárgyalásról a (2) bekezdésben felsoroltakat értesíteni kell. A tárgyalásra a XVII. fejezet rendelkezései értelemszerűen irányadók.

(4) A tárgyaláson hozott végzés ellen az érdekelt is fellebbezhet.

(5) Az indítvány elutasítása esetén a bűnügyi költséget az állam viseli.

(6) A vagyonekobbzás kiterjesztéséről rendelkező, tárgyaláson hozott végzés elleni fellebbezésnek halasztó hatálya van.

A vagyonekobbzás módosítása

372. § (1) Ha a polgári perben a bíróság helyt adott az olyan egyedileg meghatározott vagyontárgyra vonatkozó igénynek, amelyre vagyonekobbzást mondtak ki, a vagyonekobbzás módosításáról az alapügyben eljáró bíróság határoz.

(2)³¹⁸ A bíróság a határozatában az ítélet vagyonekobbzást kimondó részét hatályon kívül helyezi és a vagyonekobbzást egyedileg meghatározott más vagyontárgyra mondja ki.

(3) A vagyonekobbzást módosító végzés elleni fellebbezésnek halasztó hatálya van.

A kényszergyógykezelés felülvizsgálata

373. § (1)³¹⁹ A bíróság a kényszergyógykezelés felülvizsgálatáról tanácsban, tárgyaláson határoz. Ha első fokon nem budapesti székhelyű bíróság járt el, a felülvizsgálatra a Pesti Központi Kerületi Bíróság, ha pedig első fokon megyei bíróság járt el, a Fővárosi Bíróság illetékes.

(2) A bíróság a kényszergyógykezelés megkezdésétől számított egy év elteltéig a kényszergyógykezelés szükségességét hivatalból felülvizsgálja. Ha a kényszergyógykezelést nem szünteti meg, a felülvizsgálatot évenként megismétli.

(3)³²⁰ A kényszergyógykezelés felülvizsgálatának helye van az ügyész indítványára a kényszergyógykezelés alatt állónak, házastársának, törvényes képviselőjének vagy a védőnek a kérelmére, továbbá a kényszergyógykezelést végrehajtó intézet vezetőjének előterjesztésére is. A bír-

³¹⁸ A 372. § (2) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 51. §-ával megállapított szöveg.

³¹⁹ A 373. § (1) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 52. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³²⁰ A 373. § (3) bekezdésének első mondata az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 52. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

ság a kényszergyógykezelésnek kérelemre való felülvizsgálatát mellőzheti, ha erre hat hónapon belül már sor került.

(4) A felülvizsgálat előtt orvosszakértői véleményt kell beszerezni.

(5)³²¹ A kényszergyógykezelés felülvizsgálatáról hozott végzés ellen a kényszergyógykezelés alatt álló házastársa és törvényes képviselője is fellebbezhet.

Pártfogó felügyelet utólagos elrendelése

373/A. §³²² (1) A bíróság a pártfogó felügyelet elrendeléséről utólag határoz, ha erről a jogerős ítélet nem rendelkezett; vagy a szabadságvesztés végrehajtását kegyelemből próbaidőre felfüggesztették, és az elítélt visszaeső [Btk. 82. § (1) bek.].

(2) A bíróság a pártfogó felügyelet elrendelése előtt beszerzi az ügyész indítványát. A bíróság tárgyalást tart, ha külön magatartási szabályok [Btk. 82. § (6) bek.] előírása látszik szükségesnek, illetőleg a külön magatartási szabályok előírását az ügyész indítványozza.

Eljárás próbára bocsátás esetén

374. §³²³ (1) A bíróság hivatalból vagy az ügyész indítványára tárgyaláson határoz a próbaidő meghosszabbításáról vagy a próbára bocsátás megszüntetéséről [Btk. 73. § (1)—(2) bek.], ha a próbára bocsátott a pártfogó felügyelet magatartási szabályait megszegte. Fiatalkorú esetén a bíróság kijelölt tanácsa (296. §) jár el.

(2)³²⁴ Ha a próbára bocsátott ellen

a) a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt újabb büntetőeljárás indul, az ügyeket egyesíteni kell, és az újabb ügy elbírálására illetékes bíróság jár el, az ügyész indítványára azonban a próbára bocsátást elrendelő bíróság is eljárhat;

b) a próbaidő előtt elkövetett bűncselekmény miatt a próbaidő alatt indul büntetőeljárás, a bíróság az ügyeket egyesíti, a próbára bocsátást kimondó végzést hatályon kívül helyezi, és új határozatot hoz, vagy az egyesített ügyeket újból elkülöníti.

(3) A bíróság határozata elleni fellebbezésre a X. fejezet rendelkezései az irányadók.

³²¹ A 373. § eredeti (5) bekezdését hatályon kívül helyezte, és a korábbi (6) bekezdés jelölését (5) bekezdésre változtatta az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 52. § (3) bekezdése.

³²² A 373/A. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi XXII. törvény 6. §-a iktatta be a törvénybe.

³²³ A 374. § és az azt megelőző cím az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 53. §-ával megállapított szöveg.

³²⁴ A 374. § (2) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 62. §-ával megállapított szöveg.

Az elkobzásra irányuló eljárás

375. § (1) Ha a büntető törvény értelmében elkobzásnak, vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezésnek van helye, azonban büntetőeljárás senki ellen sem indult, illetőleg azt megszüntették vagy a terhelt ismeretlen helyen avagy jogszerű külföldön tartózkodása, illetve elmebetegsége miatt az eljárást felfüggesztették, a bíróság az ügyész indítványára határoz.

(2) Az eljárást az a bíróság folytatja le, amely a bűncselekmény elbírálására hatáskörrel rendelkezik és illetékes; ha ez nem állapítható meg, az a bíróság, amelynél az ügyész indítványozza.

(3) A bíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, de az ügyész és az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz, a végzés kézbesítésétől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti.

(4)³²⁵ A tárgyalásról értesíteni kell az ügyészt és az indítvány folytán érdekeltet; ha ismeretlen vagy ismeretlen helyen tartózkodik, illetőleg a magyar nyelvet nem ismeri, részére a bíróság képviselőt rendel ki.

(5) A tárgyalásra a XVII. fejezet rendelkezései értelemszerűen irányadók. A bűnügyi költség viselésére az erre vonatkozó általános rendelkezéseket (217—219. §) megfelelően alkalmazni kell. A tárgyaláson hozott végzés ellen az érdekelt is fellebbezhet; a fellebbezésnek halasztó hatálya van.

(6)³²⁶ A bíróságnak az (1)—(2) bekezdésben meghatározott feladatát bírósági titkár is elláthatja, tárgyalás tartására azonban nem jogosult.

Elkobzás utólagos kimondása

376. § (1) Ha a bíróság a tárgyalás alapján hozott ügydöntő határozatában az elkobzásról, vagyoni előny vagy elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezésről nem rendelkezett, erről az ügyész indítványára, illetőleg hivatalból utólag határoz. A bíróság eljárására a 375. § (3) bekezdése irányadó.

(2) Ha a bíróság tárgyalást tart, erről az ügyészt, a terheltet, a védőt és az indítvány folytán érdekeltet értesíteni kell. A tárgyalásra a XVII. fejezet rendelkezései értelemszerűen irányadók.

(3) A tárgyaláson hozott végzés ellen az érdekelt is fellebbezhet, a fellebbezésnek halasztó hatálya van.

³²⁵ A 375. § (4) bekezdése az 1987. évi IV. törvény 63. §-ával megállapított szöveg.

³²⁶ A 375. § (6) bekezdését az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 54. §-a iktatta be a törvénybe.

Utólagos rendelkezés a lefoglalt dologról

376/A. §³²⁷ Ha a bíróság az ügydöntő határozatában a lefoglalt dolog kiadásáról nem rendelkezett, erről az ügyész indítványára vagy hivatalból utólag a 376. § megfelelő alkalmazásával határoz.

A próbaidőre felfüggesztett büntetés végrehajtásának utólagos elrendelése

377. § (1)³²⁸ A bíróság a próbaidőre felfüggesztett büntetés végrehajtását az ügyész indítványára vagy hivatalból elrendeli, ha

a) a próbaidő alatt állapítja meg, hogy a büntetés végrehajtását a Btk. 90. §-ában foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel,

b)³²⁹ az elítéltet a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt a Btk. 91. §-a (1) bekezdésének b) pontjában, illetőleg (2) bekezdésében meghatározott büntetésre ítélték, vagy az ilyen bűncselekmény miatt kiszabott szigorított javító-nevelő munkát, illetőleg javító-nevelő munkát szabadságvesztésre változtatták át, és az újabb bűncselekmény miatt eljáró bíróság a végrehajtás iránt nem intézkedett,

c) az elkövető a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegte.

(2)³³⁰ Az (1) bekezdés c) pontja esetén a bíróság tárgyaláson határoz.

(3)³³⁰ Ha a próbaidőre felfüggesztett büntetés végrehajtását nem rendelik el, a bűnügyi költséget az állam viseli.

(4)³³⁰ A próbaidőre felfüggesztett büntetés végrehajtását elrendelő végzés elleni fellebbezésnek halasztó hatálya van.

Az összbüntetésbe foglalás

378. § (1) Az összbüntetésbe foglalásra a legutóbb befejezett ügyben eljáró első fokú bíróság illetékes, ha az eljárásokat azonos hatáskörű bíróságok folytatták; egyébként a magasabb hatáskörű első fokú bíróság jár el. Ha az egyik ügyben első fokon a Legfelsőbb Bíróság vagy kizárólagos illetékességű bíróság járt el, az összbüntetésbe foglalás felől ez a bíróság határoz.

³²⁷ A 376/A. §-t és az azt megelőző címet az 1987. évi IV. törvény 64. §-a iktatta be a törvénybe.

³²⁸ A 377. § (1) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 55. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³²⁹ A 377. § (1) bekezdésének b) pontja az 1987. évi IV. törvény 65. §-ával megállapított szöveg.

³³⁰ A 377. § (2) bekezdését beiktatta, és a korábbi (2)—(3) bekezdés jelölését (3)—(4) bekezdésre változtatta az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 55. § (2) bekezdése.

(2) A bíróság az összbüntetésbe foglalást ítélettel, az erre irányuló indítvány elutasítását végzéssel mondja ki. Az ítéletben a bíróság a 357. § és a 359. §-ban foglaltak felől is rendelkezhet.

(3) Az összbüntetésbe foglalásra jogosult bíróság előtt folyamatban volt eljárásban adott védői meghatalmazás, illetőleg kirendelés hatálya az összbüntetési eljárásra is kiterjed.

(4) Ha az összbüntetésbe foglalást nem rendelték el, a bűnügyi költséget az állam viseli.

Utólagos összbüntetésbe foglalás

378/A. §³³¹ A bíróság az összbüntetésbe foglalásról, illetve az összbüntetés tartamáról utólag határoz, ha erről a jogerős összbüntetési ítélet nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

Az előzetes fogvatartás utólagos beszámítása

379. § A bíróság az előzetes fogvatartás beszámításáról utólag határoz, ha erről a jogerős ítélet nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

A kényszerintézkedésekkel kapcsolatos eljárás a vádirat benyújtása előtt

379/A. §³³² (1) Az előzetes letartóztatás, illetőleg az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelése iránt az ügyész tesz indítványt a gyanúsított fogvatartásának helye szerint illetékes helyi bíróságnak; a gyanúsítottat a nyomozó hatóság közreműködésével vagy egyéb módon a bíróság elé állítja, erről a védőt értesíti. A megyei bíróság elnöke ezekre az eljárásokra — a megyei főügyész javaslatára — más helyi bíróság illetékességét is megállapíthatja.

(2)³³³ A bíróság meghallgatást tart, amelyen az ügyész az indítványt megalapozó bizonyítékokat írásban előterjeszti vagy szóban előadja; a gyanúsított és a védő felszólalhat. Ha a védő a meghallgatáson az értesítés ellenére nem jelent meg, a meghallgatás a védő távollétében is megtartható. A védő értesítéséről feljegyzést kell készíteni.

(3) A meghallgatás a gyanúsított távollétében tartható meg, ha az ügyész az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelését indítványozza, de a gyanúsított az állapota miatt a meghallgatáson nem jelenhet meg, vagy jogainak gyakorlására képtelen.

³³¹ A 378/A. §-t és az azt megelőző címet az 1992. évi LXIX. törvény 9. §-a iktatta be a törvénybe.

³³² A 379/A—379/B. §-t és az azt megelőző címet az 1989. évi XXVI. törvény 30. §-a iktatta be a törvénybe.

³³³ A 379/A. § (2) bekezdése az 1994. évi XCII. törvény 17. §-ával megállapított szöveg.

(4) Az előzetes letartóztatás meghosszabbítása, illetőleg az ideiglenes kényszerorvosi kezelés fenntartása iránt az ügyész a kényszerintézkedés határidejének lejártá előtt öt nappal tesz indítványt a bíróságnak, míg a gyanúsítottak, illetőleg a védőnek az előzetes letartóztatás, illetve az ideiglenes kényszerorvosi kezelés megszüntetése iránti kérelmét a nyomozó hatóság az ügyész útján küldi meg a bíróságnak. A bíróság meghallgatást tart, ha olyan új körülmény merül fel, amely azt indokolttá teszi, egyébként meghallgatáson kívül határoz.

(5) Ha az előzetes letartóztatást, illetve az ideiglenes kényszerorvosi kezelést az ügyész megszünteti, erről a bíróságot értesíti.

379/B. §³³² (1) A bíróságnak a kényszerintézkedésre vonatkozó határozata elleni fellebbezésre a végzés elleni fellebbezés elintézésére vonatkozó szabályokat (X. fejezet, III. cím) a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A bíróság határozata ellen az ügyész, a gyanúsított és a védő jogosult fellebbezésre. Ha a védő a meghallgatáson nem vett részt, a fellebbezést a meghallgatástól számított három napon belül jelentheti be. A meghallgatáson kívül hozott határozat ellen a kézbesítéstől számított három napon belül lehet fellebbezni.

(3) Az előzetes letartóztatást, illetőleg az ideiglenes kényszerorvosi kezelést elrendelő határozatot akkor is végre kell hajtani, ha a védő a meghallgatáson nem vett részt.

(4) Ha a bíróság az előzetes letartóztatást, illetőleg az ideiglenes kényszerorvosi kezelést meghallgatáson kívül szünteti meg, a határozat addig nem hajtható végre, amíg az ügyész fellebbezésének határideje nem járt le. Az ügyésznek az előzetes letartóztatás, illetve az ideiglenes kényszerorvosi kezelés megszüntetése miatt bejelentett fellebbezése halasztó hatályú.

(5) A meghallgatást követően, illetőleg — a meghallgatáson kívül hozott határozat esetén — ha a fellebbezési határidő valamennyi jogosultra lejárt, az iratokat haladéktalanul, de legkésőbb három napon belül közvetlenül meg kell küldeni a fellebbezés elbírálására jogosult bíróságnak.

(6) A fellebbezést, ha azt

a) a helyi bíróság határozata ellen jelentették be, a megyei bíróság egyesbíróként eljárva,

b) a megyei bíróság egyesbíróként hozott határozata ellen jelentették be, a megyei bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsa

öt napon belül bírálja el.

379/C. §³³⁴ Ha a bíróság a gyanúsított előzetes letartóztatásának elrendelése helyett lakhelyelhagyási tilalmat rendel el, a végzés elleni fellebbezésre a 379/B. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

A különösen védett tanú kihallgatása

379/D. §³³⁵ (1) A vádirat benyújtása előtt a megyei bíróság elnöke által kijelölt helyi bírósági bíró az ügyész indítványára dönt a tanú különösen védetté nyilvánításáról (64/A. §), kihallgatja a különösen védetté nyilvánított tanút, és elrendeli a különösen védetté nyilvánított tanú közreműködésével történő szemle, helyszínelés, bizonyítási kísérlet és felismerésre bemutatás megtartását.

(2) A különösen védetté nyilvánított tanú az ügyésznél kezdeményezheti kihallgatásának indítványozását.

(3) A kijelölt bíró a megyei bíróság illetékességi területén levő ügyészségek által folytatott eljárás során jár el, tekintet nélkül arra, hogy az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény elbírálása a helyi bíróság vagy a megyei bíróság hatáskörébe tartozik.

(4) A különösen védetté nyilvánítás tárgyában hozott határozatot az ügyéssel és azzal kell közölni, akinek a különösen védetté nyilvánítását az ügyész indítványozta.

379/E. §³³⁵ (1) A kijelölt bíró a különösen védett tanú kihallgatására, valamint a szemle, helyszínelés, bizonyítási kísérlet és felismerésre bemutatás különösen védetté nyilvánított tanú közreműködésével történő megtartása esetén meghallgatást tart, tanú különösen védetté nyilvánítására irányuló indítvány esetén meghallgatást tarthat. A tanúnak a meghallgatáson történő megjelenéséről az ügyész gondoskodik. A meghallgatáson az ügyész az indítványt megalapozó bizonyítékokat írásban előterjeszti vagy szóban előadja.

(2) A különösen védett tanú meghallgatásán csak az ügyész lehet jelen. A meghallgatásról készült jegyzőkönyvet és a bíróság határozatát a kijelölt bíró zártan kezeli. A jegyzőkönyvről kivonatot kell készíteni, amely a jelenlévők közül csak a bíró és az ügyész nevét, a tanú különösen védetté nyilvánításának tényét és a különösen védett tanú vallomását tartalmazza. A jegyzőkönyvi kivonatot a vádirat benyújtásáig elkülönítetten, zártan kell kezelni.

(3) A bíró — indítványra — elrendelheti a meghallgatás kép- vagy hangfelvevővel, illetőleg egyéb berendezéssel történő rögzítését. A felvétel a jegyzőkönyvet nem pótolja. A felvételtől készült másolaton a tanú személyazonosságának megállapítására alkalmas egyedi tulajdonságai (pl. arckép, hang) technikai úton torzíthatók. A zárt kezelésre vonatkozó rendelkezéseket az ilyen felvételekre is alkalmazni kell.

379/F. §³³⁵ (1) A kijelölt bíró határozata elleni fellebbezésre a végzés elleni fellebbezés elintézésére vonatkozó szabályokat (X. fejezet, III. cím) a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

³³⁴ A 379/C. §-t az 1994. évi XCII. törvény 18. §-a iktatta be a törvénybe.

³³⁵ A 379/D—379/F. §-t és az azt megelőző címet az 1998. évi LXXXVIII. törvény 50. §-a iktatta be a törvénybe.

(2) A meghallgatáson kívül hozott határozat ellen a kézbesítéstől számított három napon belül lehet fellebbezni. Nincs helye fellebbezésnek a különösen védetté nyilvánított tanú kihallgatása, valamint a különösen védetté nyilvánított tanú közreműködésével történő szemle, helyszínelés, bizonyítási kísérlet és felismerésre bemutatás megtartásának elrendelése ellen.

(3) A különösen védetté nyilvánítás tárgyában hozott határozat ellen az ügyész és az fellebbezhet, akinek a különösen védetté nyilvánítását az ügyész indítványozta.

(4) A meghallgatást követően, illetőleg — a meghallgatáson kívül hozott határozat esetén — ha a fellebbezési határidő valamennyi jogosultra lejárt, az iratokat haladéktalanul, de legkésőbb három napon belül közvetlenül meg kell küldeni a fellebbezés elbírálására jogosult bíróságnak.

(5) A fellebbezést a megyei bíróság egyesbíróként eljárva öt napon belül bírálja el.

*Az előzetes letartóztatás meghosszabbítása
a Legfelsőbb Bíróság által*

380. § (1)³³⁶ Ha a vádirat benyújtása előtt elrendelt előzetes letartóztatás meghosszabbítására a Legfelsőbb Bíróságnak van hatásköre [95. § (1) bek.], a meghosszabbítás iránt a legfőbb ügyész a Legfelsőbb Bíróságnak indítványt tesz.

(2) Ha az előzetes letartóztatásnak a Legfelsőbb Bíróság által meghatározott határideje lejárt és az ügyész még nem nyújtott be vádiratot, a legfőbb ügyész az előzetes letartóztatás további meghosszabbítása iránt ismét a Legfelsőbb Bírósághoz fordul.

(3)³³⁷ Ha az előzetes letartóztatásnak a vádirat benyújtása után történt elrendelésétől vagy fenntartásától egy év eltelt [95. § (3) bek.], az a bíróság, amely előtt az eljárás folyik, az iratokat az előzetes letartóztatás felülvizsgálata végett a Legfelsőbb Bírósághoz felterjeszti. Ha a Legfelsőbb Bíróság az előzetes letartóztatás kérdésében — e felülvizsgálaton kívül — már döntött, a határidőt a Legfelsőbb Bíróság e határozatának napjától kell számítani.

(4) Ha a Legfelsőbb Bíróságnak az előzetes letartóztatás felülvizsgálata során hozott határozatától egy év eltelt, a Legfelsőbb Bíróság az előzetes letartóztatást újból felülvizsgálja. A (3) bekezdés második mondata ebben is irányadó.

(5)³³⁸ Az ideiglenes kényszergyógykezelésnek a Legfelsőbb Bíróság által történő felülvizsgálatára az (1)—(4) bekezdés rendelkezései megfelelően irányadóak.

³³⁶ A 380. § (1) bekezdése és a §-t megelőző cím az 1989. évi XXVI. törvény 31. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³³⁷ A 380. § (3) bekezdése az 1989. évi XXVI. törvény 31. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³³⁸ A 380. § (5) bekezdését az 1994. évi XCII. törvény 19. §-a iktatta be a törvénybe.

A bírósági mentesítés

381. § (1) A büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli utólagos bírósági mentesítést az elítélt, illetőleg törvényes képviselője az alapügyben első fokon eljáró bíróságnál kérheti. Több elítélés esetében a magasabb hatáskörű bíróság, azonos hatáskörű bíróságok közül az jár el, amely a legsúlyosabb büntetést szabta ki; ha a büntetések azonos súlyúak, az utóbb említett bíróságok bármelyike eljárhat.

(2) A bíróság a kérelem elbírálása előtt beszerzi az ügyész nyilatkozatát. Ha a mentesítés törvényi előfeltételei hiányoznak, a bíróság a kérelmet elutasítja, egyébként érdemben elbírálja.

(3)³³⁹ A bíróság a mentesítést kimondó határozat hatályon kívül helyezéséről az ügyész indítványára vagy hivatalból utólag határoz, ha a mentesítés hatályát veszítette [Btk. 102. § (2) bek., 104. § (2) bek.], vagy utóbb megállapítják, hogy a mentesítésnek törvényi akadályja volt.

A bűnügyi költségre vonatkozó utólagos rendelkezés

382. § A bíróság utólag határoz a bűnügyi költség viseléséről, ha a jogerős határozat erről nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. E végzés elleni fellebbezésnek halasztó hatálya van.

A kártalanítás

383. §³⁴⁰ (1) Kártalanítás jár az előzetes letartóztatásért és az ideiglenes kényszergyógykezelésért, ha

I. a büntetőeljárás azért szünetelt meg, mert

a) a cselekmény nem bűncselekmény, vagy azt nem a terhelt követte el,

b) a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, illetőleg az, hogy a cselekményt a terhelt követte el,

c) büntethetőséget kizáró ok áll fenn,

d) a bűncselekmény büntethetősége elévült,

e) a cselekményt már jogerősen elbírálták;

II. a bíróság

a) a terheltet felmentette,

b) az eljárást vádelejtés miatt szüntette meg.

(2) Nincs helye kártalanításnak, ha a büntetőeljárás a cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka (Btk. 28. §) miatt szünetelt meg.

(3) Az (1) bekezdés esetén sincs helye kártalanításnak, ha a terhelt

a) a hatóság elől elrejtőzött, megszökött, szökést kísérelt meg,

³³⁹ A 381. § (3) bekezdése az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 56. §-ával megállapított szöveg.

³⁴⁰ A 383. § az 1994. évi XCII. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

b) az eredményes felderítés megghiúsítása végett a hatóság megtévesztésére törekedett, vagy egyébként neki felelőhatóan okot szolgáltatott arra, hogy a bűncselekmény gyanúja reá terelődjék,

c) felmentés esetén a kényszergyógykezelését rendelték el.

384. § (1)³⁴¹ A jogerős ítélet alapján kitöltött szabadságvesztésért, javítóintézeti nevelésért, illetőleg kényszergyógykezelésért a terheltnek kártalanítás jár, ha perújítás vagy felülvizsgálat folytán felmentették, enyhébb büntetésre ítélték, próbára bocsátották, illetőleg az eljárást vele szemben megszüntették, avagy megállapították, hogy a kényszergyógykezelést törvényes ok nélkül rendelték el.

(2) Nincs helye a kártalanításnak, ha a terhelt

a) az alapügyben elhallgatta azokat a tényeket vagy bizonyítékokat, amelyeken a perújítás során hozott ítélet alapul;

b) az alapügyben hozott ítélet ellen nem fellebbezett;

c) felmentése esetén kijelölt egészségügyi intézetben végrehajtandó kényszergyógykezelését rendelték el.

384/A. §³⁴² A kártalanítás módjára és mértékére a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

385. §³⁴³ (1) A terhelt a jogerős felmentő ítélet, a jogerős megszüntető végzés, a perújítás vagy a felülvizsgálati eljárás eredményeképpen hozott jogerős határozat vele történő közlésétől számított hat hónapon belül terjeszthet elő kártalanítási igényt.

(2) A kérelemben meg kell jelölni a kártalanítási igény összegét, az igényt megalapozó bizonyítékokat, és csatolni kell az igényt alátámasztó okiratokat.

(3) Ha a nyomozást megszüntették, a kártalanítási igényt — a határozat közlésétől számított egy éven belül — annál a bíróságnál kell előterjeszteni, amely az előzetes letartóztatást, illetve az ideiglenes kényszergyógykezelést elrendelte.

(4) Ha a terhelt a kártalanítási eljárás lefolytatása előtt meghal, vagy a határidő eltelte előtt meghal anélkül, hogy igényét előterjesztette volna, örököse az eljárás folytatását kérheti, illetőleg a határidőn belül kártalanítási igényt terjeszthet elő.

385/A. §³⁴⁴ (1) A kártalanítást az állam köteles megfizetni. Az eljárás során a Magyar Államot az igazságügy-miniszter képviseli.

³⁴¹ A 384. § (1) bekezdése az 1994. évi XCII. törvény 21. §-ával megállapított szöveg.

³⁴² A 384/A. §-t az 1994. évi XCII. törvény 22. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁴³ A 385. § az 1994. évi XCII. törvény 23. §-ával megállapított szöveg.

³⁴⁴ A 385/A. §-t az 1994. évi XCII. törvény 24. §-a iktatta be a törvénybe.

(2) A kártalanítási igény elbírálása előtt be kell szerezni az igazságügy-miniszter és szükség esetén az ügyész nyilatkozatát.

(3) Ha a bíróság meghallgatáson vagy tárgyaláson dönt, a terhelt részvétele kötelező.

385/B. §³⁴⁵ (1)³⁴⁶ A bíróság az iratokat az eljárás lefolytatása végett a kártérítés elbírálására hatáskörrel és illetkességgel bíró polgári bíróságnak küldi meg.

(2) Az iratoknak a polgári bírósághoz történő megküldését elrendelő végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

385/C. §³⁴⁷ (1) Ha a bíróság érdemben dönt a kártalanítási igényről, a bíróság határozata ellen az igazságügy-miniszter is fellebbezhet.

(2) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság végzésének hatályon kívül helyezése esetén a 385/B. § (1) bekezdését is alkalmazhatja.

385/D. §³⁴⁸ (1) A polgári bíróság eljárása során az e törvényben foglalt eltérésekkel a Polgári perrendtartás szabályai szerint jár el.

(2) A perben felperesként a terhelt (örökös), alperesként a Magyar Állam képviseletében az igazságügy-miniszter vesz részt.

Visszatérítés

386. § (1)³⁴⁹ A pénzbüntetés, bűnügyi költség, vagyoni előny és elkobzás alá eső érték címén befizetett összeget a terheltnek vissza kell téríteni, ha perújítás vagy felülvizsgálat folytán felmentették, illetőleg az ennek folytán hozott határozat ilyen kötelezést nem, vagy alacsonyabb mértékben tartalmaz.

(2)³⁵⁰ Vagyonelkobzás és elkobzás esetén az (1) bekezdés akként irányadó, hogy az elkobzott dolgot természetben kell visszaadni, ha pedig ez nem lehetséges, a vagyonelkobzáskor, illetve az elkobzáskor megállapított forgalmi értéket alapul véve, annak a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával növelt összegét kell visszatéríteni.

³⁴⁵ A 385/B. §-t az 1994. évi XCII. törvény 25. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁴⁶ A 385/B. § (1) bekezdésének első fordulátát a 23/1995. (IV.5.) AB határozat megsemmisítette.

³⁴⁷ A 385/C. §-t az 1994. évi XCII. törvény 26. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁴⁸ A 385/D. §-t az 1994. évi XCII. törvény 27. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁴⁹ A 386. § (1) bekezdése az 1992. évi LXIX. törvény 12. §-ával megállapított és az 1993. évi XVII. törvény 103. § (1) bekezdésével módosított szöveg.

³⁵⁰ A 386. § (2) bekezdésének szövegét megállapította, és a (3) bekezdést beiktatta az 1994. évi XCII. törvény 28. §-a.

(3) A visszatérítési eljárást a kártalanítási eljárásra vonatkozó szabályok szerint kell lefolytatni, a 385. § (1) bekezdése azonban nem alkalmazható.

III. Cím³⁵¹

387. §

IV. Cím

NEMZETKÖZI VONATKOZÁSÚ ELJÁRÁSOK

388. §³⁵²

Kiadatás

389—390/A. §³⁵²

A büntetőeljárás felajánlása

391—393. §³⁵²

Biztosíték

393/A. §³⁵³ (1) Ha a terhelt külföldön él, kérelmére a vádirat benyújtásáig az ügyész, azt követően a bíróság engedélyezheti biztosíték letétbe helyezését. Ebben az esetben az eljárás a terhelt távollétében lefolytatható.

(2) A biztosíték összegét az ügyész, illetőleg a bíróság határozza meg, a terhelttel szemben előreláthatóan kiszabásra kerülő pénzbüntetés, a megállapítandó vagyoni előny és elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezés és a felmerülő bűnügyi költség végrehajtásához szükséges mértékben.

(3) A terheltnek a biztosíték letétbe helyezésének engedélyezése iránti kérelmében a 45. § (1) bekezdésében felsorolt személyt kell meghatalmaznia arra, hogy a részére szóló hivatalos iratokat átvegye (kézbesítési megbízott).

(4)³⁵⁴ A biztosíték letétbe helyezését követően a terheltnek szóló iratokat a kézbesítési megbízott részére kell kézbesíteni. A kézbesítési megbízott köteles a terheltet haladéktalanul értesíteni a részére kézbesített idézésről. Ha a terhelt a Magyar Köztársaság területét elhagyta, és a

kézbesítési megbízottnak kézbesített idézés ellenére nem jelenik meg, nincs helye

- a) az elővezetése elrendelésének,
- b) az eljárás felfüggesztésének,
- c) hirdetményi idézésnek,

és a tárgyalást a terhelt távollétében is meg lehet tartani.

- (5) Védő részvétele az eljárásban kötelező.

393/B. §³⁵³ (1) Ha a bíróság a terheltet bűnösnek mondja ki, illetőleg megállapítja, hogy bűncselekményt követett el, de az eljárást megszünteti, a biztosíték a határozat jogerőre emelkedésével az államra száll.

(2) Ha a bíróság pénzbüntetést szab ki, illetőleg a terheltet vagyoni előny, elkobzás alá eső érték vagy a bűnügyi költség megfizetésére kötelezi, az államra szállt biztosítékot ezek végrehajtására kell fordítani.

(3) Végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása esetén a büntetés végrehajtásának befejezése után a biztosítékot az elítéltnak vissza kell fizetni. Más büntetés végrehajtása iránt nem lehet intézkedni.

- (4) A biztosíték a terheltnek visszajár

- a) a nyomozás megszüntetése esetén,

b) ha a bíróság a terheltet felmentette, illetőleg az eljárást megszüntette, kivéve, ha megállapította, hogy a terhelt bűncselekményt követett el.

Bűnügyi jogsegély

394. §³⁵⁵

Külföldi ítélet érvényének elismerése

394/A. §³⁵⁶ (1) A külföldi bíróság ítéletének érvényéről (Btk. 6. §) a bíróság hivatalból határoz. Ennek során megállapítja, hogy az elítéléshez a magyar törvény alapján milyen hátrányok fűződnek.

(2) A bíróság az elítéltet írásbeli nyilatkozat tételére hívja fel, szükség esetén meghallgatja vagy a meghallgatás végett más bíróságot keres meg. A külföldi ítélet érvényét megállapító végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

(3) Az eljárásra a Fővárosi Bíróságnak van hatásköre és illetékessége.

Büntetés végrehajtásának átvétele

394/B. §³⁵⁷

³⁵¹ A XVIII. fejezet III. címét (387. §) az 1991. évi LVII. törvény 13. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁵² A 388—393. §-t az 1996. évi XXXVIII. törvény 84. §-a hatályon kívül helyezte.

³⁵³ A 393/A.—393/B. §-t és az azt megelőző címet az 1987. évi IV. törvény 70. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁵⁴ A 393/A. § (4) bekezdésének harmadik mondata az 1989. évi XXXI. törvény 38. § (1) bekezdésének megfelelően módosított szöveg.

³⁵⁵ A 394. §-t az 1996. évi XXXVIII. törvény 84. §-a hatályon kívül helyezte.

³⁵⁶ A 394/A. §-t és az azt megelőző címet az 1979. évi 4. törvényerejű rendelet 61. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁵⁷ A 394/B. §-t az 1996. évi LXXXVIII. törvény 84. §-a hatályon kívül helyezte.

XIX. Fejezet

A HATÁROZATOK VÉGREHAJTÁSA

Az ítélet végrehajthatósága

395. § (1) Az ítélet jogerőre emelkedése után hajtható végre.

(2) Az első fokú bíróság ítélete azon a napon emelkedik jogerőre, amelyen

a) a fellebbezésre jogosultak úgy nyilatkoztak, hogy nem kívánnak fellebbezni, illetőleg a fellebbezést visszavonták;

b) a fellebbezési határidő fellebbezés bejelentése nélkül telt el;

c) a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyta, vagy a fellebbezést elutasította.

(3) A másodfokú bíróság ítélete a kihirdetésével emelkedik jogerőre.

A végzés végrehajthatósága

396. § (1) A végzés végrehajthatóságára a 269. § (2) bekezdése irányadó.

(2) Ha a tárgyaláson kívül hozott végzés esetén tárgyalás kérésének van helye, a végzés azon a napon válik végrehajthatóvá, amikor a kérelemre nyitva álló határidő anélkül telt el, hogy a jogosultak tárgyalás tartását kérték volna, illetőleg a tárgyalás tartását kérő ezt visszavonta, vagy a tárgyaláson nem jelent meg. Ez irányadó a 354. § (2) bekezdése esetében a tárgyalás mellőzésével hozott végzésnek azokra a rendelkezéseire is, amelyek miatt tárgyalás tartását nem kérték.

*A bíróság feladatai**a határozatok végrehajtása során*

397. §³⁵⁸ (1) A büntetések és az intézkedések végrehajtása, valamint a rendbíróság és az államot illető bűnügyi költség behajtása végett az a bíróság intézkedik, amelynek eljárásában az végrehajthatóvá válik.

(2) Az (1) bekezdés szerinti intézkedéseket a tanács elnöke teszi meg.

(3) Ha a büntetést vagy a büntetés hátralévő részét ismeretlen helyen tartózkodó elítélten kell foganatba venni, a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt tartózkodási helyének felkutatása iránt intézkedik, szabadságvesztés esetén elfogatóparancsot bocsát ki.

A szabadságvesztés és a közérdekű munka végrehajtásának elhalasztása

398. §³⁵⁹ (1) A bíróság a két évet meg nem haladó szabadságvesztés és a közérdekű munka végrehajtásának megkezdésére az elítélt kérelmére fontos okból, különösen az elítélt személyi vagy családi körülményeire való tekintettel, legfeljebb három hónapra halasztást engedélyezhet.

(2) Ha az elítélt betegsége az elítélt életét közvetlenül veszélyezteti, a bíróság

a) az (1) bekezdésben szabályozott tartamú halasztást meghaladó, határozott ideig tartó halasztást is engedélyezhet,

b) az (1) bekezdés alapján engedélyezett halasztást meghosszabbíthatja,

c) a két évet meghaladó szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére is halasztást engedélyezhet.

(3) A nő kérelmére el kell halasztani a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdését annak a nőnek az esetében, aki

a) a negyedik hónapot meghaladó terhes, legfeljebb a szülés várható idejét követő hatodik hónap végéig,

b) hat hónapnál fiatalabb gyermekét gondozza.

(4) A (2) bekezdés és a (3) bekezdés *a)* pontja esetében a bíróság igazságügyi orvosszakértői szakvélemény alapján állapítja meg a halasztás egészségügyi feltételeinek fennállását, és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága egészségügyi igazgatóságának — az elítélt egészségügyi állapotának büntetés-végrehajtás keretei között való kezelhetőségére vonatkozó — nyilatkozatát figyelembe véve határoz a kérelemről.

(5) Az (1)—(3) bekezdésben meghatározott feltételek esetén sincs helye az elhalasztásnak, ha az súlyosan veszélyeztetné a közbiztonságot vagy a közrendet, illetve, ha az elítélt szökésétől vagy elrejtőzésétől kell tartani.

(6) A sorkatonai szolgálatot teljesítő elítélttel szemben a sorkatonai szolgálatának megkezdése előtt kiszabott, egy évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtását az elítélt állományilletékes parancsnokának kérelmére az elítélt leszereléséig el kell halasztani.

Halasztás és részletfizetés engedélyezése pénzbüntetés és pénzmellékbüntetés esetén

398/A. §³⁶⁰ (1) Ha az elítélt valószínűsíti, hogy a pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés azonnali vagy egy összegben való megfizetése magának vagy tartásra szoruló hozzátartozóinak a büntetés célján túlmenő jelentős anya-

³⁵⁹ A 398. § és az azt megelőző cím az 1998. évi LXXXVIII. törvény 52. §-ával megállapított szöveg.

³⁶⁰ A 398/A—398/E. §-t és az azokat megelőző címeket az 1998. évi LXXXVIII. törvény 53. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁵⁸ A 397. § és az azt megelőző cím az 1998. évi LXXXVIII. törvény 51. §-ával megállapított szöveg.

gi nehézséget okozna, és megalapozottan feltehető, hogy az elítélt a meghosszabbított határidőben fizetési kötelezettségének pontosan eleget tesz, részére a bíróság legfeljebb három hónapi halasztást, illetőleg azt engedélyezheti, hogy a pénzbüntetést, illetve a pénzmellékbüntetést hat hónapon belül, részletekben fizesse meg.

(2) A pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés megfizetésére adott halasztás fontos okból egy alkalommal, legfeljebb további három hónappal meghosszabbítható. Ha az ügy rendkívüli körülményei indokoltá teszik, a pénzbüntetésnek egy éven belüli részletekben való megfizetése is engedélyezhető.

(3) A részletfizetés havonta fizetendő olyan összegben engedélyezhető, amely osztható a pénzbüntetés esetén az ítéletben megállapított napi tétel összegével, a pénzmellékbüntetés esetén pedig az ítéletben a pénzbüntetés szabadságvesztésre átváltoztatását illetően meghatározott összeggel.

(4) A szabadságvesztésre átváltoztatás után a pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés megfizetésére halasztás vagy részletfizetés nem engedélyezhető.

Halasztás és részletfizetés engedélyezése vagyoni előny, elkobzás alá eső érték, rendbírság és az államot illető bűnügyi költség esetén

398/B. §³⁶⁰ (1) A vagyoni előny, az elkobzás alá eső érték, a rendbírság és az államot illető bűnügyi költség megfizetésére halasztás, illetőleg részletfizetés a bírósági végrehajtó által fogatosított foglалás után engedélyezhető, ha a foglалási jegyzőkönyvet a végrehajtó a bírósághoz betervezte.

(2) A halasztás és a részletfizetés a 398/A. §-ban meghatározott feltételek mellett és keretek között engedélyezhető.

Halasztás javítóintézeti nevelés esetén

398/C. §³⁶⁰ A fiatalkorúval szemben jogerős ítéletben elrendelt javítóintézeti nevelés végrehajtását a bíróság a 398. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek mellett és keretek között elhalaszthatja.

A halasztás és részletfizetés engedélyezésének eljárási szabályai

398/D. §³⁶⁰ (1) A halasztás és a részletfizetés iránti kérelemnek nincs halasztó hatálya.

(2) A kérelemről, ha azt a terhelt az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését követően nyomban előterjesztette, az ügydöntő határozatot hozó bíróság — az ügyész nyilatkozatának beszerzését követően — dönt, a határozatát indokolni köteles.

(3) A terhelt később előterjesztett kérelmének elbírálására a különleges eljárások szabályait (XVIII. fejezet) kell alkalmazni.

(4) A pénzbüntetés, a pénzmellékbüntetés, a vagyoni előny, az elkobzás alá eső érték, a rendbírság és az államot illető bűnügyi költség tekintetében a halasztás, illetőleg a részletfizetés engedélyezése tárgyában hozott határozat ellen fellebbezésnek nincs helye.

(5) A szabadságvesztés, a közérdekű munka és a javítóintézeti nevelés végrehajtásának elhalasztása tárgyában hozott határozat ellen az ügyész, az elítélt és a védő fellebbezhet. Ha a halasztást a (2) bekezdés alapján a másodfokú bíróság engedélyezte, a fellebbezést a másodfokú bíróság másik tanácsa bírálja el. A fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.

A büntetés félébeszakítása

398/E. §³⁶⁰ Az igazságügy-miniszter a szabadságvesztés és a közérdekű munka végrehajtását fontos okból félébeszakíthatja.

A halálbüntetés végrehajtása

399. §³⁶¹

Kegyelmi eljárás³⁶²

400. §³⁶³ (1) Kegyelem iránti előterjesztést — hivatalból vagy kérelemre — a büntetőeljárás megszüntetésére a vádirat benyújtásáig a legfőbb ügyész, azt követően az igazságügy-miniszter, a büntetés elengedésére vagy mérséklésére, illetőleg a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesítésre az igazságügy-miniszter tehet a köztársasági elnökhöz.

(2)³⁶⁴ Kegyelmi kérelmet a terhelt, a védő, valamint a terhelt hozzátartozója terjeszthet elő.

(3)³⁶⁴ A kérelmet a büntetőeljárás megszüntetése iránt az ügyben eljáró hatóságnál, a büntetés elengedésére vagy mérséklésére, illetőleg a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesítésre az elsőfokon eljáró bíróságnál kell előterjeszteni.

(4)³⁶⁴ A hatóság a kegyelmi eljárás során a terheltnek a kegyelmi döntéshez szükséges személyes adatait beszerzi.

³⁶¹ A 399. §-t a 23/1990. (X. 31.) AB határozat megsemmisítette.

³⁶² A 400. § címe az 1994. évi XCII. törvény 31. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁶³ A 400. § az 1989. évi LV. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

³⁶⁴ A 400. § (2) bekezdését megállapította, és a (3)—(4) bekezdést beiktatta az 1994. évi XCII. törvény 31. § (2) bekezdése.

401. §³⁶⁵ (1) A döntéshez szükséges adatokat tartalmazó iratokat, valamint a kegyelmi kérelmet

a) a vádirat benyújtásáig a hatóság a legfőbb ügyészhez,
b) a vádirat benyújtása után a bíróság az igazságügy-miniszterhez
felterjeszti.

(2) A büntetés elengedése vagy mérséklése iránti kérelem, illetőleg előterjesztés esetén az igazságügy-miniszter elrendelheti a büntetés végrehajtásának a köztársasági elnök döntéséig történő elhalasztását vagy félbeszakítását.

(3) A legfőbb ügyész, illetőleg az igazságügy-miniszter a kegyelmi kérelmet a köztársasági elnökhöz akkor is felterjeszti, ha a kegyelem gyakorlása iránt nem tesz előterjesztést.

401/A. §³⁶⁶ Ha a büntetőeljárás kegyelemből történő megszüntetését a hatóság hivatalból kezdeményezte, a terhelt az eljárást megszüntető határozat kézbesítésétől számított nyolc napon belül kérheti az eljárás folytatását.

Vagyoni jellegű joghátrányok elengedése

402. § (1) Az államot illető bűnügyi költség, a vagyoni előny, az elkobzás alá eső érték és a rendbíróság megfizetését az igazságügy-miniszter különös méltánylást érdemlő okból egészben vagy részben elengedheti.

(2) A büntetések és az intézkedések végrehajtására vonatkozó részletes szabályokat külön jogszabályok állapítják meg.

XX. Fejezet

VEGYES RENDELKEZÉSEK

403. § (1) Ahol e törvény állami szervről vagy hozzátartozóról rendelkezik, a Btk. 137. §-a irányadó.

(2)³⁶⁷ Ahol e törvény megyei főügyésről, illetőleg megyei bíróságról rendelkezik, a fővárosi főügyészt és a Fővárosi Bíróságot is érteni kell.

403/A. §³⁶⁸ Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a büntetőeljárásban résztvevők személyi védelmére vonatkozó szabályokat rendeletben szabályozza.

404. § (1) Felhatalmazást kap az igazságügy-miniszter, hogy:

a)³⁶⁹
b) az igazságügyi szakértői szervezetet, a szakértőként kirendelhető és a szakvélemény felülvizsgálatát végző szervezetet, az igazságügyi szakértők működését és a szakértőkre vonatkozó más részletkérdéseket a belügyminiszterrel, a legfőbb ügyéssel, az illetékes miniszterekkel (országos hatáskörű szerv vezetőjével), a katonai büntetőeljárás vonatkozásában a honvédelmi miniszterrel is egyetértésben szabályozza;

c) a szakértő és a szaktanácsadó díjazására, a tanú és a szakértő által felszámítható költségekre, valamint a szakértői vizsgálat miatti kártalanításra vonatkozó részletes szabályokat a munkaügyi miniszterrel és a többi érdekelt miniszterrel, valamint a legfőbb ügyéssel egyetértésben;

d) a lefoglalás és a lefoglalt dolgok értékesítésének szabályait — a pénzügyminiszterrel egyetértésben — a belügyminiszterrel és a legfőbb ügyéssel együttesen;

e) a zár alá vételre vonatkozó részletes szabályokat — a pénzügyminiszterrel egyetértésben — a belügyminiszterrel és a legfőbb ügyéssel együttesen;

f) a büntetőeljárás cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályait a belügyminiszterrel és a legfőbb ügyéssel együttesen;

g) a bűnügyi költségek előlegezésének, továbbá az államot illető bűnügyi költségek behajtásának és elszámolásának szabályait a pénzügyminiszterrel, a belügyminiszterrel és a legfőbb ügyéssel egyetértésben;

h) a bírósági határozatok megküldésének szabályait;

i) a kiadatással kapcsolatos felterjesztésre és emlékiratra vonatkozó részletes szabályokat a legfőbb ügyéssel egyetértésben;

j) a bűncselekmény elkövetése után bekövetkezett elmebetegség miatt elmeorvosi intézetben való elhelyezés szabályait az egészségügyi miniszterrel és a legfőbb ügyéssel egyetértésben megállapítsa;

k) a büntető ügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra és egyéb szervekre irányuló feladatokat a legfőbb ügyéssel és az érdekelt miniszterekkel együttesen;

l) a fiatalkorúakkal szemben alkalmazott büntetések és nevelő intézkedések végrehajtását a belügyminiszterrel, a művelődési miniszterrel, a munkaügyi miniszterrel és a legfőbb ügyéssel egyetértésben;

m)³⁷⁰ a büntetőeljárás során keletkezett iratokból másolat adását a belügyminiszterrel és a legfőbb ügyéssel együttesen szabályozza.

(2) Felhatalmazást kap a belügyminiszter, hogy az érdekelt miniszterekkel (országos hatáskörű szerv vezetőjével)

³⁶⁵ A 401. §-t az 1994. évi XCII. törvény 32. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁶⁶ A 401/A. §-t az 1994. évi XCII. törvény 33. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁶⁷ A 403. § (2) bekezdése az 1983. évi 25. törvényerejű rendelet 3. §-ával megállapított szöveg.

³⁶⁸ A 403/A. §-t az 1998. évi LXXXVIII. törvény 54. §-a iktatta be a törvénybe.

³⁶⁹ A 404. § (1) bekezdésének a) pontját az 1989. évi XXVI. törvény 34. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁷⁰ A 404. § (1) bekezdésének m) pontját az 1989. évi XXVI. törvény 33. §-a iktatta be a törvénybe.

egyetértésben szabályozza, milyen szerveket kell értesíteni a büntetőeljárás megindulásáról.

(3)³⁷¹ Felhatalmazást kapnak a nyomozó hatóságok felett felügyeletet gyakorló miniszterek, hogy a felügyeletük alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályait a legfőbb ügyésszel egyetértésben megállapítsák.

405. § E törvény nem érinti a diplomáciai vagy egyéb személyes mentesség hatályát, valamint a diplomáciai vagy egyéb személyes mentességgel kapcsolatban fennálló eljárási szabályokat, továbbá az országgyűlési képviselők mentelmi jogát.

³⁷¹ A 404. § (3) bekezdését az 1987. évi IV. törvény 72. §-a iktatta be a törvénybe.

406. § A más bíróságoktól származó megkereséseket a helyi bíróság elnöke által kijelölt bírón kívül közjegyző és bírósági titkár is teljesítheti.

407. § (1) E törvény az 1974. évi január hó 1. napján lép hatályba.

(2)³⁷²

(3)³⁷³

(4) A szükséges átmeneti szabályokat az igazságügy-miniszter — a belügyminiszterrel és a legfőbb ügyésszel egyetértésben — rendeletben állapítja meg.

³⁷² A 407. § (2) bekezdése hatályon kívül helyező rendelkezéseket tartalmaz.

³⁷³ A 407. § (3) bekezdése beiktatva az 1958. évi 12. törvényerejű rendelet 38. §-ánál.

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Közlöny különszámaként megjelent a

BIZTOSÍTÁSI JOG

című, A/4 formátumú, 344 oldal terjedelmű kiadvány. A kiadvány tartalmazza a biztosítóintézetekkel és a biztosítási tevékenységgel, az életbiztosítással és a nyugdíj-előtakarékossági betétekkel, az élet- és nem életbiztosítási ágak elkülönítésével, a biztosítási intézetek belső adatszolgáltatásával, a biztosítási felügyeleti díjakkal, a biztosítástechnikai tartalékokkal, a biztosítási alkuszi jelentés szabályaival, a nagykockázatok és nagykárok határértékeivel, a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás díjkalkulációjával és eredményelszámolásával kapcsolatos legfontosabb jogszabályokat, a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás 1999. január 1-jétől 1999. december 31-ig terjedő időszakra érvényes alapidíjait, és az egyes biztosítók számára az Állami Biztosításfelügyelet által elfogadott díjait.

A kézirat lezárva: 1998. október 31.

Ára: 3360 Ft áfával.

Megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 266-5190.

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendeljük a

BIZTOSÍTÁSI JOG

című kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házsám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt a szállítást követő számla kézhezvétele után 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Közlöny különszámaként megjelent

AZ ÁLLAMIGAZGATÁSI ELJÁRÁS ÉS A SZABÁLYSÉRTÉS

című, A/4 formátumú, 96 oldal terjedelmű kiadvány.

A kézirat lezárva: 1998. május 10.

Ára: 952 Ft áfával.

Megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (Budapest VIII., Sömgyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 266-5190.

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendeljük

AZ ÁLLAMIGAZGATÁSI ELJÁRÁS ÉS A SZABÁLYSÉRTÉS

című kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házsám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt a szállítást követő számla kézhezvétele után 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

RENDELJE MEG AZ

ÖNKORMÁNYZATOK KÖZLÖNYE

A MINISZTERELNÖKI HIVATAL ÉS A BELÜGYMINISZTERIUM HIVATALOS LAPJÁT!

Tisztelt Hölgem/Uram!

A lap lehetőséget ad hirdetések megjelentetésére is. A hirdetési díj 60 000 Ft+ áfa 1/1 belső oldalon, 30 000 Ft+ áfa 1/2 belső oldalon, 16 000 Ft+ áfa 1/4 belső oldalon, hasábmilliméteres hirdetés ára: 130 Ft+ áfa/hasábmilliméter.

Amennyiben igényli az Önkormányzatok Közlönyét, kérjük a mellékelt megrendelőlapot kitöltve küldje el a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti címre. Postafordultával megküldjük a számlát a kért előfizetési időszakra. Ha nem számla alapján kíván fizetni, akkor kérjük, a megrendelőlap rovatában ezt jelezze.

Az eddig beérkezett megrendeléseket nem szükséges megismételni.

1999-ben havi megjelenéssel számolva az éves előfizetés 2688 Ft.

MEGRENDELÉS

Megrendelem az *Önkormányzatok Közlönye* című lapot példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve:

címe (város/község, irányítószám):

utca, házsám:

Ügyintéző (telefonszám):

Előfizetési díj fél évre 1344 Ft

egy évre 2688 Ft

Számlát kérek a befizetéshez

csekket kérek a befizetéshez

Kérjük a négyzetbe történő x bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát és a fizetés módját.

Kelt:

.....
cégszerű aláírás

T Á J É K O Z T A T Ó a Kulturális Közlöny megjelenéséről

1999. január 1-jétől a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának hivatalos lapja — a Művelődési Közlöny részbeni jogutódaként — **Kulturális Közlöny** néven jelenik meg.

A *Kulturális Közlöny* tartalomjegyzékének szerkezete a jelenlegi Művelődési Közlöny tartalomjegyzékével — **Jogsabályok, Határozatok, Utasítások és Közlemények** — megegyezik, azonban a szerkesztőség az újonnan megjelenő jogsabályok figyelemmel kísérésére a „Jogsabályok” rovaton túl „**Jogsabályfigyelő**” néven új rovatot indít, amelyben a Magyar Közlönyben megjelenő, de terjedelmi okok miatt a *Kulturális Közlönyben* nem közölhető fontosabb jogsabályokra is felhívja a figyelmet.

A Közlemények rovatban a nemzeti kulturális örökség minisztere feladat- és hatáskörével összefüggő közérdekű, illetőleg közérdeklődésre számot tartó közlemények és pályázati felhívások jelennek meg. Ennek megfelelően a Művelődési Közlönyből a *Kulturális Közlönybe* kerülnek át például az Országos Rádió és Televízió Testület közleményei, valamint a kulturális és a művelődési intézmények állásaira meghirdetett pályázati felhívások. A miniszter feladatkörének bővüléséből eredően a *Kulturális Közlöny* tartalmazni fogja az egyházakkal és a műemlékvédelemmel kapcsolatban ellátandó feladatokkal összefüggő jogsabályokat és közleményeket is.

A Nemzeti Kulturális Alapprogram Hírlevelét a *Kulturális Közlönyben* is közzéteszik.

A fentiekén túl a közlöny közzétesz fizetett közleményeket és hirdetéseket is.

A *Kulturális Közlöny* havi 2 alkalommal fog megjelenni. A kéziratokat minden hónap 15. és 30. napjáig kell a Kulturális Közlöny Szerkesztőségéhez (1055 Budapest, Szalay utca 10—14.) 2 példányban eljuttatni. A megadott határidőig eljuttatott kéziratok kb. 6 hét múlva jelennek meg.

Amennyiben igényli a *Kulturális Közlönyt*, kérjük, a mellékelt megrendelőlapot szíveskedjen a kiadó címére (Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1085 Budapest, Somogyi Béla utca 6. Fax: 318-6668) kitöltve visszaküldeni. Postafordultával megküldjük a számlát a kért előfizetési időszakra.

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendelem a **Kulturális Közlöny** című lapot példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve:

címe (város/község, irányítószám):

utca, házsám:

Ügyintéző (telefonszám):

Előfizetési díj: fél évre 3864 Ft áfával

egy évre 7728 Ft áfával

Csekket kérek a befizetéshez

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát.

Kelt:

cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSIFELHÍVÁS

Kormányrendelet felhatalmazása alapján jelenteti meg a Miniszterelnöki Hivatal a Magyar Közlöny mellékleteként a **HIVATALOS ÉRTEŚITŐT**. A lap hetente, szerdánként, tematikus főrészekben hitelesen közli a legfőbb állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervek, illetve szervezetek személyi, szervezeti, igazgatási és képzési, valamint az üzleti élet híreit. Térítési díj ellenében közzétesszük a Kincstári Vagyon Igazgatóság vagyonértékesítési pályázatait, az állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, parlamenti pártok, tb-önkormányzatok, kamarák, helyi önkormányzatok egyházak, különböző képviseltek közleményeit. Fizetett hirdetésként — akár színes oldalakon is — helyet kaphatnak az Értesítőben a gazdálkodó szervezetek, egyetemek, alapítványok, de magánszemélyek közérdeklődésre számot tartó közlései is. Őszintén reméljük, hogy a hírek, információk, közlemények egy lapban történő pontos és rendezett formában való közreadásával sikerül hatékonyabbá és eredményesebbé tenni előfizetőink tájékozódását a hivatali és üzleti életben. Az érdeklődők számára egyéb hasznos információkat is nyújt a lap.

A lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. címén, levélcím: 1394 Budapest 62., Pf. 357; faxszám: 318-6668. 1999. évi éves előfizetési díja: 6384 Ft áfával. Egy példány ára 24 oldalig 140 Ft áfával, utána 8 oldalanként 35 Ft áfával.

A **HIVATALOS ÉRTEŚITŐ** egyes számai megvásárolhatók a Kiadó közlőnyboltjában: 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. Tel./fax: 267-2780.

MEGRENDELŐ LAP

Megrendelem a **HIVATALOS ÉRTEŚITŐ** című lapot példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

A megrendelő neve:

címe (város/község, irányítószám):

utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

Előfizetési díj 1999-ben

fél évre: 3192 Ft áfával

egy évre 6384 Ft áfával

Számlát kérek a befizetéshez

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

